

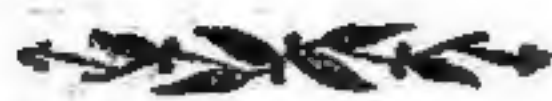

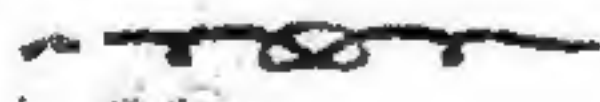
Errata

PAGE.	LINE.	FOR THIS.	READ THUS.
3	3	సంప్ర	సుప్ర
4	2	ప్వని	వ్వని
4	14	కృత	కృతు
5	13	చులీల	చుచునులీల
9	26	ధీవన	ధీన
16	22	కోడ	కోడం
18	18	తంల	తలం
30	4	యెడన	యెడలన
30	18	నేసి	సేసి
31	18	లుప్పియునిర్రే	లుంబియునిర్రే
డిటా	డిటా	నెద్ది	నద్ది
32	1	హవణి	హవణిక
41	24	చుది	చున్నది
48	21	సంయోగ	సమవాయ
70	19	యంత	యెంత
73	21	యది	యిది
73	23	ఐన	లీన
79	4	కటాకటా	కటకటా
79	9	జదివిజదివి	దమినిజదివి
80	2	హేపుమి	నేపుమి
82	7	విసంభం	విసంభం
92	8	ప్రతిమ	ప్రతిమ
95	15	కుల	కులను

II

96	22	కుండుడే	కుండుడే
105	9	కిల్లి	కిడ్లె
106	9	బొగలు	బొగులు
109	3	రకు	జరకు
110	5	పధాన	ప్రధాన
113	2	వంశం	వశం
130	8	మెత్తనిది	మెత్తనది
139	5	ఖంజీ	ఖిజీ
156	4	మహత్తా	మహత్తరతా
186	2	కాశ్మై	కాశ్మై
189	15	నిదయ	నిదయ
193	10	యా . పీ	యాం . పీ
219	12	విదిత	విదితం
221	2	నతిక్ష	నతిక్షీ

శ్రీ ర స్తు .

శ్రీమత్పరాభట్టారికాయైనమః.

మంజరీమధుకరీయము.

ప్రథమాంకము.

~~~~~

శా॥ శ్రీరామున్లు రుకామయంత్రణవనీ సీమందగందాపసా
కారంబూనివసింపఁబూర్వబుధుఁ డాగారాపుదేవింబలా । త్కారంబ
న్వరియింపవానినని నాకప్రాప్తుఁ జేసిప్రియం । బారందాన జగంబ
ల్కనుచు నాయాద్యుంబరు న్లెల్చెదన్ ॥ ౧ ॥

శా॥ శ్రీవత్సంబును గొస్తుభంబు మిగులం జిత్రప్రదీపప్రభ
ల్గావింపన్వనమాలికా సరదుచుల్గాం తప్రవాళప్రసూ । నావశ్యంచిత
శోభలీనరమ కాష్టదాలయంబైతగు । శ్రీవత్సంబున మించువేల్పు
మనలన్ శ్రేయంబులగ్రబోవుతన్ ॥ ౨ ॥

ఉ॥ కైరవపుండరీక హితకారుల కారణ వైరవృత్తి నే । నా
రికిఁ గీర్తిసంపదలు వావిరిఁ గల్గవటంచు నీక్షణా । కారతనే మహాత్ముని
ముఖంబు వసించి రమాహృదబ్జ దృక్కైరవ ముల్లసంప నితకామ
లో వానినుతింతుమాధవున్ ॥ ౩ ॥

సీ॥ కరవిరాజదు దారకంబు సుదర్శన కమలఖడ్గోల్ల సద్భవ
మహిమత । నవియోగ సంభక్తి నడరు హంసావృతి పుండరీకావాస
పుణ్యఘటనఁ । బాత్రకైరవ మిత్ర మిత్రాంబక ప్రభాప్రసరభాసి
తభక్త భవృక్కగణలఁ బ్రవృత్తసువర్ణపీత వసన ఘనశోభిమంగళ మయ
ధామ మహితధామ । మాదిగల ధర్మములద్దుల్లయైయభీష్ట । దాంప
తీ లాభసంతుష్ట దయితహృదయ । మామించి మహాలలితాళి
హరిని । రసమయుని జేయుశ్రీదేవి రసములొసగు ॥ ౪ ॥

నాంద్యంతంబున సూత్రధారుండు ॥

సీ॥ బ్రహ్మప్రమోద సబ్రహ్మచార్యా నందమయ శాసనము
జనుష్కంతులకిడి । తనయాన నూనని జనులుగ్రశిత్వార్హు లయ్యును
గుసునుమయాంబకముల । మోమచుదత్తుతి నొడనంబునకయి పా
టీరఘనసార పల్లవసుమ తల్పాదిసే నలుదగు పథ్యములు గాఁగ నె
నరించి బ్రోచుచునుపహరిహర । విధులుదమవత్సతను ముఖవీధులం
దు । దారదంభంబునఁ దనయుదారశాస । నంబుదాల్చి సుఖంపనా
నాజగతుల । వృద్ధిసేయు విభుఁడు మీకుఋద్ధుల్లిడుత ॥ ౫ ॥

ఇట్లని పుష్పాజలిం జల్లి యాతటం గాంచి సానందంబుగ.
ఆహా! కల్యతుల్యంబిక్కాల్లంబు ఇద్దియుచితంబ । ఎందునుండియనిన

చ॥ చరమగిరీంద్ర శృంగశుభసాధన కేతనయైనయామినీ సర
సిజనేత్రపుష్ప శరసాయక వంచితయైలసత్త మోం । బరధర తారహార
భరభాసినియై విధుఁగాంచి వానితో । వరరతి సౌఖ్యమంది నిజవాసము
సేరెడువాఁడు దోడుగన్ ॥ ౬ ॥

మఱియును.

గీ॥ తానెక కతంబునను దవ్వుతావునుండ । నెఱిగి నెలకొన
చెలితమ్మి యింతిసిరులఁ । దోచుకొనఁ బ్రాద్దు వానిని జూచుటకయి
బంపుబంట్లనఁ బులుగులు బయలఁబాగు ॥ ౭ ॥

మ॥ విశదాంశుండను రాగ నిర్భరభ గావేశంబున న్వాహణీ ।
దిశనాశ్లేషణ తర్జితంగరములం దీపించుచుంజేరబ్రాద్దిశయుద్యద్గరు
డా గ్రజచ్ఛలమునం దీపించుకోపాంతయై । కృశసంవేశ కపోతహం
కృతి తతిన్ తేపించుచుంజూపడున్ ॥ ౮ ॥

వెండియు నడఁకువ యడరనెడలి చూపొడయని దెసవేడు
కం బొడగని.

సీ॥ మహదాధిపతి నిర్మగ్నకోకనికాయ ముఁగరసారణమ్ము
లనతిఘృణా నుద్ధరింపుచునూత నేడ్దప్రభాపాళిగురుతిమిరంబుల గురు
తుఁబాపు చునుమర్భర విరహజోరు సంతాపార పద్మినీ కాంతనుసా

త్తభవుకఁ గావింపుచుఁ గులిశాంకదిగంబుజాక్షి నెన్నోమున సిందూ
రపురుతమాల । పత్రదితప్రభా స్ఫూర్తిఁ బరగఁజేయు చునుదయశి
ఖరి శిఖరాగ్రసంప్రకూఢ । గుచిరకంకేళి మంజరీచోచసూన । బింబు
డగుచును జూపట్టునంబరమణి ॥ ౯ ॥

కావున స్వాభిధాన గణ పారాయణ నిజచరణ సేవాసమూ
చరణ పరాయణులకు నశేషాభిలాషవిషయ సంప్రాపణంబునం గీర్వా
ణధరణీ గుహాయమాణుండగు నీన భోమణి । బణుతించెద.

సీ॥ ఎవనిచే గమలేశుఁడతదృష్టియైయొప్పు బురహగుడెననిచే
బూర్జతనువు । నెవనిమయాఖముల్ భువనంబులకురస హరణసభ
రణ కలాత్కములు । నెవఁడుదుర్దమఘోర వృజినప్రభూత దుర్వాప్తి
ధి దుర్దుర్గదవానలాఖ్యుఁడెవనికిమూర్తి యైయిరవైఁను నిగమంబు లె
వనిచే విలసిల్లు నెల్లవిధులు । నతనినిబిడతమో భరాహతపరార్థ ।
సంవిదాంతరబాహ్య విజ్ఞానకరణ । జీవనవిధానమహిత సంజీవనోష ।
ధీలసదభిఖ్యనహిమదీధితినిఁగొలుతు ॥ ౧౦ ॥

(వెండియు సంతటఁబరికించి సవిస్తయంబుగ) అన్నన్నా యె
న్ననలవినెందని మన్ననల విన్నాణంబులగు నావేసగ్నియన్న దొరత
నగువు నదనివుడగడువేడుక లడరఁబొడగానంబడుచున్నది ఎక్కతంబు
ననంటివేని.

క॥ పతిచిరసందర్శనమున । సతివలె వికసన్ముఖంబు జాతస్ఫు
రితా । తతసర సామోదగుచుం । ధుతతనుతయి పద్మినీవ ధూటి
సెలంగు ॥ ౧౧ ॥

కం॥ భూరుహవల్లదళపట । చోరుండగు శిశిగుడిపుడు సురభి
సమయభూ । దారుడుశిక్షయొసగునని । భీరుండయిపోయెగుప్త్య పే
తుండగుచున్ ॥ ౧౨ ॥

మఱియును.

చ॥ తనప్రియుడైన యామని ముదంబలరారగఁ జేయజేరని
ప్వని కవిముక్త కార్యయయివంచిత భూత వియోగభేదయై దనరె
డు పల్లవాంశుకము దాల్చిప్రసూనవికాసహాసయై | కనదురుగీతికాళి
వృత కాతుకము సతిపూలె సల్పెడున్ || ౧౩ ||

మ॥ పికదష్టా మకిసాలదలత పటియుత్పినన్భరత్సైరభ | ప్ర
కటోద్ధార రజోగుళుచ్ఛకుచభార ప్రహ్వసంజాతకో | రకరోమోద్గ
మ సాంద్రమంద్రకలనిర్ద్వాదస్వ నగ్రీవయా | సకలశ్రీవనియామనిం
గదిసి హృజ్జక్రీడలన్ సల్పెడిన్ || ౧౪ ||

చ॥ హిమహృతిఖన్న యానలినిహృద్య వసంతసమాగమం
బున | నివిమతవిముక్తయైమృత విస్తృతగంధవికాసపద్మయై | య
మరు రసప్రరోహముల నాసరసాలులశోత్రపేయ సత్కమమధు రో
క్తులన్వలసి కాతుకముల్లనువారికిచ్చెడున్ || ౧౫ ||

మఱియును.

సీ॥ మధుపాన సంక్షీబ మధుకరర్ముకృత ల్కాగధస్తుతిపాఠ మ
హితములుగ | స్ఫుటకృపీటజకుందసుమచూత ముఖ్యముల్పహరణరీతి
ని బరిధవిల్ల | సహజమదాటోప శారికాశుకపాళిపటుబిరుదావళిపాఠక
ముగ | నభినవామప్రవాళాస్వాదిపటుకంఠకలకంఠములు భటోత్కట
తమిఱి | మలయమహీధ్ర సంబంధగంధవహళి మదవారణశ్రేణి
మతినెనర్ప | వికచప్రసూనద్రు వితతిపల్లవసక్తయయి చిత్ర రథశో
భ నావహింప | శాఖాశిఖారూఢ చారుకోరకముతా కేళికుల్కంత
సంకేతములుగ | వికచను మోద్వాంత పికశాఖములు పటుఘో
టకాటోప నటనలీన | సకలసంయమిజన జయసంభృతేహుఁ | డగు
మరుని జైత్రయాత్రకు నాప్తవృత్తి | వాహినీశతనెందిన వానిఁబోలి
సుమసమయుఁడిపుడేవున సొంపునెందు || ౧౬ ||

మఱియును

ద్విపద | పల్లవితాళోక పదజృంభమాణ | పల్లవాస్త్రప్రతా
 పశుచినంభరిత | ములపుష్పితాశేష భూరుహవృహ | ములకైత
 వంబునం బురణించుకామ | యశములనలరారు నారామతతుల! వశ
 తదప్పినపాంధ వర్గాకులములు | పరభృతకలరావ పటిమసంధాన
 వరభేషజామప్రవాళాంకురములు | నవచూతకిసలాదనవిధూతమాం
 ద్య | రవవిదళితపాంధ రాజకర్ణములు | తరుణకోరక పుష్పతతిగుచ్ఛ
 నమ్ర || తరులతాసంశోభిత వనాంతరములు మలయబండికృత మా
 రుతచరణ | విలగితశృంఖలా విచ్ఛేదకములు | వికచకౌసుమగుచ్ఛవిగ
 శన్తరంద | నికరసిక్తామోదనిబిడంతవనులు | తినువాతసముదితాత
 నుపుష్పరేణు | వినుతవితానాప్తి విలసదభ్రములు | సామయసంకేత
 సంపన్నకూజ | సీమంబులనుజేరి సేమంబులమర | సరసవిహారముల్ప
 లుపుచున్నట్టి | హరిణాక్షులరశ నాహంసకప్రముఖ | భూషణకంధరో
 ద్భూతగంభీర | ఘోషణార్భటుల సంగోపితంబులుగ | నెనరించులీల
 నుత్కటమహిమ | దనరారుసమయ కృతప్రకృతిజని | మదకల శారి
 కామధుపాన్యపుష్ట | మదనాశ్వముఖపత్రి మధురారవములు | తుహి
 నాపగమమున దోచు సంపదల మహిమసాంపొందురమావాసకుసుమ
 వనములవిహరించు వాగీశవాహ | ఘనచక్రసారస కారండవాది | జ
 లవిహంగవ్రాత సంచితప్రచుర | కలనాదవాచాల కాసారకములు |
 మదకలమాతంగమహితఘ్రింకృతులు | ముదమొసంగుమృదంగపురు
 రవంబులుగ | బహువిధవిహ గౌఘభవ్యరుతములు | బహుమాన్య
 తాళ శబ్ద మధురంబులుగ | నవిరత పుష్పంధయారవా ర్భటులు | స
 విశేష సంగీత సంపదలాగ | మలయశైలాగత మాతరిశ్వండు | కల
 సూత్రధార సత్కమతసు మీఱ వల్లీవనితలక వారిగన్పత్త | సల్లలి
 తంబుల సంపదలింపు | గావింపుచును మించు కందర్పసఖుని | యీ
 వింత దినములనెల్ల ప్రాణులకు | నర్తాశయంబులు నవనవంబులుగ |
 శర్తమయంబులై జగతిసాంపొందు ||

చ॥ సకలజనాభి నంద్యముల సద్గుణహాప మహావిభూతులం ।
 బ్రకటిత నవ్యభవ్యత మభాసుర హేలలభూరిసమ్మద । ప్రకరములిచ్చు
 చున్వశుగ రాజ్యజేసినకుందవల్లిక । నివ్వకలనెనర్చిచేరె నభివంతగనె
 ప్పెడు చూతవల్లరిన్ ॥ ౧౮ ॥

వెండియు నిటలసంఘటిత కరసరోరుహ పుటుండగుచు నెక్క
 చక్కని చృష్టింగూర్చి

సీ॥ సకలభువనవనజనివనస్థితిసముత్పాతనోత్కటమదార్భటిక
 కరటి । పటుభుజబల సమున్నతని శాటభటాఘరుధి రాఘసంసేక రూ
 ఢినవని । సంజ్వర మార్పంగ సదయత నవతరించిన కైటభ ద్వేషి ఘ
 నుషరామ । చంద్రుడు లక్ష్మణజనకజాసహితుడై బుధులెల్ల గొల్వగ
 బోధమయత । నిటవసించుట సకల భద్రదేడితాత్మ । డైన యీభద్ర
 గిరి సేసినట్టిపుణ్య । మొక్కటియకాదుశ్రుతిపురాణోక్తధర్మ । సంది
 తాస్తిక్య జనపుణ్య సంచయంబు ॥ ౧౯ ॥

సీ॥ అపరిమితబ్రహ్మ హత్యాఘసం హతివిషుటిత ప్రాణుడౌవి
 ఘ్ననాధు । బుత్రుగాంచి హిమాద్రి పుత్రికమిగుల శోకార్తయై ర
 మణశిక్షాదరమున । నిఖిల వేదాంతార్థనిధియైన యేభవ్యనాహ్వయ
 తంబున నతనివీను । సిక్తంబుసేసి విముక్తనిద్రుని బోలెనుద్ధితుడౌసు
 తు నుద్ధవమున । గాంచెనట్టియశేషలోక ప్రసృష్టిరక్షణవసాన సువిధా
 నదక్షులలితుఁ । డఖిలవేద శిఖార్థ సాధాంతరాళ । దీపుడగు రామభ
 క్రుడు దివ్యుడెతడై ॥ ౨౦ ॥

మ॥ నిజలూవణ్యకణావధిరి తశరన్నిర్మలప్రజాద్యోల్లస । ద్వి
 జరాజవ్రజమైనయీజనక జాధీశాస్యశోభాగంబజరాహారముగ్రోలి
 హృష్టమతులై హాయిన్సభాగ్రస్థలి । న్సుజనుల్వల్ల భగోష్టి కల్పనల
 చే జోద్యంబుగానుండెడున్ ॥ ౨౧ ॥

వెండియునంతటం బరికించి యమందంబుగా నానందంబు
 కందళింప నాహా యిపుడుగదా మనభాగధేయంబు సువిదిత నామధే

యంబు శుభయత్నోద్ముతం కార్యయను కల్యాణధిషణా-భాషణం
 బుననిష్టార్థ నిర్వహణంబుకై యవిలంబంబుగావర్తింపవలయుననినేప
 థ్యాభిముఖంబుగం బరిశర్తించి సంకేతం బొనరించుచున్నాడు.

(ప్రవేశించి మూరిముండు) ఓయీభావా యిదియేమి ? సముది
 తతరణికిరణ సంస్పర్శ విమలకమల విభాసమానంబగు నీయాననంబు
 చింతాసంశతంబై హిమానీ సంవళితంబగు సహస్రదళం బచుకరించు
 చున్నది.

నూ॥ ఓయీ మూరిముండా యిప్పుడు చతుష్పత్తి కలావిమల
 మణిశ్రేణీ గుంభిత హారాలంకృత హృదయులు సదయులుసరసకవితా
 పుంభావనాణులునగు నీయంతర్వాణుల సమక్షంబున నక్షీణ విచక్ష
 ణత సమగ్ర సమ్మద ప్రాపకంబగు రూపకంబభినయింపవలయు, అది
 యెద్దియని నామనంబు చింతించుచున్నది.

మా॥ ఓయీభావా అట్లకానిమ్ము విచారంబునకుం గారణంబే
 మి? అనవద్య సకలవిద్యా నిషద్యాయమాన రసనారంగ నానట్య
 మాన సరస్వతులును సమగ్రక వనధోరణీ మహానిర్ఘ్రిణీ సరస్వతు
 లునగు కాళిదాస భవభూతి ప్రభృతులు భువన జనోపకారార్థంబుగ
 నానావిధ ప్రబంధంబులు సకలసత్పద సంబంధంబులు పెక్కులు రచి
 పుంచియుండిరిగదా !

నూ॥ ఔనుస్వేచ్ఛాలాపస మానాకాశం సృష్టవిస్పష్ట గుణా
 ంకార రసాత్మకవివిధ ప్రబంధ బంధులగు నాయా కవితాదురంధరు
 , భూరిభేదప్రబంధంబుల నేనెఱుంగును — ఆ కవిశిఖామణి సంగ్ర
 ధితంబులగు రూపకకాండలం దఱుచుగ నీసభాస్థానలు సవిస్తారం
 గం బరికించియుండును. అక్కతంబుననే కాఁబోలు వారి యాశ
 బన్యాభిలాషంబై చూపట్టు । వారియానతియైనమీఱఁ దగనిది
 రూపకంబును ప్రాయికంబుగగానఁ బడమి ననుత్పన్నంబువలె
 చుగాన నాచేతంబు నితాంతచింతా తాంతంబగుచున్నది.

మా॥ ఓయార్యా యద్దినీకెట్లు విదితంబయ్యె.

సూ॥ సకలదోషదన్యులగు నానదన్యులుగై సేసిన పత్రికా
లోకనంబున

మా॥ దానింబరింపుము.

సూ॥ పరిపుచున్నాడు క॥ ఆద్యప్రకృతిప్రకృతులఁ జోద్య
బులుబహువిధములు సూచితిమిమహా । విద్యాధికరూపకముల । ప
ద్యాద్యప్రకృతివికృతి హితరూపకముక ॥ ౨౨ ॥

క॥ శుచిమయరసబహుళంబును । శుచిమయహృదయావసీ
శుభచరితంబున్ । నిచితగుణాలంకారము । గుచిరంబగు రూపకము
రూపింపడగుక ॥ ౨౩ ॥

మా॥ ఓయార్యా యట్లయినం జింతింపనేటికి ?

సూ॥ అట్టిరూపకంబుగలదా ?

మా॥ మున్నుమనమా యాసహాధ్యాయులతోడం గూడి ద
నింజదివితిమిగదా ?

సూ॥ సాశ్చర్యంబుగ తాదృశంబగు రూపకంబెక్కడిది ?

మా॥ సస్థితంబుగ వినిపించెద నాలింపుము

సీ॥ కారణపుగుమాది కారణంబగుపర దేవతామణిగాఢ తీర్థ
యమ । దుశ్చరతరమా పురశ్చరణంబున నగచిత కరుణారసాప్లుత
యగుచు దృగ్విషయయై యధిక వత్సలతనిజ్జేష్టమెఱింగింపు మే
లసిన । నాత్మీయవంశజులసప్తమావధి సకలశాస్త్రాగమ సభనుగ
ల । గోరియామెవలననిష్టపూరితుడయి నమోముకొండిన్యగోత్ర
శ్రీర్తి మహితకోరాడవంశ నిర్మలమణియయి । దీప్తివిలసిల్లె నమ్మ
శాస్త్రి ॥ ౨౪ ॥

సీ॥ వర్ధిష్టు సంతతి వైభవండుగు నమ్మహాదేవశాస్త్రికి నమల
దశముఁచు భవసింధు తారకశ్రీరామ మంత్రజపామల మతికి

లక్ష్యము. కాగమవేత్తకు నగ్రతనూజుండు శ్రీశిష్ట వంశాబ్ధిశిరకరుడను. సకలవిద్యాజన్త
సద్భావమానజిహ్వంచలుడమిత కావ్యాళికర్త. యయిన శ్రీకృష్ణమూర్తికాపదాబ్జసేవ
నాత్మ సద్గ్రంథ కల్పనావిత సుమతి. విరచిత శ్రీవ్యద్యశ్యాత్మ వివిధకావ్యుడయిన
యారామచంద్రాచార్యులి వశుడు || ౨౫ ||

ప|| మఱియుం బహుల గుణంబుల ననేక లేఖనీ విలేఖిత హృద్య పద్యావళిసం
తోషిత పరజన స్వామితుండగు నతండొక్కనాడు నానావిధ ప్రబంధ ప్రకారంబు
లు గోష్ఠీనశంబునం దలపోయుచు దృశ్యశ్రవ్యకథామయంబులగు కావ్యంబుల శ్రీ
వ్యచూత్రంబుల సవి శేషవిశేష సుషమంబులయిమహాకవులచేద్రదిలింగభాషయందు గ్ర
ధితంబులుగఁ దృశ్యంబులగు నవి తాదృశంబులుగామికిం జింతించి తద్గ్రంథన నిషేధ
కారణంబు గానక మరియు నారూపకంబులదత్త త్పత్ర విశేషంబులకుం బ్రాకృ
త భాషరూపకాను శాసన విహితంబయ్యును వసంత తిలకవల్లవీ పల్లతాలలాస శృం
గార రంగాదిభాణంబులు రూపక విశేషంబులయ్యును బ్రాకృత మిశ్రంబులుగాక
ననిమిష భాషయందు సవిశేషంబుగఁ జూ పట్టుటన్ మరియు మిశ్రంబులయందు గ్రధి
తంబగు ప్రాకృతంబును ఛాయవీడి సకల జనంబులకానంద విధాయకంబుగా నేరమి
నింతియకాక నామిశ్ర రూపకంబులయందును నొక్కొక్క చక్కిం బ్రాకృత వ్యవ
హార యోగ్యంబులయిన పాత్రంబులును సంస్కృతం బాశ్రయించి వచించుటయుం
బొడనూపుటవలన నాప్రాకృతభాషలేమియత్యంత నిషేధాపాదక్షంబు గాదని తలంచి
సంక్షిప్తోత్సాహుండయి సంస్కృతాంధ్ర మిశ్రంబుగాఁబ్రాచీనాను శాసనోక్తలక్షణ
లక్షితంబగు నటుల సకల సరసపదార్థకుసుమ వనీవాటియగు మంజరీ మధుకరీయంబను
నాటికవి రచించి మనకుం గైసేసెఁగదా.

సూ|| సవిస్తయనందంబుగఁ ఆహానాయననథానతఁ అకారణకరుణారమణిం బరి
ణయించి యమితరీతి సంగత పరోపకృత లలిత కీర్తిడల నమందంబగు నానందంబు నొగ
డి యస్తోక విశదగుణ సంస్తవ్యయశ స్తోమసంతాన సంతానంబులంగని వానిచే నా
తరణిహారిణ కిరణంబుగ నిజాభిజననంబు వర్ధిష్టువుం జేయుపుణ్య వదగ్రణ్యులకు నే
యేభువనంబుల నేయేవిబుధనాథ సన్నిధానంబున నెట్టెట్టు కళ్యాణసుఖంబులు గలు
గునో యను నధ్యాహారాధీవన మనస్కృతవిస్తృతినొందినను లెస్సగననుస్తారి తుండవైతి

కాన నిపుడఖిల సద్గుణగణంబుల నిభ్యులగు సభ్యుల సద్భావంబునం బ్రార్థించెద
అని పరివర్తనంబొనరించి యుదంచిత ప్రసృతియగుచు॥

చ॥ సకలకలావించక్షణులు సద్గుణ పుష్పబు ధావనీరుహా! ల్వికసిత సంశ్రితాశు
లు నవీనకృతీహులునైనమీరలు । త్సుకతగడుంగనుంగొనగ శోభిలునంచలు వైననా
దురూపక పరిపాటివేడెదను వారకమీరలను గ్రహింపుడీ॥ ౨౬॥

గగనంబునవీనుంచాల్చి యేమి యానతిచ్చిరి సదస్యచతురాస్యులారా॥
సదస్యులు॥

గీ॥ నీవిటులమమ్మువేడుటనీతి నిపుణ । దూరదూరాధ్వచంక్ర మహోరుభేద
మునను బానీయ కాంక్షికి మోదముదవవిందునేయుట గాదొక్కొవిందునమః॥ ౨౭॥

మారిషుడు॥ ఓయిభావామనభాగధేయ మహీరుహంబీ యెడగవామిగుల
నామూలచూడ ఫలితంబు । ఎందునుండియని యను యోగించెనా యవధరింప
య్యా! మనకుం గమనీయంబగు మహనీయ పరికరప్రకరంబున కొక్కింతయైనం
గొఱంత చిరంతన కథాప్రాయంబయ్యె గనుంగొనుము॥

ఉ॥ ఈసమయంబశేషకుసుమేడిత గంధక గంధవాహకం । బీసభకున్తహామహా
మ హీతన దూరమణుండువల్లభుండీసభవారు వాక్పతి సమీద్యకలావిభవాభిరాములా
యాసకల ప్రకారనట నాగమ సింధు విలంఘనోద్భటుల్॥ ౨౮॥

క ॥ అనియెన్నవిదితులుగదా । మనవారందఱును మిగులమహితకృతిశ్రీవనిత
యు సముచితరీతి ధ్వనితల సద్వృత్తికృష్ట ధన్యాశయచే॥ ౨౯॥

సూ॥ సప్రమోదంబుగఁ జొనెఱుఱిభావా నీవువక్కణ సేసినదంతయునిక్కం
బ । అదియెట్లన్నను॥

క ॥ పరసంతోషణకృతి తత్పరత న్వర్తిల్లుసుజనహాలికి సుగుణా । కరసమ
భిమతార్థంబులు । పరదిష్టముచే లభించు బహుదుఃఖులన్॥ ౩౦॥

ఇద్దియెట్లనుచున్నావా కనుంగొనుము॥

ఉ॥ కంధిగభీరఘోర తరగర్భవిలీన హృషీకథోరణీ! సంధిత దుష్కువాటఘ
న శౌక్తిక మాక్తిక జాలమెక్కడన్ బంధురభూమికుక్షిజ సువర్ణము నెక్కడ నవ్వి
పద్మినీ! బంధుకృతాంధ్య యశావతవిభాసుర ధామము తోడగూడవే॥ ౩౧॥

మా॥ శహాబాసు భావాతత్త్వ వేత్తవయితివోయి - అయ్యర్థంబట్టిరయ- విలంబంబన లంబింపంబడినదేని భావిభావుకవ్యూహంబులకుం బ్రత్యూహంబుగాగలదు- గాననవిలంబితంబుగ సమంత తస్యం క్రాంతనిజగుణసౌభాగ్య కాంతంబగుప్రకృత వసంత వనీకాంతంబధికరించి గానంబనూన గుణనిధానంబుగ నొనరింప వక్కాణింపందగు.

నూ॥ నేపథ్యాభిముఖంబుగ- చెలియో సంగీత శారికా॥

పం॥ ఏమయ్యా ఓయార్యా యిచ్చటనుంటినయ్యా॥

నూ॥ మారిషభాషణంబులకు నీశ్రవణంబులు శరణంబులయ్యెనా॥

సం॥ ఆర్య వేరుగఁజెప్ప నేల ఇద్దియయుత్తరంబైయొప్పు॥

ద్విపద॥ తనకుమేల్మఱిగాగ దనరినసిరుల నెనలేని సొబగులనెడపకమించి ముద్దుల నొసఁగెడి మొల్లలతోట । హద్దుమీఱిన వేడ్కఁ పదనులఁబుచ్చి । తనచెలి మేల్బొంతి తామరతీవె యెనసిన యివమంత యింతయిపోవ ॥ యామనిరాకచే నలతి గానట్టి యేమరమిని బూనియెలమినిజేయు । సొంపులగుంపుల జూచువారలకు । నింపులొవేడ్కల నిడుచున్న దనుచుఁ దావిమో తరినేరి తనకెటుగింప వావిరివేడుకపడి దానిఁజూడఁమరునిసింఁగానికి మఱియు సురిడుచు వరలు తేటులబారువచ్చెదానికడ॥

నూ॥ మర్ఘా మర్ఘా- ఆశ్చర్య రసార్ణవంబిప్పు డతివేలంబతి వేలంబగుచున్నది - ఎప్పంటె నంటివేని- తనకుమారీ కుంజరియగుమంజరి బాల్యాపగమనంబున నంకురత్తారుణ్య లక్షణంబుల వీక్షణలక్ష్మీయగుటం బరికించి యానందరంగదంతరంగ యగుచు శృంగారవల్లి సల్లిలా మతల్లియంపిన దూతచే నాహూతయై యాత్మీయ వయస్యావలోకన కుతూహల తనాయాత యగు నామోదరేఖ వృత్తాంతంబు ప్రాకరణికంబై నాయంతః కరణంబుననుండె దానికనుకూలంబుగ నకదా యీశ్రువ గానవిషయంబై యొనరింపంబడినది- అని సంగీత శారికనవలోకించి - బాపురే సంగీత శారిక బాపురే

మా॥ ఓయిభావా యిద్దియెట్టి విస్తయంబు - పరంగి తజ్ఞాన ఫలకంబగు బుద్ధిచే నిర్దస్వాంతులగు వారలకు నిసర్గంబకదా

నూ॥ అట్టిబుద్ధిసత్తకయ విస్తయంబు గలుగుచున్నదంటిని ।

మా॥ అద్దియిప్పుడభినవంబై

సూ॥ గుణంబుచిత సమయంబునంగణియింపందగుంగదా ।

మా॥ ఔనిద్ది తధ్యంబ . అనిపరివృత్యవలోకనంబొనరించి-ఓయిభావా భర్తృదా
రికయగు మంజరి భూమికంబరిగ్రహించి చంద్రరేఖయుం దదీయ వయస్యయగు నా
మోద రేఖావేష ధారిణియగుచుం దరంగిణియు నిట్లయేతెంచుచున్నారు-కాబట్టి మ
నము ననంతర నిర్వహణీయ కార్య నిర్వహణంబుకై యత్నింపవలయునని యక్క
డనుండే వెడలిరి ॥ ౩౨ ॥

ఇద్దిప్రస్తావన ॥ శ్రీ శ్రీ ॥ అనంతరంబున మంజరియు నామోదరేఖయుం బ్ర
వేశించుచున్నారు ।

ఆ ॥ హాళామంజరి సుమాళంబుగ నుంటివిగదా ।

మం॥ అత్తిక నీవచ్చుట నింక నింకని యద్దిగలుగునని నెమ్మనంబున నేన ప్పెదనే॥

ఆ॥ హాలాయిట్లంటివేమే ।

మం॥ అత్తి కా నీవు నాచెంగట నుంటివే ।

ఆ ॥ హాలా నీ కురంగట నవ్వమొదలుగల వారందఱున్నారుగదా ।

మం॥ అత్తిక యీయవ్వ తొల్లింటి యవ్వయనుకొంటివే ।

ఆ ॥ ఇప్పుడు గొత్తగ మఱియొకతె యేతెంచెనే ।

మం॥ కాదే యవ్వయయిన యద్దియేకాని దానియాత్మమారినదే ।

ఆ॥ ఓసిచెలియా కాదే తొల్లింటికంటె నీయాత్మమారినదే - దానినెఱుంగ
కయమ్మను వితగదూరుచున్నావే ।

మం॥ అత్తికా । నీవుకొన్నినాడులు దడవున నుండుటనీయాత్మ యుందాఱు
మాటయ్యెనని తలంపందగునే ।

ఆ॥ స్వగతంబుగ ఈచెలి పలుకుల కిప్పుడయడం బొడగూర్పం దగదు । కొం
తదడవు దీని నుడువుల కొడంబడునట్లుండ వలయు - సప్రకాశంబుగ ఓసీ యవ్వయా
త్మదడబడెనని కడునిక్కంబుగ నుడివెడవుకదా అద్దియెట్లొ నాకుందెలియ వక్కా
ణింపుమీ ।

మ॥ అక్కరో యట్టడుగవేచెప్పెద - పిమ్మటనామాట బూటకంబు గాదని
నీకతేటపడు- నాదశయంతయు వచించెద హావణిక నాలింపుము

క॥ చెలినీవూరికివెడలుట దొలిగా నాయెదనుమిగులదొడుగుగఁ దోరం బు
లునల్లని ముక్కుల మఱిలలి బంగరు బొంగరంబులాగునఁ గంతుల్ ॥ ౩౨ ॥

క॥ పొక్కిలి మిక్కిలి లోతగుఁ జెక్కిలులనైరువు వొడమెచెలివెడదతనం
బక్కునఁగొనున జిక్కుట నిక్కంబిదియేమికింకొ నెఱినాటయుమీ ॥ ౩౩ ॥

క॥ గును నాయుదరము సూచితే । వనజాక్షిగొ పచ్చపట్టుబాతిగనుండున్ ।
కనుమిపుడిచ్చటఁ బొడమెను దనువగు నలనల్లత్రాచు తరముగ నేడున్ ॥ ౩౪ ॥

క॥ ఫిరుదులుగడుబరువులగుం జరణంబులు నడలయందుఁ జడజడములగున్ ।
సరిలేని బలుపు నమరెడుఁ గురువులు మఱిగురువులగుచుఁ గోమలికంటే ॥ ౩౫ ॥

క॥ పుట్టొంది ప్రొద్దుప్రొద్దునఁ బట్టొందక పెంపుజెంద నవకము మీఱన్ ।
బట్టురవిక యొత్తుటచే । గట్టిగనావెన్ను నవసిగాసియొసంగున్ ॥ ౩౬ ॥

క॥ తొలితోడెంబయ్యునువెత । గలిగిన యెడనాకు నవ్వగడువంతలచే । నడరె
డిది యట్టిదిపుడ । ర్తిలిఁజూడదు వినియు నగునుమీఱిన వేడ్కన్ ॥ ౩౭ ॥

గీ॥ ఎదకు నీవెక్కురులు వంతలిడునవైన । వగల మిగులంగజెందను వా
సిమీఱ । వెక్కురులు సూపిమందిడి వేగమనుపు । మనినవిని తలినగుటకునడరుదుగ
డు ॥ ౩౮ ॥

ప॥ మరియు మన యవ్వ నడతయంతయు వింతయై గానంబడు-అది యెట్లం
టివేని మునుపు నేనెప్పుడెప్పుడు సాటిబోటులం గూడి సయ్యాటంబులు సలు
పువేళల నయ్యాకేళి వశంబున వలువలు మాసినం గైసేత సెదరినను మిగులంగనలి
గద్దించుచుండు - మఱియునుం దనువున నెప్పుడైన నొక్క వెక్కురు నిక్కంబై
గానంబడిన దానికిం బెక్కులు పపచారంబులం గల్పించు - ఇప్పుడు కింకచే బిం
కంబునెడి యలసి సొలసి యీబాదకతం బాలోచించి మందుదెప్పించి యిప్పింపుమని
పనిఁబూని బతిమాలిన వీనుసారనీదు - మఱియు నదనంబులగు నీకదుముల రాయిడి
వెలమించు నాకంచెలు పటాపంచెలుగా పంచితంబులు గాగంగని నవనవంబులయి

పెలుచు వెలవెలయు వానిందెప్పించి యిచ్చుంగాని. లోనికి మందొసంగింపదు- వెలకి గట్టిగఁబట్టయినం బట్టింపదు- పథ్యంబును జేయింపదు అనుటయు నప్పుడా యామో దరేఖ యిట్లుదిత యశావనయగు నావయస్యకులుకు లనలరు పలుకుల నిలింపాహార రస ధారలంబోలి పీనుల నానుచుఁ దనమనంబున ॥

క॥ తనువనికి సురభిసమయమ! తనువిభ్రమములకు దోహదశ్రీవిభవం! బును రతివల్లికి గందము! ననువగుజవ్వనమ చూవె యవనిదలంపక ॥ ౩౯ ॥

గీ॥ మధువుకంటె నధికమైన మదనిదాన! మకనకమణిమయంబైన మహితభూ ప ॥ మంత్రసంస్కార రహితసుమాస్త్ర విజయ! లగ్నకాస్త్రము యశావనలలితలక్ష్మీ॥౪౦॥

క॥ సంతపములఁగడునీనుచు ॥ వింతగబొడసూపునొడలి వేడుకచిన్నె! ల్పం తసిలక యీచిటుతుక! వంతలఁజేయునవి యనుచు వగలఁగలంగుక ॥౪౧॥

క॥ తొడవులుగఁ బొడముగుబ్బల ॥ నడవడి నెదవెడదయగుచు నయికల్కి యగుక ॥ నడుమనయ మనయసంపద ॥ వడువునగడం బడలియున్న వన్నియలీనుక ॥ ౪౨ ॥

సీ॥ మరుని టెక్కెపు సొంపు ముఱిలించుఁ గన్గవ గన్బొమ్మలతని సింగాని సొబగు ॥ మోమునంధమతని మొదటి ముల్కులకల్కి మోవియాతని తేజబువ్వపండు పల్వరసయతని నాల్వతూపులగుంపు నవతనిమామ విన్నాణపుసిరి ॥ కుత్తుకాతనిగెల్లు గొనియాడుచిందము గైలునాతని తొలిక్రిలుతూపు ॥ లెదవుట్టుపులువాని యెలమి బొంగరములు మఱివేలుపుల తావుమల నిసువులు ॥ గొదలువానిసింగారంపుటద్దముల్కి నుల తనియవ్వ వెలయురూపు! వేనలికల్కి యాచిరుదు సొంపగు నల్ల బుజములాతని తోటఁబాలుచుతీవ! లారుతీరాతని యడిదంపు తీవియకొను నాతని యయ్యకడిదియ డుగు ॥ పొక్కిలి యతని పొల్పొసగు కేళాకూళిపిరుదులాతని తేరు పేరుటజ్జు ॥ కురు వులాతనితావుగూర్చిన యనటులఁదనరు విక్కలువాని తరకసముల! నడుగులు వా ని రెండవమూడవ మ్ములగోరులాతని యత్తలారుసిరుల॥ నట్లు గావున నిదిమది నరయఁ బొడము! పరువమున బొల్పుచెలువమే పారసంజ! కడను గన్పట్టు నెలవెల్లుకల్కి నెగడు! వేలుపులత్రోవ చాడ్చున వెలయునుగడు॥ ౪౩॥

గీ॥ అహహ యజ్ఞాతయా వనయైనదీని పలుకులలకల కండలపలుకులరుచి
లుములను వేలుపుల బువ్వకరణిఁ దెగడి మనమునకు నిర్భరానంద మహిమ
సేయు॥ ౪౪॥

ఇట్లుండ నేపథ్యంబున ఓసికనకాంగీ యయ్యగారు తన పుట్టింటనుండి యా
మోదరేఖ యేతెంచి యమ్మాయిగారి యొద్దనున్నదని యాలకించి యచ్చటి సేమంబుల
రయ విచ్చేయఁచున్నారు-కాని మీరందఱును హావణికగనుండుడు-దారులందొలగుడు
వేగంబతోలగుడు॥

కనకాంగీ॥ ఓసిచంద్రాననా యవు నేయనుచు నందఱుగలసి తమ కుచితంబుగ
నచ్చటచ్చట నుంచున్నారు॥

సీ॥ ఘనసారమ్మగమద ఘనసారపీటికా నురభి పురోధ్వగస్ఫురణదెలుపఁ
జరణవిన్యాసముఖ రనాపురంబులు మదహంస కూజిత మధురిమగనఁ లలిత వేల్లిత భు
జావలయ శింజితముల శ్రవణ మంగళపాళు లవతరింపఁ రసకుంభ శుంభదురసిజదుర్భర
భరాభరణ దభ్రంబయి పడకనడుము నిజవదనోద్యదంబు జచిదాగత భృంగములు
ఘ్రాణచంపకాకలనఁ దొలగఁ దృజ్జరీచిస్ఫూర్తి దిశల నీలాంబుజ వ్రజసంచిత శ్రీల
రాసులూసగఁ దనులిప్తమహిత చందన గంధ సంబంధమున గంధవహ మర్ధితను
జేలంగఁ యావకార్ద్ర పద్మవిన్యాస చిహ్నంబులు నవహల్లకశ్రీలనవనికొసగఁ కంధరాధార
ముక్తాహారదీప్తులుకామునీ సంచారకలన లీనఁ గమన వైచిత్ర్యంబు లమలచ్ఛదంబుల
మదగజంబులమాద్రమదమడంపఁ పరిపీవరనితంబ భారసంవహనజాయాసనిదాఘపయఃక
ణాళి లలితచేటీ కరాకలితజ లార్ద్రాంచ దనిల శాబకపిపాసాప్తినుడుపఁ బంధుకుశలా
వబోధ సంవర్ధమానఁ కుతుక బాలాతపావేశ వితతదీప్తి మహితవదనాంబుజ శ్లాఘ
మాసరూపయగుచు వెల్వడు నారాజ హరిణనయన॥ ౪౫॥

అమో॥ హాళా యమ్మ యేతంచుచున్నది గాన నీనుడువుల నిపుడు నిలుపుము॥

మం॥ అత్తికా ఉన్నమాటకేమి జకుకే - అమ్మయెదాట నేనే వచించెదను

నిక్కంబుగ నాలింపవే

అ॥ హాళా నీవచనంబులన్నియు నాకు విదితంబుయ్యె నేనే యవ్వ

తో నాలోచించెదను గాని కొంత సేపూరకుండుము - అని తదీయచరణాంబుజ
గుంజన్తంజుల మంజీరశింజితాది శ్రీవణప్రముఖలింగంబుల నాదేవి నతి సమీపగతః
గానెటిగి తనకేల నాచెలికయిం గీల్కొల్పి యెదురుగంజని యామెయడుగులను
గెందామరలకు నిజనిటలనయన విరచితమృగ మదకజ్జల గంధంబున -నించించిరసంగ
తశ్రీవేలయబ్రిణ మిల్లుమన్నది - దేవి - సప్రేమంబుగ సముచితశీర్షుఖరముఖర వి
బోధత తామరస యగుచు నెత్తి గాఢాలింగనం బొనర్చి గండంబులం -జూచించి |
ఓనాపట్టి యెన్నిదినంబులకు నాకన్నులకుం గర్పూరకలికవైతివే.

అ॥ ఓయ్యవ్వా నీయవ్వ నాకట్టిభాగ్యంబు నేటికిఁగలుగఁజేసెనే- ఇత్యాద్యు
క్తుల నభినందించుచు వారందఱు విహారశాలంజేరి సముచితాసనంబుల యధార్హం
బుగ నుపవిశించుచున్నారు-

దే! ఓసిపట్టికో ॥

చం॥ తనదు కృపాణవల్లి విమతాస్పృగనార తపాన మత్తయై దనరుపిధానగే
హమున దాసుఖవిశ్రమమొందవేడ్క-నా! యనతన యుల్నయంబుననిజార్థములన్నెర
వేర్పపండితా! యనసభ ధర్మసంహితల హాయిగఁ బ్రొద్దులుపుచ్చునేకదా ॥౪౬॥

ఉ॥ నూతన మౌవనంబున విన్నోదపరత్వము నంబుధానశీ! ధూతదురంతచింతన!
లఁ దూలకతాలిమికల్కినిచ్చులుకొ శాతమనీష ధర్మనయ శాస్త్రుతిస్థురు భక్తులైహిత
వ్యాతరిరక్షనుందురె విరాజదురుక్రమరీతి సోదరుల్ ॥ ౪౭॥

క॥ జనకుండానతియిచ్చిన! వినయంబునఁ బూనిసుతులువెసనాకృతుల! చ్ఛన
మునకు నెలమి మిగులగ! ననయము నెరవేర్చి యతని నలరిం చెదరే ॥ ౪౮॥

గీ॥ అంబలక్ష్మీ సమారాధనాది నియత! నినుల నలసతసెందక వేడ్కలమర
పూజ్యకృత్యములెల్లవిబోధ మహిత! యగుచు వెలయుంచుచున్నానైయత్యమమర! ॥౪౯॥

శా॥ కోడ డ్రందరు నైకమత్యపరులై కొండాడఁ గానర్హమా నాడెం బొ
ప్పసుశీల వృత్తులయి సన్నాహంబుతో నిత్యము! నీవైడెంబాదిగ సూపచారములతో
వేడ్కందగంజేరివే! చూడాం చత్తది తాజ్ఞలైజననికిం జూపింతురయ్యిష్టముల్ ॥౫౦॥

శా॥ రాజ్యాంగంబులునెల్ల సారవిభవా రామంబులై యొప్పునే! ప్రాజ్ఞానం

దముతోడం గూడి సుజనుల్రాజైన మాయప్పనుం బూజ్యాత్తుండని యాత్మనెంతురె
మహామోదా వృతస్వాంతులై । వ్యాజ్యాయోజిత యత్నులైన కుజను ల్యావహర్యమాను
ల్లదా ॥ ౫౧ ॥

ఆమో॥ ఓమహారాజ బిడౌ జస్తనూజానీవీరపత్ని విదుషీమ తల్లి నీయనుయో
గంబు లెల్లవిదిత సత్యయోగంబులగుటం దధేవపదాన్ధోత్తరంబులై విలసిల్లుచున్నవమ్మా-
దేవి-సానందంబుగ - ఓపట్టి నీవువారివారిభావు కోదంతంబు విదితంబు సేయుట నా
డెందంబు సురాహార సరసీని మజ్జనంబూని మిగుల నెలమివెలయుచున్నదే॥

ఆ॥ ఓయమ్మా యిదియేమి కొత్త యాప్త జనకుశలవార్తా- శ్రవణంబకాదా శ్ర
వణానందరసాయనంబు.

దేవి॥ బాలరొ వారివర్తనంబులు విన వీనులు మిగులం గుతూహలంబు నొందు
చున్నవే॥

ఆ॥ ప్రధానంబులగు పతివచనంబుల వచించెద నాలింపుము.

ఉ॥ తాతప్రతాపహేతి విమతవ్రజ సత్తర వారిభంగసం । ధాత మహార్య
సప్త శిఖిదాయ భుజంబగుచు న్వెలుంగదు|స్వాత తమోభర స్ఫురణ పర్వతకుటులయం
దకన్పడుకొ । స్ఫాతదురంత పంకకృత సంకట కోటులువీచి కూటముకొ ॥ ౫౨ ॥

మత్తకోకిల॥ నీదుసోదరులెల్ల నెల్లడ నీతిభూషణ వృత్తులై । సాదరంబుగ స
త్కవీశ్వర సారవాక్సుధ గోరిలుచు । న్వాదశీలుర గెల్పుచు నృణవాదిగోష్ఠుల మీటు
చు| న్నాదితార్త్యను జీవులై సరసాశయుల్లడు నుందురే ॥ ౫౩ ॥

క॥ రాముని పోలికఁ దనయులు । నేమంబున జనకునాజ్ఞ నెటుమన్నింపం
గామింతురైన నాతఁడు । రామావశుడగుట పక్షిరధి గాఁడుసుఖి ॥ ౫౪ ॥

గీ॥ అవ్వ సమ్మదమయ విప్రయగుట నవిది । తాధిపతిదేవతార్చ నాహ్లాదితమతి ।
మిగులు తఱివిదుఘలఁ గూడిమిగుల వేడ్కఁబుణ్యగోష్ఠుల నుండును బూతవృత్తి ॥ ౫౫ ॥

గీ॥ అత్తదయఁ బడయంగ మహార్థలాభ । బుద్ధినయ్యోన్యబద్ధ ప్రభూతగాఢ
మత్సరంబున నుపచార మహితవిధుల వెలయుచుండియుఁ గోడండ్రీ భిన్న మతు
లు ॥ ౫౬ ॥

క॥ శరదాగమ కమలాకర । వరవైఖరి నప్పరాజ్య వైభవములస । త్పరికర భా
రోత్కరమై కరమరుదుగఁ దేజరిల్లుఁ గమలాకరమై ॥౫౭॥

దేవి॥ సామోదంబుగఁ ఓయామోదరేఖా నీవక్కడనుండి వెడలునపుడు మా
యమ్మయు పదినెయు మరదలు నేమిచెప్పిరే.

ఆ॥ ॥క॥ తలినీ నునుపుంజెక్కుల నలదిన కస్తూరి రచనయభి వృద్ధముగా నల
గొనిముద్దిడి సేమంబడిగితినని చెప్పమనియె నర్తిలి మీఱక ॥౫౮॥

నీవదినయితే ॥క॥ తనమోము నలరువీడెం బునఁ జెక్కున నొక్కచుక్క బొ
డమించియురం । బునసక్తార్ద్రంబగునఱి వనజారింజేసి కుశలవచనము వల్కెన్ ॥౫౯॥

అని వచింపుమనియె ॥క॥ తననుదుటన మరుకుంకుమ । కణగణములు పుష్ప
రేణు కార్యముగానీ । తనరు చరణాంబుజంబుల । కనయముమ్రొక్కితేని మరదల
ర్తిలి బలికెన్ ॥౬౦॥

గీ॥ పాడము జవ్వనమునఁ బుట్టియొడలమీఱు । నన్నెచిన్నెల నలరాజులయు
వరుని । కాలుతోక్కొంది సకల సుఖాభిహళిఁ జెందుమని యవ్వ దీనికిఁ జెప్ప
నంపె ॥౬౧॥

దేవి॥ సాకూతస్థితంబుగఁ గూతుంగనుఁగొని ఓయామోదరేఖా మాయమ్మ
యిట్టికందునకుఁ జెప్పనంపెనే.

ఆ॥ ఔ నమ్మ నిక్కంబుగ నేనచింపెదనే.

దేవి॥ ఈబొట్టె యవ్వ దీవనలకు సంతసిల్లునని తలచెదవా ?

ఆ॥ ఓయవా యిట్లంటివేమే?

దేవి॥ మంచిది యిదియిట్లుండనిమ్ము నీచెలి నామీదం గొండెంబులేపాటి
ప్పెనే ?

ఆ॥ ఓయవా నీపట్టికింజెట్ట వెట్టెడిదానవే యిట్టానాచకు.

మంజరి॥ సరోపంబుగ । నేను లేనిపోని నుడువుల నుడివినంగదా కొండెంబు
లగుట ఉన్నమాటన్న మన్ననసన్నంబగునా ? నిక్కంబో హుళిక్కియో కాని నే
నిట్లంటినని తొలితోడెంబయ్యను ఎదనునీ వెక్కురులు అనుపద్యంబులం దిరుగం జదివి

యక్కరో దీనికన్న నేనెక్కువ మినుకుల నీతోనేమైనం బలికితి నే నిక్కంబుగం జె
ప్పమని వినుచున్నది.

ఆ॥ సంతానవల్లింగాంచి ॥గీ॥ ముగుదతనమున నీచిన్ని బుడుతవయసుఁ బొడ
ము వెక్కురులను గింకపుట్టువులని తలచివగలాంద నిక్కంబు దెలుపకీవు మిన్నకుం
టివి తల్లిచేమన్నన యిది ॥౬౨॥

॥క॥ ఈబాల బేలగావున నాబాల విదిత వయోభవాంకముల శ్రీ ॥ శాబా
యుధగతి యువలకు నాబారిని జేయునవని యారయదుగదా ॥౬౩॥

దేవి ॥గీ॥ మించియోపట్టి నీవు వచించినట్టి వచనమట్టిదయ్యెనఁ బట్టువడక
నాననీయానమనమున నానఁ బూన నానుడొందితి నానాడు నయమువలక ॥౬౪॥

క ॥ జాబిలి పొడమెడు నెడల న్వావిరిగా నిరులు విరియు వరుసను వేళం
బావిర్భవించు పాముపు తావింజేడదయ్యె ముగుద తన మీచెలికక ॥౬౫॥

ఆమో ॥ ఆ॥ ఇంతదానవైన నీడెటుంగని పిల్ల లేదుటనైనఁ దల్లియాలివువిడఁ
దెంపుసేయ నేర కింపైన ముద్దరా ల్తనముతోడ నెల్ల తఱినిగడుపు ॥౬౬॥

దేవి ॥ కం॥ పెద్దలచే నేమంబునఁ దద్దయుగరపబడు చెపుడుఁదనరెడినడత
ల్వద్దన్నను విడివెడలక నొద్దన గడువేడ్క నుండునో చెలివింటే ॥౬౭॥

ఆమో॥ ఉ॥ అందరు బుద్ధిమంతులె హితాగమ తృష్ణఁ గృత ప్రయత్న లే
యందరకన్నఁదామస నయాధిక వృత్తి వసింపగామలే వందిత శైలియైనగురువర్యులబో
ధల శ్రద్ధచొప్పు నేయందికొనుగ్రుతుత్ఫలములప్పున మొప్పగలోకులెచ్చటక ॥౬౮॥

గీ॥ నీవు గురుజన బోధల నియతవృత్తి జిత్తమునగూర్చి కఱచిన నుత్తమా
త్త వగుటవాని సంస్కారముల్వాయ వెపుడు నీమనోవృత్తి నియమించు నేర్పు
లమర ॥౬౯॥

క ॥ దివిజాల యందును గురుభూ దివిజాల దైవజ్ఞమంత్ర తీర్థములందుక
శివతాతి వృత్తులుజ్జ్వల శివతాతిస్తుత్యగతి వశీకృతులెకదా ॥౭౦॥

క ॥ సాధితములైన మహితస మాధిని పేవులకుఁగలలు మహిమదనర్ప న్నా
ధితములు గాకుండెడి సాధుఫలము లిచ్చునట్లు జడులకు నిడునే ॥౭౧॥

దేవి॥ ఓపట్టి- యిది యట్టుండనిమ్ము.

ఆ ॥ వీని వలన మేలకాని సేగించుక॥ యేని లేదటంచు నెన్నిమార్లు॥ నుడి వి యున్నవినగ నూల్కొనదొంతైన॥ నేను దీని వంతనేఱఁ జెరుప ॥ ౨౨ ॥

క॥ సిబ్బితి విడిసేనెన్నడు॥ నిబ్బరముగ వీని నిజము నేరుపనేరం॥ దబ్బెబ్బు వడకయుండగ॥ గబ్బితనంబునను దెప్పిగావుము దీనికొ॥ ౨౩॥

ఆమో॥ ఓయమ్మా యానమ్మా నీమాట నయములమూటయై పాటింపందగు.

క॥ శిక్షకులెప్పుడు శిష్యుల॥ కక్షయమగు ప్రేమయున్న నదిమనముననే॥ దక్ష తను దాచి దానిని॥ రక్షణచేడగు నదనలరాజింపదగున్॥ ౨౪॥

మరియును.

చ॥ గురుజను లిట్లు జవ్వనపుగుర్తు లసాజముల న్ఫలంబులం॥ గురుకొని పిన్న వారలకు గోరికమీఱవచింపుటొప్పుగా॥ దరయనటైన వారులఘుతాహిత చిత్తులయై ప్రి మత్తులై॥ కరము నయంబువీడి తమకంబున నెంతురు సాటివారిగన్ ॥ ౨౫॥

కావునను.

గీ॥ ఇట్టి మర్తపు సంగతు లిష్టసఖుల॥ వలన చెలియంగవలయును వలనుమీ ఱఁ॥ గాననావలనన యిద్ది గౌతుకంబు॥ దనరనాలించి సుఖిగావు తనుతమతిని॥ ౨౬॥

మ ॥ చెలికారంబునఁబట్టి నెట్టి కతలకొ శ్రీమంతులు న్నిస్వలు॥ న్నలవత్తై ర తమంబులుండినఁ గడు న్వానిండి గఁదోచిని॥ శృల విస్రంభమునం బరస్పరమ శే షాఖ్యా తరాహస్యమై॥ విలసన్వైత్రిఁ బవిత్రపుత్తులయి యెవ్వేళ న్వసించందగుకొ॥ ౨౭॥

గీ॥ కాననోతల్లి మేము సంగతులగుట॥ వలయు పలుకులఁ బలుకుట వెలికిఁ గాదు॥ కావునఁ దనరు వితములు గారవమునఁ జెప్పిదీని మనంబున కొప్పునేతు॥ ౨౮॥

దేవి॥ ఓసి- నాకూనా-నీవెంతనీతిమంతురాలవే-నాయాశయం బంతయు వింత॥ వీడి పచించితివి-తొల్లినాయమ్మనాకు- నయమ్ములు ~~ననయమ్ము~~ గరపునపుడీ-యరతమ్ములను నిట్లు వచించెగదా ॥

క ॥ నెచ్చెలుల తోడనైనను॥ విచ్చలవిడి గ్రామ్య కథలు వీడంగదగుకొ॥ జెచ్చెరనగ వేతెంచి॥ నచ్చపురదముల దృగవిషయంబుల జేయకొ ॥ ౨౯ ॥

కావున నేమ దీని జడుపువెడలింపం బ్రోడగానైతిని - కాననీవ దీనికిం దగు

మినుకులం బలికి తెల్లంబుగ నుల్లంబునం- గలవంతలం బెల్లగించి వింతలగు సంతసం
బులం- బల్లవింపఁ జేయుము ॥

ఆమో ॥ ఓయమ్మా - నీవిక్కార్యం బింతవట్టు నాకుందెలుపవలెనా - నాకిది
మూర్తంబై బహిర్భూతంబైన - ప్రాణాంశ సమష్టియేకాదా ॥

దేవి ॥ ఔనేయమ్మాళూ . ఈయరతంబు నీవలపోరిచి యీరతయదనునకింత!
చదువు గఱపుటచేతనే తెల్లంబగుచున్నది, మనము వేరుగ నుడువ నేమిటికే ॥

ఆమో ॥ ఓయమ్మా నీసంతసంబెగాదే - నాజీవితంబునకు రసాయనంబు - నీయా
నతియకాదా నాకీలు గంటునకు సూనకుతుకురాయి-మంచిది యిది యిట్లుండనిమ్ము
ప్రకృతంబైన.

క ॥ సుమహిత తౌర్యత్రికచం । క్రమణధురీణాగ్ర గణ్యగణ నీయయ్యోక్
విమలమతియింక రసకా । వ్యములంజదువంగ వలయు నవహిత బుద్ధిక్ ॥ ౧౦ ॥

గీ ॥ సరస కావ్యామృతా స్వాదసౌహృదమున । దీని జాడ్యము దొలఁగు నిం
తింత యగుచు । సకల హిమకర రుక్మటా సంగమమున । విరిసిపోవడె తేయిది
మిరభరంబు ॥ ౧౧ ॥

సాక్షాతస్థితంబుగ ॥ క ॥ కావ్యరసానుభవంబున । దీప్యత్ప్రతిభై మనోజ దేవన
పరతన్ । నవ్య ప్రకృతియ యయ్యెడు । భవ్యగుణు న్వరునిఁ దేగఁ బ్రయతింపు
మికక్ ॥ ౧౨ ॥

దేవి ॥ సాశ్చర్య స్థిత వికాసబాలా తపాలంకృత వదనారవిందంబుగ - ఓసి
నాపట్టి - ముద్దుల పట్టి - యీ పట్టికా - యిట్టి యుంపు నట్టువుల పుట్టువులు - ఆ
తైన నితట్టి కట్టిదో యొకనట్టు పుట్టునని నే గట్టిగ నుట్టకణం బొనరించివక్కా
ణించెద.

నేపథ్యంబున ॥ క ॥ నల్లందనమున నిరులను । నుల్లంబునఁ దన్ను జెరుప నొగిమి
న్నంబెక్ । దెల్లంబుగఁ బ్రౌద్ధనుచుండల్లడపడి మ్రాకు మొదల దాగెడునీడల్ ॥ ౧౩ ॥

గీ ॥ కర్తృకు లొనర్చు నిగమసత్కర్త హామ । దేవనిర్దిష్టధూప ప్రదీపధూమ!
పటలముల జయఘంటి కా షట్పరఃముల । నెమ్మ లెమ్మగ నాడెడు నీరడవతి ॥ ౧౪ ॥

చ || - సరణివశంబునం దరణి సౌమన సాయన మధ్యదేశముం । దొరకొని
యుండఁ జాయగని తొల్లియశేష విశేష సక్తగాఁ । బరగిన దొటఁ దన్నినుడుఁ పాం
సులగాఁ దలపోసియుగుండై । పొరిగొనునంచు భీతయయి పొందుగమెందెడి దీన
భావమున్ ॥౧౫॥

మ || చిరసంప్రపాప్తర తోత్యవానుభవ సంసిద్ధాధికాయాససం । ఐరణోదీర్ఘ
మృణాళ ఖండ కబళా స్వాదోన్మదాత్మంబులై । తరుణస్యందన పాదపక్షి యుగముల్
ల్పంబులై యొప్పుతా మరపత్రంబులఁ బవ్వళించెడిమిశన్త స్తాగ్ర నాళంబులై ॥౧౬॥

చ || హరికరసంప్రబోధిత రమాంబుజ వాటములందునూటిగం । గురుతృష
లుల్లసిల్ల మణికుత్తిక బంటిగ నానితేనియ । ల్వరమద సమ్మదంబులయి వారకతేటుల
కూటువల్పరఁ స్పరమిళితంబులై శ్రుతిరసాయిత గీతములోలిఁ బాడెడున్ ॥౧౭॥

శా || వాతా మాత దళద్ద శావళి సముద్వాంత ప్రసూనద్రవ । వాతాశాం
తనిషిక్త మంజుసురశ్చవ్యాప్త ద్రిమూలాంచిత । స్థితానాత పదేశ తల్పలముల నాసీ
నుల్మయానుల్వినిఁ ధూతాశాతర విద్యుతి ప్రహతులై దూరాధ్వగుల్ని ద్రితులో ॥౧౮॥

గీ || తామసాశేష విభ్వంస ధర్మసుహృద । మైననీదు ప్రతాప సమాధిగనగ ।
గగనమధ్యమునేరి వికర్తనుఁడు । మిగుల వెలుగొందు మిత్రలక్ష్మీప్రియతను ॥౧౯॥

మరియును ॥సీ॥ సంపత్ప్రసవసద్మసత్త్వత్రవంశాఙ్గిలబ్ధోదయబుధ సందృబ్ధమహి
మ । విమలగుణాత్మతుల్య మహితసోదరసంతాన సంతతోజ్వల యశుండు । నిజగుణ
ప్రసవోఘ నిర్మితాను గ్రహమకిరంద పుష్టసన్నధుకరుండు । తామసాహంకార దార
ణ పటు కలానాథాగ్ర జన్మగుణాకరుండు । సహజవితరణ విషయ భూషద్యశేష
విషయతోష దసద్వస్తు విత్ప్రహృష్ట । విబుధరమణీమణిగణవిదిత పుత్ర । భావక్ష్మశు
భోక్తి సంభావితుండు ॥౨౦॥

కం || కావునననుధర్మశ్రీ । భావుకతమ హరిజాత పదవాచ్యుండీ భూవిభుఁడా
చంద్రార్కము । గావుతసకలేష్ట సిద్ధిఁగాశ్యపి నెల్లన్ ॥౨౧॥

॥క॥ అనుచు శ్రీధ్వా విధిభర । ముననన్యూనోపచారముల విప్రవరుల్ । బా
నరఁగ నర్చితపరమే । శునిపైఁ బెట్టుదురు మంత్రశుభపుష్పములన్ ॥౨౨॥

వ॥ మఱియు నీపారిజాతక్షితిపురుహూతుండ కారణ శరణాగత జనతాభర
ణా భరణుండును వివిధాధి నిధానదుర్విధ దుర్విధతాంధ తామిస్ర విస్రంసనాజ స్రస
మాశ్రితఘ్రస్సస్వామి మహోస్రమహిముండును గావున నీమహారాజశేఖరుంగాంచి సే
వించిన నాకసుఖంబులం బడయానగునని తలంచి మించిన కుశుకంబులం దత్తద్వి ద్యా
న వద్యపద్యా చంక్రమణజంఘాల సంఖ్యావత్సంఘంబులు దూరాశావశులై దూరా
శావశంబులనేతెంచి: స్వపాండితీనర్తన సమాప్లదిత భవదు పలబ్ధ తత్తత్తర్షతాసంజని
తహర్షా క్రాంత స్వాంతులై వెండియుఁ దమకడలకు వెడలు నెడల నతివినయ భక్తి
శ్రద్ధా భరంబులం ద్వదపనీతంబులగు పదార్థంబులం బాకంబులంగావింపించికొని సు
స్థాస్ను చేతస్కులై యప్పరమేశ్వరు వివిధ తద్విధి విషయమంత్రంబుల నభిషేకించి సం
పూర్ణోపచారరమణీయంబుగ నువికచస్యంద మానమరంద బిందు సందోహసుందర త
రమంద మహాత్పల నీలోత్పల విచికిలవకులసేవంతికా ప్రముఖ సుముఖ సుగంధ బం
ధుర కుసుమ స్తోమంబుల సురుచిరత్రి పంచశత్ర భాసుర తులసీశైలాషాది దళ విశే
షంబుల సహస్రినామార్చనంబు లొనరించి మిలమిల మెలగు శాల్యోదనంబును
గంధగ్రహవిషయ జీవనౌషధ వివిధ ద్రవ్య వాసనా సంవాసిత గోఘామ
సిక్ధసంపక్వ శర్కరామయ పాయసంబును రసావధిలక్ష్యంబులగు నానావిధ
భక్ష్యంబులును కంటకి ఫలాంశుమత్ఫలా ప్రముఖ శలాటు మయంబులును
మూలసూరణాది కందమయంబులునగు శాకంబులును బహువిలేహ్యంబులునుసర్వ
పామ్రజంబీర తదీయరస భావితార్ద్ర కాద్యుపదంశంబులునుసాగు క్వాధ ప్రసా
దిత పరిశుద్ధపయః పరిణామంబగుట సుందరీరదనాంబర పాటల ప్రభాస్వాదాడం బర
పాటచ్చరకలంబులగు దధిశకలంబులును సుమహితపానభాజన విన్యస్థంబగు హైయం
గనీనంబు నురసనామృతంబులగు సహకార కదళీకంటకఫలాది ఫలంబులనుం గనుంగొ
ని భవదీయభక్తి విశేషంబున కరుదందుచు గతిసంభ్రమంబున నాప్యషాకపికి సమ
ర్పించి నిర్వర్తిత తత్కాలోచితకృత్యులై యమందానందకందళిత హృదయారవిందులై
యభ్యాగతజనంబులతోడం బ్రతికబళంబునకు భగవంతుండగు నీశ్వరునినామంబులు
భవదీయేష్ట కామస్తోమసిద్ధి ఫలకాశీర్వచనంబులతోడ సంస్మరించుచు భుజియించుచు
న్నారు దేవాయ వధరింపుము ఇట్లునుచు ద్వితీయప్రహారా వసాన సూచకంబుగఘం
టామణిం బ్రహరించుచున్నారు దేవి ససంభ్రమంబుగ ఓపట్టి యార్యపుత్రుండు

విశ్రాంతికి శుద్ధాంతంబునకు రాదటయ్యెనీటి కాదానవీజనాది కృత్యంబులనే నే
వింపనేగవలయు దీని నీయుపాయంబులంగుశలినిఁగాఁ జేయుము ఇట్లునియమ నాం
గీకరణంబుల నందఱుసంతస్థులు సోచితస్థానంబుల కరిగిరి.

ఇదియాద్యంకము. శ్రీరామాయనము.

—:0:—

ద్వితీయాంకము.

శుభమస్తు.

పదంపడి మంజరి యామోద రేఖయుం బ్రవేశించుచున్నారు.

ఆమో॥ ఓభర్తృదారికా యవధరించితేయంబయిది తంబులు.

మంజరి॥ అత్తికానామినుకులు నిక్కంబులని లెక్కించుటకు మక్కువల వెల
యించుచున్నవిగదా.

ఆమో॥ (స్వగ) ఇప్పటికయినదీనికి మాతయంతరంగంబు సంగతంబుగాద
య్యె నయ్యో దీనిమాధ్యంబు (స) అద్దియట్టుండనిమ్ము అమ్మా నీయుమ్మలికకై నెమ్మనం
బునం జింతించుచున్నదని యిమ్ముగ నమ్ముచున్నావా.

మంజరి॥ అట్లునే నెట్లునమ్ముదునే యత్తికా నేనప్పుడప్పుడం తలింతలని వచింప
రాని వింతవింతలగు వంతలనంతంబుల నొందువానివలెఁ జెంతంగనుపించినను సంతసి
ల్లుదానింబోలె నుండునుగాని యింతయేని గనికరంబుగలిగి నాపొంత మంతనంబునేసె
నే నానుడువులు హుళుక్కులనితలప వలనుగాకుండ నీయెదుటనే వచించితిగదా నీవు
వచ్చుటంజేసి యేమి తలంచెనో నాకింకనింకం హంకంబుగం బరికింపుమని ననునీకొప్ప
గించెఁగాన నీవలన నీగోడువీడందగు! అమ్మవలె నీవూరకుండవని నమ్మెదనే నెమ్మనమ్మున.

ఆమో॥ సదరహాససుందర వదనారవిందయయి కాఁగలించికొని వాతెరలం జె
క్కుల నొక్కి కురువునం గూర్చుండబెట్టుకొని ఓచెలియా యామీద నీదిగులు నిము

సంబుల వెడలించెదనే నీకన్నది వలంతిగా కూరకుండెగాని నేనట్లుజేసెదనా బెగ
డు వీడుము వెసగన నీయుసురులకుం గసరు విసరించి పసిముఠుసలు సంతసంబులనొ
సంగెద నాపలుకుల నాలింపుమని దానియెదకు బెడగుల జాడలనిడు నాజవ్వనంపునం
గమచ్చల పుట్టువుల కతంబులు న్వాని వినియోగంబులు నిట్టిట్టిని వీనులవినుచుచున్నది

మం॥ కోత్తగండొక్కొత్తిగబ్బితనంబున నుబ్బు మబ్బుబోలి యబ్బురంబుగ
సిబ్బితి నిబ్బరంబగుచుఁ దన యెడఁకును తమ్మిన ననుగప్పి మొగడ పోడిమింజేయదా
వెలవెలబారు మొగంబునం వలెవాంచియుంచున్నది.

అమో॥ ఓచెలియా యెందుకే నాననానెదవు నేలచూచుచుంటివేమే ఎందు
కే ననుంగానవు నేనిట్లంటినని నామీద నలుకయుంగలిగెనే యనుచున్నది.

మంజ॥ (స్వ గతంబుగ) దీనికేమని మారు మినుకు మినుకుదును ఊరకున్నది
యుల్లసంబులాడు తెలివిలేమి నెకదా తల్లియుల్లంబుగానలేకపోతిని గాన నిపుడేమి సే
యవలయు నోయని సందియంబునం గుందుచు సభయ వ్రీడంబుగం గన్గెనుచున్నది.

అమో॥ చెలియా బెదరు వదలి మాటాడవేని నాయాన.

మంజ॥ గీ॥ అన్ని తెఱగుల లగ్గుల నమరగోరు నవ్వయుల్లంబు దెలియక నవ
యునేను । హొన్ననానిడగుత్తుక నొప్పఁ బట్టు । దాని నురివేయు దానినిఁ దలచు
నొక్కొక్క ॥ ౧ ॥

ఉ॥ కన్నది సేయుమన్ననల గారవముల్పఁకింపలేకనే జిన్నతనంబున న్వేతలు
సేయునవంచును నామెదూరునా కన్నను సన్నమా తెలివి గల్గినదేకద యెద్దియద్దితా
వెన్ననొసంగ నున్నమిడి వేవెతసేయవలంచితీవను ॥ ౨ ॥

క॥ తానువినగ నీతోడను । నేనుటలంటిని నటంచు నేరము నాపైఁ బూని
చికనలి మనంబున । జానుగనన్నేమిసేయు చాడ్పుదలచునో ॥ ౩ ॥

క॥ అమ్మమనంబెట్లుండునొ ! యమ్మక చెల్లెపుడు నీవయమరువెరవుచే । నుమ్మగి
లకుండ నెమ్మది । నవ్వులి కలఁమ్మనేయ నొగిబూనదగ ॥ ౪ ॥

అమో॥ (స్వ గతంబుగ) ఈబాల నావలన నీనడుమం బొడమిన నడియాలంబు

లయందుఁ గింకలక్ష్మణంబులను శాశంక వెడలించి పరువంపు గురుతులని యెఱిగి
యావంత వీడియుంగన్నది దిన్నని మన్ననలకు విన్నపాట మరనరమరలంజేసి యేమిదం
డనంబు నేయునోయని బెగడుగొనుచున్నది గాన నిష్టులగు నమ్మికల దీనినెమ్మనంబున
కు సంతసంబు వెలయింప వలయు.

ప్ర క॥ జడుపేలనీకునోచెలి జడతంగద పలికితిట్లు జననియుమదినీ వెడగు
తనంబెఱిగికదా వెడలునొయిది యెప్పుడనుచు వేసరుచుండున్ ॥ ౫ ॥

క॥ మనయమ్మ మిగులశీల ముననలరినయదియ కాన మోమోడీవడిన్ మన
మాడుకొన్నమాటలఁ దనమోమునఁ జెప్పవలసి తావెతఁజెందెన్ ॥ ౬ ॥

ఆ॥ జనులకెల్లనిద్ది సాజమైకన్పట్టు తనయులెపుడు వేడ్డతనమునొంది ప్రియ
జనంబుగలిసి ప్రేమలుప్పొంగంగ హాళులాందుదురని యజయుచుంట ॥ ౭ ॥

ఆ॥ జనకులకు నపత్యజాతంబులుండిన మిగులఁ దండ్రడిగొడుకు మేలకోరు న
మ్మయైనదాని కటువదిమణుఁగులె క్కుడుగఁదములఁ జేయుఁగూతులగ్గు ॥ ౮ ॥

చ॥ అదియట్లులుండ లోకమున నందఱకుం దమ యాత్మ జన్మలం దదనముగం
జెలంగు కడునర్తిలియంతయు నొక్కటైననా యదిమన యమ్మనీయెడల నందినప్రే
మకు నుద్దిగాఁగనో పదులఘుతూల లేశములు భర్తముతో సరియకానె పెక్కు
లున్ ॥ ౯ ॥

ఉ॥ ప్రాణులకెల్ల లోకములఁబ్రాణములైదని కింవదంతియా ప్రాణములుం
డ సత్యములపారత మించెడికార్యపాలివి న్నాణముమీఱఁజేయుదురు నన్యగుణస్తు
తమాతనీవను ప్రాణము లగ్గునుండగ నరాజులునర్తిలి యెంతో చూడుమా ॥ ౧౦ ॥

గీ॥ అట్టిహృదయాశువగుట నీయవ్వయెఱుక వీడినీవొనరించిన వెట్టితనము
దలచిదండించు ననుకొంటదమ్మి పగతు జూడగంటికిఁ గాకనియాడుటగద ॥ ౧౧ ॥

గీ॥ చిరుతమెయిపుట్టువులు ప్రేమకిరవులగుటమాత్ర పితలకు మిగుల ననూయ
వృత్తి పాఠవి న్మల సరసకవాలీయన్న సరసఁబల సలికెడు సరసగతిని ॥ ౧౨ ॥

క॥ బాలురనుడువులు వక్రత । పాలుపడియుఁ బ్రేమసేయువారికి మిగులం
జాలగ ముదంబులొసగుచు। బాలేందుని మూర్తివోలెఁ బాటింపఁబడున్ ॥౧౩॥

గీ॥ నీవికను వీడు బెగడును నిన్నుదల్లి గారవించునుఁగాని వికారమొంద। ద
ర్భకోక్తులు పితలకు సార్వదముల। యగును నెటులైనఁగును మప్రహరగతుల। ౧౪॥

మ॥ గీ॥ అక్కరోయిపుడిటు లీవుమక్కువమర। వక్కణలు సేయనామడి
వంతదొలగె। నిక్కముగ నేను బ్రతికెగ సొక్కుటుడిగి। వెక్కురుల నక్కలకిడెద న
క్కజముగ ॥ ౧౫ ॥

గీ॥ ఇంతమాత్రపుమాట నాకింపులలర। దల్లిదొల్లియ నుడివినఁ దల్లడిలక। వెర
పెటుంగక హాళిచే వెరవరినయి। యుండుదునుగద చెలియరో పండువమర ॥౧౬॥

ఆ॥ తెలివిలేమి యనెడు తీండ్రంపు కింకకు। దల్లియీలు వమరెడనరుతోడు।
పాటుగాన నట్టిపాటులొందిన నాకు। బ్రతుకు మందువైతి వెతలుదొలగ॥ ౧౭ ॥

ఆ॥ ఆడుబడుచు లందునర్తిలి యెప్పుడు। నదనమగుచునుండు నమ్మకనుచుఁ
ప్రజలు సెప్పుకొందు॥ నిజము గాదదియెన్నఁ। జెలియ కని వచింపఁ జెలువమమ
రు ॥ ౧౮॥

ఉ॥ కావున నీవు నాకు హితకారిణివౌట సువిత్రికఁటెనా। ప్రోవుటయందు
నెక్కుడుగఁబూనితి ప్రేమను సేమమయ్యెనా। కీవుగదా హితాహిత సమిహిత
బోధనిబద్ధ భావత। న్భావుకధాత్రి విల్లెపుడుఁ బాయకకావుము చాలవేడెదన్ ॥౧౯॥
అని పార్థింపుచుఁ దానిచరణంబుల నెరగుచున్నది.

ఆమో॥ దానిం బైకత్తి ముద్దిడి కురువుననుంచి.

గీ॥ ఈవిటుల నన్ను బతిమాల నేల చెలియ। కొత్తదాననె నీకు నేఁగొమ
రుమీరు। నీదుకోరికలన్నియు నేమమమర। వారకయ నెరవేర్చుట వరవునాకు ॥౨౦॥

క॥ ఇట్టులగుట నీకిప్పుడుఁ గట్టిగ నేనొకటిజెప్పఁ గడగెదనీవుం। బట్టుగ
నాపట్టునునిక। నట్టువడక చేసెదేని ననచుముదంబుల్ ॥౨౧॥

ఆ॥ నావచించుమాట నయమొప్పు జేసితిని వేని నాదుజన్మ మీడితమగు ననిత
 యింతగాన నలరు నుల్లముతోడ నట్లుజేసి ముదము లమరగూర్చు ॥౨౧॥

క॥ పనిపూనియిట్లొనర్పగ నినువేడెద నిజమునున్న నిత్యప్రేమఁ బునఁ గాన
 నాదుకోరిక మనుపుము మహితాత్మవగుము మాన్యులలోన ॥౨౨॥

ఆ॥ చెలిమియొత్తయున్న చలనిపు భర్తృదా రికపుగాన ఏట్టిరీతినిన్ను వేడవల
 సెనిపుడువేడుక లలరంగ నాదుతముల నింపునర్తమర ॥౨౩॥

ఆమో॥ అక్కఱో నీవిట్లు చెప్పెదవేమే.

ఆ॥ నీవ తల్లివంటినీవ నామేనికి జీవితంబువంటి జీవకామః కంబువంటి నిట్లుదయ
 యయగునన్ను గూర్చియటుల నుడువ గుటపుతనమే ॥౨౪॥

చ॥ మతిమతియిట్లునీవు బతిమాలుట నుల్లమునందలంపవఁచితమతిచేత నా
 యనెడు శేముషిగల్గును గానయద్దియున్ హితమని యెన్నగాదగదు హీనమతిన్నను
 గేలిసేయగా గతకపుకాయ యంతయున కార్యముగన్పడ కున్నినెట్టులన్ ॥౨౫॥

గీ॥ కనలినీవిట్లు చెప్పవుగాని చెప్పే దేనిసాపడుటుడిగెదనెట్టిరనణములను వీ
 డెదవీడెద ముదముతోడ మేనినైనను మేలనిమిగులనలరు ॥౨౬॥

ఆమో॥ సన్నేహహాసంబుగ దానిం గవుంగలించుకొని తనయూగుపీఠింజేర్చి
 వాతెరచివురుచేతం దానిగండంబులు నిబిడంబుగంబీడించి ఓసి నారతనాలకుండా
 యటుచేసెదవే నీవన్నమాటతప్ప గూడదునుమి అట్లయిన నాయభిమతంబు వినరింతు
 సావధానంబుగ విని యట్లొనరింప నుద్యోగింపుమా.

సీ॥ జాడ్యతమశ్చన్న సకల పదార్థాఘ సంప్రకాశనవిధి సవిత్పదీప్తి యాధి
 నిదాఘమహాతపాభిష్టాన కైరవ వనసుధాకర్షకరాప్తి సలలితశర్త బీజప్రరోహాద్యాభి
 తి హృదయ ధరిత్రీకంబుద విఘాతి ప్రమదవరాలంబ ప్రతిభావిలాసినీ విహరణాసేచ
 నక హరివనిక మహితభూరి విధచమత్కర్త భాసురాలంకార భాసురరసమయైన కలి
 తినధూలలితంగ వృత్తిరీతి గుణౌఘసౌభాగ్య విజ్ఞానజన్యహర్ష పీయూషలబ్ధి బవిత్ర

దేవాత్మత ధ్వన్యధ్వ విజ్ఞానధన్యతావి భూతి సేవశీలత్వీ బోధైకధనికధీ క్షామదీస్ఫుర
ణ రాకాధిహేల సకల చింతాతంతు సంతానకర్తన కర్తనీప్రాధవికారలత్వీ విగళిత
నిశ్శేష వేద్యాంతరత్వలక్షణ మహానందరసప్రసేవ శారీరకాగమ జ్ఞానలత్వీలబ్ధి శ్రో
తృశబ్ద గ్రహసుఖదపచన కల్లోలమాలికాఘటన ఘటాంభోభి మార్దవపారుష్య మ
హితవర్ణవాచ్యగ్రధనమూలపాక భాసురవృత్తిరీతి మయకృతి సంప్రీతిమాతి శ్లాఘ్య
కావ్యక్షీర సాగరాంతర్లీన సారస్యపీయూష సంగ్రహవిధి మంథానభూధర మహిత
విభ్రమరమ శ్రోత్రవపాపేయ సుఖితపుణ్య జనసంవిద జరతా జననసుధారస ప్రసవ
మంధన భంగరహితశరధి గీ॥ గానసాహిత్య విద్యయ గానసహిత మగుచు సరసజ
నాశ యాహ్లాదభరవి ధానసువిధాన విభ్రమాధానియగుచు సకల విద్యామతల్లియై
శ్లాఘ్యమగును ॥౨౮॥

గీ॥ ఇట్టిసాహిత్యవిద్య నీవిపుడువేడు కడర జదివిన నీనేర్చినట్టిగాన కలకు
విమలమణీకనక ప్రసాధానమునకామోదసంపద నటనగాదె ॥౨౯॥

క॥ నీవీచదువుంజదివిన నావేడుకలెల్ల మిగుల నయమహిమముచే జేవనలరు
సిరులకరణి నీవులవలె వినయకలన నితశోభములై ॥౩౦॥

క॥ ఈపనినీకు విధింపఁగ నాపోవనియిచ్చవుట్టై నాత్మనునాకుం దాపురమేల
వదించితి గోపము సేయకయచేయు గోర్కెలు మిగులన్ ॥౩౧॥

ఆ॥ చెలిమియెంతయున్న చెలినీవు భర్తృదాకవుగాననిట్టి రీతినిన్ను వేడవల
సెనిపుడు వేడుకలలరగ నాదుతములనింపు నర్థమమర ॥ ౩౨॥

క॥ పలుకులు ములుకులువోలుత గలకండల పలుకులొండెగారాపుసిరి స్వేల
యింపునాడుకోరిక నలరింపుమునీదు ప్రతినననయము చెలిరో ॥ ౩౩॥

ఆ॥ ఇట్లుచేసితేని యింతకులోఁగడనీకుఁ గఱపినట్టి చిపుణవంద్య మైనగానక
లకు నర్హదక్షిణనొందు నటులసంతసిలుదు నట్లొనర్పు ॥౩౪॥

మం॥ తద్వయస్యా పచనరచన సమాకర్ణనజనిత చిత్రతంజిత్ర లిఖిత పుత్రి
కాకారపాత్రంబగు చుంగడు ధడ్డుదాని పదనవిశదాంశు మండలంబున నిశ్చలచిన్ని

మేషంబుగ లోచన మేచకాంబు జంబులం గీల్కొల్పి యెట్టకేలకు.

క॥ ఇదియెట్టి వేడుతేచెలి సదయతననుఁదెలివియీనిసమధికవిద్యా । స్వదమో
నరజేయబూనితి । గదయిది యమనంబునకును గదరీతియగు ॥ ౩౫॥

గీ॥ ఇట్లువేడుటకాఁబోలుహితము సేయు । వారికుపకార్యులయెడవర్తనంబు
ఘనుడు జీవనమిడువేళ గర్జితంబు సలుప బనియేమిగాదేని సమయమట్లు ॥ ౩౬॥

గీ॥ బెగడులిడుచును గొట్టుచుబిడ్డలకును । బెద్దలగో వారుబుద్ధుల బ్రేమనిడు
దు । రహహనీవైన దెల్పుచు స్వార్థపరతః హితవిబోధముచేయుదువెపుడుచెలియ ॥ ౩౭॥

గీ॥ గులకతాల్జతనంబున గోరువాని । కనురగురుడైవ తమణి మహానిధాన । మ
బ్బుటయకాదెయతి నీచహాస్యమతిని । యైననాకిటు దయసేయుచుట దలచు ॥ ౩౮॥

ఆ॥ గురులు శిష్యజనుల గోరంతయైనను । బ్రేమవెలికినిడకబ్రీతియున్న । మూ
సికలలనెల్ల వాసికెక్కెడుదాక । గఱపవలయు గర్వమెఱుగకుండ ॥ ౩౯॥

క॥ బెగడడకువ బత్తియునొలు । కగవేడినగాని కలలగఱప రువిబుధు ల్జగతిని
నీవైననువిరి । విగనర్తిలి నేసిగఱపవేడుదువహహా ॥ ౪౦॥

క॥ పెక్కులు వక్కణసేసిని । గక్కసమది నీదుమదికిగావించునెకో । యక్క
రొనిక్కము వినిచెదమక్కువ మరజెప్ప నే రమనుపుము కృపచేన్ ॥ ౪౧॥

చ॥ తొలుతన తెల్వివేమి కడుమాషిత మానసనైతి నిద్రియే । దెలుపగనేల వే
రుగను దెల్లమునీకయియుండు నింతయుం । దలివనినిన్న నమ్మెదను దప్పకనింతయకా
ని యొందు నే । దలచుగజాణగాను గృపదాల్పుముగావుమువేడెదంగడు ॥ ౪౨॥

ఆమోద॥ చ॥ చెలియరొ యెంత వింతమది జేసితివేయిది గాక నీకునే । గలు
మల హాయులోలి జవిగాంచెడి దానికి నింతకలెసేబలువునిడందలంచెదనే పల్లవకో
మల గాత్రదీనికే । కళ వళమందు చుండియును గార్యవశంబునఁజెప్పవచ్చెనే ॥ ౪౩॥

చ॥ గురువులశిష్యునెందక నిగూఢజడత్వము నన్వసించువా । రురుగుణులైన దా
రుదమయోజము రంజిల జేయనింతయున్ । వెరవరులెటకుం దగరు వెగ్గలనూబెరడుం

ఉ హీరమున్ సురుచితమెప్పు నొక్కొనికపోపలకాపవిశేష రోషతన్ || ౪౪ ||

ఉ॥ కావున గర్జముల్కిగుల గర్కశలోహ వికారవల్లివే! ధావితతవ్యధాభరము
దాల్చి మణీమయ హేమకర్ణికా । భావిత తిస్వేలుంగుక్రియ బాతమునందగుబాధకోర్చి
సనిభావిత పాండితీమ హితమండన సంపదనుల్ల సిల్లుమా || ౪౫ ||

మరియును బాండితీ మహిమ వాక్రచ్చెద నాలింపుము.

సీ॥ గాఢవిమూఢ తాఘన తరతిమిరాఘ విఘటన శారద విధువిభూతి । వైధే
య తాగ్రహవగ్రహా గ్లాన చిత్తోర్విము త్సస్య పీయూష వర్ష ! మధిక యధాజాత తా
తపక్షేశ సంహరణ గీర్వాణాపగాంబుసేవ । యనభిజ్ఞతా హితాధ్యపయశఃపంకనిష్ఠా
షణ భీషణ పౌషణఘృణి । యవిదిత హృదయనర్తాంకు రావిర్భాషనవ వారివాహు
భవభరంబు । సంతాన సావాససంక్లాఘ్యశుచియశస్సార సోఘవిలాస సారసవని । రసిక
భావుక భావరాజమ ణిస్థలీహార్దర సోద్ధార హరిమరీచి । నిజనర్తనకలా వినిద్రీకృత
స్వాంతశాంత వేద్యాంతరసభ్యసమితి । స్వరసానుభవమంచుసమాన్తనోరత్న సాత్కర
ణోత్కట స్వవిభవంబు । సకలేస్సి తార్థనిష్పాదన దుశ్చరతరత పశ్చర్యాప్త ధాతృ
వరము । పరహృదయ చ్ఛందపరిభావనానల్ప శిల్పకల్పన కలా కల్పవల్లి సుఖదుఃఖ సం
ధా తృశుభతది తరకర్త విధినిషేధవి బోధవిమలదీప॥ గీ॥ మవరత విహితవిని యోగ
హర్షితార్థి జనకదంబకమైయును శశ్వదుదిత మహిత వృద్ధను రుద్ధతాసుహితమగుటఁ
బాండితీయ జనులకుఁ గల్పపాదపంబు || ౪౬ ||

గీ॥ మిగుల విలసిల్లు సౌబగులుప్రియని బేమ! వాని నెద్దియు వెలుగునవార్యభంగి!
వానిఁగడునడరు యువతి పాండితికల । నివ్వియును దానఁదద్దయు నెలమినలరు || ౪౭ ||

క॥ గుణములనెల్లనుజాలిన గ్రానీయంబైన విద్యగానకయున్నం । బణితుఁడు
గాజననూపఁడు! మణిశాణ విఘృష్టివీడి మహితంబగునే || ౪౮ ||

క॥ ధీరులుభావిఫలేచ్చా! ధారులగుటదాదికోగ్రతరభేదముల! స్ఫూరములదాల్చి
రుచిర! స్ఫూరయశక్తి సుఖములబచరించుటకై || ౪౯ ||

కావున.

మంజరీమధుకడియము

గీ॥ నారికేళ తరువునాటి హావణిచే! ఫలము నిచ్చుదనుకఁ బ్రబలమయిన! బడలి
కోర్చి సుచిర బహువిధ సుఖముల! మోందునట్లు నీవు మోందుజదివి ॥ ౫౦॥

మంజరి॥ స వినయామోదంబుగా.

క॥ తలియలతి తెలివిగలుగుటఁ గలనైననునిట్లు కలలఁ గఱపఁగదలపం । గలనా-
యటులైననుచే! టలగరుల దివంబు వోవుటకుఁ దలపనొకో ॥ ౫౧॥

ఇట్లు గాకున్నను.

గీ॥ అల్పులైనను జగతి మహానుభావ! భజనమున దారవర్ణతాపాతులయ్యు ।
నలసువర్ణ తఁగాంతురయస్సు రసవి । శేషసఁగతి రసమాట సిద్ధమెకద ॥ ౫౨॥

అక్కతంబున.

గీ॥ జడతచే నిపుడేన్గడు సడలియున్న! నీదుకృప నీమహార్థంబు నిర్వహింతు,
నతిజడంబైనఁ దేజనా యతశలాక । వలెనధర్వవిధీరణ బలిమికలిమి ॥ ౫౩॥

క॥ ఇదియెటులఁ జదువవలయునొ, యదిమదికిం దేటపరుపు మర్తిలివెలయ ।
న్నదినుంచి దానినరసెదఁ జదివెద । నీకనికరంబు జక్కనిదగుటన్ ॥ ౫౪॥

ఆమోద॥ సాదరానందంబుగ.

క॥ నీచేఁగాదంబి నివలెనాచిత వచనరచనల నునభివనతావ్యా! కోచితధారలఁ
బోలెన్ । నాచేత మునుల్లసిల్లు నవసస్యగతిన్ ॥ ౫౫॥

క॥ చెలినీవిట్టు లనుటచేఁ దెలిసెను నీయుల్లమెల్లఁ దెల్లముగానా! పలుకులు
నీయెదఁ గడలి! న్యలెఱుఁగితిని తిరంబులగు తవరక్షువోలెన్ ॥ ౫౬॥

ఇప్పుడు వివక్షితంబగు దివిషద్భాషాధ్యయన ప్రకారంబెఱింగించెద సావధా-
నంబుగ నవధరింపుము.

సీ॥ తొలుత నర్థంబులతోడ శబ్దంబులఁ జదువంగవలయును శక్తికొలది! నవి
మనంబున నెపుడమర్చియుండుటకయి చింతనల్ల టి వఱిసేయవలయు! బద్ధచడి హావణి

కబడ పదార్థంబుల సంబంధములజాలఁ జక్కగాను విపుల విభక్త్యర్థ విజ్ఞానమమరం
గఁ జదువుచుఁ దాత్పర్య సరణి గనుచుఁ గ్రమభవ సమాస కుసుమ సంగ్రధన విధిని
దనరి యభినవ శబ్దార్థ తతులనట్లు । పొసగునటుల వితర్కించి పొలుపుమీఁఁ జదివిన
ను బాండిత్యమరి చక్కబడును॥ ౫౭॥

క॥ చదివిన పదములు మగుడం జదివెడు నెడఁజేరవాని సంగతిలోఁబై ఁ బద
ముల యరతము లరయుచు ముదమొదవఁగఁజదువవలయు ముచ్చట లమరన్॥ ౫౮॥

ఇట్లధ్యయన ప్రకార నిరూపణం బొనరించి పదంపడి దైవజ్ఞ దత్త శుభ ము
హూర్తంబునఁ గావ్యాధ్యయన ప్రారంభంబు విధి విధానంబుగ మహోత్సవంబు లు
ల్లసిల్లం జేయించి యంచిత క్రమంబునం జదివించుచు నొక్కనాడాత్మ గతంజున॥

క॥ నాయాద్యోచ్చారణముల నాయాసత దీని మంజులాత్మఁ దగిలివా లాయ
ము విడువఁగ నొపవు నాయమయి దెవరువరశరణము వదలెదరో॥ ౫౯॥

గీ॥ అహహ నాయుపదేశములన్ని దీని నాత్మనంటి తొలంగక హాయి నమరు ।
కుందనపురవణమ్మున గూర్చినట్టి మణికణికల తెఱంగునమహిమ మీటు॥ ౬౦॥

గీ॥ అతి సరస్వమైన దీని చేతోంబుజంబు బుధజనులు సల్పు ఘనతర బోధము
లను వ్రాయమస్మణ శిలామల ఫలకమగుచు నొప్పుచున్న దివిష్టయ్యెప్పులమర॥ ౬౧॥
ఆహా దీని మనీషావిశేషంబు॥

సీ॥ గూఢదురూహార్థ కోటిసాత్కృతికయి విమల మతింజేయు విగ్రహార్థ
పుష్పభేదనవేశఁ బరగు దైవధీభావకలయై పదార్థ సంఘటన తఱిని । సంధికలాలక్ష్మి స
హజయై యర్థ తాత్పర్య శోభాగతిఁ బరమయాన రూపమై సిద్ధాంత రోహణాసన
మయి కలిత చమత్కార కలనకలుము । ఎకు సమాశ్రయమగుచును లలితరీతి వినుత
మగు దీని మతి యతి తనుతరాత్మ యతి నిసితశస్త్రిజోలి పదార్థభిదల మూర్తయగు
నీతికై వడి ముదమొనర్చు॥ ౬౨॥

క॥ ప్రచురాధ్యాహార క్రమ రుచిరంబగు దీని యాత్మ రోహద్యవి ప్రచుర
ఘోరము నహిమకర రుచిసోలిక నామబోధ రోచిష్టువగున్॥ ౬౩॥

చ॥ దురధిగమార్థ బోధ విధిదుష్పథ చంక్రమణోరు ఖేదులౌగురువులకార్తివ్రా
నడచి గోములహాయిఁ జెలంగఁ జేయఁగా నరయఁద దీరి తార్థవిభవానుభవంబునఁబొ
ల్చు సమ్మదాస్ఫరణ మనోజ్ఞ శిష్యముఖశోచిర బాశయమే సమర్థ మౌ॥ ౬౮॥

శా॥ సోపన్యస్తములై ననర్చెడు మహానూక్త్యర్థ భావంబులం దీపంబై వెలు
గొందు శాతమతిచేఁ దెల్లంబుగాఁ బ్రేమతో నేపారంగని వీడి మల్లట మహా హిం
బోలి నిశ్శంకుడై యాపాలావయి వాగ్రసంబిడు జనుం డబ్బున్తహాభాగికిన్॥ ౬౯॥

క॥ అనుచు వచించు సుధీశ్వరు లను దచ్చందజ్ఞ నాట రాజిత మతివై కొని
యాడెద నాకిపుడిది యనుగుణయగు శిష్యయయి మహాస్పదమగుటన్॥ ౭౦॥

చ॥ విడువక కొంతకాలము వివేకినియై యలపోర్చి నేర్చినం గడువడిగాన నీ
బుడత కాప్యములందగు మర్తజాతము ల్లుడివిడితేటగాఁ దెలియఁబ్రోడగు నీడగువారి
కెల్లడం బెడగడరంగ జేయు మఱివెగ్గల మానుడి యాలమందినన్॥ ౭౧॥

క॥ సుమతియగు దీనిమనమున నమరపఁబడు నాదువిద్యయతిమహిత మహీ ।
సమవహితక్రొత్త వల్లీ సమమయి సుచిరంబురుఫల శాలిని గాదో॥ ౭౨॥

ఉ॥ కొంచెపు తెల్విగల్గుటయుఁ గొంకక తామ వివేకులంచుదు । స్సం
చిత గర్వులై యెఱుగఁజాల కలాతుల తెల్వికల్లుల । న్వంచనసేయఁ గోరుదు రవారితు
లైయిదియైనఁ దెల్వించే నంచితవే ద్యజాతవిహితాదరయై వినయంబునూ నెడున్॥ ౭౩॥

క॥ కర్షకుడును విద్యార్థియు హర్షము చేదగినతటిని నలపులనెల్ల । న్నర్షించి
పాటుసేసినఁ దర్షంబుల ఫలములంది తగమనుదు రిలన్॥ ౭౪॥

స్తీ॥ ఈడేరుతటి దీనికెపుడేగుదెంచెడుఁ బరువంపు చిన్నెలు బయలు వడెడు
చదువుల మర్తముల్జాల వశములగుఁ డీకుపాటులగు నుట్టికితములుఁ కై సేత మెఱిగుల
నాసలమరియుండు రసపు కబ్బముల సరసతమించు చిట్టల రూపుల సేవింపమది యె
చ్చువన విహారాదుల వలపు మెలగు సరళతనుమించు సకులవచనరచనల కుడుగకయ
చేయు వక్రతనూహ బలిమి సలలితవ్యంగ్య కలితార్థ సరణిమీఱ । భాషణ ప్రాధి మ
యుఁ దీరి పరిధవిల్లు॥ ౭౫॥

మఱియు నిది.

సీ॥ సాటిబోటుల మీఱు సౌరుతీరులఁగాంచి మురిపెంబు లలరగ మోవివీరు
చు॥ నాలేఖ్య లిఖితాఖిలావనీ వరవరాకారము ల్బరికించి నీరసించు । స్వప్రతిక
ప్రకాశావబోధచ్చల గ్రధితోపమాన వర్గా ప్రశస్తి । వ్యాఖ్యాతములగు నర్థాశయాంత
రకల్పనలజేయు నితఃహేతు లలిత భణితి । చెలులు దనచెంతఁ దమలోనఁజెలిమిమీఱి
మరుని కలనుల సుద్దుల మాటలాడఁ॥ మోమునతమైన సిబ్బితి ముద్దులొలక । వీనులిడు
నిభృతాక్షియై వానిదెసల॥ ౨౨॥

గీ॥ ఆత్మనంబుధివలె యౌవనాభ్యుదయము । పర్వదినశర్వరీశునిపగిదిఁ దోచు ।
విభ్రమార్భటు లురుభంగ విధలఁ బొడముఁగాని వానిని వారించు కతముగల్గదె॥ 23॥

చ॥ మరునకు గెల్పు లచ్చినిడు మాయల మందుల పెట్టె విభ్రమోత్కర కమ
లాకరి స్ఫురణగాఢ శరద్రమ భోగతృప్తి । సరణ ఘనాఘనోదయము సన్నద బహ్నిణ
తాండవక్రియా । కరణ నవాబ్దమాను గద కాంతము యౌవనమెల్ల వారికిఁ॥ 24॥

క॥ ఇది యిప్పుడంతి పురమున । ముదమున నుండంగ వలయుముక్తవశయయై ।
యదిగావున వేగమయిది । సదువనలంకార కలల సమయంబయ్యె॥ 25॥

ఉ॥ మంకుతనంబు వీడి గరిమంబుననొప్పెడు నోర్పుచొప్పునా । శంకతనొజ్జ
లంగనుచు శశ్వధధీతములైన పాఠముల్గొంకక చింతనల్పలిపి కూసమువీడిన త్రాచు
వోలెదు । శృంకలు సేయువారియతిసాహస మార్చనవేకలల్లదా॥ 26॥

చ॥ సకియిక గొంతవట్టదుపు సగ్గుట నొందకనుండఁబోలువెండికడిమి వూని
కొన్ని యగు టీకలఁ గూడిన నాటకంబులన్వికలతలేక నేర్చినబ్రవీణ కలావతియై తన
ర్చునిం । చుకతటియేని దీనిమఱి చోద్యముగాఁ జదివింపమేలగు॥ 27॥

చ॥ చదివిన కావ్యసర్గములచాలును మీదనలంక్రియా కలల్బదువగఁ బోలుతె
ల్వియును జాలినదై కనుపట్టుగాన స । మృద మమరంగ నిప్పుడు సుమాళముగాఁ జది
వింప నొప్పున । ప్పిదపని జేచ్చునుండఁదగుఁ బేశల లీలలరాణివాసము॥ 28॥

గీ॥ చదువు జెప్పెడి వేశలఁ జతురమతులు । శిష్యులెంత హావణికలఁ జేయు

చున్న । గట్టియను యోగములగట్టి నట్టునడిన । నీసడింతురు తదధికాభ్యాసము క
యి॥ ౭౯॥

గీ॥ అట్లు కాకున్న వారల యంతరంబు । గరువమునఁ బొంగితమ చేయు
కార్యములన । లసత నొండదె యటులైన లభ్యకార్యః ఫలములు గిడిసపడుఁగాక భ
వ్యమగునే ॥౮౦॥

గీ॥ లాలనంబున బహు దోషలాభమనియుఁ దాడనంబున బహుగుణ తతియ
వాప్తి । యని పచింతురు విబుధు లట్లౌట సుతుల । సేసరుల నియమింప విశేష మం
ద్రు॥ ౮౧॥

కా॥ అంతేవాసులనుండు ప్రేమలని గూడార్థావ బోధక్రియాః సంతానంబుల
వెల్వరింపవలయుం జాతుర్యముల్లోపవాః సంతాభ్యాగమ కీర్తి ధీవ్రతతికిన్ సౌరభ్య
భాస్వత్కలాః సంతాన ప్రసవంబు లీనునది యీషత్ప్రత న్వారికిక ॥ ౮౨॥

సప్రకాశంబుగ॥

ఓచెలి నీవికఁ గావ్యపాతంబు నిలిపి ప్రత్యహంబును బూర్వాష్ట పరాష్టాంబు
లయం దలంకార రూపక పాతంబుల విశేష శ్రద్ధా సహనంబు లొప్పఁ జదువందగు.

మంజ. ఓయక్కా నీయానతి నాశిరంబునకు విచికిల కుసుమ సమాకలిత మహి
త మాల్యంబుగదా.

ఆమో. ఈకృతులభినవ సంకేత నికేతనంబులు గాన ననన్యవృత్తిత నభ్య సిం
పందగు.

మంజ. ఈజనంబు త్వదాజ్ఞావశంచే । అని యాభయులు నత్యుత్సాహంబున
సమర్యాదంబుగ స్వకార్యంబుల నిర్వహించుచున్నారు.

ఇట్లుండ నొక్కవాసరంబున - ఆమో. ప్రకాశంబుగ . ఓభర్తృదారికా.

మంజ. స్వగతంబుగ - ఈమె యెల్లతలుల నన్నుం జెలి శబ్దంబున సంబోధిం
చు నిష్పడేమొకాని గౌరవాభిధానంబున నాహ్వనంబు సలుపుచున్నది - పరికింపనిది
సకారణంబయి యుండుఁ గావున నియ్యెడ శిష్యాచారంబలంబించి సవినయ భ

యభరంబుగ సంభాషింపందగు - ప్రకాశంబుగ - భగవతి యీజంతువు శ్రీమదను కా
సన మహావ్రతవిధానంబున నాత్మను గృతార్థంబు నేయం బ్రతీక్షించుచున్నది కావు
న ననుగ్రహింపందగు.

ఆమో. దరస్థైరవ్యంజకనిభృతనయనంబుగఁ దీసి నీసంభాషణ వైఖరి వైఖరి
క్షణ్యంబునం గానంబడు.

మంజ. స్వగతంబుగ ఆహాదీనికిం బ్రతివచనం బేమని వచింతు- స్నేహ
గౌరవ మర్యాదలు పరస్పర విరుద్ధంబులగుట నియ్యెడ నెద్దియు సావకాశంబై చూప
ట్టదు- “పశ్చాద్ధర్మః పురతోంధు” వసునయంబభినయ విషయంబై ప్రాప్తంబయ్యె
ననియవనత పదనయై యూరకుంచున్నది.

ఆమో. స్వ! ఇయ్యెడనిదియై య్యుత్తరంబుఁ జెప్పంజొప్పుగానక విప్పుగ
నొప్పు సంకోచంబున నవ్యాకోచ స్వాంతయగుచున్నది- కావున లాలనంబున దీనిం
బ్రకృతి మొందింపవలయు- ప్రకాశంబుగ- ఏమేచెలియా నేనిట్లంటినని సంకోచించె
దవే- నేనిట్లంటిననియలుగుచుంటివాయనికుచువునంగూర్చిగండంబులంజూంబించున్నది.

మంజ. సవైలక్ష్యస్థితంబుగ- అమ్మా యిపుడునీచే నిట్లొనరింపంబడి జీవిం
చితివే.

ఆమో. ఇప్పటికియు నీమనంబునకుం బ్రసాదంబు గలిగెనని నాకుందోచదే.

మంజ. ఏమే సకియ యిట్లంటివి.

ఆమో. ఇడనిటులననే- నీడెందంబు ప్రసన్నంబయ్యెనని తెలిసికొంటినిగ
దా- కావుననీకొక్క నుడువు నుడువనాయుల్లంబు పల్లవించిన వేడుక నుల్లసిల్లు
చున్నదే.

మంజ. అక్కఱో నీవెప్పుడు వక్కణసేయడలచిన నాకుహితంబచేయుటకుం
బరికించి దుర్వహ భరంబాహోపింపఁ బ్రార్థించువానివలె నెక్కుడు జతనంబునంజెప్పె
దవే- సహజవాత్సల్య పౌజన్యమానుయలగు వారివర్తనం బాదియందతి పరుషంబైయవి
వేకంబునం దెలియంబడియు నేవిధంబుననైన దానిం బరిగ్రహించు వారలకుం గ్రమం

బున నమలగుడ ఖండంబు తీరున ననవరత రసం బొసంగు తల్లులు స్వరూప సంభూత ప్రేమధామ మానసులైనం బసిపిల్లలకుఁ బాలువ్రాయు తఱిని నొరు దెరువకున్నం జెక్కిలి నొక్కుదురుగదా- అక్కతంబున నీవును నాకొక్క కొమ్మేలొనరింపం బరికించి యిట్లొనరించుచున్నావు- నాయంతరంగంబంతయు వింతగాక నీస్వాంతంబునకు విదితంబ- కావునం దావకీనాను శాసన సుధారస సమాస్వాదవ్యగ్రతా గ్రహంబులగు నాశబ్దగ్రహంబులకుం దూర్ణంబుగఁ బూర్ణంబగు సమ్మదంబు సంధానింపుము.

ఆమో. సానందవిలోక నంబుగ- ఓసి పట్టి యొక్కటి వినిచెదనీహృదయమ్మున గాటముగ నాటింపుము- నీవింకం గావ్యపాఠంబులు నిలిపి ప్రత్యహంబునుం గొన్నియలంకార ప్రబంధంబులుం గొన్ని రూపకంబులుం జదువనేఁగోరెదనే.

మంజ. అక్కరో విధివిధంబున సంధానింపందగు నివ్యాహారముల మధుర తరనవ్యాహారంబులం బోలియాస్వాదింపం బ్రతిక్షణ ప్రతీక్ష మాణంబగు నామాన సంబునకు విలంబంబు సలుపుట సలుపులం జేయుటకయకదా.

ఆమో. ఇంతత్వరయేమే వాక్రుచ్చెద వినుము- దినదినంబునంబూర్వాహ్లాంబున నీయలంకార నిబంధనంబులు నపరాహ్లాంబున నీరూపకంబులుం జదువుచునేతదంతరా వసరంబుల నధీతపాఠంబుల నామ్నాతంబు లొనరించుచుం బరిష్కమాణ పాఠంబులు యోజించుచు విశేష శ్రద్ధాసహనంబులొప్పఁ జదువందగు.

మంజ. మహాతినీయానతిగదా నాకు సౌభాగ్య కల్ప వ్రతతి- నాశిరంబునకు సువికచ విచికిల కుసుమ సమాకలిత మహితమాల్యంబునుగదా.

ఆమో. ఓసి పసికూనా నాయెడల నీకింత వినయంబేమే.

మంజ. అక్కరో గోఘలయందు నూయవ్వ వంటిదానవై నను విద్యావిషయ సంభాషణ ప్రసక్తులయందు మామకీన మానసంబీ సాహసంబునే యనేరదే.

ఆమో. నేనేమిచెప్పదు నీకెద్దియిష్టంబట్లు వర్తింపుము- ఈకృతులభినవ సంకేత నికేతనంబులు గానననన్యవృత్తి తనభ్యసింపందగు.

మంజ. ఈజనంబు త్వదాజ్ఞా వశంబెకాదా మహదనుగ్రహంబని మహా తాహంబున సమర్యాదంబుగ నట్లు స్వకార్యంబు నిర్వహించుచున్నది.

ఇట్లు కొంతయవసరం బపసరింప.

పిదప నేతెంచుచున్నది సలలిత డోలాయిత భుజవల్లీ మూలవాచాలవలయకోటి స్థపుటిత మణిగణ ప్రభావిభాసిత పరిసర ప్రదేశయునిరర్గళ సంవర్ధ మ్మావయావన మదనిభృత పరితః ప్రసారి తసితాంభోజ దళపృథుల నయనకాము దీవిశదీ కృత ప్రాంత దేశయుత్సుద్ర జనమనస్సు త్పైద్రధారాధోరణీ మధుర రసాధార విభ్రమప్ర పంచన ప్రసంజిత వర్తనయు బహువిధ సుగంధ ద్రవ్యసంభరిత భవ్యతమ వీటిగంధ కషాయిత వదన ప్రసూత బిసప్రసవా ధ్యాహారా భ్యాగతా భ్యాశదేశ పరిభ్రమ ద్రుమరగణ నివారణ నిపుణనాసికా విలసచ్ఛాంపేయకయు నగుచుం గుంభస్తనియ నుచేటిక.

మఱియును.

సీ॥ క్రొమ్మడి ముడిచిన మందకుట్టలముల దండనిండిన తావినండసేరి జంజు మ్మనెడు సద్దుసాంపుగ సల్పెడు తేటికూటువలను దీరుమీటు పరివర్తి తాస్యతాప్ర త్యక్ష నాసికా చంపక కోరక చాకచకిని నదలించుచును దృఢన్యస్తపాదాగ్ర సంల గ్నమంజీర విరావములను నిబిడవలమాన మణికింకిణీ విరాజమాన కంకణ రశనాది మహితశింజి తములఁ దనరాకదెలుపుచుఁ దనరువీటి కాయ తామోదవానితాశాంత యగుచు ॥౮౩॥

ఆమో. దానిమిటారంపు నటనలంగని (స్వగతముగ)

గీ॥ అల్పులగువారు దమవృత్తి నరయుచుండి యునువిశృంఖల వృత్తిచే ను త్కటాశ త్కటాశ యబలమున నుండుదురనుట యరయ నిక్క ॥ మందుకిదియని దర్శనంబ గుచునుండు ॥౮౪॥

కుంభస్తని. ఆమోదరేఖంగాంచి యడకువ యడర- ఆమ్మగారూదండాలు చి త్తగింపుడు

ఆమో. గట్టివయసునం బెక్కుతటి మనుమని దీవించి- ఓసీ యొక్కడనుండివచ్చెదవే.

కుంభస్తని. అమ్మగారూ యేలికరాణిగారి చెంగటనుండివచ్చితిని.

ఆమో. మాయమ్మకు సంతోషంబుగదా.

కుంభస్తని. సంతోషంబేయమ్మగారూ.

ఆమో. అమ్మయిపుడేమి సేయఁచుండెనే.

కుంభస్తని. ఇంతకు లోగడసకులతోడంగూడి చదరంగంబాడుచుండఁ బదిని ముసంబులకుం దొలుతి నెవ్వతోకాని యొక్కజడలాచి డేగుదెంచినది- అంతటనా యాట నిలిపి యాయమ్మతోడముచ్చటించుచున్నారు.

ఆమో. (స్వగతం) ఇయ్యెడనిది నుడివిన జడదారిజోటి చండయోగినిగావలయు- పరికింపనామె యాగమనంబు సకారణంబైయుండుఁగాని నిశ్చిదానంబు గానేరదు- ప్రకాశమ్ముగ- అమ్మనీతో నెద్దియైన నుద్దివాక్కుచ్చి పుత్రెంచెనే.

కుంభస్తని. ఆజడలమ్మ మనయమ్మయిగారినిం జూడవేడుకం బొడగానుపించెఁ గాబోలు- ఏలికరాణిగారు దమతో మనవిసేసి యమ్మయిగారిం దోడ్కొనిరమ్మని నెల విచ్చినారు.

ఆమో. స్వగ. ఇందుకెద్దియొ నొక్క గొప్ప హేతువ యుండందగు - అని నిష్పంద నయనంబుగం గొంతతరి చింతించి - ఆయాను - ఇందుకిది మూలంబుగా వలయు. ఏతదంతరంబునం గతి పయవాసరంబులకు లోగడ సర్వకలాభిమానిని యగు నాచండయోగిని కంతేవాసినియగు కల్పవల్లి నిజవిద్యా వైచక్షణీ వివక్షార్థంబుగ నాపెచేతం ప్రేషితయొ కాబోలిచ్చటి కేతెంచె - అప్పుడు మన మంజరి దాని యనుయోగంబులన్నిటికిం గృతముఖ పిథానంబుగం బ్రతివచనంబులు వచించి పదంపడి యాబాలికను “ సదూరేతిష్ఠస్తేవదత్త ఇవాభాతి ” యను వాక్యమందలి యలంకారంబెద్ది! ఇచ్చటం దిద్దేనదత్త శబ్దంబుల భేదవిషయంబు లగుటం బ్రసిద్ధోపమాన లాభాభావంబు ననుపమని రచకాశంబు - ఉత్పేక్షయునట్టిదయ. కావున నీవాక్యంబుననలంకారం బయ్యది నిరూపింపందగునని యనుయోగించె - అప్పుడా బాలిక యయ్యది నుడువ.

వాకురాక మాకయయి కూకటి చోటుం గోకుకొనుచు నుడుమని పట్టంబోయి మహా
నాగంబుగ నెటింగి బెగడు వడి మగుడు మాడ్కిదన దిట్టతనంబను నీటి పట్టుకుంగ
ట్టు తూటుగావించి కొని వెడలెగదా । పిమ్మట నాబాల యాయుదగతంబు దన యా
చార్యతోఁ జెప్పంబోలు - తొలు తనయాచండ యోగిని యెప్పుడెప్పు డొరులు నా
తెలివి గొంత మంచెదనివాకువ్వ - నాయన్య నెవ్వగల చిన్నెలం గప్పుకొనుచు వితగ
నీసడించునని వినబడు - కావున నియ్యెడ దేవీసమక్షంబున దీనిం బరీక్షించివంతుంచి
యావంచన నాయందు సంచితుబుసేయం దలంచి యుండు - అందుకే కాబోలు ఈ
యమ్మ యామెచే మంజరీ మాత్రంబు రావింపవలయునని నియమింపం బడియుండు
కాకున్న నన్ను వీడి దీనినొక్కతెం దోడ్కొని రఱుని వచించునా - ఎన్నడైన నేవి
నరాని నుడువులాయమ్మ కుంగలవా - మంచిది యట్లుకానిమ్మ - పాండి తీరీతిచేనాపె
దీని నీసడింపం దగదు - స్తంభన విద్యా వినియోగంబుననైతే వంచింపందగు - ఆచండ
యోగిని యన్వార్థాభిధాన మిగుల కుటిల స్వభావ పండిత మానిని యీర్ష్యాసూయా
మయాత్త - కావున నిట్లొనరింప నుద్యోగించు - సరే సంఘస్థించుట మణికి సేగియే
పై పరీత్యంబున దానికిం బ్రకాశ కారణంబయగు - ఇప్పుడొక్కటి కొంతయై కా
నంబడు - అద్దియైనం దగిన మధ్యస్థుని లేమియ - పరికింపగనద్దియుం జూపట్టదు -
దేవియా మాధ్యస్థ్యంబు సేయనొపు - మరియు మత్సన్నిధానంబున దీనివంచింపనో
పమిగగా నారాక కనుమతింపకుండె - నేను లేనియెడల దీనిజేతఁ దానవంచితయ
య్యెనేని నదియభూయశ్శ్రేయంబు - దీనికొక రక్షంగూర్చి - పంపవలయు - అని
దాని కొకరక్షంగూర్చి ప్రకాశముగ.

గీ॥ ఆంతరంబగును పథిచేనణశఁగోరు | వారలకుదాని కంటెన వారియైన । క
షటమూనియ వినయముగా నుపింప | వలయువజ్రము భేదించు వజ్రముకద ॥౧౫॥

ఓచెలి నీవిపుడు దీనితోడం గూడి మనయమ్మ కడకు వెడలి యచ్చటి ముచ్చట
ల నెచ్చి చను దెమ్మ.

మంజరి. అట్ల చేసెదనని వెడలుచుది.

ఆమో, ససంకోచంబుగ. (స్వగతం)

చ॥ ఇది పసికూన యెల్లడల నింటవనించియ । తోచినట్లు తాజదు
వుచు సాధువృత్తి దివసంబులఁ బుచ్చుచు నేగిచేతల । న్నదిదల పోయనైన శుభమానస
తన్ నిపుణాత్మగాకయుం డదయ విహీనయాపె కపటంబున వంచననేయఁ గోరె
డుకొ॥ ౮౬॥

క॥ సవిమర్శంబుగఁ జదివినఁ సువిదిత వాక్యార్థులైన శుభవాక్తతులం । గవిజ
నుల తోడ సభలోఁ సువిమలమతిఁ జెప్పటరయఁ జోద్యము మిగులకొ॥ ౮౭॥

గీ॥ పుడమి నొకసారె బన్నంబు వొడమి నేని నెంత కోవిదునైన ధీహినుడం
దు॥ । బవిసిఁ బట్టొకసారి సువక్తయైన విబుదుడండీ॥ దిలోక వివేకమగును॥ ౮౮॥

గీ॥ చండయోగిని యిదిజూడ సార్థనామ యిది మిగుల బేలగావున నిపుడు
జాని । చెంతకును జేరి యెటులవచించు నొక్కొక్క నాయదృష్టము తీరెట్లు నాణెమ
గునొ॥ ౮౯॥

క॥ దుష్టులు లాభము లేకయఁ కష్టము లొరులకును జేయఁగణగుదురెపుడుకొ॥
నష్టాత్తులగు దురంతట । ఐష్ట్యంబున వృశ్చికాది దృష్టాంతమునన్॥ ౯౦॥

క॥ నేదీని మిగులఁ జదువరి మోదముతోఁ జేయుదునని ముదితాశయయా॥
యాదేవీ దయకునిప్పుడు నేదుర్గతి నొందకుండు నేర్పటలగునో॥ ౯౧॥

ఇత్యాది బహువిధంబులం జింతాతంతు సంయమిత చేతస్కర్మ యెదుటం
గొంతదూరంబునం గాంచిసానందంబుగ.

ఆశ్చర్యము॥ దేవ్యను జేవిన యస్తద్వయస్యమునకు మనోజ్ఞ సవికాస భాసుర
వదన సారసయగుచు నిట్లేతెంచుచున్నది - దీని విభ్రమంబు వీక్షింపం బ్రాకరణికా
భిలాషిత విషయంబై స్వాప్నాధారణ ధర్మం బొనరించుచున్నది - వెండియుఁ జెంతం
బరికించి । స్వగ । సంతోషోదంతంబు నివేదించు దానింబోలె జూపట్టుడు.

ప॥ ఓసఖీ మనోజ్ఞా యపుడు నాకన్నులకుం గర్పూర కలికపై యొప్పుచుం
టివే యేతెమ్మి ప్రితంబున నుపవిశింపుము - మనోజ్ఞా అట్లుచేయుచున్నది.

ఆమో॥ ఓసి పయస్యా నేనిక్కడ నొంటరిగా నుంటినని దయనంటి మాయ
మ్మ నిన్నంపెనా.

మనో. సస్తితంబుగఁ ఓసి చెలియా ముగుదలు నిన్గొలిచి చండవృత్తుల యొడ
లం బ్రచండ వర్తనులగుట నిండుగం జూచియు నీకు బెడంగడంప నాడేవి నాబోటి
బోటిని నీకుం దోడ్పాటు సేయునే.

ఆమో. ఏమే యిట్లంటివి - మనో - చెలియా యిదివరలో నేనెరుంగనే
మంజరి యిపుడిట్లనిపించుచున్నది.

ఆమో. మంజరిట్లనుమన్నదే.

మనో. చెలియా యలతిగ ననృతంబయ్యెనేక్షమింపుము - అద్ది ప్రత్యక్షంబు
గ వచింప తేదు కాని దాని వాగుపన్యాసం బీయర్థంబు విశదించఁ జేసెనే -

ఆమో. అదెట్లు నీకుం దెలిసె నే । మనో - సవిధంబున వనించి వీక్షించుట
వలననే - ఆ - ఎప్పుడెక్కడ.

మనో. ఇప్పుడెక్కడ.

ఆమో. పరినిష్ఠిత ప్రమాదంబుగ - అట్లైన నీబాల యవ్వు వద్దకు వచ్చుట ను
త జరిగిన దంతయు సవిస్తరంబుగం జెప్పవలయు.

మనో. నీకు వినుటకై కుతుకంబయ్యెనేని వానికగ్రిమ వృత్తంబుతోడఁ గూ
డనుడివెద నాకర్ణింపుము.

సీ॥ సామంత కన్యకాచార్య యాచండ యోగిని దురహంకృత్య గీర్ణవృత్త
నీపాండి తీతైలి నిక్కరబెరుంగక నిను వంచనలసేతు ననుచుదలచి లోగడఁ నొకశి
ష్య నాగడంబున నంపి పరిభూతయగుదాని వలనఁగినిసి తొలుతనామంజరి నలయు
చి నిన్నును నీసడింపఁగఁ గోరి యిపుడుదేవి కడకునేతెంచి మంజరిఁ గానవేడు క
య్యె దానిని రావింప నియ్యకొనుము నంగనాదేవి యొడబడి యట్లుచేసె నాయు
దంత మతి రహస్య మగునుజుమ్ము॥౧౨॥

ఆమో॥ అవిదితబాతి యాశ్చర్యం బభినయించుచు - ఓమనోజ్ఞా యేమే యిట్లంటివి- ఆమె నాయెడల సంచిత వంచితాభిశాస్రయ యగుట నిర్విదానంబుగదా.

మనో॥ ఏమే చెలీ యిట్లంటివి- అందరు నీవంటి వారనుకొంటివా- కొంటెలగు వార కారణంబు సాధుజన విఘ్నాన నసంబద్ధాదరులుగారే

ఆమో॥ శౌను లోక స్వభావంబు భిన్న భిన్నవృత్తికంబు-అదియటుండనిమ్ము- ఆపె తల్లి యుల్లంబునకు మల్లడితోడనీబుడత డెందంబునకు బెగడువోడమింజెనా.

మనో. అట్లుగాదె-

ఆమో. మఱియు- మనో. వికాసంబుతోడ నుత్సాహంబే-

ఆమో. ఇట్లొనరించుట కెద్దికతంబు-

మనో. మాగ్ధ్యంబు కంటె నెండెద్ది.

ఆమో. ఇట్లయ్యెనా. మనో- మఱేమి-

ఆమో. ఇంతమాత్రంబున నామనంబు సంతసింపదు గాని యీబాల యచ్చటి కేతెంచినది బట్టి జరిగిన యావదుదంతంబు శ్రుతిసంగతంబుగ శ్రుతి సంగతంబుగా వింపుమి.

మనో- నీయిష్టంబెట్లు యట్లు ముఖ్యాంశంబులు వచించెద నాలింపుము:-

ఈబాలరాగినే దేవియా యోగిని దీనికింజూపి ప్రిణమిలు మనివదించె పిమ్మట నిదియు సవినయంబుగనో భగవతీ యీబాల మ్రొక్కుచున్నదని జోత యొనరింప నుద్యోగింప నాపె యెందుకెందుకుఁ గూర్చుండుమని పదంబులు ముడుచు కొనియె. అట్లైన నీబాల తత్పరిసరంబున నెఱిగ నాదేవియో భగవతీ యీబాలిక దీ వింపుమని వేడె- పిమ్మట నాపెయేమో మోము మటమట లాడించుచు దీర్ఘాయాస్థి వికమ్మని జాకుచ్చెఁ గాని మహారాజ కన్యార్థంబుగ నాశీర్వచింపదయ్యె- తనమాటె యావత్సౌభాగ్య నిదానంబగునని కాబోలు పిచ్చరండ యట్లొనరించె.

ఆమో. సవికాసంబుగ-అయ్యెడ యమ్మయభిప్రాయంబెట్లుండెనో-

మనో- దేవియాత్మశుద్ధింబోలె గాంభీర్యగుంబునను విఘ్నపదిగానె- ఐనను నీవు ప్రప్తవ్యాంశంబను యోగించితివి కావున నతిసూక్ష్మ దృష్టిచే జెప్పవలసె- అప్పుడు నేనును నాబోలులును దేవీవదనంబునందమాడ్కులు నిగిడించి యుంటిమి- దేవిపక్ష ప్రాప్తంబు లవమాత్రంబాత్మటి మాత్రంబోకాని తిరంబయ్యెనని మాకుం దోచినది- కానియామె భావంబు మాకు దుర్జ్జయంబు.

ఆమో. (స్వగతంబుగ) అమ్మయభిప్రాయంబు మాతెననుటకు నంతమాత్రం బపర్యాప్తంబు-ప్ర. మంజరి యాశయంబో.

మనో- ఇదిమిగులబాలగావున దీనిమనంబున నొక్కవికారంబు కురించినదని వచింపజాలను- కానిప్రత్యుత్తర పదానవేశలయందు నప్పుడప్పుడు దుర్యభావంబు కానియడఁకువజూడఁ దోచదు.

ఆమో. (స్వగతంబుగ) అట్లయిన నస్తదుపదేశంబు దానికి హృద్విలగ్నంబు ప్ర. సరేపిమ్మట నేమయ్యెను

మనో. ఆయోగిని దీనింగాంచి యిప్పుడు పాఠంబెట్లు చదువుచుంటినని స వ్యాఖ్యంబుగా నానిర్వాఖ్యంబుగా నాయను భావంబునంగాబోలునను యోగించె ఇదియంగుకు భగవతి యాచార్యచెప్పిన చొప్పున ననియుత్తరగంచిచ్చె-ఆపెసవైలక్ష్యం బుగ దీనింగని యాచార్య యెవ్వతెయని యడిగె- పిమ్మట నిదియన్న సంవేద్యధార్మ్యం బుగ నాయాచార్య యామోదరేఖయనియె-ఆపెయియామోదరేఖ భగవతి పదాభి ధేయగుచున్నదాయని వాకుచ్చె- ఇదికొండఱకుం గొందరు కార్యవశంబునంబూ జ్యోతాపదంబగుటయందేమి యద్భుతంబు గలదనియె! అంతటనామె కొఱకొఱలాడు చు నీవిద్యావైచక్షణ్యంబు కలక్షింపనేతించితినిగాన నెద్దియైననుయోగింపఁ జెప్పు దువాయని వచించె ఇదిసర్వతంత్ర స్వతంత్ర వాదనియగు భగవతి యెదుట మాబో టరులు వచింప నెంతవారు- ఆయిన సరస్వతీ సన్నిధానంబు మాకలకు వాకులీన ని పుణంబకాదా- కౌముదీయోగంబున నైదవదృషదంబులు దంచిత ఘనరస్సంబులగుట కు విస్తయంబే. కావున ననుయోగింపందగు నేర్చినంత వచింతుననియె- పదంపడియా

కెయిట్టిగౌరవంబు నీయాచార్య యందారోపింపుమననిది యదియచ్చట సాజంబెయ
ని నుడివె- అంతట నాయోగిని మందస్పందిత మస్తకయై నిష్పంద నిరీక్షణంబుల
వీక్షించి యిట్టిట్లును యోగింప నీమంజరియు నాప్రశ్నంబులకుం బ్రతిపచనంబుల
వాంతరకృతాక్షేప విక్షేపపూర్వకంబుగ వర్ణించె.

ఆమో॥ సామోదంబుగ- ఓసీ మనోజ్ఞా యీపసికూన యాచండ యోగిని
యెదుట నిశ్చంకయై శబ్దంబులం జెప్పెనే

మనో॥ ఓసీ వర్ణించెనని నేనుజెప్ప నిట్లడుగుచున్నా వేమే-వినుమయ్యెడచం
దంబు.

సీ॥ శబ్దధా రావళీ సర్జన వేశల స్వాతీగతా సురాచార్య ఘటిత- కాదంబినీ
హేల ఘనతర ప్రతిపక్ష పూర్వపక్షాద్రిదంభోళికేళి- యత్కించిదాగమి యజ్ఞానమ
హితాత్తులకు సుధాజలధర రాజభూతి- యుక్త్యపన్యా సచ్చలోన్మిర్ణబహుశాస్త్ర
చరోచ్చిత్తి విప్రబ్ధ శతజనాస్య- యగుచు శ్రవణానుభవ వేద్యహర్ష సారమయ పచన
ధారల తతుల మహిమమిరి- దిట్టయైనట్టు లేక యదీకొనంగ నాపెయును విస్తయాబ్ధి
లో నడరియుండె॥౧౩॥

ఐన నియ్యెడ నిది విశేషాశ్చర్య ధుర్యంబుగా నేరదు- “తేజసాంహినవయస్స
మీక్ష్యతే” యను సభియుక్త పచనంబు వితథంబే.

ఆమో॥ సవిమర్శంబుగ- ఔను నిర్దుష్టబీజ తేత్ర సంయోగంబున జనించిన
యంకురంబు కారణగుణాధీన గుణంబయకదా.

మనో॥ బాగుబాగు యట్టి యంకురంబున కుంబర భాగ సౌభాగ్య సంపాదకం
బగు సామగ్రి యబ్బేనేని యయ్యది మణిశ లాకకుశాలో త్రేజనంబుగాదా.

ఆమో॥ సస్థితంబుగ- మంచిది. ఇది యిటుండనిచ్చు వేద్యాంశంబంతయు
గొఱంతగ నుండె । కావునం దత్రిత్య ప్రసంగ రీతిని రూపింపుము.

మనో॥ సోట్లాసంబుగ- అపాంతర ప్రసంగ రీతులన్నియు నిరూపింపనేజూ
లకాని ముఖ్యంబులగు నుత్తర ప్రకారంబుల వచించెద నాకర్ణింపుము- పదంబనగా

విభక్త్యంతంబనియు నట్టి పదంబు వాచకంబు లక్షకంబు, వ్యంజకంబని త్రివిధంబని యు వీనిలో నసంకేత వృత్తిచే నర్థబోధకంబులు శక్తంబులు. వాచకంబులు ననియు శక్యసంబంధ రూపంబగు లక్షణా వృత్తిచే నర్థబోధకంబులు లక్షకంబులనియు నభిధా లక్షణాద్య బోధితార్థ జ్ఞాన జనకత్వరూపంబగు వ్యంజనావృత్తిచే నర్థబోధకంబులు వ్యంజకంబులనియు సంకేతంబునా నేతత్వదంబు శలన సేతదర్థంబు వేద్యంబను నీశ్వరేచ్ఛారూపంబ శక్త్యభిధాది పర్యాయంబుల వ్యవహార్యంబనియు నందు దా శరణ్యాధి తాత్పర్యంబునం బ్రయుక్తంబులగు రామాది పదంబులు శక్తిచే నభిధేయ వాచకంబులగుట శక్తంబులనియు నాశబ్దంబులలో నిరవయ వశక్త్యపేక్షంబు నాసముదాయ శక్తిచే నర్థప్రతిపాదకంబులగు పదంబులు రూఢంబులనియు శానికి వణి నూపురాది పదంబులు దాహరణంబులనియు యోగంబు నానవయవశక్తి-తన్మాత్రంబు న నేకార్థాభిధాయకంబు యోగికంబనియు నట్టి వివాచకాది పదంబులనియు; యోగరూఢులనేకార్థ ప్రతిపాదకంబులు యోగరూఢంబులనియు నట్టి విశంకర సహాదులనియు- అభిధానలక్షణలను వృత్తులు శబ్దధర్మంబులనియు వ్యంజనావృత్తి శబ్దార్థోభయధర్మంబనియుఁ దీరాదితాత్పర్యంబు ననుదితంబులగు గంగాది పదంబులు లక్షణావృత్తిచే నభిధేయ బోధకంబులగుట లక్షకంబులనియు నట్టి లక్షణావృత్తి గంగయందు ఘోషంబుగల దిత్యాది వాక్యంబునందలి గంగాది పదంబులే కాంత శక్త్య పరిత్యాగంబులగుటం దీరాది బోధకంబగు వృత్తియైన లక్షణ జహ్నలక్షణయనియును నిదియ తీరగత శైత్యపావనత్వాది గుణగర్భితంబగుట ఫలలక్షణయనియు కుశల ప్రవీణాది పదంబుల వయవార్థ పరిత్యాగ పూర్వకంబుగ నిపుణాది పర్యాయంబులగుచో నిరూఢలక్షణయనియుఁ గుంతంబులు ప్రవేశించుచున్నవి యిత్యాది వాక్యంబులం గుంతాది పదంబులు తాదృశంబులుగాక తత్సంయుక్త పురుషాదిబోధకంబులగుట నజహ్న లక్షణయనియు ఛత్రవంతులేగుచున్నారిత్యాది వాక్యంబుల ఛత్రాది పదంబులుఛత్రవత్తదితర పురుష బోధకంబులగుటను మఱియుం బ్రతిపదంబున నేచంద్రుండు ప్రయత్న-సందర్శనీయుండయ్యెనా యీచంద్రుండు ప్రయత్న సందర్శిత సకల పదార్థ జాతుండయ్యె నిత్యాది వాక్యంబులం దదేతత్పదంబులు తదేతత్కాలాది కృతభేద ప్రహేణ పూర్వకంబుగఁ జంద్రీప్య క్త్యాది మాత్రబోధకంబులగుటను జహ్నజహ్నలక్షణయనియును అభిహితంబులైన విషయ విషయంబులగు

ముఖచంద్రాది పదంబులకు నభేద ప్రతిపత్తి రూపారోప జనకంబగు సామాన్య
 ధికరణ్యం బాహ్లాదకరత్వాది గుణనిమిత్తంబయ్యెనేని గౌణ సారోపయనియు నం
 దుకు లక్ష్యంబులు ముఖచంద్రుండిత్యాది వాక్యంబులనియు నదియు సాదృశ్యేత
 ర కార్యకారణాది సంబంధ నిబంధనంబయ్యెనేని శుద్ధసారోప యనియునందుకుదా
 హరణంబులువిషయధనం బిత్యాదులనియు విషయ నిగరణ పూర్వకంబగువిషయనిబం
 ధనం బధ్యవసానంబనియు దానితోడం గూడినది సాధ్యవ సానయనియు నిదియు గు
 ణనిమిత్తంబయ్యెనేని గౌణసాధ్యవ సానయనియుఁదద్భిన్న సంబంధనిబంధనంబయ్యె
 నేని శుద్ధసాధ్య వసానయనియు దానికి నితడు కల్పతరువనియు నితడా యువనియు
 గ్రమంబున లక్ష్యంబులనియు నిట్లులక్షణావృత్తికి సాప్తవిధ్యంబు నిరూపించి వాడు
 వదాన్యుడు పీడుశూరుఁడైత్యాది వాక్యంబులందు నదాన్య కూరాది పదంబులు శ
 క్తిలక్షణాద్య సిద్ధాశ్రయణీ యావమానా సహత్వాద్యర్థ బోధకంబులగుట నాశబ్దంబు
 లనుండు వృత్తి శబ్ద శక్తిమూల వ్యంజనయనియుం దదేతత్పదంబులుఁ దదర్థవ్యంజకం
 బులనియుఁ దదర్థంబులు తచ్ఛబ్దవ్యంగ్యంబులనియు- గంగయందు ఘోషం బిత్యా
 దులయందు గంగాది పదలక్ష్య తీరాద్యర్థంబులు శైత్యపావన త్వాద్యర్థబోధకంబులగు
 ట నిచట లక్ష్యార్థంబు వ్యంజకంబగుటచే లక్షణామూల వ్యంజనయునర్థం బవ్యంజకం
 బనియుం దాదృశ ఘోషంబ విదిత సంతాపంబనఁగ గంగా పదవ్యంగ్యశైత్యపావ
 నత్వాద్యర్థంబు ఘోషాశ్రయజన సంబంధి నిరఘత్వ రూపార్థ బోధకంబగుట వ్యం
 గ్యార్థంబు వ్యంజకంబనియు- విజనంబున నాశ్యామ నాయకునింగని రోమాంచాంచి
 తతమవయ్యె నిత్యాదులయందు రోమాంచిత తనువిత్యాది పదంబులు సంభోగాభిలా
 షా ద్యర్థకమకంబులగుట వ్యంజకంబులనియు నిత్యైఙ్గున బహువిధత దవాంతరభేదో
 పన్యాసంబొనరించి సంయోగవృత్తిచే రసోపస్కారకంబులు గుణంబులనియు న
 వివి మాఘశ్యాజః ప్రసాదంబులనియు నితరమతంబున నివ్వియుశ్లేష సౌకుమార్యార్థ
 వ్యక్తిసమతౌదార్యకాంతి సమాధులంగలసి పదియనియుం బరతర మతంబున నివ్వి
 యునుదాత్తతా సుశబ్దతా ప్రేయఃకౌర్జిత్య ప్లేస్తర సౌత్త్య గాంభీర్య సంతేష భా
 విక సమ్మితత్వ ప్రాధిరీతి గత్యుక్తులుంగలసి యిరువది నాలుగనియు రసోపస్థానసూచ
 కంబులగునవి వృత్తులనియు నందత్యంత సుకుమారార్థ సందర్భాత్మికయగు కైశికియ
 ను వృత్తియత్యంత సుకుమారంబులగు శృంగార కరుణ రసవ్యంజకంబనియు నత్య

ద్భుతార్థ సందర్భాత్మికయగు నారభటియను వృత్తి యత్కుద్ధతంబులగు రాద్రీభీభత్స
ర సవ్యంజకంబనియు నీషన్తృద్వర్థ సందర్భాత్మిక యగుభారతి యనువృత్తి యీషత్సు
మమారంబులగు హాస్యశాంతాద్భుత రసవ్యంజకంబనియు నీషత్సృధార్థ సందర్భా
త్మికయగు సాత్వతియను వృత్తి యీషత్సృధంబులగు వీరభయాన కరససూచకంబని
యు నాల్గు వృత్తులని రూపించి ప్రాచుర్యంబుగ విభిన్నపదత్వ లక్షణశబ్ద ధర్మవ్యం
గ్యంబయి యానంద నిష్పందిత రూపంబగు మాధుర్య గుణంబు శృంగార కరుణా
శాంతర సానురూపంబనియు దీప్త్యాత్మకంబును జేతో విస్తార నిదానంబును సమాస
భూయస్త్వంబును నగునది యోజోగుణంబిది వీరకౌడ్రబీభత్స భయానకర సానుగుణం
బనియు చిత్త సంవ్యాప్తి లక్షణంబను బ్రసిద్ధార్థత్వవ్యంగ్యంబును నగునది ప్రసాదగు
ణంబనియు నిది సర్వరస సాధారణంబనియు-గుణశిష్ట వర్ణసంఘట నాత్మకంబులు
రీతులనియు నందు బంధపారుష్య శబ్దకాఠిన్య రహితయు ననతిదీర్ఘ సమాసయునగు
రీతి వైదర్భియనియు నూజః కాంతిగుణో పేతయగు రీతిగౌడియనియు నేతదుభయా
త్మికయగు రీతి పాంచాలియనియు వాని నిరూపించి రసాపకర్షకారణంబులు దో
షంబులనియు నందు శ్రుతికటుచ్యుత సంస్కృత్య ప్రయుక్తాదులు పద దోషంబు
నియుఁ బ్రీతికూల వర్ణోప హతలుప్త విసర్గ విసంధ్యాదులు వాక్యదోషంబులనియు
నపుష్ట కష్టవ్యాహత పునరుక్తదుష్క్రమ ప్రముఖంబులర్థదోషంబులనియు వానిలోఁ
గొన్నిటికిం బ్రకరణవశంబున గుణ త్వంబును నిరూపించి నాయికానాయకాన్యతర
రూపంబగు నాలంబన విభావంబునను స్రీకృందన చంద్రికామలయా నిలకోకిలాలా
పాద్యుద్దీపన విభావంబులను శులలిత కటాక్ష వీక్షణ భుజాక్షేపాదికంబులగు ననుభా
వంబులను పరగత సుఖదుఃఖ భావనాభావితాంతః కరణరూపంబగు సత్త్వంబున జనిం
చిన వాట సాత్వికంబుల నంబరగు స్తంభ ప్రలయరోమాంచ స్వేదవైవర్ణ్య వేపధు
వైస్వర్యాశు నామకంబులగు నెనిమిది భావంబులచేత సర్వరస సాధారణంబులగు
ట వ్యభిచారి సంజ్ఞాకలితంబులగు నిర్వేదగ్లానిశంకాదిత్రయ స్త్రీంశత్సంచారి భావం
బులచేతను స్వాదుత్వంబు నొందింపఁబడిన స్థాయిభావంబు రసంబనియునట్టిరసం
బు రతిహాస శోక క్రోధోత్సాహభయ జుగుప్సావిస్తయ శమంబులు స్థాయిభావంబు
లగుటం గ్రమంబున శృంగారహాస్య కరుణ రాద్రీ వీర భయానక భీభత్సాద్భుత
శాంతంబులను నామంబుల నుల్లసిల్లునని తదంతర తత్కృతాక్షేపంబుల క్షిప్రంబుగఁ

బ్రచండ వాతంబు జీర్ణపర్ణంబుల కరణింబరిక్షేపించుచు లక్ష్య లక్షణంబుల ని
రూపించె.

ఆమో. సామోదంబుగ- చెలియకో మనోజ్ఞా యాపసికూన యంతకోర్పు నే

మనో. ఇదియేమి యద్భుతంబు- వయసు చిన్నదిగాని తెలివి చిన్నదా- అది
యట్లుండనిమ్ము - నేను నీకంటె దాని ప్రతిభావిశేషంబు మిక్కిలి యెఱుంగుదాననా
ఆబాల్యము నీవాచెలి కాచార్యపు - కావున నీకు విదితంబుగాకుండునే. కావున నీకి
ది యబ్బురంబుగానేరదు- ఇంతకు మున్నెపుడును భర్తృదారిక విద్యావైచక్షణ్యంబు
పలక్షింపని వారలకు ఎట్లుకాదగు|| ఇదియునుభవదీయ శిక్షావిలస సంబేకాదా. కావు
నఁ బరికింపఁగఁ జిత్రంబుగాదు- మఱియును దీపంబు స్వభావంబున నతివిపులంబుగా
కుండినను దమోవిజృంభణంబుల దరికిఁజేరనిచ్చునే - ఆయోగిని తమో విజృంభణంబు
సలుపనిది దీపశలాకయయ్యె- మఱియును- సుజాతంబు మణిశలాకశాసోత్తేజితంబ
య్యెనేని చకచక మినుకుల నీనుట యాశ్చర్యకరంబా- శశికాంత శిల శారద కాము
దీసంస్కృతంబయ్యెనేని పయఃపూరంబులం బ్రపరింపఁ జేయుట విస్తయంబా- కావు
న నీకిది యొక యబ్బురంబుగా వింపందగదు.

ఆమో. సరంకోచంబు కరణి- రత్నంబు జాతిమంతంబుగా దేనినికపోపలని
కావంబెట్టి విశేషంబు సంధింపంగలదు - ధరసారవతిగా దేని ధారాధరాదికంబుచే నే
మగు- ఉపకర్తృ వర్తనంబునకుం బ్రకాశకరంబు పాత్రంబగు నుపకార్యంబుగదా.
అది యట్లుండనిమ్ము - ఈబాలిక - యభ్యాసాద్యవృద్ధి యాదిగవికసత్ప్రజ్ఞయై విలసిల్లు
చున్నది.

మనో. ఇది యేమియబ్రమము- జాతికలిక యుదయంబు నొందినట్టి నాటంగొ
తెయకాదంబినీ సంగతిఁ గందళితా మోదగాదా.

ఆమో. అది యట్లుండుఁగాక- తదనంతరం బేమయ్యె - పకృతకథ ప్రస్తా
వాంతరంబున నంతరితంబయ్యె. సాకల్యంబుగ విన్ననుగాని నాచేతంబు ప్రీతంబు
గాదు.

మనో. ఇంకను నీకు శంకయగుచున్నదా ఛాత్రజనజయంబునకే.

ఆమో. కృతార్థయై వచ్చినదానింగని కానినాస్వాంతంబు నిశ్చింతంబుగాదు కావున నవ్వలి పర్తనంబు వచింపుము.

మనో. - అట్లేని యాలింపుము వక్కాణించెద- ఇట్లు బాల నిరూపింప నా చండయోగిని నిరుద్ధాక్షేపార్థయై గురుతమ ప్రయత్న నిహ్నుతెర్వాని సర్గయగుచు దీనికి బోధించు దానివలె దోషరహితంబులై గుణాలంకార విశిష్టంబులగుచు నొప్పె డు శబ్దార్థంబుల కదాకావ్యంబని కావ్యలక్షణంబుని రూపించెనని యర్థోక్తంబునంద

ఆమో. సాశ్చర్య విషాదంబుగ - అన్నన్న యాపె యంతశకురాలు అప ర్యాప్త నిదానంబాకానొకండు మనంబునం గీలించుకొని యీబాలిక వంచింపనేలెం చి యిది పక్షిప్త స్వాక్షేప జాతంబుగ నుత్తరంబులు వచింపనేమియుఁ జేయనేరక యేతావంతాత్రంబునఁ దనకాచార్యత్వంబు నిర్వహించుకొనను గాబోలు తెంపటియై యిట్లు నుడివె.

మనో. ఇది యంతట నూరకుండెనను కొంటేవా.

ఆమో. మఱేమి.

మనో. అంతయు నాలింప కెందుకుఁ దొందర నొందెదవు - పిమ్మట భర్త వారిక యట్టియాపెతలంపు సాంపొందనిచ్చెనా.

ఆమో. ససమ్మదంబుగ - ఇట్లుగానట్టి మఱియొక విశేషంబు గలదా యట్టైన నాకర్ణంబులు తచ్చ్రవణంబున నతితూర్ణోత్కంఠంబులగుచున్నవి కాన వచింపు మనం త రోదంతంబు వచింపుమని యతిత్వరాసక్తి నభేదయించుచున్నది.

మనో. ఆబిడయిట్లు వచింపనిది సవినయంబుగ నాయోగినింగని యోభగ తీతారు వచించినది నాకభినవ వేదనీయంబై యుండెననియె.

ఆమో. సవిషాదంబుగ - ఈబాలిక యిట్లున్నదా.

మనో. సావధానముగా నాలింపుము.

ఆమో. అట్లయిన వృత్తంబగు వృత్తంబంతయు నవ్యాహతంబుగ వ్యాహరింపుము.

మనో. పదంపడి యాపె సవికాస నయనయగుచు దీనింగని నీవుబుద్ధిమతివి కావున నీవంటి పాత్రంబునందు మాయుపదేశంబు సజ్జితంబయ్యెనేని మాకుపస్కార కారణంబు గాఁగలదని వచించెనను నర్థోక్తంబున.

ఆమో. (సాశ్చర్య విషాదంబుగ.)

అప్పుడమ్మ వదన విలాసంబెట్లుండెనే.

మనో. నసంకోచంబుగ నుండెఁగాని విశృంఖల విలాసంబై యుండలేదు.

ఆమో. మంచిది-తరువాత నేమయ్యెను.

మనో. పదంపడి యాబాలిక జననియభిప్రాయం బవగమించి మృదులసల్లాపంబుల నతివినయంబభినయించు- చిట్లనియె - ఓభగవతీ యిద్దయ కావ్యలక్షణంబు సరేకాని దీన నాకొక్కండు సంశయం బుదయించె - అనగ నా చండయోగిని సధార్మ్యగోపిత తద్వత్కృమాణాక్షేప సంకోచయై ఓసీ ఛాత్రజనవర్యా యీలక్షణం బయినే కాలంకారనిబంధన ప్రబంధ్రభిమతంబుగావునఁ గంతీర వకంత ఘంటాయితంబు గదా- నీకెద్ది యిందు సంశయనిదానంబు.

మంజ. ఓభగవతీతాదృశంబులగు శబ్దార్థంబుల కావ్యం బయ్యెనేని యాకావ్యంబు నేజదివితఁగాని దాని యర్థంబు నాకుంబుద్ధంబుగాలేదు- ఇక్కావ్యంబున నర్థగౌరవంబుగల దక్కావ్యంబున నలంకార గౌరవంబు కలదు- ఇత్యాది ప్రతీతులు లోకానుభవ సాధారణంబగుట నర్థంబులకుం గావ్యశరీర ఘటకత్వంబెట్లు పాటిల్లునని యనుయోగించె.

ఆమో. సాశ్చర్యంబుగ - భళా యీబాల బాగుగ ననుయోగించె - తర్వాత నాపె యేమివచించె.

మనో. అప్పుడాపె యేమియుండెప్ప నూరాడకూరకుండె - తొలుతం గొన్ని

యెడలఁ గుయుక్త్యపస్యసంబు సేయఁబూన దేవియమాధ్య స్థభరంబవలంబించినయ
పథంబేర్పరచె - కావున మఱియేమిసేయు.

ఆమో. పదంపడి.

మనో. అప్పుడీబాల మఱిమఱి సవినయంబుగాన యోభగవతీ శిష్యజనవత్స
లా నాయెడంగరుణించి యీశంకా పంకం బింకించి భవచ్ఛాత్రంజేయుమనివేడుట
యను నెపంబున నధిక్షేపించె.

ఆమో. సోల్లాసంబుగ - పిమ్మటంబిమ్మట.

మనో. అప్పటికి నూరకున్న దేవియు నామెంగని యోభగవతీ దానిం
గనికరించి దానిసంశయంబు సంశయింపజేసి శిష్యజనవాత్సల్యంబు ప్రకటింపజే
యవేయని వేములువేడుకొనియె.

ఆమో. (స్వగతంబున) అమ్మయ నామెయందు గౌరవంబువీడె- సోల్సా
హంబుగ. పృ. పిమ్మట పిమ్మట.

మనో. పిమ్మట నేమున్నది తూష్ణింభావంబుగాక.

ఆమో. పిమ్మట యమ్మ యేమిదలంచెనే.

మనో. అప్పుడాదేవి కూతుం గని మంచిది యదియట్లుండనిమ్ము కావ్యలక్ష
ణంబు నీవే మని పరిష్కరించెదవని యనుయోగించె.

ఆమో. (స్వగ) అన్నా అమ్మ యుపకారతత్పరత (ప్ర) అనంతరంబనంతరంబు

మనో. అంతట నీబాల మాతంగని నేనా చార్యోపదిష్ట వాక్యార్థావధారణా
సమర్థనయ్యును భగవతీ పృశ్న మహిమంబునఁ గదా యింతవట్టుతప్పులేకాని యొ
ప్పులేకాని లోచనట్లు వచించితిగాని స్వాతంత్ర్యంబున వచింప నేనంతదాననని వ
చించె- అప్పుడా చండయోగినియు విదితదేవ్యభిప్రాయయై మంజరింగని యిదియు
ను నాయను యోగంబకావునందల్లక్షణంబు సాక్షాత్కరింపందగు ననియె.

ఆమె. అంత నంత.

మనూ. అప్పుడు మనమంజరి యడఁచువ దప్పకయ యా పెంగనిమియెదుట దానినిరూపింప నేనెంతదానను మీయానయైన మీఱరానిది కావుననాచార్యా స్తరణం బొనరించి నాకుదోచునటుల వచించెదఅక్కతంబున దీని నేమయిన బాధకం లుండిన నన్వేషించి కరుణాభరణత వచింపఁగోరెదనని రమణీయార్థ ప్రతిపాదక త్వంబు కావ్యలక్షణంబుగాఁ దగునని వక్కాణించె.

ఆమె. పదంపడి యామె యేమనిపచించె.

మనూ. ఏమియు వచింపలేదు.

ఆమె. ఊరకుండెనా.

మనో. ఊరకుండనులేదు.

ఆమె. అట్లయిన మఱియే మొనరించెను.

మనూ. అంతఁగొంతసేపు నిష్పందవిస్తృతంబులగు లోచనంబుల వియత్తలం బెల్లఁ బరిశుద్ధంబొనరించుచుం దలపంకించెను.

ఆమె. సాట్టహాసంబుగనోసి మనూజ్ఞా! యింక నేమియో వచించెద వను కొంటి నిద్దియేనా దానికి వచింపవలసిన యుత్తరంబు.

మనో. మఱియేమనుకొంటివి.

ఆమె. సప్రమోదంబుగ అట్లే యనుకొందును - అనుచు నెదుటంగాంచి సఖిమనూజ్ఞా యన్తుచేతను దంతంబు ప్రాప్తితంబుగాఁబోలునే - చేటిముఖ్యకుం భస్తని యిట్లేతెంచుచున్నది.

మనూ. కాకున్న దీనికి నిచ్చటనేమి కర్జంబు.

ఆమె. మనకుం దొందర దగదు వచ్చినకార్యంబదియ వచించుగాక.

మనో. అటులగానిమ్ముఁ ఏతెంచికుంభస్తని అమ్మగారూ దంపాలు.

ఆమో. దేవీ దయాపాత్రవై చిరంబు మనుము అమ్మాయి సంతోషంబుగా ను
డెనే.

కుంభ- బాగాసంతసంబుతో నున్నారు.

ఆమో. ఏమి వృత్తాంతంబు.

కుంభ. ఏలిక రాణిగారు తమరినిమనోజ్ఞాంబగారితో నేతెమ్మని తమతో మ
నవిచేయుమని నెలవిచ్చినారు అందుకైవచ్చితిని.

ఆమో. మంచియని సఖింగాంచి - ఓమనోజ్ఞా యమ్మపుత్రైంచినసుద్ది యా
లించితివిగదా - తెమ్మవెళ్లుదమని యట్లుచేయుచున్నారు.

ఆమో. భగవతి చండయోగిని యామోదరేఖ ప్రణమిల్లుచున్నది.

చం. పరమేశ్వరునకై ప్రణామంబగుత.

దేవి. ఓపట్టి యిచ్చట నుపవిశింపుము.

ఆమో. అట్లుచేయుచున్నది - మనోజ్ఞాయుఁ దనచక్కినిఁ జేరుచున్నది.

దేవి. ఓపట్టి యాయోగినీమణి సుతః ప్రహస్తత నిజకటాక్షధారల నస్తత్వం
కంబపనయింతుట నీదినంబు సుదినంబుగదా.

ఆమో. ఇందుకేమిసంశయంబు - ఓయత్త యిట్టి దిష్టంబొడఁ గూడుటనీ భా
గ్యంబుగాదేయని యాయోగిని నాలోకించి భగవతి చండయోగినీ మమ్మును దితభా
గ్యలం జేయంగదా నీయాగమనంబు. అనునర్థోక్త బునంద జనమధ్యంబున రాజయో
గిని యుత్తిష్ఠమానయి యోగుణవతి యామోదరేఖా ద్రుతంబునకు స్వత్వంబు చేసి
కొంటివేని పరేంగిత జ్ఞానఫలాహి బుద్ధయ యనునభియుక్త తాత్పర్య విషయలక్షణము
ద్ధిమతి వగుదువని నేదలంచెద.

ఆమో. ససంభ్రమంబుగ నాలోకించి సరభ సకృతోత్థానయై - భగవతి రా

జయోగిని జనాంత రితవగుటనినుం జూడఁ జాలనైతిఁ గాన నాయపరాధంబు వితథంబు సేయందగునని ప్రణమిల్లుచున్నది.

రా. దానిం జేరి గాఢా లింగనంబున సంతానించుచున్నది.

ఆమో. భగవతి యిటునుపవిశింపందగునని యిరువురు నిరంతరంబుగ నుపవిశించుచున్నారు.

దేవి. ఓపట్టి యీమె యదృష్ట పూర్వ జనాంతరితయు లోగడఁ దూష్టికయు నై యుండుటంబట్టి సత్కరింపనే నెఱుంగనైతినే యని వినిచి సరభసకృతో త్థానయై భగవతి యోగినీమణియని జోత యొనరించుచున్నది.

రా. దేవి సకల సౌభాగ్య సేవధియు సమస్త శస్త్రగుణ నిధియు నగు తనయామణిం బడసితివిగదా ! ఇంకను.

క॥ ధిషణాధిషణుని పదనఖి । సుషమాలంకృత కిరీట శోభిత మహితా । శేషావనీశు భూభృతి । శేషాకృతి నుతుని బడయు శివహితశివయై॥ అని యాశీర్వదించుచున్నది॥ ౯౮॥

దేవి. ఓపట్టి యీభగవతి వృత్తం బెప్పుడు జెప్పవైతివిగదా.

ఆమో. ఓయమ్మా యీమె వృత్తం బిప్పుడు చెప్పనొప సైరింపుము-ఇప్పుడు పరిశీలనీయంబైన యొక యర్థంబు భగవతి వచించిన వాక్యంబునందుఁ గానంబడు వది పరిశీలింపవలయునని నామెంగని భగవతి రాజయోగిని యింతకు మున్నవ్యవహితోదితంబు నాకు విదితంబు గారేదు-కావున వెండియు దయసేయఁ గోరెద.

రా. మంచిదని ద్రుతంబున కిత్యాది వాక్యంబు పఠింపుచున్నది.

ఆమో. ఎచ్చట ద్రుతంబునకు.

రా. భవదుక్త మమ్ము నిత్యాది వాక్యస్థ ప్రథమ ద్రుతంబునకుఁ సభాసద జనంబంతయు సాక్షాతంబుగం బరస్పరవదనావలోకనం బొనరించుచున్నారు.

చం. సదా-ర్ష్యంబుగఁ గృతోద్ధాన యగుచు! ఓదేవి దీని దుండగంబు నూచితి
విగదా-తప్పని యొక్కింతయుఁ దలంపక యింతమందిలో గన్ను మిమ్ము వినాశితభా
గ్యులంజేయ నాయాగమనంబని దూషించుచున్నది-ఇట్టి యసభ్యుల సభకు రావించు
ట నీవును దండనీయవేకాని నీవవిదితై తదాగమనంబు గలదాన వగుట నియ్యోడ
నీయెడల-దోషంబు-మాకు రోష ప్రభవంబు గానేరదు-కావున నిది దండనీయ యని
తిరిగి-యోభ్రష్టయోగినీ యేమంటివి-నన్నెరుగవా చూడిపుడు నిన్నేమి చేసెదనో
యని సారెసారెకు సాటోపంబుగ సతభాషించుచుం బరిభ్రమించుచున్నది.

రా. సప్రహాసంబుగ-ఓసి పిశునాత్మా నీన్నెఱుంగనటే-నిన్నెఱుంగక నేనిట్లం
టిరనుకొంటివా-నీవతిదంభశీలవనియు నతిమాత్సర్య ధుర్యచర్యానటివనియు విద్యుస్వ
స్త్రీ స్ఫురణగణనీయ యుద్ర మంత్రోపాసనా సిద్ధిసమిత్థ గర్వవనియు నేనెఱుంగుదు
నే-అను నర్థోక్తంబునంద.

చం. ఓసి పాంసులా మదుపాస్యమాన మంత్రంబులం దూషించెదవే-చూడు
మేమి నేసెదనో నామహిను.

రా. ఓసి మూఢశిష్య జనమాన్య మహిమా-యేమో చేయుదునని పలుమాటలు
ప్రేరేదవు-అందుకు నేను వారును వీరును గానుగదా-లేదా యట్ల యనుకొనుము-మం
చిది యది యటుండనిమ్ము-నీవు సద్యోగి-నివైతివేని సుశీలయగు నీబాలం బరీక్షింప నీ
యోగంబున కేమిసాధనం బనుకొంటివి-వైదుష్య గ్రహాణంబుచే సంతోషించుట కని
యందువా-దీని వాఙ్ముఖ సర్వతోముఖ నిర్ఘ్నర ప్లవమాన మనీష వై దీనికెన్నయైనను
పప్లవంబులు మిగుల నిదివరలో-ఁజింతించితివిగదా- అవి యన్నియుం బతివ్రతా ప్రహీ
తంబులగు నభిక్తానురాగ విలాసంబులం బోలి వితథంబు లయ్యెగదా- నేనిచట బ్రచ్చ
న్న వృత్తిచే వెండుకేతెంచి యుంటిననుకొంటివి-నీవు నీసామంత గృహంబులం జేసిన
ప్రతిన యాలించి నీచేయు తుంటరి చెయ్యులు మంటగల్పనే-ఐన నాప్రయత్నంబంత
యు నీయామోధరేఖ మాఘం బొనరించె-అయిన నామనం బంతకంటె మహానంద
సంకళితం బగుచున్నది - దీనికి మూలంబేమనుకొంటివి - ఈ యామోదరేఖ సంకల్పం
బేసుమీ-కావున దీని సన్నిధియందుట నీవేమియు-జేయలేవు-కావున నానవూని మి
న్నకుండుము-లేదా యేమి నేయుదునో యేమి నేయుదునో యని సారెసారెకు వెలిపిం

పనేల- నీచేత చేయున నయ్యెనేని మాకడం గనికరంబునీడి మోడగు దండితనంబు పొడ గానిపింపుము.

చం. (మహారాట్టంబుగ) ఓసీ కులటా మాబోటరులకుబెట్టిదంపు రవరవల నెట్ట పంట నేలనె రచియించెదవే.

రా. అసంతోషాను ప్రదర్శనంబు కులటా ధర్తంబ కాదటే.

చం. ఓసీ దుశ్శీలనాయంగితం బెఱుంగక పలుమాగు నాకసరు మిశుల నేల తెక్కినిపించు చున్నావే.

రా. నీమహిమ యిట్టిదని యందఱకుం బ్రకటంబగుటకే.

చం. లోగడ నామహిమంబు ప్రకటితంబయ్యెనేని సభాక్షోభంబగునని నైరిందితి - ఈదేవియు నిట్టి నిన్ను పాఱదోలింపక చమత్కారంబని మాచుచున్నది- కావుననిఁ కనైఁచునోడ- కాచుకొనుము - కనుగొనుము - నామహిమ యని యసదు తటిధ్యాన నిమిలిత నయనమై హుం మహా భైరవీయని పూత్కారం బొనరించు చున్నది- సభాజనంబు ససంతోభంబుగ.

క॥ ఇదియెట్టి దివ్యశక్తియై మది నెన్నఁగనలవిగాదు మనకుం బూత్కృత! త్యుదిత మహోల్కయి యొప్పెడుదుదనెట్లగునొ యటంచు దుర్తనసమగుకొ ౯౫॥

రా॥ ఓసభాసదులారా బెగడొందకుండు - విసోదంబుగంగనుంగొనుఁడు అనుచునట్ట హాసంబొనరించి తనసొటం గైకొని కబళించుచున్నది-(సభాజనం బతాళ శ్చర్యంబభినయించుచున్నది.)

రా॥ ఓసీ చండయోగినీ యాభీల జ్వాలార్థాత్తకంబగు నీమహిమంబనాద్యంబై యుండెఁగదా.

చం॥ సరోషభీషణా కారంబుగ- కానిచ్చు- ఇపుడేమయ్యె- ఈసారెగాఁచు కొనుమని వెండియుం దొల్లింటి యట్లు ధ్యానంబభినయించి తనజటంబెఱికి నేలరట్టుచున్నది.

సభాజనంబు- అత్యాహితకబళిత స్వాంతంబగుచు- ఆహా యాదిష్టంబునంది
ప్రచిష్టంబువీడి యెంతకష్టంబు వుష్టంబుసేసె- వీడవిడచినం బిశాచి యావహించెనను
నయంబు హృదయంబున ననయంబు సంగమించుచున్నది- ఎక్కతంబున నీజట.

సీ॥ అసిత దృషద్యుగా భాభోగభీషణ భోగధిక్క్యతయమో ద్యోగయష్టి
ప్రచురపూర్వార్థారాసము గీర్ణ ఖైరవ గరళాగ్ని దుర్వారహేతి వికట పరిస్వర
ద్విజఘోరతోద్వాంత విఘ్నఖండ రాహ్వస్య విధముఖంబుశశ్వగుద్వమిత విష్వక్ష్పి
సర్వత్స్వలింగోత్కర ద్రావితాత్యూహజనము దారుణేక్షణ నిఘ్నాత దహనకణము
ఘోరవలమాన జిహ్వకశోరహేల మసక్పదుదిత ప్రసార శూర్పాధి భోగ మైన ఘణి
యయ్యో మహదహిశాస్త్రగతిని ॥౯౬॥

ఆమో॥ రాజయోగినింగాంచి- ఓభగవతి మహానుభావా యియ్యోడం బరిపూ
రిత భక్తజన మసారఘండగు విష్ణురఘండ సమాహూతుండయ్యోనేని సభాసంక్షో
భంబు మిగులంగాలదు- కావుననీయుద్యమంబుప సంహరింపుము- శిష్యకల్పయగు
నన్ననుగ్రహింపుము.

రా॥ ఓయాశీ నీయాప్సితం బసంపన్నంబుగావుత.

ఆమో॥ భగవతీ మహదనుగ్రహంబని త్రిరిగియా కుశానా పృథాకువుంగనియొ
క్క పూర్వార్థంబొనరించుచున్నది-

సభాజనంబు- సవిస్తయనిష్పందనయనంబుగ - అన్నన్నా యాయామోదరేఖ
మహిమంబు- యాచిడ యిట్టిదని యెన్నడు నెఱుంగ మయితిమి- శమివాయు సఖి
ఖంబోలే కాదంబిని యశనిరేఖ చందంబున నిజాంతరంబునదనమహిమంబు దాచిపె
ట్టినది- మంత్రమునులేదు యంత్రమునులేదు తంత్రమునులేదు- ఉప్పని యూదుడు
నాశాంబరీ దర్శికరంబు కరంబదృగ్గోచరంబయ్యెననుచు బహువిధంబులం బరస్పరంబు
మిగుల నాశ్చర్యంబభినయించుచున్నది.

చం॥ ఆత్మగతంబున - ఆహా యెంతకష్టంబు వాటిల్లె- మన మంత్ర మంత

యు వింతగనంతంబు నెంచె- కావున నీవిపుడే వెఱవున దీనినోడింపం దటిగాదు ప్రచండ దోర్దండబలంబునన దండింపవలయునని సమహృద్ధత్యంబుగ రాజయోగినింగని- ఓసీ బూదిహేనూ నిన్నునిర్హాలింప నిట్టియుత్సాహంబు గావలెనే యొక్కచ పేటింకంబుడమింబడఁగొట్టెదఁబొడగనుమని మిగులం గర్జిల్లుచు బాహు- ప్రసారణం బొనరించి నా మెమిద లంఘింప నుద్యోగించుచున్నది-

సభాజనంబు- ఆహాకష్టముకష్టము- ఇదిపెద్ద తాటకవలె నీపెమిదం బడజతనంబు నేయుడున్నది- ఇప్పుడేమి నేయవలయునని సారెసారెకుదొందరనెందుచున్నది.

రా॥ ఓసభ్య జనంబా మీరేల కళవళపడుచున్నారు- ఇదియన్నివిధంబులందాటకయని చెప్పవచ్చు- కాని రామశిలీముఖరేఖ నాకు శరణంబైయున్నది- కావున నెప్పుడింగనుంగొనుఁడు.

చం॥ కరంబు ఘోరాకారయగుచు హరిణిమీదికి వ్యాఘ్రీయుంబోలె లఁఘించి కొట్టచెయ్యెత్తుచున్నది-

సభాజనంబు- విస్తయకబళిత చయంబుగ ఆహాయోగినీ మణిమహిమ- యీమెంగొట్ట భుజ్యబెత్తబడుదు నాయత్తంబుగాక యట్లవిష్టబ్ధంబయ్యె- అనుచు విస్తయ సమృదంబు లుప్పొంగ నవలొకించుచున్నది.

చం॥ సవిషాదంబుగ నధోముఖియగుచున్నది.

రా॥ దీనివృత్తంబంతయు మీకెఱుకపడదు- దీనియెదుటనచెప్పెద నాలింపుడు- ఇదిమిగుల దరిభళిల- కొన్నియగు శాబర మంత్ర సిద్ధులు గలుగుట విజృంభించి తాను సర్వతంత్ర స్వతంత్రయు మహామహిమయనియు మరహంకార పూరితాంతరయై ప్రకటించుచు సామంత శుద్ధాంతంబులంజేరి వారికింగొన్ని యుపదేశంబు లొనరించుచు- దానసిద్ధురాలని తేటపడ నితరుల నందఱి నిరాకరించుచు దీనికిఁ గొందఱు వెరవక ననుయోగింప వారికిం బెక్కులగు వెక్కురులం జేయుచుఁడు- అక్కతంబున సాధారణ జనంబులు హరిణంబు వ్యాఘ్రీంబోలె విశరణంబులై దూరదూరంబుగం బరావృత్తంబులగు- దైవవశంబున నిదిసమీపించె నేని పాదాభి వందనాది

కంబుల దీనింబ్రసన్న జేయుచుండును- అక్కతంబునం గాయంబునం బోలిపొగతు
ననుమిగులం బలిసి మైమఱచి వెక్కు- జనంబుల శిష్యులం జేసికొనుచు నెల్లజనంబుల
ననేక ప్రకారంబులఁ గడుభీతులంజేయుచుండు- ఈలోగడ నెక్క సామంత గృ
హంబునందత్తు-చూరికకుఁ బాఠంబు నెప్పు నెడలఁ బ్రసక్తి పశంబున నక్కడ జనులు
మన మంజరి బుద్ధిమతియనియు నామోదరేఖ విశేష విదుషియనియుపేస్తు గతిచేఁ బ్ర
శసింప నదియంత యిదియెంత వీరలకేమి దెలియునని యీసడించి చూడు నాశిష్యయ
గు దీనిచేత నిరువురనోడించెదనని ప్రతిననూని యాబాలిక నంపెనట- అంతనాబాలిక
మంజరి చెంగటకేతెంచి యప్పుడేమి జరిగెనోకాని దీనిచేతనపరాభూతయై తిరిగి పో
యెనట- పిమ్మటనదియాటోపంబ విశంకటంబై యొప్పు వారికేమియుఁ దెలియదని
పించి వచ్చెదనని పంతంబువట్టెనట- లోగడ దీనిధౌర్జన్యంబు గొందఱు నెప్పిననుమన
కెందు కెవనికర్తంబు వాఙ్మయసంభవించునని తలఁచి యూరకుంఁ ని-ఇప్పుడీ ప్రతిజ్ఞా
వృత్తాంతంబు వినఁగ నిదియేదో దుష్కృతంబానరించునని తర్కించి యామోదరేఖ
గొంత పరిచితగావున దీనికేమి యెఱుంగునోయనియు దీనిశక్తిం బరికింపవల
యుననియు నిత్యాదికంబుల నిచ్చట దీని కృత్యం బాసమాప్తంబు ప్రచ్ఛన్నత నుండి
పదంపడి దేవీ సంభావితురాలనగుదునని యిట్లుంటిని- కానియామోదరేఖ యిట్టిమ
హిమవతియని యెన్నడు నొక్కింతయైన నెఱుంగనైతి- ఇట్లని తెలిసిన రాకుండుదాన
నే-ఇదివీరినిరువుర వంచింప గొన్ని నాడులనుండి జత్తనంబుసేసియ యేతెంచి యిక్కడఁ
దనశక్తి నంతయు వినియోగపరచెఁగాని యామోదరేఖారక్షితయగు దీనికి దీనిశక్తి ప
టుతమ ప్రాసాదాంతర్వర్తికి వృష్టియుంబోలెఁ దనరాక నెఱుకనేయుటకైనఁ జాలలే
దు దీనివృత్తం బిట్టిదియని తిరిగి చండయోగినింగని- ఓసియోగిమానినీ యీయుదం
తంబంతయు సూన్యతంబా యన్యతంబా- అలీకంబు వచించితివేని నీవుగురుద్రోహిని
వగుదువనుచున్నది.

చం॥ అవమానా పత్రపావనత పదపయగుచున్నది.

దే॥ సవికాసాననంబుగ- భగవతి రాజయోగిని యీమెమామందిరంబెన్నడు
పావనంబునెయిలెదు- మము నెప్పుడు నీమెంబరిచయింపలేదు- ఇట్లుండ మామీద నీ
మె యేలకోపించు- వంచింపనైన నేలదలచు- అనునర్థోక్తంబున.

రా. ఓదేవీ యిట్టివారలకిట్టి యాచారంబు కొత్తయే యాకర్ణింపుము.

సీ॥ బడలిక జ్ఞాడలఁ బొడనూపకుండఁగ జతనము ల్బరికింప జాణతనము॥ గోర
కనుంగు గోరంతలైనను వంతలవెంటెలు వరగకుండ । జేజేలయిక్కలఁ జేరికొల్వక
యిండ మిన్నేరు మొదలగు మేటియేళ్ళఁ బ్రుంగుదు లిడకుండ రోయివిగాకుండ
నొక్కింత మల్లట నెడమకుండఁ దానయేతే రవిప్రై నదమ్మ మమరనన్న కూళలు దా
ని నేమన్నననిడఁ కిచట నచటను నిడుదగు నిడుము లిడెడుక సటు కర్జము లొవరింపఁ
గడగుచుండు ॥౯౭॥

మఱియును సీ॥ పరదూషణ పరుష సాహణ వర్షణ దుర్గ్రహ ప్రేరణ ధూమ
యోని! పరగుణ హరిణాంకకిరణ సంవరణ పార్వణ జృంభణోద్దామరాహు మహిమ
పామర ప్రమద సంపాదన పటుతమజాల్చ వ్యవహృతీంద్రజాలహేల! సాధుజనా
ది సంసర్జనమూర్తిక మదాగంతు కాఘ మహాసమ్మద్ధి! యైహికాముష్మికార్థ సహాయవ
చనారచన వల్లీనికృంత నలలిత హేతి నిరయ నిరయ వ్యధావమాన నిరుపమానభోగసం
ధాన పటుదూతి మూర్ఖరసన ॥౯౮॥

దే॥ భగవతి రాజయోగిని కాషాయదండ మాత్ర ధారణంబున యతులరతి
యోగిలక్షణ లక్ష్మీతులగు భవాదృశులును సంసార సంగతులగు మాదృశుల కెల్లం బూజ
నీయులు- కావున యోగినీవృత్త పరిశీలనంబునకు మేమెంతవారము- ఆసాధ్య సాధుశా
పరీక్షణంబు పరస్పరంబు మీకయొప్పు.

రా. దేవి సాధుగ వచించితివి - ఇదియ మహాత్ములని సర్గంబు కానిమ్ము- “పరో
పకారఃపుణ్యాయ పాపాయ పరపీడనమ్” అనువచనార్థం బాబాలగోపాల విదితం
బకదా.

దేవి. భగవతి యట్లైన నామెయందొక నెపం బొనర్పం దగదని నేనెంచెద-
ఎందునుండి యని యందువా విన్నవించెద- “ఆయుఃకర్తవ్య విత్తంచ విద్యాని ధన
మేవచ! పంచైతానివి లిఖ్యంతే గర్భస్థస్యైవదేహినః॥ నుఖస్య దుఃఖస్య నకోపిదాతా
పరోదదాతీతి కుబుద్ధిరేషా” ఇత్యాద్యభి యుక్తోక్తులం బరికింప నాయాజంతువులకు

ననుభవకాల పశంబులై సుఖదుఃఖంబు లేతేరనవి పరకృతంబులని చెప్పటకెట్లుపయోగమ్మను నర్థోక్తంబునంద.

రా. దేవి కరుణావసతి యీశుమోగిని సలిపిన నవ్యనవ్యవ్యసనంబులు శరీరులకు స్వకర్తృప్రాప్తంబులగుట దీనికి నేనో నివాసంబులు గామినిది యర్చనీయయనియు దీనికి శిక్షమోక్షం జీయంబనియుఁ గాబోలు.

దే. సవినయమ్ముగ - భగవతి నీకు విదితంబుగాని యర్థం బొకండు గలదే.

రా. దేవి సాధుశీలిని యేమమ్మా నీయాగార్యంబు - మంచిదియది యటుండ నిమ్ము - నీయనుయోగంబునకుం బ్రతిపచనం బీనలయు - “అహింసా పరమోధర్మః - ఆత్మవత్సర్వ భూతానియః పశ్యతి సపశ్యతీ” త్యాది మహర్షితాత్పర్యంబు విమర్శింప నేజంతువునకును సింహసేయఁ గూడదనియు సర్వసత్త్వంబులయందు నాత్మదృష్టి గలిగియుండవలయునని తోచుచున్నది. మఱియు గానూది పట్కంబు సుచిరపర లోక శర్తృప్రతిబంధకంబును వాద్యశదుర్గతి ప్రాపణ నిపుణంబును నగుటంగదా బహిర్విపక్షవై లక్షణ్యంబుగ సంతశ్శత్రు లక్షణంబున గణనీయంబయ్యె - మఱియు నకారణ ద్వేషణా కరుణాది గుణంబులు దుర్జన్మైక శరణంబులనియు విచక్షుణులచే వివక్షింపంబడు - దీని ప్రవర్తనావిధంబై తే నంతయు మీకు నెల్లంబకదా - దీని వృత్తిమ రోడరాగుల కరణి స్వానర్థై నిదానంబే కాదు - వ్యాఖ్యాది వృత్తుల చాడ్పు నంబరాన ర్థసంధాన ప్రధానం బగుచున్నది - కావున వానికింబోలె దీనికిని బ్రతిక్తియ దండ రూపంబగునది యొనరింపఁ బడెనేని లోకోపకారంబగు - ఇప్పుడీ లోకంబు నందలివారు యత్కించిద్వ్యధా జనకంబులగు మత్కుణాది కంబులనేపైఁపనోపరు - శక్తులగువారు ధర్మకు నికారకారణం బంతకుం దొలుతఁ గాకుండియు నంతంత నగున ను తలంపున ఘాతుక సత్త్వంబులు లోచన గోచరంబులయ్యెనేని వీనివలన నెండఱ పాయంబునొంది యుండఁగో యింక నెండఱ అంచఁగలరోయని ప్రయత్నంబునం జంపుదురుగాని యేరుపేక్షింతురు - అట్లొనరించినవానిని సాధువులు పైతము శ్లాఘింతురుగాని యుపేక్షయైనట్టి జేయుదురా - బహుతర భాషణంబుల నేమి. భగవంతుండగు నవ్యాసుదేవుండును దుష్ట నిగ్రహంబునకయ కదా యవతారంబు లెత్తి యధిక ప్రయత్నంబునఁ గట్టంబుల కోర్చి కృత కృత్యుండయ్యె మఱియునుం దఱుచుగ లోకోప

కారార్థంబులైన కార్యంబులు నిందనీయంబులై నననర్థోత్పాదకంబులు గామియ కాక
మహాన్దోత్పాదకంబులు నగు - చూడలేదా లోకములో పశుహింసాది కృత్యంబత్యంత
నిషిద్ధంబయ్యును యాగాదులయందు దేవాది ప్రీతికరంబై స్వర్గాదిలోక ప్రాపకంబ
గునని యక్కడా శ్రోత్రియులు దానిం గైకొనుదురు - కావున వృజిన వర్తనయగు దీని
కి నేనొనరింప నూనిన దండం బొనరించి తీరెదను

దేవి. (స్వగతంబుగ) అకటా సవిసవి యకటా - చరణబాధకు నౌషధ సేవం
దలచిన నీక్షణంబులు కాణంబులయ్యెనటులుండు నాయుధ్యమంబు మనంబునకు సం
కోచ వికాసాద్య వస్థలు కాలవశంబున శాఖిప్రముఖంబులకుం బతిత పల్లవితత్వాదు
లం బోలె ననధ్యాహృతంబులయ్యు నేతెంచు నసుటకు నిదియ తద్దయు నిదర్శనంబు
య్యె - ఈచండ యోగిని యనాత్మనీనయు దురహమ్మత్య వరుద్ధబుద్ధియు నతి మూర్ఖ
యు నగుట స్వాపరాధంబు మైకొని ప్రార్థింపదు. ఈ రాజయోగిని యైతే దీనికా
పధ పరివర్తనంబు నివర్తింప నుద్యమించుచున్నది. సరేకాని యీకృత్యంబు మన
యెదుట జరుగుట భవ్యంబు గాదు. కావున నీమె యసుగుణగణ్య గావున నేతీరు
ననైనం బతిమాలి యాపె నిరుపప్లవం జేసి పంపదగు.

ప్ర. ఓభగవతీ నీకుం బ్రతి లపితంబులు వలుక నేనెంత దాననమ్మా : భవాద్య
శుల దర్శనాదికంబు మాదృశ విధేయజన ప్రియసంధాయకంబు గావలయుగదా -
నాని కేతనంబునకే యింగితంబుననైన నేతెంచి వికలాత్తులై ఊవ సైపనూప - ఈ
మె యుదిత భవదీయ మహిమ గలది యగుటవిషాద నిటువంటి యనుచిత కృత్యంబు
లానరింప నోటువడి యుండు మఱియు మహాత్ములకు నచిర క్రోధంబును నపరాధుల
యెడలఁ గొన్నివారంబులు సహనంబు నిత్యాది గుణంబులు సహజంబులుగదా - కా
వున ననుం గరుణించి యీమెను నిరుపప్లవం జేయుము.

రా. దేవి నీచకదా ధర్మశిలవు. ఎప్పుంటెనని యంటివా యపరిమిత ప్రేమ
ధామంబును సుగుణైక నిధానంబును నగు నపత్యంబునకుఁ గీడు వొడమింపఁ బూనిన
చండిపోతులయందు సైతము కనికడంబుకరంబుగ గానుపించు చున్నావు. కావుననో
యమ్మా సంసారిణీయు వీరపత్నియు మహారాజ మహిషీయునగు నీయమలధర్మబోధకం

బులై న వచనంబులు మాకుం గురూపదేశంబులంబోలి సమధిగమ్యంబులై యున్నవీ. కావున మేమామోగినులము వేషధారిణులముగాక ఆశ్రమాచారంబున నిషిద్ధంబుగాని నీవమాకభిసంద నీయవు. అని తిరిగి చూచి ఓసీ పరమపతితా దురహమ్మతీ చూచి తివే దేవిధర్మంబు నీచేసిన దుర్వృత్తంబులీదేవి యెఱుంగక నున్నదనుకొంటివా ధర్మ పరాయణ యనుకొందువుగాని యవిదితయని తలంపకుము. నీచేసిన దుండగంబు న కీదేవి యన్నివిధంబుల నీకు ముండనంబు సేయించి మస్తకంబునకు శస్త్రంబుగ సుధా బిందువులేం బొడిపించిరాసభ యానంబున నగరంబు నందంతటం ద్రిప్పించి నీచేత వంచితులైన వారందరు నతి కుతూహలంబునం జూడ ఘోషణ సలిపించుచు నగరం బు వెలువడింపందగు గదా- ఐనం జూచితివిగదా నీయందలి కనికరంబు నీవకారణంబుగనకదా యనేకుల విపత్కదంబంబులకు మూలకం దంబవైతివి.

చం. సక్రొధప్రేక్షణంబుగ వదురు వదురు ఇంతకుందటి యయ్యె-ఇపుడు నిన్నేమనంగలను - తొల్లి మహేంద్రుండు బిసాంతరంబునం దాగియుండలేదా - మహేశ్వరుండును మెక్కయదనున, లింగపొట్టకాయ నడుమ నిమిడియుండెనని కిం వదంతి - జగతి విదితంబైయుండలేదా దేహికిం గాఢవశంబున నప్పుడప్పుడా యా యవస్థలు సంభవించుట కాశ్చర్యంబా.

రా. సభవారింగని చూచితిరిగదా యీకుంక యింకనైన మంకుతనంబు వీడక పొంకంబుగ బింకంబుల నుంకించుచున్నది. - ఇది మిగుల మాత్సర్యశీల - కావున నిపుడు వీడంబడిన వ్రేటుదప్పిన కాలవ్యాళి వలే నరాళవృత్తింజేయఁగలదు.

దే. సాకూతంబుగ నామోదరేఖ నీక్షించుచున్నది.

ఆమో. భగవతి రాజయోగిని విదితశీలయగు నీదేవి నీకు మాననీయ యయ్యె నేని నీప్రయవయ వస్తంభసంబువలన నవిలంబితంబుగఁ దొలంగింపవలయు.

రా. కష్టం బాహతద్దయు కష్టంబు - దేవి మాకును గురుప్రాయ యని వచించి యుంటినిగదా - కావునంద దాజ్ఞోల్లఘనంబు సేయందగదని తిరిగి యాపెంగని మనితివి పొమ్ముపొమ్మునుచున్నది.

చం. స్వాయత్తాప ఘనయగుచున్నది.

సభాజనంబు సవిస్తయా! కాంత స్వాంతంబగుచున్నది.

దేవి. సవినయ సంభ్రమంబుగ - భగవతి చండయోగిని నీపీఠంబున నుపవిశింపుము.

చం. ఇది మాకొక సత్కారంబా చాలు చాలు కూర్చుండి నట్లే.

దేవి. భగవతి నీకు నేనేమపకారం బొనరించితి నమ్మా కానీ మాబోటి సంసారు లొనరించునవి యన్నియు నపరాధంబులే - సహింపం గోరెదను - మాయం దుఁ గరుణించి తల్లక్షణంబుగఁ దాంబూలంబు గైకొనుము.

చం. మంచిది కాలాంతరంబునం గావచ్చునని గమనోద్యోగ యగుచున్నది.

రా. ఈతులువకు నీదేవీసత్కారం బర్హంబా పోనిండు శాంతంబు పాపంబు. శాంతంబు పాపంబు.

చం. తిరిగి నామర్నంబుగం గనుంగొనుచు - మంచిదని యెల్లకాలం బిట్టదని తలంపకుము.

రా. (సభాజనంబు గని) చూచితిరిగదా దీని దౌర్జన్యంబు. (తిరిగి దానిం గని) ఓసి మొండికట్టే యీతప్పు నీదిగాదే - ఏమంటివా - నీదుర్వృత్త విమర్శనంబు నాకిచటం జేయనలరినదిగాదు. ఈదేవి లోకసాధారణ యనుకొంటిని గాని యిట్టిదని తెలియనైతిని - నీవిప్పుడు దేవీసంరక్షిత వగుట కేమియుం జేయనేర - కాని యింకనైనం బుద్ధిగలిగి యుండుట లగ్గు - కాకున్న నపస్తృతివై పోదువు సుమీనిక్కంబ పోపోయనుచున్నది.

చం. మంచిది మంచిదంచు ససంరభంబుగ వెడలుచున్నది - బద్ధాంజలిపుటి యగుదు చేటిక యేతెంచుచున్నది.

చేటిక. ఏలికరాణి గారూ మహారాజుగారు స్వారి వెడలి తిరిగి వేంచేసినారు. కార్తాంతికుండారు గంటలు గొట్టినాడని వెడలుచున్నది.

ఆ. అమ్మకు నగ్నపాసనా తత్పరుండగు నాయన సేవింప సమయంబయ్యె.

రా. సాయం సమయ విధేయకార్య నిర్వహణంబునకై మాకును నుటజంబు సేరందగు.

దే. భగవతి రాజయోగిని మదీయ ప్రణామంబుతో నీవీటింగై కొని దీనినన్ని విధంబులం బ్రవృద్ధులగుట నీసభ్యులకుం హంబూలంబులు దయసేయఁ గోరెదను.

రా. ఆహా యనుగ్రహం బనుగ్రహంబని యట్లొనరించుచున్నది.

దే. నికటవర్తినియగు మంజరిం జూచుచున్నది.

మం. భగవతి మంజరి యభివందనం బొనరించుచున్నది.

రా. దానింబట్టి కురువులం గీలించి నుగంధ తైల సంవాసిత తదీయ చికుర సంక్రాంత సౌరభ సేవనంబున గంధ గ్రహంబునకుం బండువొనరించి చెక్కులం జూచించి.

క॥ శ్రీతనయోజ్జ్వలు ధర్మః శ్రీతను జీవనుని విజయు సేవించి వరుణా । శ్రీత తి నుభద్రా వగుచును । శ్రీతరుణింబోలి నుసుత సేవధివగుమీ॥ ౯౯॥

దే. భగవతి యీసత్వంబు ప్రసన్న భవద పాంగ ప్రసార నుధాసార వర్షం బున నపగత పంకయగుటకుం దలంచి యభ్యర్థించుచున్నది.

రా. దేవి కల్యాణ శీలిని - కార్యాయత్తతం జెప్పను సత్యంబు - త్వత్సహ ర్దలాభంబ కదాయస్తత్కల్పిత నుకృత జాతఫలంబు.

దే. భగవతి యెంతమాట వచించెదవు. శిష్యజన వాత్సల్యంబున నాశీర్వ దింపుము.

రా. కల్యాణి నాయంతరాభి ప్రాయంబది - బాహ్య వ్యవహారంబులయందు నీకాయత్త నే.

దే. అనుగ్రహమ్మును గ్రహమ్మునుచున్నది. అప్పుడందరు స్వకృత్యంబులం వ లచుచు స్వావసథంబునకుం జనిరి॥ ఇది ద్వితీయాంకము. శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

తృతీయాంకము.

అనంతరంబు | పవేశించుచున్నారు సుమతియు సంయమియునను తపస్వినులు.

సుమతి|| సఖి సంయమిని యెన్నిదినంబులకు నాకన్నులకు నీమూర్తిని గర్వా రకలికంజేసితివే.

సంయమిని|| ప్రియాళి! భవదీక్షణ హరిణ కిరణకిరణంబులం గ్రోల జకోరంబుల ననుకరించియున్న నానయనంబుల కభాగ్య రాహురేఖ యొకటి ప్రత్యూహంబయ్యె.

సు|| ఏమేప్రియాళి! సఖిసమ్మాన నార్థంబేగి యిట్లనుచున్నావు

సం|| అవిమాద్యశయగు మందభాగినికేల లభించు.

సు|| అదితొల్లి మిగుల గుణవతియనియే పవించువుకదా.

సం|| నావచించుట యట్లుండనిమ్ము నిపుణులు పరీక్షింప నిక్కలంబున నిద్దేశంబున దానిబోలువారు గలరే.

సు|| నీవు రమారంగంబు వలనం గదా యేతెంచెదవు.

సం|| ఆనగరంబున కాయభి ధానంబు జన్తాంతరీయ ప్రియంబైయుండె.

సు|| లోకోత్తర గుణవత్తులగు నామహారాజ దంపతులు శృంగారవల్లీ పారి జాతుల సేమంబున నుండిరిగదా.

సం|| ఇదివరకు వారల్లుండవచ్చునని తలచెదను.

సు|| నీవు వారినింగనలదా.

సం|| వారు నగరంబున నుండేనేని యాయాత్రంబునకా నగరంబు పాత్రం బగునా.

సు|| వారు బలవత్సరి పంధినిగృహీతులయ్యెనా.

సం|| వారికొకరు పరిపంధులుండినంగదా యీమాట.

సు॥ అట్లయిన వారికి నాధ్యాత్మిక తాపంబెయ్యదియైన నొడగూడెనా.

సం॥ అట్లయిన నిదివరకుం గుశలులని యెట్లువచింతుననుచు బాహ్యే దయా కుల నయనయగుచు నత్యున్మంబులగు నిశ్వాసంబుల విసర్జించుచున్నది.

సు॥ మంజరి తేమవతియకదా.

సం॥ ఆమాట నేచెప్పజాల.

సు॥ సవిషాదంబుగ జయంతుచే నరియింపబడెనా.

సం॥ అదియునుం దెలియదు.

సు॥ ఆమోదరేఖ యెచ్చటనుండె.

సం॥ అది మంజరి వీడి యుండదుగదా.

సు॥ మంచిది యానగరంబేమి కావలయు.

సం॥ (సగడ్గదంబుగ) అతిప్రియత్న సముత్పాటి తాక్షరయగుచు శిఖిశిఖా ఇత్యర్థోక్తంబున ప్రద్యోతన ప్రతీకాశ ప్రతాప సంభరిత జగత్పారిజాత విసుమతీ కాంత పరిపాలితంబగునని యదృశ్య భూతంబు తద్వాక్య శేషంబు పూరించుచున్నది. అతిమధురగం భీరస్వనంబున - నిరువురు ముహూర్త మాత్రంబుతిని బిడవిస్తయ విప్ర భి హృదయులగుచున్నారు.

సు॥ సఖీ నీవచన పరిపాటిం గలిగిన యాశ్చర్యాకూపారంబు నొకకూపకంబు నేయుచున్నదే. యాయదృశ్య భూతవచనంబు కానిమ్ము మరియు దీనమనంబునానా కుం బ్రసన్నంబగు నీకెట్లున్నదో.

సం॥ ప్రియాభీ! నాకునట్లగు కానియాయవస్థ ముమూర్షు విజ్ఞానంబగు నేమో.

సు॥ ఓతపస్వినీ! నెమ్మది నెందుము. ఇదివరకు విన్నపలుకులకైన నాయభి ప్రాయశ్చింతివర్జించెద. సావధానంబుగ నాలించి పరిశీలింపుము.

సం॥ సుమతి నూన్మతాభిధాన విచింపుము.

సు॥ నీవక్కడకుంజనిన పిమ్మట నేదో యొక యువద్రవంబున నగరంబునకు హుత హూహుతత్వంబుపన్యసింపంబూని యిట్టి యమంగళవచనోచ్ఛారణంబునకైనో రాడకుండ నాయక్షరంబు లెట్టకేలకు బలుకంబడిన నదియ శాపంబగునను తలంపున నాభాగ ధేయంబు తూర్ణంబుగ నావాక్యంబు పూర్ణంబుసేసె. కావున యిట్టిమహా ను భావవే.

సం॥ శివశివ- నేనెంతదాననే యట్లునుటకు- బాధిత బాధనంబు సలిపెదవు గదా.

సు॥ ఓవయస్యా మనమాగంతుక సంగతులమే యట్లుచుటకు పోనిమ్ము- నీతా త్వర్యంబు మదుపన్య స్తార్థవిషయంబయ్యెనాలేదా- నీహృదయంబును ప్రసాదంబు నల్పంబయిన నొందెనా లేనా- అదినిక్కంబుగ వచింపుము.

సం॥ అట్లుగనయ్యెనే.

సు॥ సఖీ. మరచితివా యిపుడు “ప్రమాణమంతః కరణస్య వృత్తయ ” య నునభియుక్తోక్తి అందుకుం బరాధన్య నిదర్శనంబు నదృశ్య భూతవచనంబు.

సం॥ సఖీ. ప్రకృతివశంబున శోచించుటగాని యవశ్యభావిని మనమేమిసే యగలము- అయిన నీయుపశ్రుతి శ్రుతిసంగతంబయి చిత్తంబున కుత్తంభనంబగు చున్నదే.

సు॥ సఖీ యూరడిలూరడిలు వారికి ట్టేమంబయగు.

సం॥ “సత్యమస్తు వచనస్తువ” యని పలుమారు యభినందించుచున్నది.

సు॥ సఖీ యిదియంతమాత్రంబు వినుమిక మొక నిదర్శనంబు వచించెద.

ఇష్టదీలగ్నంబున నీయీగ్రహంబు లీయీ విధంబుననుండెగదా కావున శాస్త్రం బు వాస్తవంబయ్యెనేని వారలకుంగుశలంబేల గలుగదు చూడుమా.

సం॥ సఖీ నీవువచించిన యర్థంబెల్ల సత్యంబు అందుకు సంశయంబులేదుగా నియక్కడంగలిగిన యువ ప్లవంబునకు మనంబు నీరై యిదియంతయని పించుచున్నదే.

సు॥ సఖీ! యదియొకయబ్బురంబా “ప్రేమపశ్యతిభియాన్యపదేపి” యను వాక్యంబభియుక్తోక్తంబుకాదే.

సం॥ సఖీ నీవు వచించిన యర్థంబునంబట్టి నిశ్వాసమోక్షణంబున కవకాశం బుగానుపించుచున్నది.

సు॥ సఖీ చూచితివా యారాజ దంపతుల కుశలంబు దైవంబకామించియు న్నది. కావున నేటికీవిశయంబు.

సం॥ కొంతవట్టుబోధితనైతిని - మంచిది.

సు॥ నీవిచ్చటంజేరినది యాదిగ జరిగిన వృత్తాంతంబంతయు వినగోరెద వచింప వలయు.

సం॥ సఖీ యాకర్ణింపు మిట్టివృత్తాంతంబు మందభాగినై వచింపవలసె. అప్పు డీయుదంత ప్రకారం బంతయు నీకు విదితంబొనరించియకదా యిక్కడ వెడలితిని క్రమప్రయాణంబుల నక్కడంజేరి ప్రియసఖి నామోదరేఖం బొడగంటిని. అదియును. నిరుపమసౌహార్దర సంబునందనుప నామహారాజపుత్రియుఁ దొల్లి విదిత పూర్వయుస్వా చార్యయగు దాని మన్ననల నవలోకించుచున్నదియు సరసాశయనగుట దానికంటె నధిక ప్రేమ విశ్వాస భగంబు నలరించుచుండె - కావున సుశంబుగ నయ్యాకలా ప్రసంగంబులం ప్రొద్దుబుచ్చుచుంటిమి - ఇట్లు జరగ నొక్కనాడు కల్యంబున నేను ను నామోదరేఖయు మేల్కొని యధాపూర్వంబుగఁ బ్రాభాతిక కృత్యంబులు నిర్వ ర్తింపంజేసి వాస ప్రాసాదాంతరంబున నుపవిశించి యధాపూర్వంబుగ నదివరకు మం జరిరామిక్త హేతు వితర్కంబులు సలుపుచుండ నయ్యెడ దాని చేటిక సహసాదంబు గనేతెంచి మముంగని.

కం॥ ఇదియేమొ వింతదలపుడు! మది మన యమ్మాయిగారు మరచిరి లేవన్! నిదు రతలిమంబు వలనను! నిదురయి గనుపడదు నాకు నెప్పుది తొలగెన్ ॥ ౧ ॥

గీ॥ కనులు మూయుఁగొంత కాలంబు వేగంబు | నులికి పడుచులేచి యొక్క తరిని! చేతులలరజాచుఁజెరచెరమీరగ | సూర్పులొనరఁజేయు నుష్ణగతుల ॥ ౨ ॥

ఉ॥ గోబ్బునలేచి పానుపున గూర్చుని విశ్వలజ్జేసి కన్నులన్ | నిబ్బర మొప్పు గాం
ని మరి నెయ్యపు టీకులు నాటిలంగ ద | బ్బిబ్బలు పల్కుచున్ వెసద బేలున బెద్దన
పుప్పతిల్లగా! నబ్బర మొప్పు గానబడునయ్యయె బోర మొగంబు నంటగన్ || 3 ||

గీ॥ ఇట్టి వెక్కురులురువులై పుట్టుచుండుగింకయోగాక గాముల మంకుతన
మొ | పిలిచినను జూపునైన నాకలర నిడదు | గాన కర్ణంబు తెరువు నివాసతిమ్ము || ౪ ||

ఇట్లు చేటిక మాటలు శ్రుతిపుటంబులం గటుతరంబులై పడ నప్పుడు నాసఖి
యామోదరేఖ నిసర్గంబున నతి గంభీర శృదయయయ్యు పాటాత్ప్రప్తమైనాకగో
త్రప్రపాతంబున సంభాధిస్థలింబోలి విశీర్ణాత్తయగుట ము వార్తమాత్ర సందర్భితా
భ్యంతర వికారయగుచు నిట్లని చింతించె.

చ॥ సరస బిసాంకురంబున కసహ్య మహాగ్రహ వగ్రహంబు | సుందరకదళీ
ద్రుమంబునకు దారుణపాత మహాభిఘాతమున్ | సరసిజినీవ నీమాణికి శైశరకాలవి జృం
భణంబునై గురుహృదయాధి సేరెనిది గొంకకనింక విసంకటెట్లగున్ || ౫ ||

కం॥ ఓయమ్మ యిట్టి కష్టము | లాయమ్ముల బారి మాడ్కి నాయమ్ములనే | గా
యమ్ములిడెడినాకే | నాయమ్మున బ్రతికెదీవు నాటిన నెడలోన్ || ౬ ||

అనుచు వివేశనయై పుడమింబడె.

సు॥ ఆహా సంయమిని పరంపరా దుఃఖంబు సమదెంచె.

సం॥ సఖి నాయంతరంబు నీకు విదితంబకదా - నీవెట్టెనం దలంపుము - ఆస్వా
దిత మంజరీ గుణగణరసంబగు నాచెతంబట్టి దురుదంతశ్రీవణంబున సంతసంబు విదళి
తంబు గాకుండె నంతకంటె వింతయెద్ది.

సు॥ ఔను ప్రేమానుకంపా సంపాదిత మార్దవస్వాంతులగు వారికిట్టి భావం
బు దుర్భావంచే - ఇక్కడున్న నామనంబు పరితపించుచున్నదే - కానిమ్ము - పిమ్మట
నేమయ్యెను.

సం॥ కొంత సేపునకది తెలివొందిన పిమ్మట మేమిరువురము మంజరిని కేతనంబు నకుం బోతిమి - ద్వారపరి సరంబు సేర నలపాలసంబులగు దాని విలాపాలాపంబులు నవ్యక్తంబులై వినుపించె - అప్పుడావయస్య మనమియ్యెడ నీకవాటంబు విఘటితంబు సేసి యీదారంబున జేరందగదు- ఇట్లు పరివర్తించి వెళ్లుదమనియె- పిమ్మట నిరవురముం గలసి నిశ్శబ్దంబుగందదీయ శయన నివేశకుడ్య గవాక్షంబాశ్రయించితిమి.

సు॥ తాదాత్మికతదాలాపంబులు వినుటకో.

సం॥ ఔను.

సు॥ ససంభ్రమంబుగ - ఏమి యేమి - అది యేమి వచించెను - మీరేమి వింటిరి । వచింపుము వచింపుము.

సం॥ నితాంత దయనీ యాకారయగుచునది యప్పుడిట్లుని వచించె.

కా॥ స్విద్యత్సాధ యురీ ధురీణ వచన శ్రీపుత్రతాబోధక । ప్రద్యుమ్నాంక రతిప్రియాద్యరస నిష్పాదిత్వ ముఖ్యంబులౌ । ప్రోద్య ధర్మములం బ్రసూన దను వై పుణ్యాత్మతకా మిరి యాయుద్యోగిన్ శివహర్షదైక శరత స్థూతంచ నిర్జింతువౌ॥౭॥

ఉ॥ అర్హుడు మున్ను మున్ను విమలాత్మతనెంచి యసాధు సాధుతల్ సావ్యర్థ మ సంగ్రహించుఁ బదపన్నెప మెన్నక నెక్కతంబున । నృర్హముగా దలంచి యన పాయత మన్నన సేయుగాని యేగర్హణమున్ దలంపడు జగంబున నిదై కదా సుధర్మమా॥ ౮॥

క॥ శివశరధి విధులునొక కార్యవశమ్మున సేకరించి హాలాహల బా । డవశశ ముల విషద్రుగదానవతాప కళంక సేవనము లయ్యుగడున్॥ ౯॥

సీ॥ తొలుతనే బ్రార్థింప దొలగితి నంటివా సాధువా శీల విజ్ఞాన మిదియ । పదపడినాకోర్కె పాగతంత్యాదుల నెడసేసితంటివా యది యన్యతమె । పరిణయ పణముచే బంధించి తంటివా యట్లుగాకున్న నాకవనమెట్లు । పరిరంభణాదుల వశపు గా వంటివా నా సేరమేయది నానకతము । ఐన ననుమతిచేనను నెలమి మిగుల రతుల వెలయించి రాజసమతుల మొప్పు । నిప్పుడాప్రేమ విడనాడి యేకజేసి వెడలుటే నీతి

నీకు వివేకివేన॥ ౧౦॥

సీ॥ ఎక్కడ జూచిన నీవకన్నడుదువు మనమున నీమూర్తి యెనసియుండు
 తేముడి యెప్పుడు నీమహా హ్యాపార గుణపరిశీలన గోచరమగు । నినుజూడ వేడుక
 నేత్రముల్ వ్రాలవు నిన్నంటి తేవ నేనిపుణగాను । ఏమియు రుచిగాదు హితము నే
 నెదవేని నీకప్పగించుదు నికను మేను । చెప్పదలచిన మాటలు నెదరిపోవు నాయక
 స్థను దెలుపనానాడు మనము నీకడకు వచ్చియుండును నిజము నుమ్మ రమ్మ రతులిమ్మ
 నన్యైనిపొమ్మ లెమ్మ॥ ౧౧॥

క॥ బాధిత బాధనమిటులే వైధము వధసేసెదోకు వైరి విధమునకా । సాధనమ
 నిన్నుజేరగ నాధుడవై యట్లుసేయ సాహిత మొప్పుకా॥ ౧౨॥

గీ॥ నన్నుగడువేడి గారామునన్వరించిమించిన రతుల లాలించి సంచితాశుడ
 వయి పంచింపబూనితి నవయజేయఁగితవ యిటుసేయ నీకేమి కీర్తి కలుగు॥ ౧౩॥

గీ॥ ఆత్మదానంబు సేయనీ వర్తుడవని తలచుచుండంగ నిపుడు దుర్గ లితవృ
 త్తి । సుభగతాంజన మిడినాదు చూడ్కులందు దొంగిలింఁచెద విటువంటి దురిత
 మేల॥ ౧౪॥

గీ॥ స్వాపహరణంబు మిగుల దోషమైయెడు । మాట దెలియదొ మఱిసేను
 మానమలర । నాత్మనిడగోరి యున్న నునకటదాని కమృతోక్తులు దగునె మోహంబు
 సేయ॥ ౧౫॥

క॥ అవిదిత రతియగుననుననుభవ విషయ తదీయ శర్తబాటించి హృతా । న్య
 విషయ జేసిటు వగలనునవధీరణ సేయదగునె యంతర్హితతకా॥ ౧౬॥

క॥ పరపురుషుతో వచింపగ వెరవెఱుఁగని ననిరంస విజిత వీరడన్ । స్వ
 రసికతజేసి మతిరతి పరవశ నొనరించి విడుట పరధర్మమొకో॥ ౧౭॥

ఉ॥ మానగు నీదురూప మహిమా హృతచేతన యైతి నైననా । నేను స్వతం
 త్రగానిదియు నీతిహితార్థము గాదు కావున । న్నానుమటంచు బెక్కులగు మారులు
 నెప్పిన నల్లి బిల్లిగా । జానగునట్లు పల్కి వివశాత్తను జేయట నాయమేకదా॥ ౧౮॥

క॥ నీచునముబోలె తనువును । వేమరు జపలాత్తమగుచు విలసిల్లెడునే । ప్రేమించి చూడగనుపడు । గామించి గ్రహింపబోవ గడుమాయఁబుగున్॥ ౧౯॥

సుమతి॥ ఓసీ ! వయస్యా యాయర్థంబు బోధించెడు వాక్యంబులు పల్కెనా ? యీపద్యంబుల నే చదివెనా ?

స॥ ఓయాళీ ! బాగుగ నడిగితివి- నిక్కంబు చెప్పెద. అది వచించిన పల్కాను పూర్వీయే యీపద్యంబులు. ఏతచ్ఛ్రవణ కౌతుకంబుచేతనే యయ్యెడ మాటు వడి యుంటిమి.

సు॥ ఓసీవయస్యా- యామంజరి యెంతకవయిత్రియే- మఱియును దాని ఖేదంబు ప్రత్యక్షంబుగఁ జూచుచుండియు నేకవార శ్రవణంబున హృదయంబున ధారణంబెట్లు చేసితివే.

స॥ తాదృశ దశావారాశి-మగ్నయగునది రచింప మేమిరువురమే ఏకతానత నుత్సాహంబు సలిపి ధారణంబునేయుట యిది యొక గొప్పతనంబనుచున్నావా ?

సు॥ దాని రూపగుణంబులే యాశ్చర్య ఘర్మంబు లనుకొంటిని- వైదుష్యంబంతకంటె నాకంటికి నిస్సంకటంబుగ విశంకటంబై కానంబడుచున్నది - యిట్టి బాలకెట్టి కష్టంబీ దిష్టంబున దిష్టంబు రుష్టంబై న నష్టంబు చేయందలచి పుష్టంబొవరించునే ?

స॥ యీకృచ్ఛ్రంబు తుచ్ఛంబుగా నవిచ్ఛాయతం బొంద గర్జంబులేదు శర్త్తమయ ప్రియ సంగమంబున నిది సువిధేయ ప్రతి క్రియయ.

సు॥ అవును సత్యమే - సంరూఢ యశావనయగు నీ సరసాత్మ స్వప్నంబున స్వసదృశనాయకుని తోడఁకూడి క్రీడించె గాబోలు - అదివరకు ననను భూతతాదిక రతి కీతి సంస్కార సంవాసిత స్వాంతయుగుట నీదృశ వికారంబు నొందెడు.

స॥ కాక మరియేమి.

సు॥ మంచిది- యిదిగాక యింకొక యంగద గలిగెనని యందువా.

సం॥ మరేమని దలంచుచున్నావు.

సు॥ సవిషాదంబుగ ! ఆహా ! యెంత యాభీలము - ఆవిదిత భేదాది ధర్మంబుల దీనికినిదియు మహావ్యసనంబని తలంచుచుంటిని - ఇంతకంటె నధికంబగు నింకొకవంత చింతగ నేతెంచెనా.

సం॥ దానికే కాదా ! యీమంద భాగ్య జీవనంబు గర్హించుచున్నది.

సు॥ అది యేది.

సం॥ బహుజన ప్రాయోపవేశ దీక్షావిధాయకంబగు నాచెలుల యదర్శనంచే.

సు॥ సవిమర్శంబుగ అందుకే గాబోలు నట్టి కల్యాణవాణి నభంబున శ్రవణ శరణంబయ్యె - ధైర్యంబు సవీర్యం బొనరింపుము.

సం॥ సఖీ యద్దియ నాప్రాణంబుల నాత్మతో బంధించు చున్నది - కాకు న్న నీపాటికే యావృత్తాంత స్మరణంబున నాయసువులు విశరణంబులుగాకుండునా?

సు॥ సఖీ యదియ సూన్యతంబు - కావున విషాదంబు వీడి యనంతరోదంతం బు శృతి సంగతం బొనరింపుము.

సం॥ సరే ! దివ్యవచనబిట్లు రోచనంబయ్యెంగదా వీరలకతంబున ము మూర్ఖువులగు సహస్ర సంఖ్యేయ జనంబులలో నొక్కండైన శుభంయువుగాఁగూడద ను నిర్బంధం బున్నదా - అన్ని విధంబుల నాయందరకు మంగళంబసంగతంబు గావల యు - ఆరింపుము - పిమ్మట నాయామోదరేఖ దాని యవస్థంగని యవ్యవహితంబుగ నీచే నుదితంబైన యుదంతంబ మూలంబని చింతించి నాకేలువట్టికొని యప్పటిదారం బు దరికిం జని యాకవాటంబు విఘటిత పక్షంబు నేయ నిరువుర మంతరంబునం బ్రవేశించితిమి.

సు॥ చెలియా - మీరువురు దనచెంతం జేర నామంజరి సంజాత ప్రబోధ యై మంజుల వర్తనం బొనరించెనే.

సం॥ తేడే యప్పడనుత్తాన శాయినియై యున్నదానింగని యామోదరేఖరెం

దుమూడు సారులు క్రమ గంభీర స్వరంబునఁ బలువ నప్పటికిం దెలివివీడి యుండిన గరతలంబున గొట్టె - అంతట నదియు నులికిపడిలేచి యతి యత్నంబున జూడ్కుల నిగుడించి మముం దెలుసుకొనె - అంతట నామోదరేఖ దానింగని ఏమే ! చెలియా ! యిప్పుడొక జాము ప్రొద్దెక్కె ఇంకను లేవలేకపోతివి - అననది ఓచెలియా ! యెందునుండియో కాని నామనం బిప్పుడు మిగుల వికలంబై యున్నది. కావున గొం చెము సేపు నాతప్పు సైరింపుమని ననుం జూచుచు నాశయ్యం గూర్చుండుడని సూ చించి వెండియు నామృదుల పరిధాన వసనంబున నిండుగ ముసుంగు వెట్టుకొని పవ్వళించె.

సు॥ చెలియా యిదియట్లొనరించుట యంతకుం దొలుత నుల్లంబు మల్లడి నొందినదిగాన దానింబొందు పఱుచుటకు (గాబోలునే యట్లొనరించె.

స॥ చెలియా యామోదరేఖయు నట్లు వితర్కించి నాతోడం గూడ నసదు దివ్య గనుండు తళిమంబునం గూర్చుండి యట్లు విషాదంబునం జింతించె :—

మ॥ చెలి యీబాలిక భాషులాంతర తమి సేపం బ్రహ్మర్ణాత్త యుత్పలి నీ సుందరి రేఖవోలె మిగులం భాసిల్లు నట్లైన నా ఖల రాహుస్త్వతి దోషదానివలెనే కాలుష్య పీతాభయై యలతి శ్రీబాడ సూపునిప్పుడు గడున్నాహగతం బెద్దియో॥౨౦॥

చ॥ కనదురు తారుణీభరవికాసి మనోహర గాత్రపాత్ర యీ । వనరుహ నేత్ర చైత్ర కృతపల్లవ పుష్పమనోజ్ఞ మూర్తియై తనరెడి వల్లి పూలె మహితా కృతి నొప్పునవీనకాద్రవీ తనయవిషానిలాహతి నితాంతము తాంతగు దానిబోలేడిక ॥౨౧॥

క॥ ఇది యిట్టగుటకు నెద్దియొమదిదలపగ సెక్కకతము మరియుమరదగుకొ । అది పరికింపగ జన్వనముదిరమగుట చేత బాడము మోదపు కతమే॥ ౨౨॥

ఆ॥ మిగుల గోల యగుచు మెలగన యిది యిప్పు డిట్టి మరుని వగల నెలమి దొలగి యిట్టులుంట దల్లి యొక్కించి నటులైన నేమి దలచు నొక్కొయెదను గదిరి॥ ౨౩॥

క॥ ఇది పరువపు చిన్నెల సిరి మదిచెలియగ లేక బేల మనసున దెవులం

బొదవిన చెట్టకతంబనియదురుగ దీనప్యగాంచి యలరునలజడిన్ || ౨౪ ||

గీ॥ దీని బేలతనంబెప్పు దిరిగి చను ను । పాయనుడి యాలములనియ బయలు వడగ । బమను వీడి యెరుగు నొ యిది మరిమగని । కూటువల మల్ల మెప్పుడు గూర్చునొక్కొ || ౨౫ ||

క॥ అనుచుం బెక్కు తెఱంగుల దనరెడి తలపోయుటలను దలకొని యపుడు । న్వనరుచు నుండెడి యాతలి గనుగొన వినదవ్వనయ్యెగద చేని వెతల్ || ౨౬ ||

చ॥ సుకృత సమార్జనైకమతి సూరిజనస్తవనీయ వృత్తితీ । ప్రకర ఖరప్రతాప విని వారిత దుర్వహగర్వ శాత్రవ ప్రకరుడు నౌట నీమహివరాగ్రణి వారణ శీపురీ మత । ల్లిక కిపుడేగ వేడ్క భువిలేక కుటుంబ సమాజయుక్తుడై || ౨౭ ||

ఉ॥ ఆయన దేవి ధర్మమహితాశయకోక వధూపమేయ సం । స్థాయదమేయ భక్తి భరభాసుర గానననూని ప్రేమతో । నాయమదృశ్య జీవిత మయాత్మకుడౌ పతితోడనేగు టొనాయమ కానిదీని నిటనాటిగ మించుట యక్కజంబగున్ || ౨౮ ||

క॥ బందుగు లెందఱునున్నను సుందరులకు రమణుతోడ సూచించుటయున్ । న్నందము గాకుండుట నీ యందపు పతితోడనేగు టచ్చెరువగునే || ౨౯ ||

క॥ రవణము లన్నిటిలోపల యువతులకు నిజేశభక్తి యొప్పుగు సుష్టా । దివి దారలు వేలుండినఁ గువలయపతివీడి తేయి గొమరొప్పునొక్కో || ౩౦ ||

ఇద్ది యాశ్చర్యంబు.

క॥ తనకంటె నేనుదీనిని మనుపగ నొసపరినియనుచు మఱిమఱిదలచే । మనమున నాచేతనిడెను । జనువున నాదేవి యెట్టిచందపు మనసో || ౩౧ ||

ఇదియిప్పుడిట్టి కష్టంబు లనుభవించుటకే కాబోలు.

గీ॥ నేను నీతోడ వచ్చెద నెలమి మీఱినమ్మనాయనలనుగూడి యలరుచునన । నది వినక యిక్కడే యుండమనుచు నన్ను వీడ చేనుంచెగాని రావెడలదయ్యె || ౩౨ ||

క॥ నాయన చెంగటనుండిన నాయమచేఁ దెలుపఁబ వ రాగ్రణి నొకని ,
న్నాయమమర రావించి యప్రాప్తాయము సఫలంబుసేయఁ బొధగుగదా॥ 33॥

గీ॥ ఇపుడు నేనేమిసేయగ నొప్పుదు నిది మరుని వేడికి మల మాడుచుం
డు । నెంతసేపని కతలచే నీసడింతు దీనివేదన కటాకటా దీననైతి॥

జగంబున జంతు సంతానంబునకు నెద్దియైన నొకవంత వింతగ సబయ్యె
నేని వానిస్వాంతంబు నితాంతంబునంతంబు నొందించు - ఆయాధియు బ్రధన
స్పంధానితం బయ్యెనేని నతిబంధుర ధీరతా ధురంధరులైనను సంద్రుత చేత
విగతమతులగు చున్నారగుదా॥ అదియెట్లంటే॥

గీ॥ తత్వ విద్యల నెల్లను జదివి చదివి యనుభవంబునఁ గూటువలను నితాంత
తుచ్చ సుఖకారులని యెంచి యచ్చమతిని విడువ లేరయ్య యోయెంత వింత బు
ధులు॥ 34॥

మ॥ అతి దర్శోద్భట దుష్టహోటక పటుప్రారంభ సంరంభ సంహతిరంహః
క్రమచక్ర విక్రమహృషీకాఘ ప్రతిష్టంభస । తక్కుతిలా భాశ విశీర్ణ పర్ణగిళ నాకీ
ర్ణ వ్రతుల్సద్యతుల్భృతి కష్టాప్త వృషంబుతోమడయ నాకృష్టల్లదాకాముచే॥ 35॥

సీ॥ సహజచలంబైన స్వాంతంబు బంధింప నూత్రంబుకాయోగ సూత్రముల
ను । జదివిత దర్థంబు చతురతఁదెలిసియు నట్లు వర్తించియు నాప్తతతికి । నిరతంబు
గరవుచు నేర్పరులైనట్టి నియమ ధనులకైన నిల్పరాని దైయుండు ననయంబు నాదై
ర్య మటుగానఁ గూటువతమి మదిఁ గొరలెనేని మిగుల పేలగు నీబాల మెలకువమరఁ
జవిగొనని కూటువుల హాయి చనువుగాన । నెట్టిమది దిట్టసేయునో యెటుగరాదు!
తగువెరవు నెద్దియో నాకు దలపరాదు॥ 36॥

సీ॥ విమల కలాపూర్ణకమనీయ హృదయేందు మండలీష్టానితమః ప్రభూతి
శ్లాఘ్యసంకల్ప పుష్పామోద సంభృతధీ వల్లరికి దావతీవ్రసక్తి । ఘనతరమూల వికాస
మహోత్సాహ భూరుహ వ్రతతికిఁ బుష్పిపురుగు సంతూర్ణసార నిర్దుర వేగవిష్టంభ
పరిపాటి క్షణంబు పాటువేళ । యతికతోర మహాధైర్య హాటకాశ్చ సంద్రవీకరణో
జ్వల జ్వాలవహ్ని ! యగుచు నెటువంటి మగటిమి నంటువారిసేగి పంతలు వింతలు

సేయకున్నె॥ ౩౦॥

క॥ మ వలె (వెలుగుగుములను) బ్రబోద్ధు వెలుగులారాపుఁ మిటారములగము
ల వృద్ధతకర ॥ జూపులఁ బటలము పోలిక ॥ రూపణచు వెతల్పమోద రోహముల
హహ॥ ౩

మిబహుభంగుల నా మోదరేఖ చింతించుచుండ నామంజరి యుల్లంబు ప
డి సీతానియు నతివిరళ విదిత బాహ్యభ్యంతర గ్లానియగుచు నచటం గూ
డి.

సు॥ పిమ్మట ౯ బిమ్మట.

సు॥ అంత నామోదరేఖ దానింగని యతివిక్లబాత్త యగుచు నేమే చెలియా
యిట్లంటివన నిదియు సనిశ్వాసంబుగ నభినవం బుగనపూర్వం బగు సంజ్వరంబు
నిరర్గళంబై యాత్మ బొడమె నిపుడు సవిస్తరంబుగ దానిం జెప్ప నేరననియె - అంత
ట నదియు వితర్కిత తదభిప్రాయ యగుట నపుడు పెక్కులం బలుకక హితంబుగం
భుజింపుచుండు మాషధంబునకు జతనంబు నేనెదననియె - పిమ్మటం గమలా కదలీ
విశేష ఫలాదులును శర్కరామిళిత పానీయంబు లాదిగాగల పదార్థంబులు నాహా
రంబు లిడుచు సార్ తరఘనసార బహుళపటీర పంకాలేపంబున నతి సరసబిస శకల
కల్పిత గ్రైవేయాది భూషణంబుల నభినవ పల్లవ శయన నిషేవణంబుల నానాడును
మఱునాడునుం గడపెఁగాని దానికి స్వాస్థ్యం బొక్కింతయు నొడల గూడదయ్యె
(సాస్రనిశ్వాసంబుగ) అంతవారికిం బ్రలయకల్పంబగు నొక వాసరంబు ప్రాప్తం
బయ్యె - అవాసరంబునను యధాపూర్వంబుగం బ్రాభాతిక కృత్యంబు లొనరించి
యధారుచ్చి విరచితాభ్యవహారులమై కొంతతటి తొల్లింటి యట్ల నానాచాటు కథల
నొనరింపుచుండినను దాని మనంబునకు వినోదంబు గాదయ్యె - అంతఁ గాలయాప
నోపాయంబు నేయంబూనియుపవన విల్వోకనంబునకుం బైనంబు సలిపి మువ్వర
మందుం బ్రవేశించితిమి - అంత నిరుపమ నయ సౌత్సవ బహువిధ వర్ణ భాసుర కిస
లయకుసుమ ఫలభర మసౌహర తరుల తాకుంజ పుంజంబులును - తటరుహ నిబిడ
విటపివిట సాటంక మంద మంద సంస్పందమాన గంధవహకంపిత కమలాంతరగళ
ద్రేణుకణగణ పింజర మంజులాంబు విహరమాణ సారస ప్రముఖ వివిధనాసిత ముఖర

ప్రాంత దీర్ఘికా విభూషితంబులును । సముచితాహార లాభ ప్రమత్త శుకపికళారికాది
కూజిత వాచాలత తద్విషయంబులును - భూయిష్ఠదిప్త వర్ణనీయ సౌభాగ్య భరితంబు
లునగు నుద్యాన విషయంబులం గనుచు మంజరికిం జూపుచు వానివాని వర్ణింపుమని
యత్సాహంబు నెచ్చించుచు దాని కల్పనా కౌశలంబునకు సమ్మదించుచు నచ్చటచ్చట
సంచరించుచు నొక్కొక్క సకపట మృత్యు ప్రాయంబగు నొక్క హరిణంబు గంటిమి.

చ॥ నయన మరీచి వీచికల నల్లని దింటెన పూలసోనల నివ్వదవనీవలగ్నము
న వింతలజేయుచు ద్రష్టవీక్షణ । ప్రియజరతత్తమాల దలపేశల పర్వదపర్వ భాసు
రోదయన విషాణ విమృతి విధమ్ములఁ గ్రుమ్మరుచున్న దానినిన్ ॥ ౪౦ ॥

కం॥ స్వనిరీక్షణముల యువతుల కనిశమ పత్రపనుజేయ నడరు ఖురముల
న్నినుకులఁ బరిసరధరణులఁ గనదహిరిపు రత్నమయత గడునిడుదానిన్ ॥ ౪౧ ॥

కం॥ వియదవధి నరయఁగోరియొరయమునఁ బవమాన వాజిరహినోడింపన్ ।
నియతినె మృగధర మృగ పరిచయమున కోశశ్వదుదిత సత్పుతిదానిన్ ॥ ౪౨ ॥

మ॥ అతిచిత్రోత్పవన ప్రపాతవిధిచే నాకాశమున్నభస్థలి । నృత కోట్యగ్ర
నిశాతశృంగ శఫశశ్వద్వర్షణప్రక్రియ । వివిత్రోత్సాహమున న్వేలుంగుచు వినిర్భి
న్నంబులంజేయ నాతతత్వర్షంబున మించుదానిగడు నుద్యచ్ఛార సంరంభమున్ ॥ ౪౩ ॥

సు. సఖీ దీనివలన నేమి వారు మోసపోయిరి - అయ్యయ్యో వారి పాలికిది
రెండవ మారీదుని మృగావతారంబయ్యెఁగాబోలునే - కట కటా.

సం॥ చెలియా యదియే యిది యేమోనని తలచెదనే.

సు॥ చెలియా యది యిది గాదే - ఆమారీచుండతినీమండై నను రామ భూ
మి కాంతర్వైతాత్తయగు నామధునిషూదనునిచే నిహతుండై యప్పుడముక్తుండయ్యెఁ
గదా.

సం॥ వయస్యా నీవచనంబు సరేకాని తొలుత నరసింహమూర్తిచే నిహతులగు
హిరణ్యకశిపు ప్రముఖులు వెండియు రావణాది జన్మంబుల నొంద్యదేదా.

సు॥ మంచిది యది యట్లుండనిమ్ము - పిమ్మట నేమయ్యేనే.

సం॥ పిమ్మట నామంజరి దానింగని సముదిత కుశాహల పిహిత పురాతన మ
నోవేదన యగుచు నత్యాచరంబునంగనుచుండె - అయ్యెడ మేమును దీనికింగొంతవ
ట్టు చిత్త విశ్రాంతి గలిగెనని సంతసిలితిమి గాని యిట్టి యాశ్రంబేతెంచునని యిసు
మంతైన నెఱుంగకుంటిమి

సు. పిమ్మట నేమయ్యెను.

సం. అంత నామాయలమారి జింకయుఁ బొకంబుగఁ గురంగట విదిత్రాచా
రంబులం జరియించుచు డాయంజేరుచు నతి విసంభంబు విజృంభింప నుత్కంఠై
యకుంత విభ్రమంబులలర నడలోక్కించుచు మెలగుచుండ మంజరి - దానింగని యిది
పోషిత మృగంబుగాని యరణ్యంబునలన స్వయాధభ్రష్టంబై చనువెంచినది గాదని
యెంచి మించిన వేడుకంబట్ట నుద్యోగించె - ఆమాదరేఖయు దీనికిన్నిదినంబులకు
మనోవిమోదనవ్యాసంగంబు బవిసి యిచ్చంబొసంగెనని యంతరంగంబున సంతసిల్లు
చు నోసి వయస్యా యిది నీహృదయంబునకు సుదరంబై గనపట్టెనేని దీనింబట్టుకొ
ని మన యింటం గట్టిగఁ గట్టివేయుదమే యనిన నదియునుం దద్దయు సంతోషించె.
అంతట నాయరువురు నేనును వెంటనంట దానింబట్టుంగమకించి కొంత యాసదు దాని
తోడంగూడి పరువులిడి నెట్టెట్టో దానింబట్టుకొనిరి - పిమ్మట నాశాంబరీ కురంగంబు
ను నమ్మిక కిమ్మగునట్లుల బెదరు వదలి పెంపుడు దానింబోలె పెంపులసొంపుల వెలయిం
చుచుండె - అంత వారు నవాఁయగు నెలమి గానిలోబడుటం గొనియాడుచు నొ
క్కొక్క కేల దాని శృంగంబు వట్టుకొని పెరకేల విశ్వాసోదయంబుకై దానివేను
నిమురుచుం దదీయ లాభహర్ష విషయంబులగు భాషణంబుల సలుపుచుండ నాకుహనా
కురంగంబు ప్రచండ గండ భేరుండంబు శుండాల బాలికంబోలి యప్పట్టిన వారింగొ
మ్మలం గీల్పించికొని దివుక్కున తన యుక్కు మిక్కుటంబై గన్నట్ట నెట్టన మిట్టికి
పెగసె - అప్పుడామాదరేఖ మంజరితోడ నోచెలియా యిపుడు మనకుంగడుఁ గడ
గంల్లోడమె నటులుండె గాన దాని కొమ్మ గట్టిగంబట్టుకొని యుండుమని వచించె.
ఇంతమాత్రంబు వినిపించుటవరకు నాకురంగం బతిమారంబుగ నింబరంబున కెగసె.
నని వారలండలచి హారనియాక్రందించుచున్నది.

సు. కొంతతడవు విస్తయ విషాదంబుల నిష్పందమాన పత్తయగుచు బదంపడి

డేందంబు పదిలంబొనరించికొని సఖియునురులం గసరుకొనకు - సమయవశంబునం బొడము నిష్టా నిష్ఠంబులనుభవింప నేరికిదీరు - అని ముహూర్తమాత్రంబు సింతించి యోచెలియా దీనిం దలంప నావామ నయనంబదురుచున్నదే - మనంబును విమలంబగు చున్నది కాని యావిలంపడదు అప్పుడట్లు జరుగుటంబట్టి నేనిప్పుడీట్లు వచించుటైతే తెంపరితనంబే - కాని యాయానిదానంబుల వారికి నెట్టి సేమంబ కలిగియుండునని నిక్కంబుగఁ దోచుచున్నది.

సం. సుమతి నివచనంబు వైనన్తునుప నొక్క దేవుండుండునా - మేమందఱు ము మందభాగ్యులమే యయితిమి.

సు. సఖి యట్లు వచింపందగదు మీరందఱుం బురాకృత మకృత జనితాదృష్ట వశంబునం బ్రహ్మోద మందిర హృదయులరకాఁగలరు - మంచిది యది యటుండని ము - పిమ్మట నిచ్చట వారెవరేమి జరిగించిరి.

సం. ఇట్లు జరుగసమీప వర్తనులైన కర్మకరులు హాహారవంబులు సెలంగనా గోరంబు గనుంగొని కరంబు గోరగింత గోడులిడుచు నారాజమాతకుఁ దెలిపిరి - పదం పడి యామె వారలదైన చుంగదకెట్లు విషాదంబు నొందచచ్చునో యట్లు పగచి కూ పంబునంబడి ప్రాణంబులు వీడెదనని యట్లొనరింపబోవ నచ్చటి రాజపురుషులేతెంచి వారి జాడ నిక్కంబుగఁ దెలియక నిట్లొనరింపఁదగదు - కావునఁ గొంతి తటి దాగు కొనిన మేచుంతటం బరికించి వారి జాడం బొడగని యేతెంచెదమని విశ్వాస జనక ప చనంబులం జెప్పిరి-అంతట నారాజమాత మంచిది మీరిట్లు వచింపుచుంటిరి గదా - నేనిప్పుడీ జతనంబునం దొలంగెద - ఈదినంబు దినకరవాసరంబుగదా - అవ్యవహిత భావియగు నీవాసరంబున నీవేళకు వారలందోడ్కొని వచ్చినను లేదా వారల సేమం బు దెలిసివచ్చినను సరే - కానినాడు నాయాయెడలు హవ్యాశికశనంబు సేసెద . అ ట్లొనరింపకున్న భర్తృఘాతినీలోకంబునకు జనియెదనని శపథంబు వెట్టుకొనె - అంతటం బురజనంబులతోడ వారును నొమహారాజపత్ని వీరమాతా మేమట్లొనరింపమే ని నీసేవనంబునకెట్లు నెయ్యంబున నొడంబడియుంటిమి యట్ల లోకాంతరంబునను సేవింపంగలవారమె - అట్లు గావున్న మాకెల్ల నింతకు లోగడ నిర్మించిన ఘోర నర కంబుల పర్యాప్తంబులగుఁగాక యని దిరంబుగు ప్రతిన వ్రాసిరి.

సు. అకటా యకటా యెంతకష్టం బుప్పతిల్లెనే.

సం. సకియా మరేమనుకొంటివే - నేనును వారింగలయఁ గృతనిశ్చయ నై యాభాల్య ప్రేయసివగు నినుంజూడ నేతెంచితిని.

సు. చెలియా యట్టాడఁ గూడ నేని నేనిస్విడిచియుందున నుకొందువా-అట్లుగా కున్న వారల శపనమే నాశపథంబనుచు నతి దూరంబునం బురోదేశంబున దృష్టిఁ బ్రసరింపం జేయుచున్నది - అయ్యెడ నొకతుక కాపాలిక భిక్షార్థినియై యేతెంచు చున్నది.

గీ॥ జఘన సంవరణీకృత చారుచిత్రాకాయ కృత్తి యుదివ్యయోగాంజనాభిః
కష్ట తిలకాంచ దళికయుం గీర్ణదీర్ఘమేచక కచాలికృత జటామిళిత పార్శ్వైః ॥ ౪౪॥

ఆ॥ విమలశల్య శకల విహిత స్థద్రోవేయః పాణిలగ్న గురుకపాలపాత్రాః । య
మల భూతికలిత యగుట నుచ్చితగుచ్ఛః కలిత కల్పశాఖ కల్పరూపః ॥ ౪౫॥

కా॥ స్వీయాలోక మరీచి వీచికల నాశీతద్యుతిద్యోతన స్ఫాయన్నీలకువా ల
జాల విలసద్భాగం దివింజేయుచుం । ఛాయోదార విరాజమాన ముఖసంజాతాంబుజా
త భ్రమవ్యాయా మాగత చంచరీకముల నిర్యాపించు చున్నాసిక ॥ ౪౬॥

చ॥ అతిసితభూత కష్ట నిశీ వామవిలేపన యౌటనంత రాతతపరి శుద్ధసత్వ మ
హిత ప్రభయం దిమిడుండలేక బా । హ్యతలము దేహమూల పరమాణుగణాంతర వీధు
ల నిన్వినిర్గతయయి యొప్పెనన్దలపు రాజిలఁ జేయు మనూజ్ఞమూర్తియై ॥ ౪౭॥

సు. ఓచెలియా యెదుటం జూడుము - ఇది యొక మహాయోగిని యని నా
మనంబు మిగుల సంతసిల్లుచున్నది.

సం. సకియా నాచేతంబును నీచిత్తంబు ననుకరించు చున్నదే.

సు. ఇట్టియోగినులలోఁ గొందఱు పరోక్షంబులగు భూతభావిఫర్తమాన కాలి
దంతంబులు దమ ప్రజ్ఞామహిమ ఫలనఁ దెలుపుదురని పెద్ద లా వినిచెదరు - మన
జిజ్ఞాసా విషయోదంతంబుదలచు శుభ నిదానంబులుగానుపించుచున్నవి - కావున మన
మీయర్థంబు నీమహాభాగవలనఁ దెలియందగు.

సం. ఓవయస్యా నీవచనంబు సత్యంబుగావుత యని వచించుచుండ భవతిభి
త్వాం దేహీయనుచు నా కాపాలిక ప్రవేశించుచున్నది.

సం. సంభ్రమ సంవృతవిషాదంబుగ లేచి ఓభగవతీ మా యాయుశ్శేషంబున
కుం ఫలంబుగదా నీకిడునాతిధ్యంబు సుఖంబుగ నీయాస్తరణంబున నుపవిశింపుము-
కాపాలిక యట్లానరించుచున్నది. సుమతి సంయమినులు పాదిరంబుగం దొలుతఁ
బాద్యంబిడి పదంపడి మధురతర ఫలమూలమృణాళఖండాది వన్యాశనంబుల సమర్పిం
చుచున్నారు.

కా. తదుప పాదితాహారాభ్యవహారాతి సంతృప్తాత్త యగుచు ఓతపస్వినులారా
రా భవద్దత్తంబగు నాహారంబు నాచేతంబునకు మిగుల సుఖవిహారంబుల నొసంగు
చున్నది.

ఇరువురును సాంజలి బంధంబుగ భగవతి యతిపాపులమగు మాజన్తంబునకుం
బురాకృత దుష్కృత సంతానంబు పరిమితంబయ్యెనేని నీసందర్శనంబు సాధుతా జన
కంబగునని తలంచెదము - మఱియు నాసన్న వినాశలమగు మాకై నమరణ వేదన భవ
దవలొక నామృత ఝరీ సేవనంబున మనుష్య ములభంబై నస్వరానందంబై యయస్సు
రసవిశేషసంగంబున సువర్ణంబగునట్లు నతిలవణంబగు లవణోదశంబరంబు ముక్తిరో
దర సంవాసంబున మధురతాధురం ధరంబగునట్లుం బ్రేరిణమించుచున్నది.

కా. ఇరువుర సవిమర్శంబుగ నవలొకించి ఓతపస్వినులారా మిట్టేల వచిం
చెదరు - మీకు నింకం బెక్కు జీవితకాలంబు గలదు - మీలక్షణంబులం బరికింప
సూక్ష్మత చిహ్నంబులయ కానంబడు - కావున నిట్టేల మిగుల నిర్వేదంబు నొందెదరు -
ఇరువురు భగవతి భవాదృశులకు నఖిలవేద్యవస్తు జాతంబునుం గరతల కలిత-మహి
మల కల్పంబై యుండ నేక-విషయంబగు మామనోవ్యధానిదానంబు జిజ్ఞాసావివత్తా వి
షయంబయ్యెనేనిఁ దెలియనిది యెంతమాత్రంబు.

కా. అటయ్యెనేని పరికించి వచియించెదనని జటాంతర నిగూఢంబగు కరేండి
కం దీసి యంపలి సిద్ధాంజనంబున ధ్యానపూర్వకంబుగ కనుంగవంగై సేసి ముహూర్త
మాత్రంబు ధ్యానా ధీన యగుచు సాద్భుతానంద సమున్నేషంబుగ ఓతపస్వినులారా

మహాశ్చర్య ధుర్యంబగు వ్యసనంబు పస్థితంబయ్యెడదా - ఐనను భవత్సహార్దపా
త్రంబగు కన్యకాజ్వయంబునకుం గుళలంబ ఇరువురు సవిస్తయ కందళ దానందధువు
గ నొండొరుల నవలొకించుచున్నారు.

కా. ఓచెలులారా మదుదితంబు భవజ్జిజ్ఞాసి తార్థాను మతంబకదా.

ఇరువురు సోల్లాసంబుగ - భగవతి యీవ్యసనంబు మహదాశ్చర్య ధుర్యంబని
యానతిచ్చితివి - అది యెట్టిదో నిభజింపగోరెదము.

కా. కియదవసరంబు కల్పితదిహిత నత్వంబులగు నాత్మీయ నయన కువలయం
బులకు రాకాంతరీ యత్వంబు సంధించి సస్థితంబుగ - భీరు సత్వధురీణంబగు నాహరి
ణంబు సలలిత దృష్టి పాతమాత్ర విహితస్వపరీ భావంబగునాతరుణీ ద్వయంబుతన విషా
ణంబులం జేపట్టదానితోడఁగూడ మింటికెగయుటకంటె నొండెయ్యది యబ్బరంబు
ఇరువురు స్వవిజ్ఞేయార్థ తాభ ప్రమాద సూచకంబుగ నన్యాయ్యం బవలొకించుచు
న్నారు.

కా. ఓచెలులారా మీరు విలక్షణభావం బభినయించుచున్నారు మామకీన వచ
నంబులు సూన్యతతానికేతనంబులుగాలేదా(ఇరువురు సవినయభయోదయంబుగఓభగ
వతీభవాదృశుల యుదితంబులు శ్రుతి సంగతంబులగుటనకదా శ్రుతి సంగతంబులగు
భవన్తహిమాతిశయంబునకేము విస్తయ నివసనుల మైతిమి.

కా. మదీయ వ్యాహారంబులు భావత్క భావనిగూఢార్థ నిదర్శనంబులయ్యె
గదా.

(ఇరువురు సప్రమాదాతిశయంబుగ భగవతి భవద్భాషితంబులాస్తాకీన జీవన
లగ్నకంబులనిమిగుల సంతసిల్లుచున్నాము).

కా. నావలనఁ దెలియంగల యర్థంబులెల్లను పర్యాప్తంబులయ్యెనా.

ఇర్వురు సాంజలి బంధంబుగ - భగవతి కరుణగంటివేని విష్ణుభాసీయంబొకం
దు గలదు.

కా. సప్రసాదంబుగ మిక్కులం జెలులనుకొంటిని గదా మీకేల సంశయంబు - సవిస్మయంబుగం బ్రష్ట వ్యాంశంబులన్నియు ననుయోగింపును తగిన యర్థంబులం బ్రకటించెద.

ఇ. భగవతియనుగ్రహార్థవంబతి వేలంబు మాదృశకృపణ జనంబులందతివేలంబు అస్తజ్జీవన నిదానంబగు సఖీభావు కోదంత సువాను భవంబున నిరాధులమైతిమి అట్లయినను “శ్రీయసి కేనత్యశ్యతే” యనునయంబనలంబించిన వారము గావున వలసినంతమట్టుకు నాశాత్యాగంబుగోరువారమయ్యాను నీయెడ నస్తన్నానసంబు లమితా శాసర్యటన జంఘాలంబులయ్యె. అక్కతంబున నాకురంగంబెట్టివో దానిచే నాచెలి కత్తియ లెట్లెచ్చటికింజేర్పబడిరో యిప్పుడెయ్యెడ నెట్లుండిరో ముందేమిగాగలరో యాప్యంతంబంతయు సంతతంబుగం గరుణించియానతి యిడఁగోరెదము.

కా. మీయభిలాషంబెట్లా యట్లయగుఁగాకయనికొంతసేపుధ్యానాధీనమన స్కయగుచుఁగన్ములు విచ్చి తేరిపారంగని సంయమినుద్దేశించి ఓచెలియా మృగంబు వారలం దనకొమ్ముల నంటించికొని మింటికెగయుటఁగురంగట నీకంటనీవకంటివికదా.

సు. సఖిసంయమిని చూచితివే భగవతి మాహాత్మ్యంబు.

సం. సఖి “కింసాధ్యంమహాత్మనా, మనునార్య భాషితంబు వితథంబే మతీయ” యద్దుష్కరం, యద్దుఃసహం, యద్దుర్ధం ముచ్చదుస్తరం, తత్సర్వంతపసాసాధ్యంతపో హిదురతిక్రమ” నానియభియుక్త జనోక్తి ముక్తా ఫలంబు మాడ్కి నతివిమలంబై తేజరిల్లదా.

సు. సఖి భవద్వచనంబునూనంబ ఈయుక్తు లేతావదవసరంబు శాబ్దత్వంబు నంబ్రమాణంబుని యెఱిగితిమిగాని యివ్వినంబునం బ్రత్యక్షత్వంబునం బ్రమాణంబులగుటఁ గావమయితిమిగా నా అద్దియిపుడు గంటిమి.

కా. చెఱులారా యేరికియుం బూర్వ పూర్వంబులగు ననుయోగంబుల నుత్తర యాధార్థ్యజ్ఞానంబులతో నొత్తంబులగు ప్రతి వచనంబుల విశ్వాస జనకంబులగుఁ గావున మదుకం బెద్దియైన ననను భూతంబయ్యెనేని నావంక శంకవిడనాడినుగుడ నడుగందగు.

ఇ. భగవతి భవాదృశులగు పుణ్యమూర్తుల భాషితంబులొకప్పుడేని వంధ్యంబు లగునని మనంబుననైనఁ దలంపలేము.

కా. దైవదత్తంబగు జ్ఞానంబున విచించెద । అదియును మదీయ ధ్యానానుసారంబుగం బ్రస్ఫురింపంగలదు సావధానత నాలింపుడు.

ఇ. భగవతి మహాప్రసాదంబని కరశల్లవంబులు ముకుళించికొని తదీయ వదన నళినాధీన నయన వ్యాపార మనుకర ప్రకరులగుచున్నారు.

కా. ఆహరిణంబెట్టిదని కదా తొలుత ననుయోగించుచున్నారు. అనినిష్ఠం దనిరీక్షణంబొనరించి ఓచెలులారాయది యలోక సాధారణంబు. విశేషంబేమిటిరా వినుండు. తొల్లియొక తపస్విని సూత్రస్యార్థ విశ్వావైచక్షణ్యంబున వీరల నొడింతునని తగువారిముందటం బ్రతిననూని వీరలకడకేతెంచి తానవానిశిష్యచేతం బరాధూతయై యచ్చటి వారిలోనగునొక్కతపస్వినిచే మిగుల నీసడింపఁబడియె. అదిదద్దయు దుర్వృత్త చిత్తయగుటఁ దనతపో మాయాబలంబున నెక్కదారుణ గీర్వాణ విద్యేషణురావించి యాకన్యకాద్యయంబు వంచించి యతిదవీయంబగు నొక యంతరీ షాం తంబునంబడప్రేముమని నియమింప వాడును శాంబరీ హరిణంబై యేతెంచి యట్లొనరించె.

ఇ. సోరస్తాదనంబుగ మహామహా పాతకిని మానుషవేష నిహ్నుత దుష్కృత్యాద ప్రకృతి చండయోగిని యిదియంతయు నీదుష్కృత విలసనంబే మాపాలికిద్యాదశాస్త్రమజన్మస్థులగు భూచ్ఛాయాతనయ తరణి ధిషణులయైకాత్త్యంబ వైతివి. ఓసితులువా యిట్టి దురితార్జ నంబటే నీతపోయోగంబునకు ఫలంబు. అనియాక్రోశించుచున్నారు

కా. ఓచెలులారా శివంపుడు దైవంబుశరణంబుగల వారలకెట్టి దురాత్మలైన నొక్కొంతయు నేగి నేయనేరరు.

ఇ. భగవతి వీరట్టి వారైన నిట్టియాపద నొందుటకుం బట్టగుదురా

కా. అట్లు వచింపవద్దు. ఇదియును శ్రీయో నిదానంబు.

ఇ. ప్రమద మదో ద్రేకంబున “ సత్యమస్తు వచస్తవ ” యని పలుమారు వచించి భగవతి సిద్ధ సాధనంబగు మావచనంబు నైరింపుమనుచున్నారు.

కా. మంచిది మరేమడుగుచున్నారు.

ఇ. భగవతి యల్ప మహిమగల కుజనులు సాధువృత్తుల నేమియనె జేయనేరరుగదా.

కా. వారుదురభిమానంబు వహించి యిహపరంబులకు దవ్వగుటఁగాక యెఱిగి యొనరింపఁగలరు.

ఇ. భగవతి యిట్టి దురాత్ములకుఁ బరంబు మాటయటుండనిమ్ము జనులందఱు వీరివలన భయంపడెడు వారుగావున నిహంబునకు దూరంబగుట యెట్లుసంధిల్లు.

కా. చెలులారా “అత్యుత్కృతైః పుణ్యపాపైరి హైవఫలమీత్యుతే” యనునభియుక్త వచనంబు మీరెఱుంగరా.

ఇ. భగవతి వినియుంటిమిసరే. ఇట్టిదుష్ట మహిమగల దీనికిని గొండొక కీడు వాటిల్లునా.

కా. ఇది యనగ నెంత.

ఇ. భగవతి యట్లయిన లోకంబులకు నిరుపద్రవంబవికలకార్యాలంబగు నరణ్యంబున హరిణగణంబులకుం బోలెవిలసిల్లుగదా.

కా. భవదుక్తంబు సత్యంబు.

ఇ. భగవతి దీనికెట్టి చెట్టవాటిల్లునో వినఁగొతుకంబగుచున్నది.

కా. అసదుతటి పరికించి సవిక్రాసంబుగ దీనికి నిహంబునంజెట్టగాఁ గలదిలేదను నర్థోక్తంబున.

ఇ. భగవతి దీని దుష్కృతందీహర్షంబున ఫలించుటకుం బర్యాప్తంబుగాదో.

కా. కాదంటినా.

ఇ. ఇది యేమిటి.

కా. ఐనదట.

ఇ. సాద్భుత ప్రమాదంబుగ భగవతి యదియెట్లు నీవు నూన్యతోడితవు గావు న నాయుదితంబు వినుటకు మావీనులు మిగులం దమకంబు నొందెడు.

కా. ఇంతకుమున్న సభలో వాదావ సానంబున నొక్కతెచేత మిగుల నీతప స్విని యీసడింపంబడెనని వచించితిగదా. అయ్యెడ - నాసభ్యురాలా దురితాత్తం గని యింక నేరికైన నెగ్గొనరించితివేని యపస్తృతివైపోదువని శపించె. దానివలన నా మాయా హరిణా కృష్టంబగు నీసఖీ ద్వయంబుతోడన దాని స్మృతియు మింటికెగనె. అదియు నపస్తృతియై సకల దుఃఖభాగినియయ్యె.

ఇ. విస్తయోల్లోలితప్రమాదసుధార్ణవంబునందుమునింగియెట్టకేలకు న్నజ్జనంబు లొనరించి భగవతియాప్తానాప్తజనకల్యాణవ్యసనజ ప్రహర్షంబు నతిశయించుచున్నది గదా భవన్తహిమాను భవసంభవ సంతోషంబు.

కా. అదియెట్లు.

ఇ. ఆరణ్య సంచార శీలవైనను మహారాజ శుద్ధాంత సంవృత్తవార్తలనైతము దృగాలీఢంబులం బోలె వచించుచున్నావు. అనిసాపత్రీపలగుచు భగవతి మాయయ్య వివేకంబు నైరింపుము. సకలలోక వర్తమానంబులుత్రైకాల్య గోచరంబులు. పృథ్వీ త్త విషయంబులంబోలె గాంచెడువారికి మదధిలంఘన జంఘాలుండగు నాజగత్ప్రాణ తనూభవునకుఁ గుల్యాతరణంబు బాతినిదియేమి ప్రాశస్త్యవస్త్యంబు.

కా. మంచిది యిద్దియు మీకు నిదర్శనంబకదా.

ఇ. భగవతి త్వదుక్తంబు సర్వంబు సత్యంబనియకదాఁ రణత్రయంబున విశ్వసిం చుచున్నాము.

కా. సంతోషంచే ఇంకనాచెలికల్తయ తల్లెచ్చటికింజేర్పబడిరో చెప్పవల యుగదా. వినుడు ఆకాంబరీకురంగంబు దమతోడ నుప్పరంబున కెగయుదుఁబెద్దక స్మియ దానినలోక సాధారణ హరిణంబని తలంచినిజతపోమహిమంబున దహింప ను

ద్యోగింప నట్లొనరింప వలువదని యశరీరవాక్కి కటిమింటవినబడె. పిమ్మట నదియే
మియుజేయ నేరక తనచెలిని దానికొమ్ముగట్టిగంబట్టుకొను మని వచించి యిట్లు విల
పించుచునట్లుసనియె|| ద్విపద|| ఎవరైనఁ బుణ్యాత్ములనుండిరేని-నవనవ సుకృతముల్ను
యమొప్పుజెంద | నెలకొనుకోరికల్నె యుమ్ముమీఱఁ దలతురు మదిలోన ధర్మ తత్పర
తఁ గలనులఁగలసి పగఱనీసడింప | వెలయు బంటుతనంబు వింతనొప్పుదురు | దీనుల
మనుషంగఁదిపురునుల్లము | మానైనవాఁడుకల్తహినిగైకొందుఁ దేవుఁడిచ్చిన శక్తిదేజ
రిలుచుండ | కావుమను జనులఁ గావకనుండ | నేతెంచు పాపంబు లిట్టిట్టి వనుచు |
వాతఁజెప్పటకయి వలను గావనుచు | తెలిసికొందురు వారిదీరిగావంగ | గలిగెడి ధర్మం
బు గడునెక్కుడనుచు | దాననిహపరముల్దవిలి యెల్లెడల | జానగు హాయిల సమకూర్పు
ననుచు | నెదనెంతురనిశంబు నింతయకాక | మదలిప్పులగు దుష్టమతుల వధింపఁ బొ
డమిన యశములఁ బుడమి నెల్లెడలఁ గడుబడయంగను గామింతురెలమిఅట్టి వారికి
మేము నడరు మొక్కులిడి | గట్టిగ మాయవంగదలఁచెల్పెదము | చిత్తగింపుదు మీరు
సేమంబు సేయ | నత్తమిల్లని యాత్మనాదరముంచి | సాధుశీలురకెల్ల సంస్తవనీయ |
మాధురీమహిత సంభాషణ నిపుణవిమలాన్వయోద్భవ వివిధకలాజ్ఞ | సుమబాణలక్ష్మికి
సోదరియనఁగ | వెలయు పుణ్యాకారవితతశుభిలక్ష్య | కలిత యశావనజన్మకన్యాలలామ |
యైన యీబాలిక యాంతరంబైన | మానసవేదన మరలింపఁదలచి | యుద్వానవనము
చ నుత్కంఠమీర | హృద్వాగములఁ జూపు హేలతోనుండ | నకట యెవ్వడొ కాని
యసురాధముండు | మకురుమాయలమారి మారీచస్థముఁడు | మాయాకురంగమై మాచె
తఁజేరి | యాయావిలాసములతివిసోదముగ | నెచ్చిచరించుచు నిచ్చల బెంచి | మచ్చి
కలలంప మగువలమగుట | నతిమూఢమతులమై యది పెంపుడిదని | మితిమీఱువేడుక
మేమపుదాని | కొమ్ములగీలించి కలుకుచుండంగ | నిమ్ముగనింగికి వెగసి పఱతెంచె |
తొల్లిభూపుత్రినిఁ దువలఁజేడు | బల్లిదుండునునైన పక్షికంధరుని | బాలిమమ్మిప్పుడీ
పలలాశనుండు | నీతియొకింతయు నేరకదుష్ట వర్తనుండగుచును వడిగొనిపోవు |
గర్తంబులో మమ్ముగలుపుఁగాబోలు | కొమ్ములు విడినను గుంభినిగూలియెమ్ములెల్ల
విరిగి యిపుడ చచ్చెదము | కామన్న మమువీడు గడగేమిసేయు | సోమత్పితని వీని
నోడింపరాదు | గడుగాయతనమున గడిదేరినట్టి || గడుదిట్టయగు పంక్తి గళునకువీడు |
జతయగుచుండును జగతనాశంబు | వితతబలుండు రవికుల ప్రదీపుఁ | డగురాముఁ
బోలుననఘుఁడెవ్వఁడేని | మిగిలియుండినవాఁడుమిక్కుటంబైన | తనబలంబున వీనిఁడ

గఁబరిమార్చి । వనజాక్షి దీని నావసువాత్మజాత । వలెఁగరగ్రహణంబువారక చేసి లలిత
సుఖంబులలర మనవలయు । ననుచు శారికవోలెనతినిష్ఠరముగ । మనునాసనీడియ
మఱిమఱిమీఱి । వాపోవుచును మూర్ఖపంచిత చెలికి । దాపోపశమనంబు దరిగానలే
క । కడగండ్లఁ గడలిలోఁగలసి గడునలసి వెడలంగనప్పుడు వియదంతరిమున । గాఢ
వశమున నాకాలికంబైన । కాలాంబుద మొకటి కమనీయమగుచు । శీతలజలకణాసే
కంబుసేయ । నాతతమూర్ఖవే నాబాలయపుడు । పరిముక్తయై పరిపరివిధంబులను ।
బరగు నెలుంగుతోఁ బలుమాటు నేడ్చె ॥

అనుచుఁ జిత్రంబునంజిత్ర కల్పిత ప్రతిమఁబోలె ము సార్త మాత్రంబు మి
న్నక యుంచున్నది.

సం. సఖి సుమతి యీ భగవతి యింతవరకును ననర్గళంబుగ వచింపుచు నిపు
డేమొకాని సందేహ సంధిగ్ధాత్మయగుచు విస్తయంబున నిశ్చలాంగియగుచున్నది. అ
య్యెడ వారికి నెయ్యదియైన యపాయంబువొడమదుగదా.

సు. సఖి యూరక యపాయ చింతనంబేల బేలతనంబునం జేసెదవు. మనకు
నడుమ నడుమ నిట్టి వితర్కంబులు గలుగు నేమోయనికదా తొలుత వారి కుశలో
దంతంబానతిచ్చె.

సం. సఖి నీవచనంబు సత్యంబు అకాండ తూష్టి భావంబునంబట్టి యిట్లు విత
ర్కించెద.

సు. ఇక నేమి విశేషంబులు భగవతికి ధ్యాన గోచరంబులగుచున్నవో యం
తియకాక వేరొకండుండఁ నొసదు. అంతంగాపాలికసన్నిత వికాసాననంబుగ ఆహా
దైవ మహిమ అన్నా వీరి భాగ్యంబు.

ఇ. సాశ్చర్యప్రమాదంబుగ భగవతి వింతగ నేదోయొక విశేషంబు యోగవిష
యంబయ్యెనని మానునంబధ్యాహరించుచున్నది మేమాలకింపందగినదేని దాని వినగ
నతి కుతుక పల్లవిత చేతస్కులమగు చుంటిమి.

కా. సంప్రసన్నవిలోకనంబుగ చెలియలాగా? ఈ నాయుద్యమంబు కిమర్థ
కంబు భవచ్ఛ్రవణ విషయాకరణ ఫలంబేకదా.

ఇ. భగవతి యటులైన భవుకకల్ప వల్లియగు నీయనుకంపంగృతార్థులమే.

కా. మంచిది యది యట్లుండచిండని సంయమినింగాంచి ఓచెలియూ యా యిరువురలో రాజపుత్రయగు నొకతెకు నిట్లు వెలువడుటకుం దొలుత నీషద్యవహితంబగు నొకయామినీచరమయామ భాగంబున నొక్కటగు స్వప్నంబయ్యెందుగదా.

సం. సాశ్చర్య ప్రియోదంబుగ భగవతి యది యిట్టి స్వప్నంబయ్యెనని నాకుం దెలుపలేదు.

కా. నీవచనంబు నిక్కంబ అట్లయిన దానియొక్క స్వాప్నికవికారంబు పరదినంబున నీకవగతంబయ్యెనా లేదా.

సం. సవిస్తయాతిశయంబునం జూచుచున్నది.

సు. సఖీ యద్భుతాబ్ధిలో దేలుచుండి తత్కల్లోల సంఖ్యానంబు సేయ బూన నవిధిగల్గినా కావున భగవతి సోత్తరంజేయుము.

సం. భగవతి కొంత వితర్కితంబు.

కా. అవునది యేమని వితర్కితంబయ్యె.

సం. సభయ సంభ్రమంబుగ భగవతి స్వప్నంబున నొకపురుషుని తొడంగలిసినది.

కా. ఇద్ది నిజంజేకదా.

సం. భగవతి యాసమయంబున నేనుం దాని చెలియును దాని దశంగని యుట్టనుకొంటిమి.

కా. అమృహానుభావుండె కదా యయ్యెడల వీరలకు రక్షకుండు.

ఇ. సంశ్లిష్యదాశ్చర్య సమృదంబుగ భగవతికి నాపురుషుండు మహానుభావపదవాచ్యుండయ్యెనా

కా. అవును ముమ్మాటికగును అందు విచిత్రత్వ తృప్తంబుండె.

ఇ. భగవతి నాని కులశీలాదికంబు లాలింప కీనులు మిగుల నద్ధులగుచున్నవి

కా. అట్లయిన గొంతవట్టు వచించెద నాలింపుడు.

సీ॥ స్వరహరువలె సర్వ మంగళాంకిత దేహుడమల భూత్యుజ్వలుండధిక దృ
ష్టి । భుజగేంద్రు వలె బహు భోగ సక్తాచలాత్తుడు బలి సద్దైక భూషణుండు । పర
మేష్ఠి వలె ముఖ పద్మ నృత్యద్వాణి సత్య లోకావన సాధు చరితు । డమ్మతో దధివ
లె పద్మార్చిత స్వాంత రాసక్తామృతుడగాధ సత్యశాలి । యుత్తమ క్షత్ర సంభవుడు
రుతరప్రతాప దీపిత దుజ్జన పాప చరిత । తిమిర సంవృత సుచరిత నివృణ్మహిమ ।
హిమకరోజ్వల కీర్తిక యా హేలిమూర్తిక ॥ ౪౦॥

ఇ. సానందంబుగ భగవతి యారాజకుమార పగమేశ్వరుం డయ్యవసరంబున
నెయ్యెడనుండె. వీరల నెట్లుకాపాడె నుడువంగోరెదము.

కా. సాశ్చర్యంబుగ అతండవ్వేళలోగడ దీనితో నను భుక్త సంయోగ సౌ
ఖ్యండు గావున దీనికంటెం దద్దయుగళిత ధైర్యుండయ్యు నుత్తమ క్షత్ర ప్రభవుం
డగుట నతి ప్రశుత్నంబున నంతస్సంస్తంభిత కామవికారుండగుచు నసహాయుండై
యాభేటకపటంబున నశ్వానూఢుండై యరణ్యంబునకు న్వేడల వీరల భాగ్యవశంబున
నాభురంగమంబత్రి కురంగ తురంగ వేగంబై కాంతారంబునం గడు దూరంబరిగె.
అంత నాతండసమశర శరప్రహార జర్జురితాంతగుండు నవశమహాశ్వ ప్రాప్తితాయ
తదేకుండును గావున నతి ప్రశుత్నంబున గొంత తఱికి నావాహంబు నతిమనూహరి
తరుప్రక రభాసురంబగు నొక్క సరోవర తీరంబున నిలిపి పీతపానీయుండై దాని
యుండ్రావించి యొక్కండగు వృక్షమూలంబునం గట్టి మంద మందప్రస్పందమాన
గంధపహసంపాతిత గంధగ్రహ విషయి పీయూషాయమాణ సౌరభ్య సంభరితంబులు
నతి ప్రాథంబులు వితస్తిమాత్ర మిళితంబులు నగు కుసుమ విసరంబుల సంవృతంబగు
నొక్కతీర పరిసరంబున శయనించి స్వప్నాను భూత తదీయలాలితీ తరుణిమరతిలభిత
విలసితంబులం దలంచుచు మీరిన సుత్కంతగుంతిదైర్యుండును సమ్మగ్ధ హృదయుండు
నైనై యుండ నయ్యెడ వారలట్లరచుచు నరుగుమండిరి.

చ॥ నృపవరుడిట్టి వారి మొర నివృరథాంగ వధూవిలాపదై । న్యపరవశోక్తి-

శ్రోత్రకూహరాంతరముంజని యాత్మతచ్చు చా । వ్యపగత జాగరూకతే దయాది
గుణంబుల లేపసంభ్రమీస్వపచయమెప్పదీర సరసాశయుడైదివిజాచేనంతటన్ ॥౫౦॥

గీ॥ భంగరాహిత్య సంకటా పన్నులగుట గద్దదికదూలుగళములు కరుణ
నతన్ । కినినటింపింపుచున్న వారిని గనియెను । జింకకొమ్ముల వెన్నంటి చిక్కు
వారి ॥ ౫౧ ॥

క॥ పిమ్మట నారాకొమరుడు । నొమ్మసిలగ డెందమపుడు । చోద్యోద్భూతిం ।
దిమ్మనయగు బీరంబున । గ్రుమ్మరుమది నిట్లుదలచెఁ గోవిదతలరన్ ॥ ౫౨ ॥

గీ॥ కొండొకండగు రక్కసి కూట వృత్తి గాని సాభారణంబిది గాదు తలప
గోలఁగొట్టక యుండగఁ గూలదవని । నట్టొనర్చిన వీరికే చెట్ట యగునొ ॥ ౫౩ ॥

క॥ వెన్నంటి దీచి నుండిరి । కన్నియ లిరువురును వన్నె గలుషముఁ గాగన్ ।
సన్నపు గోలలఁ గడుపున । జెన్నుగ వ్రేయనగుఁ దాన శిథిల బలంబొ ॥ ౫౪ ॥

క॥ అటులైన బుడమి దిగబడు । నటు మీదట వలయు కర్జున్ మరయగఁదగు
న । నృటుయిటులని తలపక వెసనటమట వెరవరిని వీని నణగింపదగున్ ॥ ౫౫ ॥

అని భీరుండై నెమ్మనంబునన్బరికించి

గీ॥ చెంత నున్నట్టి సింగాణిఁ చేత బూనిద్రోనలఁగొలలఁగలుకుల దూసిదాని
కడుపు నిండంగ వేసెనా కడిది మగఁడు । నదియుఁ బలుకాలి మెఁము దొరగుచు
మొప్పె ॥ ౫౬ ॥

ఇ. సప్రమోదంబుగ ఓసీ షాపిష్ఠ మృగమా నీపని యయ్యెనా కూలితివా
నేలను. పడితివిగాని మాచెలులకు మోసంబు వాటిల్ల లేదుగదా. ఓచెలులారా మీక
ప్రంబులు నప్రంబులై సంచుప్ర సుఖ లైతిరిగదా యని తద్దయు హాషికంచుచు
వ్నారు.

కా. ఓసఖులారా యిల్లులకగానే పండుగైనదనుకొంటిరా. ఇదియవారలంద
రి కని వార్యభైర్యత్యాగ సమయంబు.

ఇ. సవిషాదంబుగ భగవతి యది యెట్లు.

కా. బెగడు వడక యాలింపుడు. ఆపృష్ఠ శల్యంబు గర్భంబునండంతట నిశిత శర శల్యనిఖాతంబగుచు నాకూటహరిణంబు.

సీ. ఆగుల్బలంబమా నాసోఘోరాకారధూమలచ్చాయాది భీమజటుడు నర్థని మ్రూత మహాహాదినీఖండ దారుణా భోదగగ్గి దశనముఖుడు । సితశల్య భిత్త సంధి త భీషణ కపాల తరళకగ్రైవేయ భరితవక్షు । డగుట కహ్వశ్శ్రేణి కాజస్ర సంవృత ప్రాభాకరీ ఝరీ భ్రమకరుండు । నిబిడ నీలగ్రావ నిష్కరోరస్థలీ స్థగిత స్వగోచరా శాముఖుండు । బంధుర విగళన్తదాంధ సింధుర కరగంధ వంధ్యకృతి ఘనకరుండు । వీక్షాసముద్గీణక విస్ఫులింగార్భటీ పటుఘోర తారకా బద్ధ దృష్టి । యతినిశితాశితా యసశలాకోధగగ్గి మస్మణోదిత శ్చశ్రుమహితః ముఖుడు । ఘనజఘనాబద్ధ ఘణ ఘణాం శబ్దన ఘన ఘంటి కావలీ ఘటితరశను । డఖిలజనుష్కద్ధృదభి దారణ పటిష్ఠదా రుణ భ్రమణవిధాచణుండు । నిష్పతద్భిదురధ్వని కఠోర నిస్సరదట్టహాస ధ్వానకుట్టి మాస్య । డాత్తపక్షచ్ఛేత్త తాపరాధవిరోధి మధనోత్పతత్కృష్ట మహి భృదాభు । డతికఠోర కుఠార మహాశరాస । శరధి పరిఘాఘన పాఠాస చంద్రహాస । ముసలకా నూకు నూలేరి ముఖ్య వివిధ । భీషణాయుధ నివహవిభూషకరుడు ॥౫౭॥

అగు నతి దారుణాసురా కారంబునం బరిణతంబయ్యె.

ఇ. సాత్య హితక్రాంత స్వాంతంబుగ భగవతి యీబాలికలప్పుడెట్లుమనిరి.

కా. సప్రసాదము- సుఖంబుగ మనిరి.

ఇ. సానందంబుగ భగవతి యన్ యెట్లు సంఘటిల్లె.

కా. వినుండు.

మ॥ మును వాండ్రొందన కాండ్రః జేసికొన నుద్యాతేహుడౌటంగడు న్విస యం బమిలియున్వేలంగ మదిలో వియ్యంపు భావంబునన్గనియోబాలికలార మీరు పిగకుంగాకుండు దేనియ్యెడు ననుపింతున్నటు శక్తి శివ్వుటను మీకామంబు పూరించె దక ॥ ౫౮ ॥

ఉ. నాదగు వింత శక్తి నలినాయతలోచన తారగంటిరే । నాదెసమక్కువన్త

నసునం జరియింపుడు జంకు వీడివి । న్నాదపు చందమొప్పు నిక నాకవధూజన మాన
సాద్భుతా! పాదక శర్త జాతముల పాలుగ మిమ్మెనరింతు నమ్ముడీ ॥౫౯॥

క। నేనిట్టి రక్కసుండని మానసమున బెగడు విడుడుమహితాత్ములరౌ । మీన
యమునకుందనరిన । వానిగ నెన్నుదుగు నన్న వారితముదచేక ॥ ౬౦ ॥

మ। కడు నీచుండగు వీడు మిమ్మును గొనంగాబోలు నన్నాజిలో, వడి నోడిం
చెడినో జనుండునిపుడే వానిన్నహా హేతులన్ । మృడవత్తంబులఁ గూల్చి కాల్చి
విలసన్తీనాంక రూపుండనై । విడనాయాసమ మతన్య మాన్య వసతి నేవ్వుచ్చెదనై
చ్చెదక ॥ ౬౧ ॥

క। అనుచును దన మాయాబలమున నాయసపేటికపుడు ముగ్ధాకారం । బహు
పుగరచించి యందున వనజాస్యలవారినుంచె వైభవమలరక ॥ ౬౨ ॥

ఇ. భగవతి యయ్యంతరంబున నిరువురంతరంబున నేమంతనంపు వృత్తినున్న
వారు,

కా. అప్పుడా భత్యాచారిక యేమియు నెఱుంగక విక్లబత నెందియుండె.
తత్సఖియై తేపానఃపున్యంబునందా దాత్విక శుభనిదానంబుల ననవధీరితధైర్యయై యె
ట్లొ యీయాధి విధాయకంబు వృధా సంభవంబగుననియు నిట్టి యువస్థయందు భవ్యం
బునవోదయంబై యవ్యాహత ప్రభావంబగుననియుఁ జింతించుచుండె.

ఇ. భగవతి పదంపడి యేమయ్యె.

కా. అప్పుడాకండల తిండిపోతు సంవత్స సమయ నిర్నిద్ర మహారుద్ర రౌ
ద్రాకారుండగుచు నారాజకుమార రమా కుమారుంగని యిట్లనియె.

గీ। తొక్క బోయెడు పీడలఁ దొడరి పిలుచు । టేరికైనను గీడొనరించునది
యుఁ । బ్రకటమైయుండ నంబర పధికునన్నుఁ గతము లేకయ నొట్టితి కాయ
మెగ్గొ ॥ ౬౩ ॥

క॥ తరుణుండవు నుకుమారివి చిర సమయము బ్రతుకఁ గలవు సిరిసంపదలన్
కరుణయ పదమందిడి నీవరయక యిపుడేల కోరదన్య జగంబుక ॥ ౬౪ ॥

క॥ నయనూప మరయ నాత్మోదయము పరగ్లాని దీనిఁ దలపక యవిపర్యయ వృత్తినుండు వానికి నయఫలమెటులబ్బు దుర్త్తదాంధాత్తునకున్ ॥ ౬౫ ॥

గీ॥ తనకునెరవేర్ప రానివై తనరు కర్జముల దురభిమాన మూనిన మూలఁబడును । గాన నీవిపుడు తొలగుము కాకయుంటి । వేని నీయంగ బీసముల నెలమిఁ దిందు ॥ ౬౬ ॥

గీ॥ మూఢమృగమాత్రుఁడలచిన న్నోహబుద్ధిఁ జంప నేసితివంపఱసాంపు మీఱ । దీనవధ్యుడవయ్యు నజ్ఞాన మాగమునకు మార్జకమగుటచేఁ బొడవితీపుడు ॥ ౬౭ ॥

క॥ కదనముననన్నెదుర్కొన । మదమునఁగడగ దవయేని మనుజాధమ సం మదమయ్యె నీవిటులగుట । మదకరిహరిఁ గొట్టఁబూనిమలయుటగాదే ॥ ౬౮ ॥

ఇ. సవిషాదంబుగ భగవతి యాదురాత్తుండిట్లు సమదగర్వాటోపంబునం బలుక నాత్మతీయ సుత్రాముండెట్లు వానిసోత్తరుంజేసె.

కా. అతండును వాని పరుషభాషణంబులాలించితైలధారాభిషంగంబునఁబోలి ప్రజ్వలించుచున్నదైనను గ్రోఢోషచ్ఛుధంబు ధీరోదాత్తుండు గావున సంస్తంభించి నయమధురంబుగ వానికీట్లని వచించె.

చ॥ అబలల సత్కులోదితల నర్హగుణోజ్వలలైన కన్యలం । బ్రబలమదంబు నిట్లు గొనిరానుచితంబె నృశంస వృత్తి నీ । దు బవిసి యింకఁ బొంకమరి దూలును గావున పీరిపీరి చోట బయలడించి మించిన మిటారపు హాయులనుల్లసిల్లుమీ ॥ ౬౯ ॥

శా॥ రాజన్యంతము సుమ్మి యీవిషయ మింద్రాదిప్రసాదాప్త నిర్వాజప్రస్ఫుట విక్రముండు ప్రబల ప్రత్యధిక నిర్జ్ఞేతవి । భ్రాజదీన జనా వనాంకుఁ డనఁగా భాస్వన్నతుల్బోలు నీరాజొక్కింతయు పైఁ పడిట్టియఘమున్ రక్షస్సు చింతింపుమీ ॥ ౭౦ ॥

అంతనారక్కసుండు మహారాజ వచనంబుల కలిగి యతనితో నిట్లు వచించె.

గీ॥ నీదు బలిమేనెఱుంగుదు నీవు నన్ను । బెగడుపరచగ బలికెదు బీరమ్మమర । నింతమాత్రవశుడ నొక్కొయిపుడు నీకు । గిబ్బసద్దులకడరు నెబెబ్బులిలను ॥ ౭౧ ॥

క. ఎడ్డెతనంబున నాపనికడ్డంబులు నీవు సలుప నడరెదవేనిం. జెడ్డలుగడు నిన్నిప్పుడు । సడ్డయొనర్పకయ వెసగ సడలించుఁజూమి ॥ ౭౨ ॥

ఇట్లు వచించు రాత్రించరునకు నాయనంతాకాంతుండు గ్రమ్మఱనిట్లనియె.

ఉ. ఓరి సురారి నీవిపుడు నుజ్వలబాహు బలుండనంచు మాయారణకోవిదుం డను నహార్యుడ నంచును గావరంబుచే । వారకనందు విపుడు భవన్తహిమానలమే త దాధిధా । రారభసాహతంబగుట రాసభవృత్తి నెఱుంగవొగదా ॥ ౭౩ ॥

క. నేనీయెడఁ గామశరాళీ నిహతుడనగుట మిగుల లీనబలుడనే । యైనను ధమకారి రక్షయ నానావిధబలసమృద్ధి నాకగును జూమి ॥ ౭౪ ॥

ఉ. కావున వీరి వీడి సవికా సమనస్కుడనైన నాదు సం । భావన కాశ్రయం బవయి భావుకసౌహృద భావమేర్పడం । బావనవృత్తి చేమనుము పాయమిదొనటుగాక యుండినం । దావక గాత్ర ఖండముల ధారుణిఁగప్పెదనొప్పువిప్పుగన్ ॥ ౭౫ ॥

గీ. ఇట్టి చెట్టల నొగులకు బెట్టు వారి మట్టగింపక నెట్టనమానడితడు । పట్టు వి డుకట్టు దలపుము పట్టి వనుచు । నిట్టుగట్టిగఁజెపుదునీతెట్టు చెలిమి ॥ ౭౬ ॥

గీ. దురభిమానము వీడి నిర్దోషవృత్తి । వీరిబుడమిని ద్విపుము వైరముడిగి । అ ట్లుగాకున్న సమవతికా కతిధివగుదు । విద్వియాప్తాక్తి యనిమది నెలమిగనుము ॥ ౭౭ ॥

అంత నయ్యాతుధానుండు దుర్భర క్రోధ విధాని ధానుండగుచు నాసుందరీమం దిరంబగు మందసంబు దనమహిమంబుచే నంబరంబునందనిలిపి- యారాజశేఖరమీద - నంగకుంబోలె నతినిశాతరో పారోపణంబు సేసిన నతండు నతిపుణ్యతాగణ్యంబగు నై పుణ్యంబున బాణంబులంబ్రయోగించి వాని నన్నింటి నిందుత్తుమురగం ఖండించె మ రియు నప్పుడామేదినీజాని దనుజ కుంజరులు సౌమిత్రి సుత్రాచు జిత్తులంబోలి పర స్పర ప్రహరణ ఖండనంబుల నమోఽన్య శరీర సంధిభిదా సంధానంబుల నతి చండ వృత్తియు నాగ్రహధన సంవధికాతంబగు ప్రధనంబు సలిపిరి. పదంపడి యయ్యను ర మహామహిముండు గావున దివ్యాస్త్రంబులం బ్రయోగింప నావీరకంఠీరవుండు ప రాస్త్రీఖాదిని యను మొక్క శక్తి వానివలనం దనకు సంరక్షణంబుగా సంధించి నా

యసుర నెఱకలు ఖండించుచు భండనంబొనరించుచుండ వాడును దన దివ్యవరప్రభా
వంబున సంపూర్ణాంగుడై కనుపడి యదృశ్యుండై నానా విధప్రహరణంబుల మిగుల
బాధింప నానాజకుంజరుండు సంజనిత ధైర్య ధుర్యుండగుచు బరమాయా విభేదియను
నొక్క యుస్త్రింబునందదీయ మాయాబలంబు దినకరుండు నిజకరప్రకరంబునఁదిమిర
భరంబు కరణి స్తరణీయత నొందించి వాని నీక్షణ లక్షణీయు సెనరించి.

క. తనకాధి జనకుడగుటము దనునకు సరిసేయ వేయిదహనాస్త్రము ద
వ్వనబెట్టి రువ్వరక్కసి తను విడిసురసుతను సురత ధన్యుండయ్యెన్ || ౭౮ ||

ఇ. సహర్షాతి శయంబున భగవతి శాంతము- పాపము, శాంతముపాపము, అ
స్థనీయంబగు సఖీద్యయి సైంహికేయ నిర్ముక్తంబై సమగ్రస్కాంతియగు సుధానూతి
మూర్తియుంబోలె నిరార్తియై తేమంబున నడరగదా.

కా॥ వారికి సమగ్ర తేమంబింకఁగాఁగలదు.

ఇ॥ సవితర్కంబుగ భగవతి విజితాభి యాతియయాతి సన్నిభుండగు నాభూ
వల్లభుండు వారలం గరుణించి తనపురమునకుం దోడ్కొని పోలేదా.

కా. దైవంబందుకు సంహింపలేదు.

ఇ. భగవతే పదంపడి వారివార్త యేమయ్యె.

కా. చెలులారా అయ్యెడ నొక్క మహాసమీరణంబు విసర నామందసంబు
తదీయవేగంబున గగనంబున నతిదూరంబు దానరువ్వంబడి యొక్క మహారాజ ప్రమ
దావనాభ్యాంతర గల్పితంబగు క్రీడాశైలీయాయస్కాంత ప్రస్తరమయ సముచ్ఛ్రిత
శిఖరంబుచే నాకృష్టంబై సుకృత వశంబున నచ్చటందిగె అంతనారాజ మహిషి అత్య
శ్చర్య ధుర్యాత్మయగుచు నాపేటిక సేరంజని వారిం గని వారి దాన వెలువడించి మించిన
యుక్తంతతో గారవించి మనువుచున్నది. ఇపుడు వారికి సేమంబు ముందుమిగుల భ
వ్యంబు గాగలదు. సవిశేషంబుగ జెప్పటకిప్పుడనవసరంబు గావున నింకనీవ్నతాంతం
బు మీరిలదుగ వలువదు.

ఇ. సాంజలి బంధంబుగ భగవతి యాప్తజన కరుణావతీ క్షిమింపుము క్షిమిం

పుము. పిమ్మట నాజగతీ పతిశచీచితి యేమయ్యెనో యుపదేశింపం గోరెదము.

కా. సాదరంబుగ జౌను. తదుదంతంబును మీకు నివ్వనతగినదియ వినుడు.

మ॥ అయసత్వంబున నాఖిలుందునిమి దివ్యాస్త్రంబునన్ తృత్రియాన్వయ చంద్రుండతడప్పుడేగ నిజసంవాసంబుకై యుజ్జ్వల | జ్వయజా నందధుకౌముదీఘన సమాజత్తద్వగూలోక నాత్యయ సంవర్ధిత తద్వియోగ భవశుక్త పార్ధితుండై క డుక్ ॥౭౯॥

దీనికొకకతంబుండె గావున యనంత రోదంతంబు మీకడుగం దగదు.

ఇ. మఱియుసవినయంబుగ భగవతి భవద్వచన సుధా స్వాదనముచేసి వేమి రుచురముం బ్రతికితిమి. ఇంకం బహుజనంబులీ వ్యసనంబునంబట్టి యనల ప్రవేశంబు సేయ సమకట్టియుండిరి వారికి బ్రతుకుతెరవెలుంగింపంగోరెదము.

కా. ముహూర్తమాత్రంబు యోగంబవలంబించి ఓచెలులారా భవదుదితంబు సూన్యతంబ. యీబాలిక జనకులు దేశాంతర స్థితులగుట దీనిపితామహిరాజ మాత యీవ్యసనంబు పైపసోపక యనల ప్రవేశంబు సేయ సమకట్టి యప్పుడు నిజప్రే ష్యలచేతం తదానయనంబునకుం బ్రతిష్ఠాతయై కొంత గడువుసేసె. ఆరాజపురుషు లుండమశక్తి కొలది కృతప్రయత్నులైనను మోఘీభూత మనూహ్యులై యీవాసరావ సాసంబునకుం జేరగలరు. పిమ్మట నారాజ మాతదహ నావగాహనంబొనరింపనుద్యోగింపదదీయ జనంబులుం బెక్కులు సు క్కక నట్లొనరింప నుద్యమింతురు. అకటా మహత్కృష్టంబు పస్థితంబయ్యె.

ఇ. భగవతి యిట్టి కష్టంబు దిష్టంబుచే బుష్టంబయ్యెనేని నారాజదంపతులు ను నష్టప్రాయులెకనా.

కా. ఈయాపదయందుకుం దగయున్నదే.

ఇ. దుఃఖానిశయంబు ప్రకటించుచు భగవతి యాబాలికల కుశలోదృతంబు వారికి శ్రుతి సంగతంచేసి నీకడగల్గ గడలుల పాలగుగదా.

కా. వారలకుశలంబు దెలిసినవారందఱు సేమంబున నయుందురు.

ఇ. ఆపురంబతి దూరంబున నుండుట నిప్రవృత్తి వారిశ్రోతవృత్తియొట్లగు.

కా. ఓచెలులారా మీరువగలం భాగలకుఁడు, దీనికి నొక్కయంపాఁగుంబు వాక్కుచ్చెద నట్లు నలుపుడు.

ఇ. తదవసరప్రాప్త ప్రాణుల కరణి మహోత్సాహంబుగ భగవతి మహా ప్రసాదంబు. కృపఁదెలుపుము.

కా. ఓచెలులారా మీరు వారి కుశల వృత్తాంతం బట్టిట్లు దెలిసినట్లు నొక్క లేఖలిఖింపుడు. ఉదయంబున నీఘంటికం బూజించి మదీయాహ్వయ స్మరణ పూర్వకంబుగ నాలేఖ దీనికిఁగట్టి విడుదు. ఈ ఘంటికయా లేఖం దీసికొని యవసరంబు న నారాజమాతకునిడును. మఱియును వెంటన నే నెయ్యెడనున్న నాచెంగటకుంజేరు.

ఇ. భగవతి యల్లైన నందఱు బ్రతుకుదురు.

కా. అందుకేకాదా నేనిట్లు వచించితిని.

ఇ. భగవతి యేతల్లేఖాప్రేషణావసరంబున భవత్సన్ని హానంబు గోరెదము.

కా. చెలులారా యీవాసరంబున దినకరుండు చరమగిరి కందరంబునకుంజేరి కమున్న యిచ్చటికనతిదూరగబుననున్న శివాలయంబున కరుగవలయు. ఎల్లియుం దాని కవ్వలనుండు నొక్క పుణ్య పుష్కరిణికి సమయమజ్జనంబున కేగవలయు కా పున మీరొండు వక్కాణింపకుడని యాత్మీయ మేఘులాఘటితంబగు నొక్క కింకిణి దీసి వారికిడి నేనుండు నాయని నిర్గమించుచున్నది.

ఇ. నాపేతో గొంతమారంబనుగమించి నిజ గౌరవోపచార సంవధిత వాత్సల్యయగు నాపేచే నాజ్ఞప్త నిజావాస గమనులై మగుడుచున్నాఁడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నది. నిర్వేద కఠినాత్మ రాజమాత పరిచారికాంస విన్యస్త కరతలయగు మ విషణ్ణ బంధు ప్రధాన జన సమక్షిణంబు నాభ్యంతర మంతి శంబు పదంపడి యుచితాసనంబునం గూర్చుండి అంతటరిగలయంగని

ఓయి కొమరులారా మన పదుమల సుద్దియొద్దియైన నింతమట్టుకు నేమియు

నెఱుకపడలేదుగదా.

ప్రధానజనంబు. మహారాజపత్ని మాయలక్ష్మీదేవి హృదయంగమ వాతాప్ర
కాశనంబునకుం గుత్తుక బిగియబట్టెయ్యండె.

రాజమాత. ఓయి యాయభాగ్యంబునకంతకు నేగదా ముఖ్యభాజనంబు. ఏ
న నాశ్రయవశంబున మీకును నయస్సంబంధంబున నగ్నికింబోలె నియ్యుపమర్దంబు
సంభవించె.

అని మనుమరాలిందలచి.

ఉ॥ నీముఖ శోభ కోడిబిసి నీప్రసవంబును, యానలక్ష్మీకిన్, సామజరాజముం
బడకిసాలతలాంతర మాశ్రయించుటకై నేమము మీర రాజమహిషీ పదభూషిత వైచి
రంబు సత్కృమములన్ వెలుంగు దనుకొతుకమిప్పుడిటయ్యె నక్కటా ॥౧౦॥

క॥ కరహల్లకదళదంగుళు | లలరెడు కజ్జలపు రుచుల నడరించెడునీ | యలక
ములును బొడవొటను | గరమాయువును బొడవనియఁ గడుకొంటిగదా ॥౧౧॥

సీ॥ వర్వేందు బింబైణ భవ్యేక్షణరమలఁ గార్జుకి శ్రీకార గంధఫలుల | గనక
దర్పణకంబు కరికుంభనభముల గాంగేయ చిసజసౌ గంధికముల | దక్షిణావతక హృద
స్నిగ్ధ పైకతరంభాప్రకాండ గోరాజవాల | హస్తపల్లవకచ్ఛ పాభాభరంబుల నిమిక
తంబైమఱినిబిడమస్పృణ | దూరదూరవి నీల సదూమికపట్ట | గుణసముత్కర లక్ష్మీచేగో
మరు మిగులు | నీదుమెయిగాంచి తలచితి నిరత మమిత సుత మహారాజ సుఖముల
శుకతవనుచు ॥ ౧౨ ॥

క॥ జననీ జనకాన్వయముల | కనఘాత్తతదీపమగుచునమలసమాఖ్యా | వనధి
నిమగ్నా శేషభు వనుడగు సుతుగనుదువనుచు వరలుదునుగదా ॥ ౧౩ ॥

గీ॥ ఇట్టులనుకొంటిగాని నేనెల్లయెడల నిట్టియంగదగలదనియెప్పుడైన నెఱుఁ
గగలనైన బవిసిని నెఱుఁ నెవరు వెరవరులగుదురు బుడమి వెట్టి నెతి ॥౧౪॥

క॥ ఎక్కడ వివినచరమ్మగం బెక్కడ శుద్ధాంత జనము లెక్కడదానం బిక్క

ట వారరయంగా । నిక్కము దైవంబ దీనినిజమెటుగవలెన్ ॥ ౮౫ ॥

చ॥ జగముననుండు జింకలవిజంకుతనంబున మీటియుండునీ మృగమెటువంటిదో యకట మీటిన సత్వము చేత నిర్వరన్ । నిగనిగ జూడ వేడుకలనెయ్యమునందన కొమ్మలంటగా । బగగొని వార్జైకొనియ పారెను నింగికిదేమి చోద్యమో ॥ ౮౬ ॥

చ॥ ఇది తలపోయ నెక్క యసురేశుని మాయగ దోచు నిక్కమా । మది బగవారు పొంగి యవమానపు మాటలు మాటిమాటికిం । బద్రిలము వీడియాడ ననపాయత మించునకీర్తికోడి యేయెదదళితంబుగాగ నెటులేను సహింతు వహింతు బాణముల్ ॥ ౮౭ ॥

అని కోడలిందలచి.

ఉ॥ కోడల నాదు డెందమతి కుత్సితగండ శిలామయంబుగా । కోడినదాని యంగదన కుంతిత వృత్తి గ్రహించి యుప్పుడే । చూడగరా కనప్టమగు సుమ్ముభవన్తన మైతె యప్పుడే జూడయొకింతలేక కులిశా హతిబోలె నశించు నిక్కమా ॥ ౮౮ ॥

క॥ ఈమాట వినుటతోనే యామానముదూలి నీవు హాహాయనుచు । న్నామా వశేషితగుదు వుసీమాలిగమయినయట్టి సేగెటులొర్తున్ ॥ ౮౯ ॥

శా॥ నాయుల్లంబను నొధసంబున నవీనప్రేమ ధారావళిం । బ్రాయః ప్రస్నుత మూర్తిజేయ మిగులం బ్రత్యగ్రవత్సత్తవై । చాయంబోలి యొకప్పుడున్విడక నాశర్మ ప్రమానాను సంధాయిత్య వ్రతశక్తి చేనిజనుఖా దానోర్మితా సక్తివో ॥ ౯౦ ॥

ఉ॥ అత్తయుగోడలుం జగతినార్జవ ముఖ్య మహాగుణంబులన్ । దిత్తరపాటు వీడి సతతంబున కామమహాజనంబుచేహృత్తల వంద్య వృత్తులయిహృద్యత నొప్పియు నొండొకండుతో । హత్తరటన్న మాటగగనాబ్జముసేయుదుసాధుశీలతన్ ॥ ౯౧ ॥

సీ॥ పొద్దున చెమ్మిపూబోలి విప్పగు సొంపులరగ ముద్దుల గులుకునీదు । నెమ్మోము నూచిన నెటినెలములుమీఱ నానాదువేడుకల్లాయులగును । నెలవగుచుండును నేమంబు వెలయంగఁ బిన్నవయ్యును గడుమన్ననలరజేజేలకుం బోలె జిగిగల్గు బత్తిచే నాకారగింపు లనయము సలిపి । కానినీరైన నానవు కరముపూవు । బోడివైనను

మగనితో బుట్టువులను । గాంచినయెడల చెలియండ్రీ గలుగునర్చిలివెలయింతువు ని
సుబోలు లేమగలదె ॥ ౯౨ ॥

ఉ॥ దైవము ధర్మవత్సలతఁ దప్పకయుండిన నిట్టికష్టము । లావగ నొందునై
న ను బురాకృత కర్మము లెట్టివారికిం । బోవగజేయశక్యములె పుణ్యముపాపము
లన్దొయిళ్లచేఁజేపనెడంగఁజంద్రువలె సేమముసేయ నెకింతయోర్పునే ॥ ౯౩ ॥

చ॥ పెనిమిటి మేనితోడ ధృతిపెంపున నామెయినట్లు హవ్యనా । హనున
కొసంగినందివిషదాలయ మంచు బుధేంద్రవంద్యనై తనరెడి భోగముల్పుతి హితంబు
ల చందఁగవచ్చుచందు నేగనియుభవద్గుణానుభవ కామననట్లొనరింప నైతిఁగా ॥ ౯౪ ॥

ఉ॥ కూతులు పెక్కులైన నినుగోముల రీతులఁబోలలేరునీ బాతికిఁ బ్రియైనఁ
బ్రియవాదితఁజాలదు పోషణంబునన్ నీతుల గారవింప జననీ హితుఁడైన సుతుండు
మందగఁ డాతత పుణ్య యట్టినిను సాపదగాంచెటుదాల్తుఁ బ్రాణముల్ ॥ ౯౫ ॥

ఇట్లు విలపించి మంత్రులంగని ఓకొమరులారా పిల్లలకోయ నటగిన సేనాపతి
నచ్చెనా.

మం॥ మహారాజ పత్నీ తారునియ మించిన యవధి సమాప్తంబగుటం బరికిం
చి కొందరు కాతులతోడ విషణ్ణుండై యేతెంచి దీనుండైయుండె.

రాజమాత॥ దైవంబు సహకారంబుగాని యెడల మనవిషాదంబేమి సేయసమ
ర్థంబగు వానినిక్కడకు రావింపుడు.

మంతులట్లొనరించుచున్నారు. సేనాపతియు దీనవదనుండగుచు నేతెంచి
స్వోచిత క్రమంబుగన్ బ్రణమిల్లుచున్నాడు.

రా॥ మంత్రవరుఁగాంచి ఓయీ యీతండస్తదను శాసనంబున నియ్యెడ వెడ
లి ఎట్టెట్టు వతింఁచెనూ యనుయోగింపుము. మంత్రీవరుండట్లొనరించుచున్నాడు.

సేనాపతి. సాంజలిచంధంబుగ । అఫలప్రయత్ననివేదనంబవకేశిసేవనంబు ।
ఘనను మహారాజపత్నీ చరణంబులయను శాసనంబున వాక్రుచ్చెద నాలింపుడు.

రాజమాత. ఓకొమరులారా యీయుదంతంబు శ్రుతప్రాయంబు మీరికమస
లక నింధనంబుల సమకూర్చి దహనంబు దరికొలుపుఁడు చుష్విషహ విషాద దుర్భరంబ
గు నీశరీరంబు భరింపంజాల.

మంత్రి॥ దేవిమహతి యానతి యని యట్లు సేయనియమింపుచున్నాఁడు.

రాజమాత॥ మంత్రివరుం గాంచుచున్నది.

మంత్రివరుండు సూచించుచున్నాడు.

సేనాపతి. నేను న్నటిగొండలు తురంగ సాదులు నియ్యెడనుండి వెడలి నింగి
కెగసి పటచు నాకురంగంబు వెన్నంటి దానికొమ్ములఁ గరఁబులంగీలించి యార్తరవం
బులం బొగలు వీరినిరువురంగనుగొనుచుం దోడనయతి దూరంబరిగితిమి. అట్లతిదూ
రం బరిగి యొక్కెడ నరణ్యానిలోజేరి యతనిబిడకంటక మయఁబల్లలతో తరు వితాన
నితాంత సంవృతంబగుట నచ్చోట ముందు నడుమటకొడి మింటవారిం గనుంగొనుచుం
డిరి. మఱికొందలు పిరుందదెసకేగి పలుదెసల కరిగి యచ్చటచ్చట వారిం గనుగొను
చుండిరి. ఇట్లుండనా కురంగంబుమీదిక తిదూరంబరుగ నాయతదృష్టి ప్రదాననిపుణం
బులగు కాచమాయ లోచనంబులందాల్చి హవణికంగనుం గొనుచుంటిమి. అంతటనా
లుగు గంటలయ్యె- అత్తటి నాకితవకమలంబును దరంబు ప్రదరంబుల నవిరళంబుగా
నాటంబడిచూ డంబడె. పిమ్మట నానాలాయువు గతాయువుగాక బహుప్రహరణ
నివహావహంబు నతిఘోరంబునైనకర్బురాకారంబు ధరియించె. పిమ్మట నారక్కసుం
డొక్క మందసంబు సురుచిరమణిగణఖచిత కాలాయసశలా కామయంబుగల్పించియా
బాలికల నిరువుర ధాన్యబైట్టి యేమోచెప్పెనని మాపట్టెఁగాని యవ్వవివబడవయ్యె. ప
దంపడి భూగతుండగు నొక్కనితో గొంతసంవాదంబు గలుగునటులఁగానుపించె. పి
మ్మట వారిరువురకు నతిదారుణంబగు ప్రవిదారణంబునకు సూచకంబులగు కలంబనికు
రుంబంబుల నూర్ధ్వధః ప్రసారంబులు గనుపించె. అనంతరంబ నవరత్నంబుచరమగి
రి శిఖరావతరణంబుసేయు సమయంబున ధనంజయమయంబును నొక్కదివ్యాస్త్రంబు
క్రిందనుండియంబరంబున కేగయ నారక్కసుం డప్పటిక గణరయంబున వియత్తలం
బునరువ్వె. అంతలోన నాదివ్యప్రహరణంబు సముజ్వలజ్వాల జ్వలదుర్విహికంబగుచు
దావపావకంబు శుష్కవిట పికరణి నాపిశితాశను భసితా వశేషితుండేసె. అయ్యవస

రంబునందాదృశకృతాను ప్రకాశం బవలోకింప నేరక నిమిలిత నయనుల మ
గుటం బిమ్మట నా పేటిక జాడం బొడగనుటకు నెంతయత్నంబు సలిపియు వెరవలు
లముగాకపోతిమి. పదంపడియెన్ని వెలువుల చేతనైన నెట్టిదుర్గమ విషయంబులైననెం
త దూరంబులైన నంతటం బరికింపితిమిగాని యాయస్త్రప్రయోక్త నిలిచిన తావును
వానిగమనాగమశంబులకు సూచకంబులగు చరణవిహ్న దికంబులైనం గానవశంబు
లుగావయ్యె. నివ్వధంబునం గ్రుమ్మరివితథ మసారఘలమై దేవీచరణ శాసనాను సర
ణంబు నన్బట్టి నిరర్థకంబులగుట దుర్భరంబులగు నసువులతోడ నేతెంచితిమి ఇదిని
క్కంబు. అని విరమించుచున్నాడు.

తత్రత్యజనులందరు నతివిస్తయ విషాద గ్రస్తచేతస్కులగుచున్నారు. అయ్యె
డనొక చేటికయేతెంచి దేవీ కర్ణంబునం గొండొక పలుకులు నుడువుచున్నది.

రాజమాత॥ ఓకొమరులారా పౌరులు గొందఱు దైవికంబగు నీదుఃఖంబున న
నలంబు న జొరజతనంబు నేయుచుండిరని వినబడె. వారొకప్పుడైన నట్లొనరింపంద
గరు కావున నీమీదనట్టిపలుకు నావీసుల కందించిన వారుమాయెడల ద్రోహులగుచు
రు. ఇద్దిమదీయ శాసనంబని యందఱకు నెరింగింపం దగుననుచున్నది. తత్రత్యజనంబు
లన్యూన్య వదనావలోకనం బొనరించుచు పిమ్మటన మనమందఱము పావకాహుతీ కృ
తాత్తులమగుదుమని సూచించుచున్నారు.

రా. ఆయ్యనలంబుంగాంచి

గీ॥ అజలపరిసేక సాధ్యమనాశు గేంధన సహకారము నీశుగ్ధనంజయమునకాశ్ర
యంబగు తను విదియడరి కాల్ప నీశిఖి సమర్థ మనుట ధీహీనతగద ॥౯౬॥

కావున నేను గృతస్నానయై యేతెంచువరకు సారవంతంబులగు కాష్ఠోత్కరం
బుల నిపుడనలంబుగ ననంబవిరలంబుగ నొనరింపుడని నిశ్చయించి నిష్క్రమించు
చున్నది. తదాప్తలోకంబంతయు తద్విషాదవ్య ధాభరంబు వైపనోపక యాత్మీయ పా
వక ప్రవేశ పోతిబంధకంబు నారాజమాత యనల ప్రవేశంబు ప్రతీక్షించుచున్నది
పదంపడి ప్రవేశించుచున్నది. విశుద్ధస్నానయు నిర్వృతిత తదవసర్గ సముచిత విహిత
కృత్యయునై రాజమాత

రాజమాత॥ విహిత హేతివ్రాత సంవళితంబగు నావీతిహేత్రాత్ర మండలంబు గనిమువ్వురు ప్రదక్షిణంబు సలిపి యర్థ నిమిలిత నానాగ్ర ప్రణిహిత దృష్టియగుచు నేవ్వి దేవతాధ్యానంబొనరించుచున్నది.

చ॥ మనమున వంతల న్వదలి మానగు సంతసమందు మిప్పడీయనలములోజొరంగనగు యత్నము మానుమటంచు మంజులస్వనమునఁదెల్పుచీతి సురవర్ణమునంగడు మోగుడిచ్చుచున్నరెడు కమ్మతోబడెదదంజలిలో నొకగంటయత్తటికొ ॥౯౭॥

క॥ పదపడియు జ్వలశీలాస్పదమగు నాయనలమునకు పరితః క్రమణిబొదవి యదినాను మధుర నినదమయి మధుకరమరీతి సభమునకెగసెకొ ॥౯౮॥

రాజమాత తద్దయు దద్దిరిలుచున్నది.

మంత్రివరుండు తదీయ ప్రసృతిగళితంబగు నాలేఖనంతరంబకైకొనుచున్నాడు. తత్రత్యజనంబంతయు నాశ్చర్య ధుర్య ప్రమద ప్రకాశిత గద్గద స్వరంబున ఓయీ మంత్రివరా ఇదియేమిటి.

అందఱంగని సవికాసవదన ఛారసుండగుచు దారస్వరంబునఇదియావదస్త్రత్పాణసంత్రాణంబుననై దైవశంబున నేతెంచినశుభోదంతనివేదకలేఖ.

రా. జీవజ్జీవితయుగుచు సాద్భుత ప్రహేదయగుచు ఓనాయయ్యా యిదియిట్టిదని యెట్టునిశ్చయించితివి.

మం. దీనిమీదంబొదలు పదావళిం గనుట.

రా. దానివచింపుము.

మంత్రి. శుభముసమశలసర్వాప్తజన మహనీయ విభవయగు రాజమాతకు సంయమినీలిఖితంబు.

రా. సమృద్ధ జీవితయుంబోలె నొయ్యాయది నిక్కంబైయుండునా.

మంత్రి. మహారాజపత్ని వీరామాతా తపస్వినీమణియగు నాసంయమినీ లిఖితం బిట్లేతేర సంశయింపనేల.

పరిజనంబు. ఓయమిత సుకృత చరితా యిదియు మహానిదర్శనంబు.

క॥ దాని పరిక్రమణమున గృశానుఁడు విప్రబ్రహ్మదాహశక్తితజడుడై మానగుపిం
ర కుసుమనిధాన శ్రీవాసాయగుని తడుగను వేడ్క ॥ ౯౯ ॥

రా. తదీయశిశిరతప వెరగందుచున్నది. తత్రత్యజనంబులం దరప్పావకంబు
గాంచి సంతోష భరిత స్వాంతులగుచు దానిం గరంబులనంటినిబ్బరంబగు నబ్బరంబు
న నుబ్బుచున్నారు.

రా. ఓయీ యాకమ్మవిప్పి యయ్యదంతంబువినుపింపుము.

మంత్రి. మహారాజ పత్ని యియ్యెడ నిల్లుండి వినందగదు. అహా వస్త్రం
బులు ధరించి సముచిత ప్రకారంబున నాస్థాని నలంకరించి యీకుశలవాతక యాలిం
పగోరెద.

రా. అట్లయగు గాకయని నిర్గమింపుచున్నది.

మంత్రి. పరిసరవతికయగు నారక్షకునింగని సవయస్యరాజపుత్రీ కుశలవా
తామృత ప్రదానంబున నస్తదీయ జన మనస్సముజ్వల జ్వలన నిర్వాణంబొన
రింపుము.

ఆ. మహాప్రధాన శేఖర యియ్యవసరంబున నేతాదృశాను శాసన పాత్రుండ
నగుట ధన్యుడననుచు వెడలి యట్లొనరించుచున్నాడు.

పిమ్మటనారాజమాత తదవసరసముచితమహాహా వేషయగుచు నుచిత క్రమంబు
న నాస్థానింబ్రవేశించుచున్నది. సర్వ జనంబులుం దమకుందగు చక్కల బిక్కటిల్లి
న వేడుకల మక్కువలమర నుపవేశించుచున్నవి.

రా. ఓయీ మంత్రినరా యింక నాలేఖాబంధంబు విఘటించి దాని యర్థంబు
విరళింపుము.

మంత్రి. మహాలియానతి యని యాయుత్తరంబు విప్పి మహారాజపత్ని యవ
ధరింపుము. శ్రీమన్నిజ సుచిత విహితమిత సమిహిత వితతియగు రాజమాతకు

త్తరోత్తర ప్రవర్ధమాన సమృద్ధి సంసిద్ధ గనాశిషంబొనరించి లిఖించు కుశలోదంతంబు. అక్కడంబాడమునంగదకు సుమతితోఁ గూడ జింతించు నెడల సంప్రీత క్షుల్ల దైవత ప్రేరిత దూత పనితల బోలె నొక్క కాపాలిక యేతెంచె. అయ్యెడం బ్రసక్తివశంబు న నానంత యానంత వేదింప నాభగవతి యావృత్తాంతం బంతయు నిజమహిమంజేత స్సంగతంబు సేసికొని యిసుమంతయైనఁ గొఱంతవడకుండ గుళల పధానంబగు మనబా లికలవిషత్ప్రకారంబు విశ్వసనీయంబుగందగిన నిదర్శనంబుల పచించె. ఇప్పుడందు ముఖ్యాంశంబు లిఖించెద నాలించి సంతసిల్లవలయు. మన బాలికలంగొనిపోయిన కు రంగంబు చండ యోగినీ ప్రహిత దనుజమాయా పరిణామంబున మార్గ మధ్యంబున నొక్క మహా పురుషునిచే నది విద్ధంబై యప్పటి యాసురాకారంబు వహించె అయ్యె డ నారక్కసుండు భూతలవతికాయగు నాపురుష కంఠీరవుతోడఁ గలనొనరింపనుసులు కై మన బాలికల నొక్క దివ్యంబగు పేటికయందుం బెట్టి గట్టిసేసి దానిం గొన్ని కరం బులం బట్టుకొనియపోరుచుండె. అంత నాపిర హర్యక్షండు దివ్యాస్త్రాంబాకృతే య నాయసుర యాపేటియగరంబు దూరంబుగ రువ్వి గగనంబున నాప్రహరణ ప్ర హారంబున స్తర్మవృండుయ్యె మన బాలికలును నామందసంబున సురక్షితలై యొక్క ట్లేమధామంబు సేరి కుశలంబున నుండిరి. మఱియును వారు కతిపయనాసురంబులకు నుత్తుంగ మంగళ సంగతులగుదురు. ఇందుకు ముఖ్య నిదర్శనంబీలేఖ చేయట యాది గాగల కార్యంబులును లోగడ వాదావసురంబునం బరా భూతయై దుర్లపితయగుట నొక యోగినిచే శపింపఁబడిన య చండయోగిని యిపుడున్నాద చర్యయై యుండుట యునగు. ఇద్ది పరికింప హానిసేయ నిడిన మంద దృష్టవంతునకురసాయనంబయ్యెనను నయంబనుకరించుచున్నది. “కృభోగమాప్నోతి నభాగ్య భాగ్జన” యను నభియుక్తి క్తి తధ్యతమంబకదా. కావునమీరందఱు నెలమివెలయుఁడు. నేను గతిపయ దివసం బంబులకేతెంచి యావృత్తాంతం బంతయుసాంతంబుగనివేదింతు. కావున సవిస్తరంబుగ లిఖింపలేదు. ప్రహషికత స్వాంతవై యుండుము. ఇద్దియ య నేక భావుకానుశాస నంబు గ్రహింపవలయు. ఇద్ది సంయమినీ లిఖితంబు

తత్రిత్యజనంబులందఱు దాని శ్రవణద్వాగంబుల నాస్వాదించి దుర్విషాభిషం గులు పీయూష సేవనంబునంబోలె సమధిగత స్వభావులగుచు నానంద తరంగితంబ గు నాశ్చర్య సాగరంబునం దేలుచున్నారు.

రా. సానందంబుగ ఆహతపస్వినిమణియగు సుందరిమిదాక్షిణ్య కరుణావాత్సల్యాదిగుణ గణ గరిమంబు.

పరిజనంబు. మహారాజమాత యావదస్తజ్జీవనంబునకుఁ బునర్జనన జనకంబామె యకదా.

మం. దీనికేమిసందియంబుమఱియుమహిమ మహనీయతమంబై మాపట్టుగంట యెక్కడ లేఖ దెచ్చుట యెక్కడ ఇంతియ కాదు దానిప్రక్షిణంబెక్కడమహానలంబు శీతలంబగుటెక్కడ.

పరిజనంబు. తల్లిము భివదుదితంబతి తధ్యంబు తపో మహితులగు మహితాత్ములకు దుష్కరంబెయ్యది. సరే అస్తద్విషాద వ్యక్తకండంబగు నాచండ యోగినియపస్తానితానిహత చేతవయగునని యాతపస్విని వ్రాసెనుగదా యద్దియుం బరికింపందగు.

రా. అదియు నట్టిదైయుండు. అట్లగుటయు వీనికంటె నాశ్చర్యంబా.

పరిజనంబు. తాదృశతవాస్తా శ్రవణంబుచు నాధునికానందసహకారంబు.

మం. ఓయెవ్వండక్కడ

ప్రతిహారియేతెంచి సప్రణామంబుగ మహామంత్రిశేఖర దేవర యానతి శిరంబుగైసేత సేయ సేవకుండు వేడుకొంచున్నాడు.

మం. ఏతత్పురపరిసరా రామంబుననుండు చండయోగిని యిపుడెట్లుండు నో పరికింపందగు.

ప్రతిహారి. మహతి యానతి యని నిర్గమించి వెండియు సేతంచుచున్నాడు

మం. ఓకృతకృత్యుండవై యేలైందితివే

ప్రతిహారి. దేవరయానతికి సేవకుండ సేయవధరింపుడు అయ్యమ్మ యాత్మదంబున సామన్తీ నమ్మరాని యోజంగుమ్మరుచున్న దని యమ్మలందఱు నెమ్మనల్లిబున సమ్మదంబులలర నమ్మకంబుగ వచింపుచున్నారు.

పరిజనంబు. ఆట్టి యోగినీమణి శాపంబు మోఘంబగునా యిట్టి సంయమిని
దేఖనంబు వితథంబగునా.

రా. సానందంబుగ కొమరులారా వినుండు. ఇప్పడీయాపత్తిమిర భరవిదార
ణంబుకై సకల సద్గుణ గరిష్ఠయగు నావధూమణి భాగధేయంబ పార్వణ హరిణకిరణ
మండలంబని నేడలంచెద.

తాపజ్ఞనంబును. సోల్లాసంబుగ మహారాజమాత యిద్దియుతంబ సకల కల్యాణ
విలసితయగు దేవిచేతనీయన్వహాయంబు సకల సంపత్సంపన్నంబుగాదగు. కావుననిట్టి
యుపప్లవంబు విదితంబుగాకుండ నంతహింసతంబగుటకు నాదేవి సుకృతంబనివానంబగు
ట కెద్దివిచికిత్స.

రా. అందఱంగని ఓయీ యీధినంబిదివరకు మహానిరయ బాధానిధానంబైన
గొండొక భాగధేయంబున నివుడు జీవించితిమి. మనమిపుడు గడుబడలియున్నవార
ము గావున వేళంబ గృహంబులకేగి మాధ్యాహ్నికక్రియల నుచిత క్రమంబుల నొన
రించి విశ్రమింపదగు.

తత్తత్యజనంబులు మహారాజుపత్నీ మహతి యానతి యని యందఱు నిష్క్ర
మించిరి. ఇద్ది తృతీయాంకము. శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

అనంతరమందు విదూషకుండుప్రవేశించుచున్నాడు.

వి. స్వ. ఆహా, కార్యవంశంబున నారాకకెంత తడవయ్యెను సుహృదేక! జీవ నుండగు మహారాజ మధుకరుండొకప్పుడేని మదీయ దవీయస్థితి సహించువాడుగాఁ డు నిజేంగిత నివేదనంబులకు నన్నొక్కనిపాత్రంబొనరించినవాడు - కావున మ నంబున ననుందలచుచు నెంత చింతించుచున్నాడో - మఱియు నేయేతలంపుల నెట్టె ట్టు మెలంగుచున్నాడో - ఇద్ది యాలోచించి చెలికానింజూడందను - కావున మా గాఁతరంబున నంతరంబున కేఁగి పరిచితంబులగు తత్రత్యజనంబుల వలనందడు దం తంబు విదితంబొనరించికొనవలయునని యొక్క ద్వారంబునఁ గొన్ని యడుగులునడచి యెదుటఁగాంచి - ఆహా మన తలంపు మిగుల వీలు నొందెడు - ఇచ్చట జనసంబాధం బొక్కింతయు లేదు - విస్మంభకధాభాజనంబు కుంభస్తనిదేవీచేటిమూఖ్య యిట్లేతెం చుచున్నది - కావున దీనితో సంభాషించి తత్తద్వృత్తాంతంబు లాలింపందగునని య దురుగం జనుచున్నాడు.

కుంభస్తని - ముందటఁగాంచి - అయ్యా మీ సేనకురాలు దండమిడుచున్నది.

వి. సవికాసంబుగ ఓసీ స్థిర యావననై చిరతరావసరంబు మనుము.

కుం. సమనాక్ష్మితంబుగ - నేనింతమాత్రపు దీవనకేవల నాచుకొంటివి.

వి. నిత్య సుఖాలోకంబగు పరలోకంబునకు లగ్నకంటై తనరు గమకాపదంబు న బ్రవతికల్లుచు సకల సంపత్సమృద్ధవగు నీకింతకంటె నాశాస్యంబగునది యొందెదదే.

కుం. ఇద్దియ కనికరంబునందనరు దేవర దీవనయని సంతసెల్లెద.

వి. ఓసీ కుంభస్తనీ కుశలంబుగ నుంటివిగదా.

కుం. దేవరయక్కటికంబట్టి.

వి. సంతోషంబు - దేవియు మహారాజును నాప్తజనంబుగ నమక మయంబు లగు శమకంబుల ననుభవించుచున్నారగదా.

కుం. ససంకోచంబుగ - కొంత తటి యట్ల జరిగె.

వి. సచింతావైలక్ష్యంబుగ - ఇప్పుడో.

కుం. అట్లుండలేదు.

వి. ఇయ్యెడ నేరికెట్టి వెక్కురుదయించె.

కుం. ఒరులకైన లెక్కింపనేల.

వి. రాజదంపతులకేనా.

కుం. ఔను.

వి. అది యెట్టిది.

కుం. పబువు వారికి నొడలు కింకయు రాణిగారికి నందునుండి డెందంపువెత
యొనెయుండె.

వి. సవిషాదంబుగ - ఈబాద యెట్టిది.

కుం. ఇట్టిదని యేరికిం దెలియరాదు.

వి. అకటా నా ప్రియవయస్కుండగు మహారాజమధుకరున కెప్పటినుండి యీ
వేదన.

కుం. ఈనడుమ నొక్కనాడు వేకువను దొల్లింటి యట్ల మేల్కొని యత్తటికిం
దగిన చేయువుల సలుప బలిమివిడి వింతలగు వెతలకుం బాల్పడియుండె - అంతరాణి
గారీసుద్ది యాలించి వెజ్జలరావించి కొన్నికొన్ని మందులిప్పించిరి - మఱియుందాను
నప్పుడప్పుడు దఱుచుగఁ జెంతనుండి నెలయు నూడిగంబులొనరించుచుండిరి గాని
యాయనగారి మేన సేమంబు నొక్కొంతయుం బొడగానము.

వి. అబ్బబ్బ యిప్పటికి నట్లయుండెనా.

కుం. ఇప్పుడట్లుండిన మేలయకాదా.

వి. సనిశ్వాసంబుగ - ఇప్పుడప్పటికంటె యాబాధ ప్రవృద్ధంబయ్యెనా.

కుం. ఔను - ఏలికలెల్ల తఱుల నుల్లంబునకు లోబడినదుచువారు గాని ముం
దు వెనుకలం బరికింపరు - ఒక్క యజ్ఞున నెంత సంగతులైన బెగుడు పడుచున్నవో

జమపు వీడియైన మేలు నుదువులు పలుక వాని నాలింపరు మఱియు వారి నలుకం జూతురు.

వి. ఓసి చెలీ నానయస్యండస్వస్థుండై యపభ్యకార్యంబు లేమైన సలిపినా

కుం. కాకున్న నిట్టివందురెట్లువిందగు.

వి. అట్లయ్యెనా - ఆహా కానిచ్చు - అది యెట్టిది.

కుం. కింకనింకిన మానిసులు జంతు విడిక మెలకువ నుండందగుగదా - ఈయ నగారైన నట్లుండలేదు.

వి. మఱియేమి చేసెనే.

కుం॥ ఆ నెగులట్లయుండ నీనడుమ నొక్కనాడేరికిం జెప్పకయ యదను గడు పుటకై యొంటిగఁ దేజినెక్కి యెక్కడెక్కడ మసలియొకాని ప్రొద్దుగుంకినపిమ్మ ట చాలసేపునకు నేతెంచె- ఆతేయి మిగుల బడలికగలిగెనని సాపడలేదు- మరునా డు రాణిగారి యానతిఁ గింక పగఱలేతెంచి సంచులు విచ్చి మంచిమంచి మందులు దీసి వీనినేకరింపుడని యెంతబతిమాలిన వానింగొనక మీరిడినమందులు నాకుసేమంబ సేయ నడరియుండలేదు గావున మాయానయైన దాక మీరీచెంతకుం జేరందగదని యానతిచ్చిరి. కావునవారు మొగంబులు సిబ్బితివాంచికొని వెండియురానోడిరి. మఱియు రాణిగారితోడను నామెయి నుకంబు గల్గుగునందాక నాలావుకేలేరవలువద ని నెలవిచ్చిరి. మఱియుం గొలువుగాండ్రయ్యెడఁ దమదమపనులం గనుపెట్టియుండి యాయనగారి యానతిచొప్పున నాయాకొలువుల నెరవేర్చుచున్నారు. బుద్ధిగను డును సాపడుటయునుం దొలుతఁగల చెయువులన్నియుఁ దొల్లింటి యట్లు జరుగకుం డు. ఇంతియకాదు । నాయానతిలేక నేవారు నిజీకుతోటకు జేరందగదనియానతిచ్చి రట.

ఇట్లుండ నేరికిన్తనంబున నెచ్చరిక యెచ్చయి యచ్చువడి యుండలేదు.

వి. సనిశ్వాసరంబుగ- అన్నన్నయెంతకష్టంబు పస్థితంబయ్యె! సుఖదుఃఖప్రా పణ నిపుణంబగు దిష్టంబేరికి నుల్లంఘింప నలవికానిది. మనమేమిసేయంగలవారము సరే. మఱియు నంతఃపురవార్తా విశేషంబులేమయినంగలవా.

కుం. సవి చికిత్సితంబుగ మరచున్నది.

వి. ఏమే సంశయించుచున్నావు.

కుం. ఏమి చెప్పదునయ్యా.

వి. కలయుదంతంబులు.

కుం. వానివినుచుటకయకదా యీ సందియంబు.

వి. నాతో పచించుటకు నిట్లు సందేహింపవలసివచ్చెనా

కుం. రాణి గారియానతి యట్లొనరించుచున్నది.

వి. ఆయానతియెట్టిది,

కుం. మేనివలన నుసుకుల నెడఁబాపునట్టిది.

వి. సాశ్చర్యంబుగ - ఆహాయెంతకూరనియమనంబు-

కుం. కాకున్న నామనంబు మీయెడల నిట్లుండునా,

వి. అట్లయిన దీనిందెలియుటకు నాకుదయించిన యభిలాషంబవేకే కుసుమ సమానంబేనా.

కుం. అట్లని నేనెట్లు నునుకుదు.

వి. దేవీదరంబంతరంబుగ నితరకారణంబు దీని వినరించునెడల (జూశట్టదు గదా.

కుం. మరేమి.

వి. అందుకొక్కయుపాయంబు వాక్రుచ్చెద వినుము - ఈయుదంతంబు మదు దతంబున నితర శుతి సంగతంబైన (గదా) యపాయాశంక సేయందగు అట్లు గాకుండ శపథంబొనరించెద.

కుం. అట్లైన మీయెడల నాకు దాపరికంబేమి గలను.

వి. అట్లైన నిదియ తీర్థంబు - వక్తవ్యంబంతయు సవిస్తరంబుగ వక్కాణిం పందగు.

కుం. అట్లెనవినిచెద నెప్పుడి నాలింపుడు. ఈనడుమ నొక్కనాడు రాణి

గారు మామగడియల పొద్దు తరి జలువ తెచ్చెరం జవిగొన నంతిపురపు తోటలో నుండు నుప్పరిగకొన తావుకు నెమను మతేయు విరువురు వరపుకులుం గొలువంజని యచ్చటం గూగుమండి మావలన నాయా సుద్దుల నాలించుచుం గారు గడుపు చుండిరి

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

కుం. అచ్చటచ్చట నొత్తుగరతశంబులం జెక్కినదియు నివసగోలలచే దట్టంబ గు నలవరిగలదియు వక్కణసేయ నువడని వెలవెలయునదియు నొక్క మందసంబు నివృళంబుగ నింగినుండి దిగజూరె.

వి. సవిస్తయంబుగ - ఆసిమ్మట.

కుం. ఇకందఱకు మిగుల నబ్బురంబయ్యె.

వి. పిమ్మట.

కుం. అప్పుడు రాణిగారు మించిన యెచ్చకిక ఐడిగతవి మాతోడంగూడన యామందసంబు జెలితకుం జనిరి.

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

కుం. రాణిగారయ్యెడ వేళంబశామ దాని తలుపు విడఁజేయ జతనంబు సలి పియు మిల మెత్తనగు కైచిగుళ్ళు గలవాడుగావున మోహలేక నాకు నైగ నెసరి. అ య్యెడ కదానిగడియ వెడలించితిని.

వి. అందేమియుండె.

కుం. అందుంగొన్నయగు రవణములతోఁగూడిన పడుచులిరువురుండిరి.

వి. వారియాకారంబెట్టిది.

కుం. సొగసులుల్లా నేకనైనం బూరికేనిందలంచుటకైనం దమిసేయని రాణి గారికి సిబ్బితతోఁగూడ నిబ్బరంబు నబ్బరంబు దమయాపు న్నబ్బితనంబున మోసరించి నదె మున్నది.

వి. సాశ్వర్య నిశ్చలతార విస్తారిత నయనంబుగ - హామెంతమాటంటివి

కుం. ఇది నేనన్నది గాదు సామారాణిగాదు నెలవిచ్చినదే.

వి. అన్నా యెంతవెంత- అదియు నిజమేకావచ్చును - ఇంత ప్రపంచమందె
క్కడెక్కడ నేయేవి కేపంబులున్నవో యెవ్వరెట్లు తెలియనేర్తురు - ఈశ్వర సృష్టియం
దుండు వైచిత్ర్యంబాయనకే కాక పేరికెదలియ నలవడు - కానిమ్ము దేవిగర్వ సంబం
ధంబు నిక్కంబుగ శిథిలబంధంబయ్యెనా.

కుం. అంధుకెద్ది సందియంబు.

వి. ఇదివరకు వచ్చిన వచనంబులలోనిది నాకు మహానంద సందాయకంబు
మంచిదే పిమ్ము కిమయ్యె

కుం. అయ్యెడ రాణిగాదు వారినిరువురంగొంతసీపు రప్ప వాల్చక పరికించి
తాన నెచ్చిదాన నీవలకుంగైయిద్ది రావించిరి.

వి. నదంపడి.

కుం. రాణిగాదు మిగులంగారవించి తాము గూరుచున్న పరువునందే వారికిచ్చ
వచ్చినట్లు తాపైసంగిరి.

వి. అంతవట్టుకు గారవించెనా.

కుం. ఇదియెంతమాత్రా.

వి. మఱియు నెట్లుగారవిగచె.

కుం. వారిరువురు గూరుచున్నపిమ్ముట- ఓకన్నియ రతన చ్చలారా మీరలిరువు
రు మెయిదారులై యేతెంచిన లెస్సబవిసి యేలిక కలుములగొ కాకున్న మముంగనిక
రింప విచ్చేసిన వేల్పుల వెల్దులగో పక్కాణింపం గొరెదనని యడిగితి.

వి. గగనంబుననుండి యట్లవతరించుటంజసి యిట్లును యోగింమట యనవర
తంబు సాంప్రతంబ అందుకు వారేను వచ్చించిరి.

కుం. వారిలో ఔర్ద్రుడును నిట్టూర్పు నిగుడించి-మేమట్టి వారముకాము- ఇది-

యుత్తమ క్షత్రియ కన్య- నావలనం గతిపయంబులగు కలలం గఱచినది- సోద! నిర్వి
శేషంబుగఁ బాలితయయియుండు- ఒక్కకారణంబున నిట్లేతేరవలసివచ్చె- తక్కినవృ
త్తాంతంబు కాలాంతరంబున దెలుపందగుఁ గానియిత్తరి జెప్పదగదనియె.

వి. పదంపడి.

కుం. అయ్యెడ రాణిగారు వారల మిగుల నున్నించి మీయిచ్చవచ్చినట్లుమా
యంతి పురంబు నంచుండవలయునని యడఁకువమీఱం బలికి వారల నిలిపిరి.

వి. పిమ్మట నెట్లుండిరి.

కుం. ఆతేతిరి వారికిందగిన చందంబుల మెసంగుటలం గావించి కొంతయద
ను చదువులమాటలం గడిపి పవ్వళించిరి.

వి. మరునాడేనుయ్యె.

కుం. పొద్దుటిపూటయుం గొంతసేపేమేమో విద్దెలపలుకులం జరిపి యెచ్చు
గ మెచ్చుకొని కొంతతటి నాకడనుండ వలయునని వేడికొని పూలతోటలోనుండు
పటికంపు మేడలో వారిని విడియించిమీరిచ్చట నేయుండవలయు-మీకుం గావలయు
నరతంబులెల్లం బనికత్తెల చేనబడజేయుదు- నేన యప్పుడప్పుడు మీకడకేతెంచెదనని
వినిచి యప్పుడు నాతోనున్న చంపకాంగికిని శంపాలతకును మాత్రమే వారికొలువున
కానతిచ్చిరి.

వి. అందుకెద్దియేని కారణంబుండునా.

కుం. అందుకు కతంబు మిగులుగనున్నది.

వి. అదియెద్ది.

కుం. వీరలఁజూడ యెరులకుఁ బొడనూప కుండునను తలంపే.

వి. అగుఁగాకదానంగలుగు ననర్థంబేమి.

కుం. అట్లయినం బుబువువారి కంటంబడగలరు గదావారు.

వి. ఎవతే నేమి వాని.

కుం. అయ్యోపిచ్చినాయనా నాపబువువారాచిన్న పడుదుంగనినం జేపట్టు గొన
కనూరకుందురా.

వి. అట్లుగునా.

కుం. మఱేమి- దానిచదువుల విలువఁ దెలియ నే నేరనుగదా- అదిగొప్పరాచ కొలమందుఁ బుట్టినందుకు దానిలక్కనంబులె సాకిరి తనంబిడు- దానింగన్నయెరికినిది మెయి నూనిన మెఱుపు తివెయో కాకున్న నట్టిబేసమ్ముల దొరవలపుల తల్లియగు బలు సత్తయూ లెక తాతదేవర యెల్లజగంబులం దుండు చక్కదనంబునకు మారుగ నెంత జతనంబొనరించియో దీనింబుట్టించెఁజూ. ఇవ్వి దొలుఁతంగల తరకటింపులు దెలవకుల కు నేరికం గలుగవు.

వి. అన్నా యీనాడున నీమాడని రాచపడుచులు లేరుగదా నీకయిత య బ్బరంబయ్యెనా.

కుం. నేచూచిన నాడిది యొక్కటేనా- పెక్కునాడులెరుంగుదు- అందలియ లరుబోండ్లు రూపరితనంబునఁ బేరొందిన వారిలో నేఁ గాననివారుండరా- ఇదేమిలెక్క జేజేలపై దలులం బెక్కులఁజిట్టలం గాంచితిగదా- ఎజ్జగంబువంచలి యవిదలును దీని నుద్దికై పేరుపడలేరు వారందఱు మగవారికే వలపులం గులికిఁచిరికాని నీవెచెపుమా యేయాడుది యేయాడుదానికిఁగాని యొక్కడైనం గొగిలింతతమిఁగలుగఁజేసెనా- దీనిరూపైన నట్టిదియ- ఇందుకు నేన సాకిరినై కణకణలాడు నగ్గుల నిగ్గు మినుకునీను మాచికంబులంబోలెదోయిల మాడునాడులైనంగట్టిగ బట్టనోపుదు.

వి. అట్లుగా అన్నా యెంతవెంత- కానిమ్ము. అట్టిసంశయంబు గలిగిన దేవివారి నెందుకు విడలేదు.

కుం. వారిగొనంబులంజదువులం బట్టి వాగుదనకడనుండ వలయుననుక్రిచ్చు విచ్చనెచ్చరిక నేయనేరమి.

వి. అట్లయిన వారి నెక్కడనుంచె.

కుం. పూలతోటలోమందు తనకై సేతయుప్పరిగలోఁ బైయంతరువులయందు

వి. అబ్బా రాజుకైననీ పెసెలవులెక ప్రవేశింప నలవడని తావుగదాయది

కుం. అందునుం దేకదా యట్లానరించుట - ఇంతియకాదు - వారింగనునెప్పు

దు పనికి తైలము మేము మువ్వరముంటిమని వలికితిని గదా - మాలో వారినిరువుర వారింగొలువ చూనతిచ్చి మమ్ముంగని వారిరాక మీమువ్వరకంటె యెరులేరును నె టుంగరు గదా- ఎట్టైనచాజాడ బయలు వెడలిన మీమువ్వరనుసురలతో నుండగ నేపాతించి మీద గోడ గట్టింతునని గోరంబుగ నెట్టు వెట్టికొని తీంద్రంబుగ నాన తిచ్చె.

వి. దేవి యన్నిటం భామినీమణియ కదా.

కుం. అన్నిటననుటకు నేనెటుంగను గాని యలుకరబట్టి యిలేసట్టిగయ.

వి. కానిమ్ము - ఎవ్విధంబునైన రాజునకుఁ గుశలంబుగావలయు.

కుం. ఆయనగారిసేమంబకదా మనకందఱకునుసురులమందు - ఓసామీ మీ కు దండములు - ఇయ్యెడ మనము దడవుండఁగూడదు - జరుపంగల కర్ణంబుల జరుపు డు - నే సెలవు నైకొనియెదనని నిర్గమించుచున్నది - విదూషకుండును మహామార్గంబు ప్రవేశించుచున్నాడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నారు విదూషకుండు కంచుకియు.

కం. ఓయగ్రజన్త శేఖరా జోహారులయ్యా.

వి. ఓహూ భద్రముఖుడా యిష్టంబుల వర్ధిల్లుము.

కం. పెరనాడునుండి యెప్పుడేతెంచితిరి.

వి. ప్రత్యూషంబు సమీపింప గృహంబునకేగుచెంచితిని - పదంపడి మహా రాజు వయస్యదర్శనత్వరమాణమానసుండనగుటం దదవసరసముచితంబులగుకృత్యంబులం గతి పయంబులననిర్వృతిఁచికొని యేతెంచితిని.

కం. ప్రభువువారీ నడుమంగొన్ని దినంబులనుండి మీరాకకు దద్దయుం బ్ర తీక్షించుచున్నారు.

వి. ఆహా ఆశ్చర్యము - మాద్యశులమ్మహారాజునకెందరు లేరు - లేదా యాన్య ప శిఖామణి యాశ్రితవత్సలుండు గావున నటులుంగావచ్చును.

కం. పరులయెడ నిట్లుగుఁగాని మీయెడల నిట్లు తలచు.

వి. మఱియేమి.

కం. ప్రభువువారికి మీరు పంచప్రాణాధిష్ఠాన దైవతంబని.

వి. అనియెట్లు.

కం. యావద్వ్యవహార నిర్వహణప్రధానలైన ప్రధానులకే దుర్లభ దర్శనండు గుఠాజనిరంతరాభిలషిత భవద్దర్శనండుగుట.

వి. స్వమనంబున - వయస్సుని స్థితి గొంతవట్టుకుఁ దెలిసియున్నను నవిదిత ప్రాయంబుగ నభినయింపవలయు.

ప్ర. నయనిలయుండగు నృపమండనుండు ప్రధానులకు దుష్ప్రవిలోకనం దగునా.

కం. ఈసమయంబిట్టిది.

వి. ఆవృత్తంబెట్టినో యుండుగాక మహారాజపయస్కుండీవాటికిఁ గృతస్నా నుండై జపంబొనరించుచుండుఁగదాయని జపశాలా మాగాళాభిముఖుండై చనుచు న్నాడు.

కం. ఇట్లెచ్చోటికరుగుచున్నారు.

వి. మహారాజునికటంబునశే.

కం. ప్రభువు వారిచ్చటలేరు.

వి. మఱియెక్కడ.

కం. నందనోద్యానాంతగంబునందలి హేలానిలయంబును హీరమంటపంబున.

వి. ఉపాహాళావసరంబున వినోదోచిత మంటపాశ్రయణంబున కేమి కారణంబు.

కం. అస్వాస్థ్యంబు.

వి. ఆహా నానయస్యౌఽథస్వస్థుండైయున్నాడె - ఎట్టిది యాయస్వాస్థ్యంబు.

కం. అద్ది యేరికిఁ దెలియ నశక్యంబు - ఐన మికశక్యంబుగానలయునని యా యామంటపంబుచెంతకుం దోడ్కొని పోవుచున్నాడు.

వి. భద్రముఖా నేనిచ్చట నుండెదఁ గాని నారాక నావముస్యమణి కటింగింపుము.

కం. అబ్బబ్బ నాకచ్చటకుఁ జోవనానతిలేదు - మీరంతరంబునకుంబనివినుండుని నిగ్రమించుచున్నాఁడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నాఁడు - మహాశాసనానుభవకరుండు విరహాజ్వర భరిత శరీరుండగుచు.

రా. ఆహా నియతి విపరీతంబైన నంతయుఁ దద్విధంబయగు తథ్యంబ.

చ॥ హిమకర రత్నలుగ నిటలేక్షణ వీక్షణ విభ్రమాంబులౌఁ గమల సకస్ప రత్నవనకంబుల హిశ్వర పూత్కృతంబులౌః విమల పటీర కర్దమము వింతఁగఁ జిత్రక పంక శంకమా ! సుమకిసలాత్మ తల్పమును శుష్ప కణావళి కల్పితాత్మమా ॥ ౧ ॥

సీ॥ పల్లవంబులనఁ నత్పాదముల్పాణుల నిజసంగ కృతహిమానితనలరుట । పీ యూషరశ్చినా ప్రేయసీవదనంబ నయన కర్పూర కణరుచియగుట । చందనమనఁ దద్దశనమహాః పటలంబ దర్శనమాత్రశీ తలదమగుట । బీసవల్లులనఁగఁ దద్బింబోష్ఠి భు జముల స్వాంగ సక్తిస్త సంజ్వరములగుట । సరస సారస దళవిలసత్కిసలయ । విసర వి రచిత హరియంత్ర విశతులెల్ల । శూష్పసంస్కృతి శీతల తోపలబ్ధి జనకములె తత్కు చవసన సరణిజూడ ॥ ౨ ॥

చ॥ మదనుడనంగుడౌటఁ గొరమాలిన డయ్యపు మేను బూని నాయెదనివసించి మించిన వహేలన బుద్ధిని బాధసేయునీ । వృదయు మహీనహరి మహితేత్థతమాగ్ని శిఖాళికంబునొతడవయశాశ్రయంబు విడి తద్దయు సౌఖ్యము లెట్లు గాంచునో ॥ ౩ ॥

క॥ ఇపుడీవల దొతవేకిను । దుపుటకు నెల్లాషధములు డొంకునకట త । ల్లప నాంతర వీటి యుదశ । నపరిచ్ఛదమబ్బుతేని నాశమనిజమా ॥ ౪ ॥

చ॥ సమసిపిశాచమై - పడిన సద్విధులన్ సమయింప వచ్చుఁగా । కమహితజివి తుండయి సగర్వతఁ జేరిన భూరిమార్గణక్రిమముల సంహరింపనగు గప్తముగాదిది చచ్చి చావకు । న్ను మదను వీని నెట్లు కలనంగని నెట్లన నెట్లవచ్చునో ॥ ౫ ॥

సీ॥ అడలాత్త తను సొప్ప కుచతటి ఘనరసాత్త తమిలు విలసదంతరము చేత |
శుచిమయాత్త తమించు శుభరదనంబులఁ గమలగంధాత్త త ఘనత మిలు | వదనాంతరం
బున వరలు పుష్కరమయాత్త త నెచ్చ నవలగ్న తలము చేత | నరుణాత్త కంబగు నధ
రదళంబుచే నమృతాంశుమయతనొప్పగు ముఖమున | స్ఫుటిత మూర్త్యువృత్తంబుచే ఘ
టిత మగుట | శ్రీతకమలపాణి వృషపదిశ్లిష్ట సర్వ | మంగళాభిఖ్యత నిదియ మహి
మహేశ్వ | రాత్తరక్షణ మిడదగు నతనువలన || ౬ ||

ఆహాహాయన ప్రాయనాడికంబగు నీసమయంబునెట్లు గడుపుదు - వయస్యం
దు నిదివరకును రాక తడవు నేయచున్నాడనుచు నితాంత చింతాతంతు సంతాన
సంయమిత స్వాంతుండగుచున్నాడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నాడు విదూషకుండు.

వి. ప్రతి సిద్ధ సర్వాత్త జనప్రవేశుండగు వయస్యండు కంచుకీ ముఖంబున
నన్నాకారితుంజేసెఁ గావున హేలానిలయాంతరంబు ప్రవేశించెదనని సమీపించి గవా
క్షాంతరంబున విలోకించి - ఆహా యెంత కష్టంబుపస్థితంబయ్యె.

సీ॥ వాడియు వరలు దివాతనమల్లికా సౌరభశేష గుచ్ఛంబు పగిది | మంత్ర
సంబుధ్ధమై మల్లడి ప్పాల్పడు మహితాహి కైవడి మదనిరంత | నిష్యంద నిస్సార నిర్వి
ణ్ణవారణ వరము చందంబున వలంపమాత్ర | లక్షణీయాత్తుడు రజనీశుచాడ్పున పాటి
నొందినసతిత్పతివిగమన | నహహమహిమ మహత్తరమహిమహేంద్రమణి సమహాగు
ణ మణీరమాప్తశరధి | యైన యీనావయస్య పంచాస్యడిపుడు | దురవలోక దశావళ
దూనుడయ్యె || ౭ ||

అసి తలంచుచు సమీపంబునకుంజని - జయించు జయించు వయస్యండు -
శేషాభిలాష విశేషలాభంబున.

రా. స్వ. మాన్యతాస్పదంబగుతబ్బాప్తాశిషంబు.

ప్ర. వయస్య యిచ్చటనుపవేశింపుమని యతని కథంబు నీని కూరుచుండం
జేసె - ఓయీ వయస్యా యెంత తటికి నాకన్నులకుం గర్పార ఘటిక వైతివి.

వి. వయస్య నాకియ్యెడ నియతిచే నుపస్థితంబైన యర్థంబు నీవ వచించితివి -

అని వయస్యుని సావధానతం బరికించి యంతరంగంబున

గీ॥ మొయిలు పింజలుగప్పిన మురిపెముడిగి । యడరు చందురు తరున నమరు
మోము ॥ మించు మంచడరించిన మంచి గలుగు, తమ్మినమ్ములకిమ్ములై తనరుఁ గను
లు ॥ ౮ ॥

గీ॥ కాచిముంచిన యువరంజి కరణిమేను । మోము నూర్పుల సోనకు మొగి
లు కలిమి । ఎండవెండిన తూడులదండితనము । నొడలి భాగము లితనివి గడిమి
నొందు ॥ ౯ ॥

క॥ నవకము గడుఁజెడిపోయిన । నవయువములు దొలుత టవియ యగుటనితం
డా । యవని పరుండని తెల్పెడు । శివశివ తటతరులు గ్రీష్మ సింధువు బోలెక ॥ ౧౦ ॥

ప్రకాశంబుగ - ఏమోయి వయస్యా నీయాత్మ పరికింపం బ్రబలతరాధి సంగు
ద్ధంబు కరణిఁగానుపించుచున్నది.

రా. వయస్యా రేమి వచింతు.

వి. ఉన్నదే.

రా. ఎద్దియఁ గానంబడదు.

వి. నీయంతరంబు దొల్లింటిదై యుండెనా.

రా. అద్ది తొల్లింటిదే కాక నడుమ మఱియొకఁజేతెంచునా.

వి. నీయాత్మ తొలుతంబోలె నవికృతంబై యుండెనా.

రా. నీకేమి తోచుచున్నది.

వి. వికృతంబైనదని.

రా. నీవితర్కంబు వితథంబగునా.

వి. తన్నిదానంబు దురూహంబగు.

రా. ఏమని వచింతు.

వి. ఓప్రియవయస్యా యాయాధిమూలంబు నావలనఁ గోపనీయంబై.

రా. మానసికవ్యాపారము లాత్మకుంగోపనీయంబులగునా.

వి. నేనెవ్వడను.

రా. నీవాత్మవేకావా.

వి. అట్లయిన నాకెట్లు తెలియకుండు.

రా. తెలిసియుండు.

వి. ఏమని.

రా. స్వప్నంబని.

వి. తత్ప్రకారంబెట్టిది.

రా. సావధానమానసుండవై యాకణికంపుము.

చ॥ ఫలభరనమ్రకమృ బహు భవ్య మహీరుహ బృంహిత క్రిమంజులకుసు
మ ప్రసూత తతశోభన సారభపూరితాంతర । స్థలమమలాంబు భూకివిధ సారస కైరవ
పూర్ణ దీర్ఘికా విలసద ద్రభవిభ్రమకవిభ్రమ రౌఘమహస్త్వ నాదముక్ ॥ ౧౦ ॥

అగునొక్క మహావ్యానంబవలొకించితి.

వి. ఎయస్య లెస్య లెస్య. పదంపడి పదంపడి

రా. ఆయా రామాంతరంబున నొక్క మహాసాధంబనలొకించితి.

వి. సానందాభినయంబుగ - ఎయస్యా అది యెట్టిది.

రా. వినిచెద నాలింపుము.

సీ॥ అతిమృదు తూలపూరిత దృశ్యత్వ వైనకమ్రపటీకౌప్తకశిపుతతుల । నతి

తాలముగ్ధపయః ఫేనవిశదాంతరాసక్తముకుర చిత్రాశిభిత్తి । మూలకత్పితమహో మూ
త్యోపధాన వీధులసకల హరికరలలితాస । ననయన రేఖల నవరత్నదీప పాంచాలికాదిమ
హార్ధ సముదయములఁ । దత్తదుచితవిహయ సజ్జితబహుభేద । శిల్పకల్పిత మణిమయా
కల్పకాంగ । సంప్రకీర్ణక్షణా స్వాద్యసకలభాగ్య । తత ఘనా నెద్దసుషేరేవితానముల
ను ॥ ౧౧ ॥

అలరుచున్నదియు.

శా॥ నీరోధోజ్వలచంద్రపాద విసరోన్నిద్రోప వన్యంతరో దారోదంచిత దీ
ఘికా కుముదసంతానప్రకాశాహృత । న్సారామోదసమీర దారితముఖస్థాయన్త
హా మాఘ్య భూసారభ్యస్ఫురణోమిక సంవళిత కుత్యాభోగ దృగ్భోగముక ॥ ౧౩ ॥

చ॥ ఉపరినిబద్ధ చంద్ర కిరణోత్కర సంకమణస్ఫుట శ్రవద్విపుల విధూపలో
ద్వ మిత విస్తృత వాఃపరిపూరితాశ్రయ । ధ్వపరమహేమనాళ వితతాస్య విదృబ్ధనిరం
ధ్ర రంధ్రకాశ్యుపచితమైహిక ప్రసరణోదిత శీతలతోప కంఠముక ॥ ౧౪ ॥

వి. సానందంబుగ - బాగుబాగు పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. సోత్కంఠంబుగ - ఆమహాసౌధంబు చతుర్థ భూమికాముఖశాలాపురోం
చలంబున మహారాజ కన్యాహంబులగు సమున్నత పీఠంబులం గూర్చున్న నిలుపురు
కన్యలంగంటిని.

వి. సోల్లాసంబుగ - తర్వాత తర్వాత.

రా. ఆన్యోడం దొలుతవినిద్రుతుండైన విషమశరుండు నాహృదయంబున మే
ల్కనియదయుండై స్వాశ్రయ భేదనంబొనరింప నుద్యోగించె.

వి. సాశంకంబుగ - అవసరగ వేషణ కుశలుండుగదా విషమేషుండు - వె
నుక వెనుక.

రా. అవిదితస్థలంబున నుండు నపరిచితలైన పనితల కడ కలుగుట నీతిగాదని
యెఱింగియుఁ దదీయ సదేశంబున కతెసాహసంబున నేగితి.

వి. వయస్యా యీసాహసంబు నీదనుకొంటివే కాదుకాదు-బలాత్కర ప్ర
వర్త యుతయగు నాదర్పకుండే.

రా. పజగుప్యంబుగ- వయస్యా యట్లుకాకున్న నిట్టి యవివీతార్థంబు నిశ్శం
కుండనై యేమెనరింతునే ఇపుడిట్లు నేవలించుటగాదు-తొల్లినీవేరుంగవా నావర్త
కంబు.

వి కాబట్టియకాక యిట్లువచించితి మంచిది నదంపడి పదంపడి.

రా. నేనతిధీరుండనై తనుచెరితకుంజర వారలును సవిస్తయంబుగం గాంచిరి.

వి. ఇద్దియుచితంబు తాదృశావసరంబునం. దాదృశస్థలంబున నజ్ఞాత పురుష ప్రవేశంజేరికి విస్మయ జనకంబుగాదు.

రా. ఇంతియకాదు- మానస ప్రసాద సూచకంబగు వికాసంబున నలరు నిరీక్షణంబులంగాంచిరి.

వి. నీవు మహారాజ లక్షణ లక్షితుండవుగదా- వారును మహాకుల ప్రసూతలు గావలయు- కావున నీయొడం దగిన గౌరవ విధాన బుద్ధి వారికుదయించె పదంపడి పదంపడి.

రా. వయస్య కతంబెద్దియొకాని యవీయంబగు కన్యారత్నంబు గద్దియ నిం చుకైనం దొలంగక నిబ్బరంబుగం జూచుచయిందెనని యర్థోక్తంబున.

వి. వయస్య తన్నిదానంబు నీకు దురూహంబయ్యెనా.

రా. కేవలంబు తథావిధంబుగాదు నిశ్చితంబునుగాదు.

వి. నీకేమిదోచినది.

రా. తారుణ్య సౌందర్య సత్కుల ప్రసూత త్వది గర్వంబునని యొక పక్షంబున.

వి. వయస్య యిద్దిసూహంబుగాదు.

రా. నీకేమిదోచుచున్నది.

వి. భవదీయ తారుణ్యాది లక్షణ నిరీక్షణైక తానత్వంబున.

రా. నీకట్లు దోచెనా.

వి. ధీరోదాత్తుండ వగుట నటువచించవు గాని నీమహాత్రేమట్లుదోచెదో నీవయాత్మవని వక్కాణించెదవుగాని హృదయ మర్తంబు విడనాడవు.

రా. సామనయంబుగ- వయస్య కోపింపకుము ఒకపక్షంబున ననియంటివీగదా.

వి. సరేమంచిది- పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. సెద్దయగు లలనా లలామరంబు సౌహృద నివ్యంధులగు విలాశిక్షులు నాశంకాతప్తంబగు నాశరీరంబు శీతలితం బొనరించుచు లేచి పరిసరవతియగు నొక్క మహార్హ పీఠంబు గానుసించి దీని నలంకరింపుడని వచించె.

వి. బాగుబాగుయ్యె పిమ్మట.

రా. నేనుగూరుచున్నదిదప నాపె నిజపీఠంబునం దుపవిశింకె.

వి. వారిరువురం కంటివిగదా- వారయ్యవసరంబున నెట్టిభావంబునకుం. బా త్రొంబులైరి.

రా. వారిలోఁబెద్దయవీయనీభావంబునకు.

వి. యనీయసియో.

రా. సాపత్రపతన తాననుండగుచున్నాడు.

వి. విస్తృత ప్రతిజ్ఞ తార్థుండవైతితా.

రా. సాహసం బవలంబించి- లేదు వయస్యా వచించెదనాలింపుమా స్వరానల సందర్శ హృదయ సంజీవన సుధాధారయని.

వి. సానందంబుగ- సాధువు వయస్యసాధువు- ఆబాలికయట్టి లావణ్యాది గుణ మండితయే.

రా. దానిలావణ్యం బట్టిదఁబ-ద్వితీయయుం దానికి సోదరీప్రియ శుభలక్షణంబ.

వి. భవచ్ఛేతస్త్వేనయగు నీబాలిక రూపంబాలింప మిగులఁగుతూహలంబగుచున్నది.

రా. నాచిత్తంబునకు విమోదకారణంబవైతివి- వచించెద నాలింపుమా.

సీ॥ లేనెలవెలిమాలి లెస్సల్లడిందిన చానొ నెన్నొసటికి చారితోడు! మరువిండ్లు వాడక మఱిమఱి నెఱగిన దానికన్బొమలకుఁ దరములగును! నల్లగల్వల సేరినయము సేవించినదాని కన్నులకగు దవ్వునుండ! సంపెగ నిరమయి సోంపొందఁగొల్చినదానినా సకుఁ దగుదరికిఁజేర॥౧॥

దొండపండుల లచ్చి చొడరికొల్చిన దాని వాతెర కరుమనివాళిబట్ట! మగరా ల యుద్ధముల్ మసలక వవియూన దాని చెక్కిలులకు చాపునుఁడు! లెమ్మివూపులకల్లి దాని నెచ్చుట దాని నెమ్మోమునక నగు నెమ్మిసకియ! లేటిమబ్బు టబ్బులుదల తొనినందాని నెఱుల నెనఱులంద నేర్పరులగు ॥౨॥

బంగారు తూడులు ఎవినక్కటికంట దాని భుజములజతచుగడిండు | చెందో
వలో గందర సేనసేనదాని కైదోయిచే బూన గరువమొందు | పైడి కొండలుసేరి బ
ద్దినొల్చిన దాని చనుదోయి యందంబు పైపడగును | ముచ్చిచ్చుతిన్నె సొంపులగఱ
చిన దాని వెన్నుకు వెన్నును నన్నువయసు || ౩ ||

నవకమునంటిన నటులు గొల్చినదాని కురువు • సొంపులగొమడు మిగులు | కు
సుమ పొట్టల వెల్పు గోరికొల్చిన దాని మనుపు పిక్కలనొత్త చూలుకొనును | తలిరా
కు కలుములు దవిలిగొల్చిన దాని యదుగులకగు వరపుడూలు గాగ | నపరంజిమను
మెత్తనిదియైన దాని మేనికి జాయ సరిగాగ్గనిండియుండు || ౪ ||

గీ॥ కాన మెండుగ నిండిన కలికితనము, మెప్పుచున్నట్టియన్నియాయెడలిపాళ్ళ | లో
నొకటి కైచను బుడమిలోన మాది | గాక మన్నట్టి సొబగుల కలిమిరూపు || ౧౫ ||

న॥ కచనిచయంబు మేచికవికాసకచాకచి చాకచక్యమారుచిర నిటాలమాశి
శిరరోచితలాశలి లబ్ధచక్యమా | కుచరుచిచారు హేమనల కుట్టల కోటి పదాపదీద్య
మా నచిర కుచిందనుద్యుతియు హాయి గళాగళి నీసడించెడుకొ || ౧౬ ||

గీ॥ అపుడు విరిసిన కైతక హారపత్ర కోటి శోభల మిగులన కూటవృత్తి | న
డరంజేయునమానఖి నతిసముల్భ | బాత్తెకంబులు దాని దోగంతరములు || ౧౭ ||

నీ॥ తన్నుఖ శ్రీనాస్తి చగుల నూజాకాంతగసారిసారికగుదోషాకరితయ | నయ
న లక్ష్మీనర్ణనము మనంబునఁ జేరశ కులావళికిని విసారతయగు | కన్నెమ్మల్లనుగొన్నఁ
గాము కోదండమునకు నగు మధు పగుణాభిషక్తి | దశనరేఖా శ్రీలదర్శింప శౌక్తిక
శ్రేణికి ముక్తాత్మ రీతియ యగు || విమలకపాల భావిభివముల్లముసేరమణి చర్పణము
దృషన్తయమ యగును | సురుచిర గలశీల చూడ్కులశక్కిన నలకంబు వునకుశంఖా
త్తతయగు | తనురోజ సొందరీ ధార వీక్షించినఁ జక్రముల్పరసాత్తసాదితముల | కాను
గన్పడువేని గగనంబునకుఁ ద్రివిక్రమ సదత్వముల సత్కృమనుయగును || వళిపాలిమాం
జుళి వాసిఁజూచిన నిత్య భంగతాపక్తి తరంగతతికి | రుచిర రోమావళి రూపుగాంచిన
నల శ్యామలాహికరీత శయితయితగు | పొక్కిలిపాలుపు చూపులకు పాలైన నానర్థ
గీ॥ నైపుడు గాసారతయగు | మునజ ముగాభిఖ్య గనపైకతములకు ఘనగోష్ఠిద్యుర్విలో

కలహం తనరు ॥ సురునితంబాభిభ్యు గోచరంబగు నేని చక్రంబుదహురంద్ర సక్తమయ
గు । మంజులంక శ్రీలు మగిజేరిగరముల కగును మాతంగాత్త తాపకృష్టి । సద్గతి
ప్రధిత తచ్చరణ సౌమమి జూడ పద్మావళికగుణా పంకజసిత । తనువల్లి హాసమగన్గొని
న సద్యఃపుల్ల కవక ప్రజ్ఞానాళి కాంచనంబ ॥ యుట్టుగావున గోకత్రయాశ్రయాన
వద్య సౌందర్య సంపద వగలదీసి । మదనుడఖిలజగన్తనూమధన విధికి । గానిజేసెను
విక్రమై తనరు నిదియ ॥ ౧౮ ॥

గీ॥ దాని కానుకు సరిగాగదగుదా ననుచు బల్కి చదిరుని సింగంబు పన్ని
దంబు । వలన బరికించు వేళను దొలగితొలగి నోరు దెలుచుటచే దెలునోటిదయ్యె
॥ ౧౯ ॥

వి. ఓవయస్యా శాదృశకన్యా నిరీక్షణంబునం గృతానుండవైతివి - పిమ్మట
జేమయ్యె.

రా. ఆబాలికనను సాదగంబుగ నభినవ హిమకర కిరణ సంస్పృష్ట కునలయ
దళ శ్రీగర్వ నర్వంకషంబులగు నయనంబుల నిరీక్షించి నాకేట్లనియె.

ఉ॥ నీదగుమేని చిన్నములు నిక్కముగా చరికించి మాడ నీమేదిని నెల్లనేల
దగిమేలగు రాకొలమంగుఁ బుట్టు ట న్నోనముగాఁగ దెల్పెడునమూల్య గుణాకర యి
ట్టివేళ నీవీదరికేల వచ్చిత సదీహితమొప్పుగ జెప్పవ్వంతయు ॥ ౨౦ ॥

వి. ఆహ యాబాలామణి వచనరచన కాతురీ పరిపాటి - మంచిది - నీవేమి వ
చించితివి.

రా. ఇట్లంటిని.

క॥ కార్య వశంబున నైనన । నార్యాశాంబైన యన్యతమాడ బెగడుదుక
సూర్యప్రభవకుండనక । దర్యమాతి నైలియనీవ తక్కిన గుణముల్ ॥ ౨౧ ॥

ఉ॥ నేనిపుడైన గొంత ధరణీవలయంబున నాజ్ఞ సిద్ధిచే । మానితాడైతిసర్వవి
ధ మంగళ రేఖల నుల్లసిల్లినీ । పాణిపలంబ నంబునన బాటిగ నీయవన ప్రభుత్వ
మిం । తేనిఁ గొంతలేనటులఁ దెల్లమునుల్లము సంతసిల్లెదుక ॥ ౨౨ ॥

మ॥ విదుషీ సంస్తుత శేముషీ మహిత నీవేత్తుత్వ మస్తాదృశాహా దయాధా
శుక శీల మాట మిగుల న్నన్దంబుతో నర్ధినై । మదకంగర్ప దరిప్రహాణమునకైమన్నీడ
నైనంగళ । న్నదతం జేరితినింక జేయునది నన్తన్నించి చిప్పందగున్ ॥ ౨౩ ॥

వి. ఓయినీవిట్లు వచింప నాబాలామణియేమి వచించె.

రా. ఇట్లు వచించె.

క॥ విదితా శేషసుచరకుండవదితి గుణాధీశ సముడవగుచేతన్ । ముదితాత్మ
గాఁగ జనకుల మదిగోరెద నేను విబుధ మానితచరితా ॥ ౨౪ ॥

క॥ వరవంశంబునఁ బుట్టిన వరవర్ణిచులకు వనము బాల్యమునందున్వరయోగ
దశను బరతయ వరమని వచియింతురు గద వాగీశులిలన్ ॥ ౨౫ ॥

వి. ఆబాలామణి యుక్తి యుక్తంబుగ నిజానురాగం బపహ్నాచించుట మిగు
ల ధీరయ్యఁ గలావతియైనై తోచు.

ఓవయస్యా మరియుక తెయైనం భవదీక్షు దర్శనమాత్రంబునదృత స్వాంతయై
కంతువ్యధనంతంబు నొందింపంగోరి నిన్నే కాంతునిగ జేసికొనదా.

మంచిది కానిమ్ము- పిమ్మట నేమంటివి.

రా. ఇట్లంటి.

క॥ అనపేక్షిత సురుభాంధవ జనమలి సమయగ్రహాను సరణమవిదితేం ధనకు
శ వహ్నిపురోధస! మనధి గతామ్నాయ నియమితాచారమునున్ ॥ ౨౬ ॥

ఉ॥ శింజిత హృద్యమండన విశేష శుభాత్మక వాద్యహృద్యమున్ । మంజుల
కాయమాన తతమంజు మనోహరవేది హరియున్ । మంజు నిరంధ్ర భిత్తికృత మానిత
చిత్త మహాసమాజము । న్మంజుశరాన్ని సాక్షికము గాత్రివిచిత్ర పవిత్రా
త్రమున్ ॥ ౨౭ ॥

క॥ అగుగాంధర్వ వివాహము మిగులుగోళావహంబు మీనాభిజ్ఞానగురుక
మప నీకులకుం దగునది కన్యాస్వతంత్ర తాపాదకమున్ ॥ ౨౮ ॥

కావున నివ్వధంబగు పరిణయంబున ననుంగరుణించి విషమ ప్రహరణు వలన
శరణంబు వెగుమని మిగుల వేడికొంటి మఱియును.

మాలిని. సుచరిత పరిపాటి కోభితంబౌగడున్న సచన మరయనైన నవస్తుబు
ద్ధిం దలంపక. అచలసుకృత శీల వ్హయి రాజన్య కన్యలచిగెలమరె గాంధర్వోపప
త్తిన్సునీతీ ||౨౯||

క. నేనీకర్హుడనైన న్నానె నదియదియు నేనిమానకనిపుడీ సూనశరశరాళివ్య
ధ మానవతి విదిత వృత్తిమనువుము నన్ను ||౩౦||

వి. బాగుబాగువయస్యా నిరుత్త కావకాశంబుగవచించితివి పిమ్మట నేమయ్యె

రా. ఆబాలామణి యేమియు వచింపక నవనతి వదనయ్యెయుండె.

వి. ఆహా యీబాలామణి యెంత ధీర- కాకున్నను వనితలు బ్రగల్భులై నంద
మమసూను రాగంబు పరిచితులయందుం బ్రకాశింపఁ జేయురు- నీవవిదితుండవు.
ఇద్దియైనం గిన్నియ కాననిద్దియు మిగులనాశ్చర్య కరంబుగాదు- మంచిది- దీనికొ
కవయస్య యున్నదని వచించితివిగదా- ఆపె యీసంభాషణం బంతయు నాలించి
యేరికి నేమియు వచింపలేదా.

రా. అప్పుడాపె యీబాలామణింగని యుట్టువచించె.

గీ. అర్హులగువారు నన్నిట శార్యవృత్తి. నాత్మరక్షణమునగోరి నాత్మజీర. నా
త్మదానంబుచే నైన నరయవారి. మనుచుటయ కాదె ధర్మంబు మతిమతులకు ||౩౧||

క. గణనాతీత సుధీనుత. గుణగణ భూషణులు దన్ను గోరినవారి. న్గణియించి
కోర్కెనీర్ప ద్రుహిణు వరదుని జేసికొనుటయెగాదెయిలక ||౩౨||

వి. మేలుమేలుకాగుగ వచించెగదా యావయస్యామణి- అందుకీ బాలామణి
యేమివక్కాణించె.

రా. వీమివచ్చింతు. అప్పటికిం బ్రతికూలంబుగాన నచించె.

వి. ఏమని.

రా. ఇట్లని.

క. ననుగెవి కడుఁ గనికరమాన . మనిదిన తలిదండ్రిలకును ముకుగుపరిచి
యాయనవున మేలొందుట నాకనయము నెడుతనముగాదె యలరుదురెపజల్ ||౩౩||

క॥ చెలినీయెలుగని నాయంబులు లేవిలనైన నిట్లు ముగుదగు నాకుం॥ డెలి పెదవు దమ్ముమనియో తెలివింబరికింపఁ దలచితెగ నాడెదవ్రా ॥౩౪॥

వి. పిమ్మట.

రా. అను నాశాలామణికి నావయస్యా గత్తుంచిట్లను- ఓచెలియా నీవిల్లింటి వి రెంటమాటే నివునంఁదనీయవా నేను పంచకురాలనా.

బా. కాదే యాళి యిట్టితలంపే నాకుఁబుట్టిన నొట్టేల పచింతునే- ముగుదను గావున నేమియుండోచక నట్లడిగిలిసే.

వయస్య॥ చెలినురో యట్లయిన పచించెద వినవే- రాజకన్యలకు గాంధర్వ పరిణయంబు విధిప్రణయంబనియకాదా తొల్లిమిముద్వతీ శకుంతలా నర్తదోహిత్యాదులు మాహాకులీనలు తత్తాదృశ గుణగణ మహర్ణవులగు మైథిలీలు దుష్యంతపురుషుత్స ధసంజయాది త్కృత్రియాన్వయోత్తముల గాంధర్వవివాహంబునం బరిగ్రహించి యిష్టభోగంబులనుభవించి సకలజన సమ్మాన్యతం బ్రశస్తికెక్కిరని నీవెలుగుదువా లేరా.

బాల. ఎఱుగుదును గాని ప్రాచీనాదు నాతనంబులగు నాచారంబులకుం బెక్కులకు దేశకాలాది భేదంబువలన గ్రాహ్యగ్రాహ్యతలు గలుగుటజేసియు జనకవశన గుటయు నామనంబు సందేహ శేషంబగుచున్నదే.

వయస్య. ఓచెలియా గుఱియన్నియు దత్తోత్తరంబులు నావటే.

బా. చెలియా యిపుడేమి నేనువలయునే.

వి. నేపచించునది యితరంబు లేదు - అని వారిరువురకు స్వస్థంకేత భాషచే సంభాషణంబయ్యె.

వి. లెస్స లెస్స - గుణ నిరూపణ నిపుణయగు నావయస్యామణి సహాయంబు న దాత్కాలికంబగు నీయాభిలాషంబు ఫలిత ప్రాయంబగునని తలంచెద.

రా. ఇట్లుగాదు ఫలితంబయని వచింపదగు.

వి. అహ నీవగదా ధన్యుండవు - ఇది యిటుండనిమ్ము - తదీయ సంకేత భాష నీవెట్లెఱింగిలివి.

గా. తదీయవదనావలోకనావసరింబున వాణీవదనావ లోకనావసరింబునంబో
తె బుద్ధి ప్రతిభాత్తత నెందె. కావున నాశబ్దములన్నియు మనంబునంగీరితంబులగుట
ననంతరంబు తద్ధ్యాన ప్రసన్న హనస్కతచేబరికింపఁ దదీయశబ్దావశూవంబులగు వ
ర్ణంబులే తదర్థప్రతిపాదకవిపర్యయంబులయ్యె - అక్కతంబున నెఱింగితి.

వి. అప్రలిమ ప్రతిభాభాసుయండవుగదా వయస్యా నీవు - మంచిది - పిమ్మట
నేమయ్యె.

రా. అయ్యెడ గావ్యయస్య యాబాలికంబు కాని - యోచెలియా మభినవాకోపి
తంబగు మల్లీమతల్లిక నిన్ను గొరకితంబయ్యె పుష్పితంబు గావలయుఁ జూచివచ్చెదఁ
గాని నిపుణంబుగ నుండుమరియుపవనాంతరంబునకు వెడలె.

వి. ఆహా యాలలనామణి యెంతకలావతి - కృతకృత్యుండవైతివే - పదంపడి
యేమయ్యె.

రా. అయ్యెడ నాగాలామణి సందుగ్ధమగ్ధమందాక్షానురాగ రసాల సంబు
లకు నిరీక్షణంబుల నంతరంబునకే తెమ్మని పిలుచు దారి కరణింబులుహారుఁ జూచి
వెడలి॥

సీ॥ ఈగదిలోనుండి యాగదిలోనికి నాగదిలోనుండి యావలిగది కీశాల
లోనుండి యాశాలలోనికి యాశాలలోనుండి యవశలుండు । శాలకు నతివిలాసాశ్ర
య సంసృష్ట యుగయుగతొక్కర సంజనిత హర్ష । మంజీర కక్షాది మహితమండనము
గ వెడలుచు నొక్కచో నడసియుండి । నాకాక దడవుచు నాకు దన్నెఱుంగించు
టకు నూపురాంఘ్రి ఘట్టనము నిడుచు । నాజాడచే దదయన మెఱింగియ వెంట
నంటినఁ గొంటెయై తొంటి చొప్ప । మరి మరి దిరుగుచు మురిపెమ్మలీనును నాసా
ధభూమికాహరి విధము । లన్నియుఁ బొడఁగన నవకాశమిచ్చుచు నొక్కొక్కచోట
ను జక్కనైన । మెఱుపు తీవియకరణిని మెఱసి మెఱసి మల్లగుల్లాలబ్రెట్టుచు మరి మ
రలుచు । కలిశచీకేళిమందిర లలితదత్త । హ్రిభరముపరి భూమికి యురవు సేరె॥ ౩౫॥

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. ౩॥ స్వస్తికమునగుచుండలి హస్తగలాంగుళిక పోల హాసితాదరముక్ ।

శస్త్రిలలితములఁ గప్పుచు సుస్తనియది మోము సేర్చి సురుచిదళముక్ ॥ ౩౬॥

క్రింద నిలవంబడియుండె.

వి. ఓవయస్యా యాశయ్య పర్లింపుమి.

రా. ఓవయస్యా నావివక్షావిషయంబగు నర్థంబీవ జనుయోగించితివి బాగు బాగు - వినిచెద శాలింపుము - ఆనుచు సోత్సాహంబుగ.

చ। అభినవ పర్లిపర్లిమ సృణాయా విద్రుమ కాండక్ష్ప వల్లభ పురుష ప్ర

మాణ రుచిరాంఘ్రియు నంతర సక్తసంస్కర । త్వభిమణి ఖండ మండిత సువర్ణమ
యోజ్వల చిత్రపాత్రికా సుభగమహాశ్చంద్ర భృగి శోభిత మంజుల కాయమాన
ముక్ ॥ ౩౭ ॥

చ। మ్ముట తమ శక్ర గోచగణ శోణ శృణీకరణక్షమప్రభా పటల దృగుత్స
వ ప్రభవబావుక పట్టశుణౌఘచిత్రీసం । ఘటననురూప మంజిమవికస్వరమాలతి మాం
జులీల సత్పట కృశబంధురాత్మ పరిబహా మహాహాతమోపబహాముక్ ॥ ౩౮ ॥

చ। సువిమలవర్తులోయతర శుక్తిమణిగణ క్ష్మర్పూర్ణరీ కవచిత శోభిలోచన వి

కాస విభూతిదకాయమానమా । ద్యవితత దృబ్ధముగ్ధకనదంబుజ రత్న విహంగపాళికా
నివహమహావితాన పరిణీత మహాద్భుత శాగురూపముక్ ॥ ౩౯ ॥

చ। శరదప్రదాత పక్షగిరి శస్రభావాసర నిర్మిరోద భాస్వర శిశిరాంశు బింబవి
ల పచ్చశగర్భజరోమజాత ని । ఘోరపరతూల సంభవిత సూనసముత్కర పేళలోపధా
న గవిత చిత్ర శీర్షతల నద్ధల సత్ఫలకాభిరామముక్ ॥ ౪౦ ॥

చ। సుయచిర శౌరసీర మయ సులదర కేసర వారపూరితాంతర పరచంద్ర
కాంత కలితచ్ఛద బంధుగక్షరవోత్కర । స్ఫుగణసముల్బణాభ్యుదిత శుభ్రమ యూఖ
మయూఖరాచిషీ భరిత గృహంతరాళ పరిభర్త్సిత దీపక కాయమానముక్ ॥ ౪౧ ॥

క। నిగ నిగ మెఱుగుల మెలగడు । తనురతనముల చిదురుపలదెనరు కరణు
లం । జగి నెచ్చు పైడి పలకల మిగులకనలరాదు వెడదమెట్టులనోలిక ॥ ౪౨ ॥

తనరనదియ.

వి. వయస్యా యిట్టి దైన దాని వైభవంబునకు గొఱంత నీవర్ణ నాకాశలంబు నకు గొఱంత - కానమ్మ పిమ్మట నేమయ్యె.

చ॥ మదనుడు దానితోఁ గలప మక్కువతోనను మాటిమాటికిం బదనగు న మ్మలంబరపి బాదలు సేయుచునున్న ధైర్యము । న్వదలక మూక భావమున పర్తిలజే యును బత్త్రమంబులక । సుదతిని వెక్కఁజేరి మృదు శోభినఖంబులబ్రక్కలఁటి తిక ॥ ౪౩ ॥

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. గీ॥ దాననంచిత కిలికించిత ప్రతీక । యగుచుఁ దొందరఁ జెందివియాతక రణి । నెదుగుగను భుజవల్లుల నీరు బారు । నాదు గళమునదగిలించె నాతెయిపుడు॥ ౪౪ ॥

వి. అహ వయస్యా నీభాగ్యంబేమని విదియింతు బ్రహ్మానందస బ్రహ్మచారి యగు తాదృశ బాలానుజీ స్వయంగ్రహణ నుఖంబనుభవించితివి. పిమ్మట

రా. మ॥ అపురాబాలిక చెప్పితంబులు విసారాంత్ర పాయంత్రాణ్యా ప పూర్వోత్తర సంధులౌట రసిక స్వాంతానుభూతిక్రమై । కషరిజ్ఞేయ రసోల్బాంబు లు ప్రదుద్ధానంద సందోహముల్విపులశ్రీనుక్మతైక లభ్యములనై వెల్లొందె నత్యంత ముక్ ॥ ౪౫ ॥

గీ॥ ఇవ్విధంబున నభిమత హేల లలర నలరు విల్తుని సేవలు సలుపుచుండఁ బ్రమద సంగతకోక దంపతిరుతిముల బలయువై తాళికస్తుతి పాఠమమరె ॥ ౪౬ ॥

క॥ ఆయెడ మేల్కొని కన్నులు పాయంబున దెలివి చూడ బమిగప్పి మనం । బామెలనాగను గానమి నీయానదురంత చింత నియమితమయ్యెక్ ॥ ౪౭ ॥

క॥ ఏదెసఁజూచిన నదియే మోదమదుమఁ గానఁ బడెడు ముద్దులుగులుకక । ఏది వినబడినఁ దన్నుదు పాదాంగద శంజతముల భావముదగులుక ॥ ౪౮ ॥

గీ॥ కాని తాకంగఁ బోవఁగ గలికి యుపుడు । మాయనైపోవు బానుపుము

లశేరి కన్నుమూసిన వెంటన కానబడుచు నన్ను గనుగొంటేవేయని నగుచుబలుకు॥
౪౯॥

క॥ అపరివిరుండవగుటచే నెపమిడి వేసపుడు నీకు నెయ్యముమీతే । యప
ఘనము దాచితి యొడ నపశంకత నొసగితి ననయముఁ జేకొమ్మి ॥ ౫౦ ॥

గీ॥ మరియు నాకేళి వేళల జరిగినట్టి మాటలను దాహించి నామానమడర ।
మల్లసంబులనాడుచుఁ బల్లవించు బ్రేమననయంబు నమచూరుఁ బేరువాడి ॥ ౫౧ ॥

క॥ ఇది కలయని యెట్లెన్నుదు నది జాగ్రద్దశలఁ జేర ననుభవ పథము । న్నది
బమవి యెటుల నుడువుదు విదితములెల్లను మెలంగు వితత స్ఫురణక ॥ ౫౨ ॥

వి. వయస్యా యయ్యవసరంబున వబ్బాలామణి ధరించిన వసనంబెట్టి చాయ
గలదై కానుపించె.

రా॥ విను వదించెద.

క॥ సురభి పయఃఫేనచ్ఛవి భరితంబైనను దనీయ భవ్యవపుష్కరి । భరపరివృత
మై మేల్చంగరు మెలుగులగుముల మిగుల ఘటియించునదై ॥ ౫౩ ॥

వి. వయస్య వికృష్ట ప్రాయద వన మహాపకరణ మహనీయ సౌధతాదృశ బా
లామణీవిలాకనాదికంబులు స్వప్న శాస్త్రంబున నభిష్ట కల్యాణ ఫలప్రదంబుల నివి
హితంబులగుట వీనిలో మెక్కిక్కటియ ముట్టిదగుటకుఁ దద్దయు సమర్థంబు - అ
ట్లుండ నన్నియు నీకనుభవ విషయంబులగుటం దదవసరంబు ప్రభాతప్రాయంబగుట
ను నీకు వేగంబు సత్తమాభిషార్థంబులు లభించు.

రా. సప్రమోద వికాసంబుగ - సత్యమస్తు వచస్తవయని నారెసారెకునుడివి
ఓవయస్యా నానుభీష్టం బాకన్యారత్న లాభంబుకంటెఁ దక్కినదెద్ది - అద్దిలభించిన
స్వర్గరాజ్యంబైన నభిలషింపను.

వి. వయస్యా నీవతిమాత్రంబు సంఖ్యావత్సంఖ్యాత వైదుష్యండవుగదా. స్వ
ప్నదృష్టంబైన యర్థంబు జాగ్రద్వ్యవహారంబున ననుభవించుట కభిలషించుట సమంజ
సంబేనా.

రా. కారు పయస్యా నేత్రేణుంగుదు - ఐనను మనోవృత్తితాదృశంబయ్యె
అట్లైన వివేకధారనాభ్రాంతి పంకంబపనయించుచు మనంబునకు బ్రసాదంబు సంపా
దించుచుఁ గాలయాపనంబునకై యొక్కరుండన మృగయావ్యాజంబునఁ దురంగమం
బాళోహించి పురస్కారంబునకుం జన నయ్యది యాత్మీయ రయాతిశయ
ఖంజి కృతకురంగ తురంగంబై పశుసంగతంబుగాక ముహూర్త మాత్రంబున నతి దవీ
యంబగు నయనంబుతిక్రమించి యవిదితంబగు నొక్క యరణ్యానీగర్భంబున నలిచె

వి. ఆహా బహుశంబగు కష్టంబునిష్ఠతమం బాదిష్టంబున బ్రాప్తంబయ్యెఁగాఁ
బోలు.

రా. ఇదివరకు నట్లకానంబడుచున్నది.

వి. అయ్యెడనైన బడలిక యొకటి కెందు దినంబులం బధ్యాహారాది నిషేవ
ణంబులఁ గుందవచ్చు నే.

రా. ఈయాసం బట్టిదనుకొంటివా - కాగు - అక్కడ గొంత కర్జంబు
జరిగె నద్ది వచించెద నాలింపుమని యాహరిణాహృత వాఙ్మేక్షణల సార్థారవ శ్రీవణం
బు దొలుతిఁగ జరిగిన వృత్తాంతంబంతయు సవిస్తరంబుగఁ దెలుపుచున్నాడు.

వి. స్వ. ఆహా యెంత యాశ్చర్యము - ఆపేటికాంతరస్థిత కన్యారత్నద్వయం
బ కాబోలు కుంభస్థనిదేఁ దెలుపంబడినది - దైవంబీతని కాబాలామణి సంఘటింపని
ట్లొనరించెఁ గాఁబోలు - కాకున్ననిట్లు తటస్థించువా అని స్వర శాస్త్రీరాధాంత ప్రి
కాగంబున నాడీ పరీక్షణంబొనరించి యాకన్యామణి నితండు పరిణయింపం గలవా
డేయని తలంచి.

ప్ర. ఓయి పయస్యా దురాత్తుండగు నాయసుర సమయించి యార్తుజన శ్రా
ణంబున గన్యాత్తుండ వైతివ - వారును విధిమనోరథ విదంబున పరీక్షంపఁ గలరు ఇ
య్యెడ నీకు విషాదాతిశయంబున కెద్ది నిదానంబు.

రా. కలగేనిదానంబుత్తునుంబు.

వి. అద్ది కథనీయంబేనా.

రా. నీకు గోసనీయంబు గలదా.

వి. ఐన దాన నావీనులనిండింపుము.

రా. ఆకన్యాద్వయంబు స్వప్నంబున నాచే జూడబడినదయని తద్వపు
శ్చాతూరి నిరీక్షణంబునం దదీయ స్వరంబునం నడుక్తి వైఖరీ విశేషంబునను నిక్కంబు
గఁ దోచుచున్నది.

వి. ఈయందంతంబు నిరాంతం బద్భుత నికాంతంబై యుండె - ఆమందసం
బు చనుధరియందుఁ బ్రవేశింపఁదగు - అట్లైన దాని సంగతిం బరికింతయు - విషా
దంబు వీడి మజ్జనాది కార్యంబులు పరికంపజేయుము - అని దారంపు దెస గనుం
గొని - ఓయవ్వండక్కడ - ప్రతిహరిప్రవేశించుచున్నాడు.

ప్రతి. ఓసుబ్రాహ్మణ మణి నీయనుకాసనీయంబనుకాసింప నీజనుండు గడు
జేడుక పడుచున్నాడు.

వి. చెంతకుంజని వానికర్ణమూలంబున నిట్లని జపించుచున్నాడు.

ప్రతి. భవదనుకాసనంబతి మహనీయంబని యట్లొనరించుచున్నాడు.

వి. వెండియు నంతరంబునకుం జేరి - ఓహయస్యా యియ్యెడ నొక్క మంత
నంబొనరించితి నేవి యేలెంచుఁగాని నీవియ్యెడ బాడమిన బడిలిక గడు నిబ్బడి
గా నభీనయింపుచుండుము - మరియు నత్తటి జరుగు చెయ్యపులన్నిటికి విరక్షత వీడి
యేమియు ననుయోగింపక నానుకూల్యంబుచే నుండు.

రా. సోభ్యేకంబుగ - ఓరీ ఛాందసుఁడా యెంత పని నేసితివి.

వి. నేనేమి నేసితి.

రా. అనిష్టంబు.

వి. ఇది అనిష్టంచేసా.

రా. దీనికంటె మణి యొక్కండగు నద్దియెద్ది.

వి. ఎంచునుండి.

రా. అద్దినీ వెలుంగవు గాబోలు - కానిమ్ము నచించెద వినుము - దేవి పూర్వ మందే నాయందన్యాసక్తత శంకించుచుఁ బ్రసక్తిమాలియుఁ జిడుముడిలిడుచుండు ఏ తాదృశంబులగు నిదానీంతన వికారంబుల వాలోకించెనేని మిగులం గుపితయగు - ఇట్లగుననే కాదా యామయవ్యాజంబున నేరికి నలక్షీతుండనై యిట్లంటి. *

వి. వయస్య యట్లగునని కాతరత నెంచకు - దేవి నీయందలి మాత్రంబనుకం పాసంపాదిత సౌహార్దస్వాంతయగు నటుల నొనరించెద.

రా. ఆహా కష్టము - నీకుఁ దోచినంత సేయువాడవు గాని పౌర్వాపర్య విచారపరుండవుగావు - మదీయ భాగధేయవశంబునఁ గాఁగల కార్యంబులు నెరవేరఁ గలవు - కావున నీయిష్టప్రకారంబున పతికాంక్షము.

వి. మంచిది యీభరంబంతయు నీకెందుకు - నీపూరక చూచుచుండుము - కర్తవ్యార్థంబంతయు మన కిరువురకు లాభికరంబుగ సంగఱుటించెద.

రా. ఇయ్యెడ నీవేమి లాభంబు సంపాదించు కొనందలఁచితివి.

వి. తినంబోవుచు రుచులడుగవేల - చూచుచుండుము.

రా. ఇట్టి యవసరమందును స్వకార్య తత్పరతయేనా.

వి. స్వయంతీర్థః పరాంస్తారయతి యనునయంబు భవదీయ శ్రవణ నిలయంబు గాలేదా.

రా. సప్రమోదంబుగ - వయస్య యాత్మసాదృశ్యంబున నన్ను వభిమతార్థ సంగతు నొనరింపమా.

వి. అర్దుకుకేమి సందియంబు - నేను వచించిన కరణిగను కని నిపసింపుమా.

రా. అటుల సలిపెదనని యాతనితో నిష్టాలాపంబు లొనరించుచున్నాఁడు.

పిమ్మటఁ బ్రవేశించుచున్నది భర్తృ పీఠాకర్షితాత్మయగు దేవియు సఖియు.

సఖి. ఏమే వయస్యా దివాతన శశికల కళణి మిగుల శోభనీయాత్మవై చూప
ట్టుదువు.

దే. సవిషాదంబుగ - సఖి యీ సమ కుంబున సమయింపనలవడని కడగండ్లకుఁ
బాల్పడితిగదా.

స. ఎప్పుంటెనంటివే చెలియా యిట్టు.

దే. ఆర్య పుత్రునకుంబెక్కు దినంబులఁబొడమిన్ యవస్థ యెఱుంగవే.

స. చెలి యిదివరకు నట్లెయున్నదా

దే. అట్లున్న సేమంబేకాదా.

స. నేను విశదంబుగ నెఱుగఁగాని యది యట్టిదో వచింపుమి.

దే. ఔను ఈనడుమ మనము గలియమింజేసి యిచ్చటి నుద్ది నీకొక్కింతయు
విదితంబు గాకుండు - కావున వినిచెద నాలింపుమా - ఆర్యపుత్రుండు లోగడంగింకం
జిక్కి యుండుట నీవెఱుంగుదువు గదా - అట్లుండియయో నడుమ నొక్కనాడొ
క్కరుండ ప్రాద్దు పుచ్చుట కని సంజకున్జాముండమాపు నెక్కి వేట పొంటెఁబేరడవి
కింజనెనట - ఆరేయి రెండవ జాము గొంత జరుగఁదిరిగి యేతెంచెనట - పిమ్మటం
బరిచారకులేరును సెలవు మొందక సాచెంతకు రావలువడని యానతి సేసెనట - మరియు
నొక్కరుండ యాయుధ్యాన సౌధంబున నివసించెనట - ఈయుదంతంబు మరువాడు
దయ సమయంబున నేవిని యాతని చెంతకుఁ జేరి చూడఁగద్దయు వినకుండైయుండె -
మరియు.

చ॥ అపరిమితావనీశ మకుటాంతర హీరదుదార కాసనుం । డుపచితదర్ప విద్వి
షది భోత్కర్ష ధైర్యభిచామృతేంద్ర రా । వపటిమ చాపటంకృతియావాక్సతి మస్తక
తారలీవిధా నపటుమనీషుడైన పతి నాకు పశుండయియుండు నర్కలిక ॥ ౫౪ ॥

గీ॥ అట్టివాడయ్యు నన్నని యపుడు పగతుఁ జూచుకరణినిఁ బెడమోము సొల
పు మీఱఁ । జేసెనేనిది యేమని వాసిదొలఁగి యడుగఁ బడుగున సరిగాఁగ ననియె
నిట్లు ॥ ౫౫ ॥

క॥ ఓరాజపుత్రిని న్దన । నారాటము డెందమునకు నభివృద్ధమగుకొ । నీరాక నే
వదిలించెద । మారాడక మఱి పొమ్ము మఱి యడుగకుమి ॥ ౫౬ ॥

ఆని యుత్తరీయంబున నొడలెల్ల సిండంగప్పుకొని కన్నుండెనని బాష్పంబులు
విడుచుచున్నది.

సఖి. సాశ్చర్య భేదంబుగ, ఓచెలియా యెంతమాట పుట్టెనే. ఇద్ది పరికింప
జాబిల్లి బిల్లి వలనఁ బిడుగువొడముటయుఁ దన్నిఘ్రాలోనుండి యుల్క వెడలుటయుగ
వోధంబు వలనఁ గాలకూటం బావిర్భవించుటయు నవనీత పిండంబువలన విస్ఫులిం
గోత్కరంబుదయించుటయు సాధుజనాననంబు వలనఁ బరాపకారై కాధంబగు భాష
ణంబు వెలువడుటయునై కన్పట్టు. సమయ వశతంబొడమునవస్థా విశేషంబునుభవం
బు వీడి యేరికి నిరూపింప నలవడవు. నైపుము. పదఁపడి యేమయ్యె.

దేవి. సఖి యప్పుడు నామనం బతిమాత్రంబు కోర్ధావమాన విషాద నిర్దగ్ధం
బగుట వెట్టిదశనొందెనో వచింపఁజాల. అట్టి దాననై వెంటన యేతెంచి కొంతతటికిం
దాలిమిం దెచ్చికొని బ్రతికియుండిన శుభములఁబడయవచ్చు ననునయంబు జీవంబున
కాధారంబు నేసికొని యవధారిత ప్రాణ పరిత్యాగోద్యమంబునఁ దొలంగితిని.

సఖి. సాశ్చర్యవిషాదంబుగ. హయెంతపనిపుట్టె. సఖి తొలుతం దత్తరపా
టున ననుచిత వికారి పరవశవయ్యును బదంపడి సూహామహానీయమనీవవైతివి. అ
య్యెడ నీకు “సహసావిదధీతనక్రియామపి వేకః పరమాపదాంసదరి - వృణతేహివిమృ
శ్యకారిణంగుణలు భ్రాస్వయమెవసంపద” యను కిరాతజాకనీయ పద్యంబుపస్థితంబ
య్యెనని తలంచెద.

దేవి. సఖి యాను.

సఖి. చెలి యట్లుగుటంజేసి వెనఁగ సకల సౌభాగ్యసంపదలకు జనననికేత
ంబగుదువు.

దేవి. చెలియ యిదివరకైతే యట్టి తలంపు విలసిల్లుగాని యధునాతన స్థితి విత
క్కింశఁ వోచకున్నదే.

సఖి. అది యెట్లు.

దేవి. పెక్కువాసరంబులనుండి స్నాన పాన భోజనాది కృత్యంబుల మెక్కిం తయైన వర్తనంబు దలవడి నైదాఘనిమ్మ గౌఘంబు చాడ్చున నతికృషండ్లై యార్యపు త్రిండుండ నాశుభాభిలాషంబెట్టుఫలించునని తలఁతు.

సఖి. కియదవసరంబు చింతించి. ఓచెలీ యిద్ది భూతావేశమూలకంచేమా యని తోచుచున్నదే.

దేవి. సాశంకంబుగ. వయస్యా యార్యపుత్రునకు నద్ది గలుగునే.

సఖి. ఆయనకుఁ బురాతన మహిమంబునంజేసి యిది యనధ్యాహార్యంచేకాని యుష్పడు సూహసీయంబుగావచ్చు. అది యెట్లంటివేని విను. గ్రహంబులుధారుణంబు లగు నరణ్యంబుల శరణంబులం జేసికొనియుండుననియు దుర్బలులగువారు దారసిల్లిన వారి నావేశించి బహు భంగుల బాధించుననియు జనశ్రుతి సంగతంబగు. కావున నీ వయస్కుండును లోఁగడఁ గింకనతి ఖిన్నుండైయుండి యచ్చటి కేగఁ గావున నవ్వి సోఁకియుయుండందగు. కావున భవదేకప్రాణుండగు నీతండు నీయెడ నిట్టి విరసవర్త నంబు సలుపునా.

దేవి. సఖి నీకు నిట్లు తోచుచున్నదా.

సఖి. ఔను - ఇది యటుండనిమ్ము - పెరిలకేరికైనా నిట్టి వితర్కంబు గలి గెనా

దేవి. ఇంతకుమున్ను మాకెవ్వారికియు నిట్టి యూహ యుదితంబుగా లేదు గాని నుబోత్తాణుండార్యపుత్ర ప్రేయవయస్కుండగు విమాషకుండంతకు లోఁగడనే యాయనంగని యేమి పరికించియోగాని గ్రహబలిసాధనంబులగు పదార్థంబుల నహా జనంబుచేఁ దారిపించికొనియే తేరవలయునని వార్తన నేనె..

అట్లైన నద్దియ నిక్కంబగు.

దేవి. తదీయ నచన విశ్వాసంబున నేను నట్లు గలుప నుద్యోగించితిని.

సఖి. అట్లైనం దడవు వీడి వెసగ నట్లొనరింపుము - నేనును వెండయు నే
తెంచెదనని నిర్ణయించుచున్నదిదేవియుఁ దాత్కాలిక కృత్య నిర్వహణంబుకై యద్యో
గించుచున్నది.

పిమ్మటఁ బ్రవేశించుచున్నది. ప్రాణవాధ సాధంబహుజన సంచాహితత్రినయ
న ఫల పరిష్కార మహాస్వాద ద్వాత్రింశల్లడ్డుక మహారజత పాత్రయుఁ దాదృశపాక
పాటల గోక్షీర భరిత కనక కలశయుఁ బరిమిత పరిచారికానుగతయు దేవి.

వి. ఈషడ్వారంబున దేవింగాంచి- రాజాంజాచి-ఓవయస్యా దేవియేలెంచుచు
న్నది గాని విషకుండవు గాక వైరస్యంబభినయింపుచు దేవితో నేవచించు వచనంబు
లకనుకూలంబుగ నప్రమత్తుడవై ప్రవర్తకంపుమని దేవి కభిముఖంబుగ.

దే. సుబ్రాహ్మణ యాజనముప్రణమిల్లుచున్నది.

వి. దేవి సమగ్ర సౌభాగ్య సాధ్వీమతల్లికయగుత.

దే. సుబ్రాహ్మణ భవదాగమంబునంజేసియియ్యెడ నిచ్చటికిరాగలిగె.

వి. దేవి యిట్లు వచింపనేల యంతరమ్మునకేలెత్తు.

దే. అందుకుఁదొల్లింటి యార్యపుత్రుండు గాడు గావున నేనొల్ల.

వి. దేవి యవశంబునం బొడము దోషంబు లెన్నుట మహితమతుల కు
చితంబేనా.

దే. (స్వ) ఆర్యపుత్రునకట్టి వికారము వొడమ నొక్క కారణంబుండవల
యు - (ప్ర) సమనాగమర్షంబుగ - అవశతకెద్ది నిదానంబు.

వి. ఇయ్యెడ నేవచింపం జాలను గాని నేనుడివిన చొప్పుచేసితివేని యప్పు
దాలోనించి వచించెద.

దే. ఇపుడేమి సేయవలయు.

వి. ఈషదార్థంబులతోఁ గూడఁబ్రతిజెంత కేతేరవలయు.

దే. ఆర్య పుత్రుండు మిగులసలాగఁడుగదా.

వి. ఇట్టి సంభాషణలు కిద్ది యవసరంబే.

దే. పరిభవంబు విషాద ప్రభవంబుకదా.

వి. తత్కర్తచిత్తవృత్తివికృతం జెందకుండిన.

దే. అట్లైన నీయిష్టంబు చొప్పున వర్తిల్లెదనని యందరితోడఁ గూడి పలి స
మీపంబున శేలెంచుచున్నది.

వి. దేవి ఈవస్తువుల నిక్కడ నివసింపఁ జేయందగు.

దే. అట్లాజ్ఞాపించుచున్నది.

వి. దేవి వయస్యంజెట్లుండెనో చూచితివా.

దే. కాంచి నింతాకులిత స్వాంతయగుచు నాహి యార్యపుత్రుఁడు.

కం॥ గృహపాలీ దాహకహత । నహామహదాభీలకీల వాతాటోప । ప్రహత
మగును చవనాంతర । విహితమరసకదలి తరువు విధముననుండెన్॥ ౫౭॥

ఉ॥ కాంచి జలంబులందిడిన కాంచనవల్లిక పోలెవెల్లనై । నీచరుచిన్ వహిం
చు మెయి నిడితములపలె భద్రలీలలన్ । దోచవుకన్ను లూర్పులదిదూరిములై కడు
వెచ్చునెచ్చఁగా । వీచెడునీతడిపు వెలవెల్లుల పాలయియుండు నయ్యయో॥ ౫౮॥

మఱియు.

చ॥ దినకరదీప్తి సుందరణ దీనసుధాకర మూర్తిత్రైలు నీ । తనితగురూపు
తద్దయు మదావశతీకవికీర్ణ నీరస ద్వారహాశోచనీయమగు వక్త్రము గాత్రము లెల్ల
నాహుతా । శనగత్తిదోంత పల్లవదళావళతంగను నిష్పడక్కటా॥ ౫౯॥

అనుచుం బరిదేవించు చున్నది.

వి. దేవి యీపీతంబునం దుపవేశింపుము. ఈబలివస్తు పాత్రంబిచ్చట నుం
పించుము.

దేవి. (యట్లానరించి) యోయి సుబ్రహ్మణ్య చూచితివిగదా నీవయస్యనకుం
బొడమిన యవస్థ.

వి. దేవీ యశాను. కాలవశంబున నెట్టివారికి నెట్టికష్టంబులు నేరెంచుట విది తంబకదా.

దే. ఈరాజిట్లు కృశించుటకే నిదానంబసిత పక్షాయితం బయ్యెనూనేఁ బరి కింపం జాల నీవు సుగ్రాహ్మణుండవగుట శక్తుండ వగుదువని తలంచెద.

వి. దేవీ యిటువంటివారి కారణంబులు నిరూపింప నేనును మిగుల వేరవడిని గాను. అయిన నాతెలివి బలిమికొలది వితర్కింపనిది గ్రహవేశ మూలంబని తోచు చున్నది. అందుకుఁ గతంబును ఖిన్నుండై యరణ్యానిం బ్రవేశించుట గావచ్చు.

దే. దీని నిక్కంబెట్లు విస్వస్థంబగు.

వి. అద్ది పరీక్షించుటకయే కాదా నీకట్లు వార్తనంపితిని.

దే. నీవు వదించిన పుచ్చులన్నియు నానీతంబులయ్యె నిపుడేమి కర్తవ్యంబు.

వి. దేవీ యీపదార్థంబులన్నియు నీతని మోముచెంతకుం జేర్చి యోగ్రహ వరమాయాగ్రహంబువీడి యిపుడీయర్థంబు లాస్వాదించి యాయనకుం గుళలంబు సంపాదించుమని ప్రార్థించి కొంత తఱి యట్లుంని పడంపడి యొక్క దుర్గతి విప్రున కు యత్కిందిద్దక్షిణా సమేతంబుగా దానంబొసంగుము. అట్లుగానం బిమ్మట దాని గుణగుణంబులు గొంతవట్టుకుఁ దెలి మందగు.

రా. స్వ. ఆహా యితఁడెంత గడును చాపలంబున లడ్డుకంబుల భక్షింపం గోరి మదీ యులు మదన నిదానంబగు నాధికి గ్రహవేశ మూలకతం గల్పించుచున్నాఁ డనుచు వికపిశాకమండగుచున్నాఁడు

వి. దేవీ మావితివా నయన్యుని వదనంబు మన మీబల్యర్పణవిధిఁ దలపఁగా సంత వికసితంబగుచున్నది. కావున సత్వరంబుగ బలినర్పింపుము.

దే. అట్లునరించుచున్నది.

రా. తదీయ కైతవ ప్రమాదాకలన నిదాన హాసనంబ పహ్నావింపంజాలక ము ఖంబు వికాసాధీనంబు సలుపుచున్నాఁడు.

వి. దేవీ కనుగొనుము. ఈయెడ వయస్యుని చూచనంబు దొల్లింటికంటె వికాస విశదంబగుచున్నది. కావున గ్రహంబీయెడ నీతనిఁ గొంతవట్టువీడి బలిద్రవ్యం బావహించి యాస్వాదించుచున్నదని తోచెడి. ఇద్దియ నిక్కంబుగావచ్చు.

దే. సుబ్రహ్మణ్య యిదికామినీ గ్రహంబు గావలయు. కాకున్న నాత్తీ యాజోవిజితపుం గ్రహాధీశ్వరుండైన యార్యపుత్రునిఁ బరగ్రహంబు లెట్లు బాధింప శక్తంబులగు.

వి. దేవీ నూనంబ భవనీయ న్యాహారంబు మూనంబని యెంచఁదగు. అదియు ను మున్ను మున్ను విస్పష్టంబుగాఁగలదు.

రా. స్వ. సభయంబుగ ఆహా కష్టము కష్టము. ఈమూఢుడఁ దొలుత నాకెఱుంగింపక యదేవి రాపించె. ఆపె నన్తాంచి యీవికృతి కామినీ గ్రహ విదానంబని యట్లు వితర్కించి వచించుచున్నది. ఇంక మిగుల నధిక్షేపింపక మానదు. కావున నిత్యశంకితయగు దేవివల నంబరీభవభీతుండనగు నాయెడల దీని యుద్యమంబు వ్రణవ్యాధార్తునకుఁ గటుశలాటుపంక లేపంబగుచున్నది అనుచు సదై న్యక్త ప్రోథంబుగ విఘోకించుచున్నాఁడు.

వి. విదిత తదభిప్రాయుండగుచు - ఓ గ్రహరాజమానీ నిక్కంబు బయలుపడునని చింతింపకు. ఈజీవి చాలదనియు విచారింపకు నీయిష్టం బొడఁగూర్చెనను - అని గోవింగాంచి - ఓదేవీ వయస్యుం డనామయిండయ్యెనేని మనమేమిసేపద నెయ్యది గొఱంత.

దే. సుబ్రహ్మణ్య మన సౌభాగ్యంబంతయు నార్యపుత్ర మూలకంబకనా - సంతోషగబున నట్లొనరింతము.

రా. వికసితముఖుం డగుచున్నాఁడు.

వి. దేవీ వయస్యుం డీయెడను దొల్లింటికంటె బ్రహ్మండయ్యుండునని నేనెంచెద. నీకేమి తోచుచున్నది.

దే. నాకునట్ల తోచుచున్నది.

వి. దేవి యట్టైన నార్యపుత్రు సెజ్జెండెంది కుశలం బనుయోగింపుము అను కూలంబులగు నుత్తరంబు లొసంగె నేని మీదనాలోచితము.

దే. మంచిదని యాతనితలిమాంబునం దుపవేశించుచున్నది.

రా. దీనస్వరంబున దేవీ శాంతకురమ్ము తావకీనకర సరసిజ స్వర్ణవంచితం బ గుటచేతం జూచితివా నామేనెట్లున్నదోయని యశ్రూన్గారం బొనరించుచున్నాడు.

శే. సవిశేషంబగు విషాదంబునం గలుపిత మనీషయాగుచు హా యార్యపుత్రా నీకిట్టి కష్టంబు గ్రహమూంబై యేతెగచినని తెలియలేక యవివేకంబునఁ జాపలమూ లకంబుసి తలంచి మహాపరాధినైతిసిగదా.

రా. దేవీ నాయభాగ్యంబునకు నీవేమిసేసెనవు.

దే. ఆర్యపుత్ర యీయభాగ్యంబునకుం ప్రధానస్వామిత్వంబు మదధీనంబు - అని యతి యత్నుసంస్తంభిత బాష్పయగుచుఁ దనపాణి పల్లవంబున నతనిమేనంశ టం బుడుకుచున్నది.

వి. వయస్యా యీనడుమ నుపవాసంబుల మిశులం డెన్నియాంటివి - ఇపుడు బుభుక్ష యేమైనం గలదా.

రా. సనిశ్వాసంబుగ. ఇదివరకై తే యామాట శ్రుతిపుటంబులకుఁ దప్త సీస సరసత నిచ్చెడిదిగాని యిపుడట్లుండలేదు.

వి. దేవీ గ్రహాంబీషత్తప్తంబగునని తోచెడి - దాని నంగతి యంతయుఁబదం పడి పరికింతము నీవు వేళంబ వయస్యనకు నిష్టంబులగు పాకంబుల సలిపించి యధే వ్యంబుగ భోజనం బిడుము.

దే. సనిశ్వాసంబుగ ఆహా యెన్ని దినంబుల కీభాగ్యంబునకుఁ బాత్రం బయి తిని - కాని యింకొకమాట ఇద్ది నీవేతెఁచుటచే నిపుడు నాకు లభ్యంబయ్యె మోద తినుండి నీవియ్యెడనుండిన నింత కష్టంబు వాటింపక పోవును.

వి. దేవీ గతంబునకుం బరితపించుటయు భావికిం బరిశీలింప మియమూఢ ల క్షణంబులుగాని పండిత లలామంబులుగావు - కావున నివ్వడట్లు సలుపుము.

దే. ఇంతకంటెఁ బెరకర్జం బెయ్యది - ఇది యెంతసేపు ఇదిగో యయ్యెనని స్వానుగత జనసమేతయగుచు విర్గమించుచున్నది.

రా. వయస్యా దేవి సపరివారయ్యి దూరంబుగ వెడలెగా.

వి. చాల దవ్వటిగె.

రా. ఓరి శకుఁడా యెంతకార్యం బొనరించితివి.

వి. సహసంబుగ నేనేమిసేసితిని.

రా. నీవెటుంగవా యెంతకంటె గర్తవ్యంబెద్ది.

వి. నీకు దయ్యంబు సోకెనని బలిచ్చలంబున లడ్డుకాదులం దెప్పించుట.

రా. కాదా.

వి మతియేమి సేయుమన్నావు - నిన్నఁ బ్రొద్దుననఁగా నత్తిసరన్నము దివి బయలుదేరి రాత్రివేళ నిద్రలేక నెనిమిదామడలు నడిచి నడిచి ప్రొద్దు పొడుచుట నరకు వచ్చితిమి. ఎంత యాహూసము గలిగియున్నదని చెప్పదు - ఒకమూల నాకలి యు నొకమూల నీ జువ్వయు నొక్కమాటే బాధింపం దొనంగ - కావున నట్లొన రించితి.

రా. సస్తితంబుగ - ఓరీ ముఁగానీకు బుభుక్ష గలిగిన నంతరంబునకేగి యదుగ నిష్టంబులగు నర్థంబులు దేవి యొసంగదా.

వి. సరే బాగుగా నే చెప్పినావు - ఇట్టి నిజువస్థ కట్టి విషాదించు దేవినీనా కాహారంబిడుమని యడుచుటకు నేనంత ఛాందసుండనయకొంటివా - అదియునుం గాక శాసనంబున నీడ్చించుకార్యంబునమం బ్రార్థించువాఁ డెట్టి వెతఁది.

రా. జౌరామంగి వెరవరివి.

వి. ఇంతమాత్రమే చేతఁగాకున్న సతిదర్శనం బగు నీయభీష్టంబెట్లు సమ కూర్చు జేర్చుకొనగదా.

రా. సన్నేహంబుగ వయస్య యట్లు పరిణించుచుంటివా.

వి. సప్రణయ కోధంబుగ - కాకున్న చూకుం బ్రతుకుపెట్టు.

రా. ఓప్రియసఖా దానింగూర్చి యెట్లాలోచించు మన్నావు.

వి. ప్రణయ పరణామంబగు నమర్నంబున - ఓయీ కొంతసేపూరకుండుమా నేనాకటి కోగ్వలేక యెంతో రహలోనించి యాలడ్డుకంబుల దుగ్ధంబుతో గూడరా వించికొంటిని. పిమ్మట నెంతో యుషాయంబున దేవికిం దగిన పల్కాలు పలికి యిక్కడనుండి వెడలింపితిని. ఇప్పుడవి విన నుద్యోగించిన స్వప్నదృష్టయగు కన్యామణి సెజ్జకుం జేరినగాని నన్ను భుజించ నివ్వనట్లున్నావు - చాలాచాలా - కొంతసేపూరకుండు.

రా. సావిహసితంబుగ - ఓకి మూఢా నీవు సర్వదా యుదర పూరణ పరాయణుండవేగదా.

వి. సధార్మ్యంబుగ - శ్రాప్తాచోభోజన ప్రియయను వచనంబు మఱిదితివా - ఇది నా నెసటనే విధి వ్రాసెనా.

రా. సస్తిరంబుగ - నుబ్రాహ్మణా యథేష్టంబుగ నీలడ్డుకంబుల నాప్యాడించి - దుగ్ధంబానుము.

వి. సవికాసంబుగ వసుస్యా యట్లు వచింపుము బాగు పిదప నెమ్మదినున్న నన్ను నడుగం గలయను యోగంబుల నడుగుము వచించెద - అంతవట్లుకు నడుమ నడుమ మాటలాడింపకు.

రా. మంచిది - అంతవట్లునకును నీకు వీముఖుండనై యుండెదగాని యిష్టంబు వచ్చినట్లు భుజింపుము.

వి. సవిహసితంబుగ - మహారాజువు నీవట్లుసేసిన బ్రతుకుదును. రెస్స రెస్స యని యట్లానరించి పరితృప్తి నభినయించుచు వసుస్యా యేమంటివి.

రా. నా యభిప్సితంబు ఫలితంబునెయ వెరవెద్దియెనిం జింతించితివా.

వి. అవునుగాని నీవొక్క చెయవొనరింపవలయు.

రా. పయస్యా పచింపుము - దానిశిరంబునం జేసెద.

వి. స్వప్నదృష్టయగు దానియాకృతి యొక్కచిత్రఫలకంబున వ్రాయవలయు.

రా. సప్రమోదంబుగ - మహనీయంబీ యనుశాసనంబు.

వి. అట్లయిన దిష్టంబు నీయిష్టంబ కష్టంబుగ శైరవేర్చునని వితర్కించెద.

రా. నీవితర్కంబు సుతర్కంబగుత - అట్లయిన నాజీవితం బుదితంబగునని నిశ్చయించెద.

అని నిష్క్రమించుచున్నార.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నార బ్రాహ్మణి సపరిచారికగు దేవియు.

బ్రాహ్మణి. పరిచారికంగని - ఓసీ కనకాంగీదేవి మిగుల నవసీయున్నట్లు గా నంబడు - కతాబెయ్యదియే.

కనకాంగి. జౌనమ్మ దొరసానిగారు మనంబున నవసీయున్నారు.

బ్రా. అందుకయ్యది కాగణంబు.

క. వీలికగారి యొడలనం గడుబడలిక నొడమె - దొరసానిగారందఱి గఱిత లపంటివారు గారుకదా - దొరగారిమేన నొక్కింతయైన వెక్కురు గలిగినవాడికంటె మిక్కిలి బాధనొందుదురు.

బ్రా. దేవి సతి శిరోమణి రమణైక ప్రాణ సకల ధర్మతత్వజ్ఞ గావున నిట్లుం డవలసివచ్చె - ఆహా యంతకష్టము - తాజాగారికి నసావ్యస్థ్యం బెన్నివాసరములనుండి.

క. వెక్కునాళ్ల నుండి యమ్మ.

బ్రా. సుధా సదృశంబులగు నౌషధంబులకు సేవధులై ధన్వంతరి సదృశులగు నగదల కారులాండిరి కదా వారీయెడ నొడయని కారోగ్యంబు సొంపొంద నొనరిం పరేని రాజకృత గౌరవ పోషణ పౌర్ణ్యంబువలన నెట్లు విముక్తులు గాగెలరు.

క. అందుకు నేనేమి నుడువగలనమ్మా.

బ్రా. దేవి వదనంబుప లక్షించుచున్నది.

దేవి. సనిశ్వాసంబుగ - నియతికృతంబులగు సాధీలంబు లనుభవింప కేరికిఁ బరిహరణీయంబులగు.

బ్రా. దేవి యజ్ఞాన వశంబుననిట్లు తలంచుటయ కాని తత్వదృష్టిం బరికింప నం తమాత్రంబేకాని యొక్కటి యలోచింపవలయు - జన్మాంతరకృతం పాపం వ్యాధి రూపేణ బాధతే తచ్చంత రొషధైర్దాన్వేష హూమార్చనాది భిరిత్యాద్యభియుక్త పురుషప్రోక్త విధులుశ్రుతి విధంబులై విలసిల్లుచున్నవికదా - మహారాజా గారికీవిధుల స్మియు సుకరంబులే - కాక ఫలదంబులును - కావున నవియాచరింపబడ లేదా - ఆ చరింపబడియు వితథంబులయ్యెనా.

దే. ఈయెడ నెవ్వయు నొనరింపబడలేదు.

బ్రా. ఎందునుండి.

దే. ఆర్యపుత్రుండీయెడ నెందుకు నవకాశంబీకుండుటను.

బ్రా. కొన్ని దినంబుల నేయుపాయంబులైన వినియోగింపఁ జేసెనా.

దే. తొలుతం గతిపయవాసరంబు లొషధ సేవంజేసె.

బ్రా. తొలుతం బొడమిన తమవికృతం బెట్టిది.

దే. ఒక్కనాడు ప్రభాతంబున మేల్కొని యత్యలస భావపరీతుండై స్నానా ది కృత్యంబుల విముఖుండై యుండె - అయ్యెడం జకిత్సకుల రావించి యాషధ పృ యోగంబు లొనరింపించితి - అయితే వారివచన ప్రకారంబు మితాశియై యుండవచ్చునా యట్లుండలేదు.

బ్రా. దేవి భవద్వచన సాధవంతుండకదా యాన్యపశిఖామణి.

దే. ఔను నిక్కంబకాని యియ్యెడ నానుడువుం గరుణింపఁడయ్యె నేనుం నేవలూచార స్వీకారాభావం బయ్యెనేనిఁ దద్దయుఁ గృశుండగునని యొత్తి వచింప వెఱచితిని.

బ్రా. ఈయెడ నొషధనేవ సలుపుచుండెనా.

దే. లేదు.

బ్రా. అందుకెద్ది నిదానంబు.

దే. అట్లుండ నొక్కనాఁ డేకాకియై యనుయాయులుగ ననుచరే వర్గంబు మరలింది మృగయావిసౌదానంబు సలుపుదునని నాతోవచింపకయ యొక్క మహా శ్వంబాహోహించి చనియె - మరలి రాత్రియందు సారీ యామం బతీత ప్రాయం బుగాఁ నేతెంచి యానుశ్వంబువలన ననరోహించి సంఘటితకహటుండై య హ ర్ష్యాంతరంబుననుండెనట అంత నశ్వపాలకుండేతెంచి యానుశ్వం బతిమాత్రభిన్నం బుగాఁ దలంచి తగిన యాహారంబిడి దాని సంరక్షించెనట మరునాడు దినకరుండు దితుండైన కొంతతటికి లేచి యశ్రాంతాల సతాశ్రాంతుడగును హస్తీయ దర్శనాగతు లైనభిషగమాత్యాది ఖర్గంబునకు సరేకదా నాకును నానియమంబువీడి రాఁగూడద ని శాసనంబు విదితంబు సేసె.

బ్రా. ఆహా యెంత ప్రమాదంబు పథితంబయ్యె - మహారాజునివర్గంబున రీషకుసుమ నుకుమార శరీరుండును సౌందరీ వధీరిత రతిరమణుండు - ఇట్టివాఁడు నవ సి మహారణ్యంబు సారఁదగునే- ఆయరణ్యం బతిమాత్రదృప్తక్రవ్యాద బలాత్కార సంహత మహాభూతలై యుండుట బహు విధగ్రహాశ్రయంబునగు - ఈయెడ నీ మహారాజుతి భిన్నుండై యుండెఁగావున నెద్దియైన నీయన నావహించి యుండవల యు కాకున్న నిట్లాహారాది పరాజ్ఞులుండై యుండునా.

దే. సువితర్కంబుగఁ బరిచారికం గాంచుచున్నది.

ప. అడఁకువమరరాణి గారూడెందమునం దలంపుడు ఈయన్చుగారు వినిచిన పలుకును నిక్కంబై యుండు - జగంబున నిట్టి సుద్దులు గలిగేయున్నవి.

దే. సుబ్రహ్మణి నీవచనం బాదరణీయంబై యుండు - అదియు సాహోవింపవల సినదే - దీని నిక్కంబు తెలియట కేమియపాయంబు.

బ్రా. దేవీ ముత్యోజ్జ్వలనాది వశంబున నితరమనూగ తార్థని వేదన సమర్థ

లగు విప్రశ్నిక లక్కడక్కడ నుండుదురు - కావున వారిరావించి యనుయోగింప దీని తత్వంబు విదితంబగు.

దే. స్వ. ఇద్దియు నాశ్చర్యకరంబై యుండు - వెనుక విదూషకుండు నిట్లు చెప్పె అంతమాత్రంబకాక బలిసమర్పణంబున బహువాపరంబుల నాహారాదిపరా జ్ఞులుండైన యార్యపుత్రుండు కాసంత ప్రకృతిం జెందియుండె అయ్యోయిదివరకు నేనుగానకపోతిని - ఇద్దియతథ్యంబు కావచ్చు - కావున దీనికిం దగిన ప్రతిక్రియఁ బరికింపవలయు. బ్ర. ఔను నీవచనంబు లెస్సంగ నున్నది - అట్లునరింతమని మరి చారికం గాంచి ఓసీ చంపకవల్లి నీవు రచ్చకేగి విప్రశ్నిక లెవ్వరైనఁ గానంబడుదు రేమో కాంచిరమ్ము.

చంపకవల్లి. వీలకరాణిగారి యానతి తలఘావని నిర్గమించుచున్నది.

బ్రా. స్వ. ఆర్యపుత్రుండు మాతరాయనుని విప్రశ్నికావేషధారింజేసి పను పందలఁచి తత్ప్రేక్షానుకూల్య సంధానంబుకైనన్నఁ బనిచె ఈయెడ వాదూరకు న్ననుగాక మఱియొకతె యేతెంచి పెరకరణిం దెల్పినను నీయద్యమరింబంతయు గాణ నయనాంజనాలంకరణంబు కరణి మోఘంబగుఁ గదాయని చింతింపచు దేవీ వ్య సనానుకరణం బభినయించుచున్నది.

మఱలఁజేరుచున్నది చంపకవల్లి.

చం. దేవి చాల పరికించి యేతెంచితి - తొలుత నెఱుక నుండిన వారేరును గానంబడలేదు - కాని యొక్కయాపె జడగారి కప్పురంబుకంటెం దద్దయచ్చంబగు బూడిద పూనుకొని కావి చీరఁగట్టి తావలంబుల మెడనూని బికిరంబు తట్టి కేలండా ల్పి యీవీడ్చిన యేతెంచుచున్నది - ఈనుద్ది తమతో మనవి నేయదునని గ్రక్కున నేతెంచితి.

బ్రా. స్వ. హా యార్యపుత్రుని యత్నంబు ఫలితంబయ్యెనని సంతపించుచు నభిలాష విషయార్థ తాభజత్వ చ్చలంబున దానిం బ్రకాశింపజేయుచున్నది.

దే. హాం నెమరపరికించి - నుబ్రాహ్మణి యట్టివారిలో విప్రశ్నికులండరా.

బ్రా. దేవీ యిట్టివారికి విప్రశ్నికాత్వంబన నెంత - వీరు మహా యోగినులని తోచుచున్నది.

దే. వారిలో విశేషంబు కలదా.

బ్రా. దేవీ యోగినులకు విప్రశ్నికులకుం గంగాకుల్యలకుం భోల మహత్తార తమ్యంబుగలదు . దేవీకృతార్థవైతివి - విప్రశ్నికాన్వేషణంబు సేయ యోగినీ సమా గమనంబగుట భైషజ్యార్థంబు సోపధులన న్వేషించువానికిం దత్ప్రకృతిక దివ్యాష ధ లాభంబుగవా-మఱియును అవ్యాఘ్రేపో భవిష్యంత్యాః కార్య సిద్ధిర్హితక్షణమ్మను నార్యవచనమ్మన నిది మహిత మంగళ నిదానంబు.

దే. సవికాస వదనయగుచు - చంపకవల్లీ నీవు సత్వరంబుగ నేగి మద్వచ నంబున నాపెను దోడ్కొని రమ్ము.

చం. దేవి యానసూన కుతుక తాయని యట్లొనరించుచున్నది.

దే. ఆయోగినిం గనుంగొని ససంభ్రమ కృతోత్థాన యగుచు భగవతీ యీ పీఠం బలంకరింపుము.

యోగిని. అట్లొనరించుచున్నది.

దే. భగవతీ స్వాగతంబుగదా.

యో. దేవీ భవత్ప్రసాదంబున.

దే. భగవతీ నీకు నుఖంబకదా.

యో. దేవీ భూతమయంబగు ప్రపంచంబు కుశలవంతంబగునంతకు మాకు దా ని లోపంబు గానంబడదు.

దే. స్వ. ఇట్టి మహితాత్ములకు సర్వభూతంబులం దాత్మభావంబు పరిపూర్ణం బై యుండు - కామన్న యిట్లు వచించునా. ప్ర. భగవతీ అనాద్య విద్యావరణ ని రాకరణం బొనరించుటఁ బరిస్ఫుట ప్రద్యోతంబగు నాత్మజ్యోతి స్ఫురణంబున సమా

స్తూలిత తమస్సోమగంధంబులగుట నత్రిషసన్నంబులగు మానసంబుల విలసిల్లు మహా
మహుల కానంద సందోహంబు నిష్పందంబ యగుచున్నది.

యో. సాశ్చర్యంబుగ - ఆహా దేవీ విదుషీమణి యాజననం బవిదిత విషయా
నుభవ లేశంబులై యింద్రియ నిరోధంబువలన నేమరక మతిమతి తపస్సమాచరణ
కర్మిత శరీరంబులై శుద్ధిల్లు జనంబులకెల్ల దుష్ప్రాపంబగు వర్థంబు మనోహర తారు
ణ్య శరణ్యాంగివియు మహారాజ పత్నివియునగు నీయవధీరిత సుధావిధంబులగు సం
భాషణంబులు శ్రవణానంద ధువులగుట నజస్రం బాశ్చర్యంబుగ - ఆహా నీవిజ్ఞాన
విభవంబు.

దే. భగవతీ యిట్లు వచింప మాద్యశజనం బెంతమాత్రంబు - అప్పుడప్పుడు
నైసర్గిక కరుణా సమాగత భవాద్యశయోగినీ మణుల నుగ్రహించిన వచనంబులం
గొంచె కొంచెము తెలిసికొని యిట్లంటినిఁగాని నే నేమియుఁ దెలియ నేర.

యో. దేవీ నీవు సంవిత్త యాత్మనగుట మాద్యశజనంబుల గారవించుట నీకు
నైసర్గిక గుణంబు - అయిన నీయొడ మదీయాహ్వానంబు సకారణంబనిస్ఫురించుచు
న్నది - మతియు విశ్రాంతయునైతి కావునం బ్రప్తవ్యాంశం బనుయోగింపందగు.

దే. భగవతీ భవాద్యశ ధన్యజన కృపావలొకనంబునన తరణి కిరణ ప్రసర
ణంబునఁజామరస సంకోచంబు కరణి మాద్యశజన విపదంబు లపదంబులై నశించు -
మతియు నభినుత శ్రీవిలాసంబులును విలసిల్లు - అయిన నీయొడను పశ్చింతంబైన కష్టం
బతదుష్టంబుగావున నచింపవలయు - అయిన నీవిపత్కారణంబు నైతము భగవతియ
సెలవిచ్చెనేని ప్రతికార విధియందు మామకీన మానసంబ జస్రవిశ్వాసాశ్రయంబగు
ననియుత్సహించెద.

యో. దేవీ నీయుక్తి యుక్తి యుక్తంబు - నీయభిలాషం బట్టిదేని యట్లు ప
చించెద - అని తోడెంబుతటి ధ్యానాధీన మానసతంగల్యకాలిక కుశేశయ పలాశవే
శా వేశనంబులగు నయనంబులకుం బ్రాప్తాననా వ నలినదళ కళల తళతళలకు నళిందత
నలవడందేసి వచించుచున్నది - ఓదేవీ భవధనుయోగంబు విషణ్ణరమణ తేమ విష
యంబు.

దే. భగవతీ యావిష్కర్ణతకిం నిదానకంబు.

యో. గ్రహవేశ నిదానకంబు.

దే. ఆగ్రహం బెయ్యెడ నావేశించె.

యో. మహారణ్యాంతరంబున.

దే. ఆర్యపుత్రుండచ్చటికేగ నెద్దికతంబు.

యో. లోగడ నొక్క కతంబునం గలుషిత చేతస్కుండై కాలవినోదంబు
సేయగోరుట.

దే. ఆగ్రహం బెయ్యది.

యో. రాక్షసగ్రహంబు.

దే. అయ్యదేమి కామించి యార్యపుత్రు నావేశించె.

యో. వైరనిర్వాపణంబు.

దే. వైరంబున కేమి కారణంబు.

యో. ప్రాక్తనతను విమోచనంబు.

దే. దానికెయ్యది మూలంబు.

యో. ఈభూరమణ మాదామణి యార్తజన సంరక్షణ పరాయణుండగుట.

దే. ఆగ్రహంబు దొలుతం గిమాత్తకంబు.

యో. నక్తంచరాత్తకంబు.

దే. అనక్తంచరుండెట్టివాడు.

యో. మహాబలమాయా నిలయుండు.

దే. అట్టివాని సమయింప నార్యపుత్రుండొక్కం డశక్తుండయ్యెనా.

యో. తదీయా యురవసానంబు బాసట మగుటం దాచ్యశుండయ్యె.

దే. అత్తటి నిరువురకుం గొంతదూరంబు దురంబయ్యెనా.

యో. ఘోరతరంబగు సమరంబయ్యె.

దే. అయ్యంతరంబున నార్యపుత్రుండు పరప్రహరణ ప్రహారంబుల నిపీడిత గాత్రుండయ్యెనా.

యో. తత్ప్రహారంబుల కితండు శరవ్యంబయ్యె నేని యిట్లుండుటెట్లు.

దే. అట్లయిన నిర్వారవాణుండగు నార్యపుత్రునకుం దద్వారణంబెట్లు గలిగె.

యో. సాధ్వీమణి యెయ్యెడం భవదీయ సౌభాగ్య మహిమా లంకృతంబగు తదీయ సుకృతంబు వారవాణుంబగుట తదీయ హయంబుతద ధిష్ఠితంబగుటం దత్ప్రహరణప్రహార జర్జరిత శరీరంబయ్యు నాయుశ్చేషత మెంచె.

దే. ఆగంధర్వం బీయెడ నెట్లుండె.

యో. ఆనైంధవం బిదివరకును నాశ్యానప్రాకిణగణంబె.

దే. సాశ్వర్యంబుగ - ఓయిక్కడ నెవ్వతె.

కంచుకిని. యేతెంచి - యేలికసాని యానతి దండనూన శరసుదద్దయుఁ నెలమి కొరుచున్నది.

దే. నీవేగి వేళంబ యార్యపుత్రుండారోహించు వాహంబు కుశలంబుగనుం గొనిరమ్ము.

కం. దేవి యానతి విరిసరిఁ దలకై నేతగ నాయెనని నెలువడి యట్లొనరించి వెండియు నేగుదెంచి ఓయేలికసాని గానూ వినుండమ్మావు మెయినిండ గాయంబులు గ్రమ్మియున్నవి. ఇది యేమని యడిగిన నాసాహిణి యానదుమం దొరగాను దీని నెక్కి యడవికి వేటకై వెడలినారు - వెండియుఁ గొంతరేతిరరుగ విజయంచేసి యుప్పరిగలోనికి వేంచేసినారు - పిమ్మట నేజూడ నిత్తేజియిట్లు కానుపించె - దానికి మందులిచ్చుచుం గాపాడుచున్నానని నుడివెనని వాక్రిచ్చి తన తావుకేగుచున్నది.

దేవియుఁ బరిజనంబును ముహూర్త మాత్రంబు చిత్రంబునఁ జిత్రప్రతిమల కరణి నొప్పి యన్యోన్యవదన ప్రసారిత నిభృతలోచన లగుచున్నారు.

దేవి. స్వ. ఆహా యాయమ మహిమ ఈమె శక్తింగాన విదూషకుండు నా మానసంబను నియనంబునకు సిద్ధాంజనంబయ్యె ఆయన మంచి వెరవరి - అట్లగుట నే కదా పరివిస్మృతాహారాప్త జనాదికుండగు నార్యపుత్రునకు గ్రహంబుకై బలి ప్రసానం బొసంగించి శదీయస్మృతి కలిగించె - ఇట్టిగ్రహజేత వికారంబె కాకున్న నార్యపుత్రుం డిట్లుండునా - హా యోతకష్టంబు పస్థితంబయ్యె - అని యించుకతటి చింతించి - కానిమ్ము - ఈయవసరంబు పరికింపఁ గష్టాపనోద ప్రవణంబకావచ్చు - ఇట్టి యదృష్టార్థ వక్త్రముగు నీయమ దీనికి నుపశమ విధాన ఏకారంబును జెప్ప నోపుఁ గావున నద్దీయు నీమె ననుయోగింపవలయు నీమెయు దాని వాక్రువ్వం దగునని తలంది. ప్ర. ఓభగవతీ తద్యంబ వచించెద నవధరింపుము - ఆర్యపుత్రుండిదివర కిక్కతంబున నిట్టివాడయ్యెనని యిసుమంతైన నేనెఱుంగ - హయకాయ సంక్రాంతంబులగు గాయంబుల నిద్దియంతయు నైహిక సుఖ దుఃఖాద్యనుభవంబులం బ్రాక్తన సుకృత దుష్కృతంబుల భంగి నశ్యంత విశ్వసనీయం బగుచున్నది - కావున భవశ్చృతిపాదితంబగు నుదంతంబంతయుఁ దద్యతమంబె - మహానుభావపు గావున నీగ్రహం బుచ్చాటితంబు నేయందగు నుపాయం బర్థించెద.

యో. తోడెంబుతటి చింతించి - ఈగ్రహంబు సనిదానాగమంబు గావున నీయెడం బారదోలుటకు నేరికి శక్యంబుగాదు - భవదీయ జీవితస్వామియు సమయ వశంబున నాతి విరవసరం బిట్లుండవలయు - దీనికియ్యెడ నుపశాంతి విధి యొక్కండుగలదు - కాని యది మిగుల దుర్లభతమంబు అయిన నిదియు నవ్యవహితంబ సంఘటించునని తోచుచున్నది.

దే. ఖేద సంవళిత మోదంబుగ భగవతీ మీవంటి మహాత్ములకిట్టి కార్యంబులు సుకరతరంబులేకదా - మఱియుఁ భవాదృశులు పరోపకారపరులని జగంబుల విగితంబు - కావున నేవకులమగు మముంగనికరించి యార్యపుత్రున కనామయంబు ప్రతిబంధ నివారణ పూర్వకంబుగ నొనరించి మదీయ సౌభాగ్యంబునకు రక్షణం బొనరింపవలయునని ప్రార్థించుచున్నది.

ఆ. కృతార్థోఽన యగుచున్నది.

రా. స్వర్ణంబనుభవించి. స్వ. ఆహానాభాగ్యవిపర్యయవిభసంబుదేవిద్వష్టియో గిద్వష్టిననుకరించుచున్నది. నేనీయెడశిక్షకసాక్షికంబుగన పరాధవిధాతృత్వంబునొంది దర్శకర గృహీతంబగు దద్దురంబు దశకు వశంబయితి. ఈయెడ సమాశ్రియంబుకం టెనొండగు నుపాయం బపాయ నివారకంబుగానం బడదని పశ్చాత్పరిసారితంబులగు పాణుల దేవీచరణంబులు వట్టికొని. పృ. దేవీ ప్రణిపాత ప్రతీకారస్సంరంభోహి మహాత్మనామను నభియుక్తోక్తి మన్నింపుమని ప్రార్థించుచున్నాడు.

దే. నిజకరంబులం దనీ నుకరంబులం జరణంబులం దొలగించి ముంగలజేరి. ఆర్యపుత్ర యభియాత్త జనోత్తుల సంభావింపం దదనుగుణంబుగ వర్తించు బాల్యం బాదిగ గురుజన సంశిక్షితులును ధర్మసంరక్షణైక ప్రయోజనులునగు మీవంటి పండి తులకుడగుంగానియాబాల బాలికులము ప్రకృతి ప్రతీపదర్శినులునగు మాబోటిబో టులకు నేసాటిపాటుగలదు. కాబట్టి సౌఖ్య పరీక్షలనంబున నిట్టిమీకు మేమొక్కింత యు గణనీయులము గాము. కావుననీవింక నొక్కటి వచింపనక్కరలే దూరకుండుమ ని యక్కన్నియలంగని మిగులందర్జించుచు నధిక్షేపించుచున్నది.

అయ్యవసరంబునం బ్రవేశించుచున్నది. శంపాలత శృంఖలాన్వయాకలిత హ స్తయగుచు.

దే దానింగాంచి ఓసీ నేజెప్పకున్నను గాంగేయమయ నిగళంబులేవీరలకర్హం బులు తెచ్చితివి గావున నాకనుచితాచరణంబు కలుగమింబట్టి నీతెలివికి మిగుల సంత సిల్లితిగానివేత్రంబానయింపమిగడు బొడవగుతెలివి దానవుకాకపోతివి.

శం. ససంకోచంబుగ. దేవినాతప్పు సైరింపందగు వానతికంటె నదనంబాన ర్చిన నదియు నేరమగునని నేదేలేదు.

దే. ఓసీమించిది. నీవునాయాజ్ఞామానించిన దానవుగాన నాలోపంబు నీకులే దు. ఇప్పుడేగి దానింజేకొనిరమ్ము.

శం. దేవి యానతి శిరంబునకై నేతమెందెనని వెడలుచున్నది.

రా. సభయవ్యాకుల మనసుండగుచు స్వ. ఆహా ఎంతకష్టంబు పశ్చితంబయ్యె ఈమె నిగళయగళంబు దెప్పించె. నామనీబాలికకునో కాక యీబాలికలకోదీనిసం

తి యొక్కంతయేని స్వోపకృత జనంబులవలన నెద్దియైన సేకరింపం దగదని నియమించు - అక్కతంబున నేనెద్దియు నీయెడఁ బరిగ్రహింపం జాల - నీవితకంటె నుత్తరోత్తర సౌభాగ్యం బనుభవించుచుం జిరంబుల్లాసంబులు వెలుంగ వెలయుదువు గావుతమని యాశీర్వదించి కరుణాభరంబున నూరడించి నిర్గమించుచున్నది.

దేవి. సుబ్రహ్మణీ యీభగవతి వర్తనంబు గంటివి కదా.

బ్రా. దేవీ యశాను వారి ప్రకారం బట్టిది - విమలజ్ఞానైక లభ్యపరానందానుభవాస్వాద నిపుణులైన మహాతపస్వులు సంసారమాత్రసారంబులగు నైహిక సుఖంబుల నెల్లంగనకమయ బిసకిసలయరసాస్వాద నిపుణంబులగు మానసావాసంబులు శంబూకంబులం బోలె నిరసింతురుకాని చేకొనుదురా - అట్టివారేయైన నిటువంటి మనకు నటువంటి వారికియు నేమి యంతరంబు గలుగు.

దే. సుబ్రహ్మణీ నీవచనంబు నిక్కంబ సంసార సంబంధంబుచేతనే కదా యవాప్తలాభ సంతృప్తి వీడి యనధిగత పదార్థార్జనం బభిలషించి యీజన్య కోటి మాన్యామాన్యతలం దలఁపక నానావిధ వ్యాపారంబుల ఐర్తిల్లు.

బ్రా. దేవీ నీకు విదితంబుగానిది యెద్ది.

దే. సుబ్రహ్మణీ యీవాసరంబు నీయాగమంబున నాకు మిగుల నుపకారకరణంబయ్యె.

బ్రా. దేవీ నీవిట్లు వచించుటకు నేనెంతదానను - మరియు నేజేసినదెద్ది.

దే. సుబ్రహ్మణీ యిట్లు వక్కాణింపకు నీరాకనేకదా యార్యపుత్రుని బాధా నిదానం బెల్లఁదెల్లంబయ్యె.

బ్రా. భవదిష్ట దైవప్రాప్తితయగు యోగినిచేతనని వచింపవలయు అచిరంబు గ మీరు వీలీనాధులై పరమ ప్రహేదంబున వర్తింతురు గావుత - ఈయెడం గతిపయంబులగు నిలయకృత్యంబులు నెరవేర్పవలయుఁబనివినియెదనని నిర్గమించుచున్నది.

దేవి. స్వ. ఆహా దైవంబెంత భక్తజన పరాధీనంబు - ఆహా సుప్తప్రమత్తం విషమస్థితం వారక్షంతి పుణ్యాని పురాకృతాని యను నార్యవచనంబెంత ప్రమాణంబు - ఆధునికంబగు నీబాధఁ దొలగింపనే కాఁబోలు దైవంబు పేటికనుండి యాక

న్యాయద్యయంబు గృహంబునకనిచె - కాకున్న మానిసు లేరు లోకంబున నిట్టి రూప విజ్ఞాన లావణ్యాది సమగ్ర గుణగణాశ్రయులు - గగన సంచార ప్రవీణులు నగుదురు. మరియు నాయోగినీమణియు నార్యపుత్రునకుం గొంత శ్రీమావసాన సమయంబుం డుటచేఁగాఁబోలు ఖేచరీదర్శనం బార్యపుత్రుని బాధ కుపశామకంబగుననియు నది యు నచిరంబున సమాకూడుననియు వచించి యపుడ ననుం దత్ప్రకారబుభుత్సాప రం దెలిసి యిక నడుగకుండుమని వచించి సత్వరంబుగం జనియె - కావున నార్య పు త్రుని యారోగ్య లాభంబుకై వానిం గనుపరచి చూతము అయితే వారితువురతిమమో హర సౌందర్య జనుర్తుంది రాయమాణ సంహననవల్లికలు అయినం బెద్దయగు ఖేచరి తద్దయు నియమ స్వభావయై కానంబడు - ద్వితీయయైతే యభినవాంకురిత తారుణ్య యు నాగంతుక దుర్నిరూప యత్కించిన్నిదానతపసిని యైన శృంగారైక నికేతన స్వాంతతాబోధ కలావిలాసినియై కన్పట్టు కావున నిది మదవరోధ నిరుద్ధనైసర్గిక మదన చాపలుండగు నార్యపుత్రునకుఁ గానుపింపందగు - అక్కతంబునం బ్రధను నార్యపుత్రునకు దృష్టివిషయం బొనరింతునని తలంచి యట్లొనరించుటకు నిర్ణమించు చున్నది.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నారు - రాజు విదూషకుండును.

వి. ఓవయస్యా నీవదనం బీయెడ నపర్యాప్తస్వాంత నిశాంతంబగుట వంతర్ని స్ఫుతంబగు నాశ్చర్యాధ్యాన వికాసంబుగ నావృతంబగు కరణిఁ గానంబడు.

రా. నర్తసఖామర్త వేత్తవై తివి.

వి. సాత్కంతంబుగ - నాయనుయోగంబు సనిదానంబేనా.

రా. సుమతుల వితర్కంబులు వితథంబులగునా.

వి. అట్లయినం దత్కారణంబు శ్రవణ శరణంబు సేయందగు.

రా. ఇంతకంటెఁ బ్రేమతమం బెయ్యది.

వి. ఆహా స్నేహసంరంభంబు.

రా. ఇద్దియొక యభినవంబా.

వి. కాదునైసర్గికంబె.

రా. ఔనుగదా - సావధానత నాలింపుము వచించెద - దేని యీదినంబున సొక్క కన్యారత్నంబు వెంటనుంచికొని యేతెంచి నాకుం గానుపించె.

వి. విస్తృత నిష్పందనయన సంవృతోన్నమిత వదనుండగుచు నాహా యిది మిగుల విస్తయంబ యియ్యది సంభావింప శార్దూలి హరిణశాబకంబునకు సర్వశృణ నిష్కషణ చకచ్చకదశ్చ గర్భ విభ్రమంబగు దూర్వాంకుర ప్రకరంబు దినిపించు నటులుండె - దేవీ నిసర్గంబెల్ల యెడల రూపరులగు తరుణులు నీకంటంబడఁగాంచి కంటకంబుల కరణి ఖరతర ఖదిర శిఖిఖండంబుల సరణి దలభోలి భిత్తదంభంబుగం బ్రత్యగ్రనిర్దుక్త నిర్నొక మేచక దర్శికిరిమాదిరి దుస్సహవ్యధా నర్థ సందాన నిసర్గలం దలంచు - అట్టిదేవి టుట్టు సలుపుట యాశ్చర్య ద్వారంబు విఘటిత కవాటంబై సంఘటింపం బడియె.

రా. ఓయీ సాంప్రతీకంబగు నద్భుతంబు తదానయన నిదానంబు గాదు - తదానీతయగు నామె ఐయోలావణ్యాది మహిత తమ గుణగణవశాలి మణియయ్యు నియ మపరయగుట మాదృశులకు నభివంద నీయయే.

వి. అట్లయిన నేతాదృశాద్భుతంబునకు మూలంబెయ్యది - తాదృశలగు తప స్వినుల దర్శనంబు దేవితే నప్పడప్పడు నీకుం బ్రాపితంబేకదా.

రా. మదీయ వ్యాహారంబు సమగ్రంబుగ శ్రోత్రపాత్రం బొనరింపక నను యోగించెదు - అందుల కేనేమి వచించెద.

వి. ససంఖాచంబుగ - ఓయీయాభవద్వాక్యా వసానంబు నేనూరకుండెదఁ గాని వక్తవ్యబంతయు వచింపుము.

రా. అటుల ముహూర్తమాత్రంబు సావకాశంబుగ నాకర్ణింపుము. పిమ్మట మేలుగ జాలించింపుము - లోకడ నీతో స్వప్నవృత్తాంతం బంతయు వచించి యుం టినిగదా అందు - మదీయ ధైర్యమణి విశేషసంద్రావణ హరిణకిరణ ఘృణిగణ నై పుణి సర్వస్వహరిణిమగు నొక హరిణేక్షణామణి సకల రాజన్యకన్యా మాన్యలక్షణ యిదిపరకును నామనోమహార్ణవంబను మదీయమానస సుధాకర మండలి భంగి సంక్షు బ్ధంబుగావించు చున్నదను సంగతియు మీకు విదితంబకదా-షరికింప నిజ్జగంబున నదృ ష్ట పూర్వంబున శ్రుతచరంబునైన వస్తువు స్వప్నంబున ననుభూతంబగుట యాశ్చర్యం

బు - అద్దయు బాగ్రద్దశం దాదృశ భావ భరితం బగుచుఁ బ్రత్యక్షంబగుట యాశ్చర్య తరంబు - మఱియుం దదవసరీయ దశావశాత్తయగుట యాశ్చర్యతమంబు.

వి. ద్వాపర పరీతచేతసుండగుచు - ఓయీ నీవ ప్రస్తుతంబగు నప్రస్తుతార్థవా జ్ఞుఖంబు సల్పుట నాయుల్లంబు వేద్యాంశ విమూఢం బగుచుఁ దదుపలభిక్త మిగులఁ దొందర నొందుచున్నది - కావున ముఖ్యార్థంబు వెసగవచియింపందగు.

రా. అట్లయిన నట్ల వినిచెద వినుము - లోఁగడ స్వప్నంబున నొక్క రమణీ య సౌధశాల నిరువురఁ గన్నియలం జూచితి ననియుఁ జిన్నపడుచునందు నామనంబు తద్దయుఁదగిలి దానిం బ్రార్థింపుచుండం ప్రథమ నాయెడలం గనికరించి తదీయ సం గతికై సహాయం బొనరించెనని వచించితిఁగదా ఈ మె పరికింప నా పెగాఁ గనుపించె.

ఉ॥ అద్దియగాత్ర లక్ష్మీసూ మద్దియమం జిమకాంతి వై భవం । బద్దియ స న్నుత ప్రణయహారిపి లోకనసౌమ్య విభ్రమం । బద్దియ యాత్మమాసురినుతా మృతవ ల్లకి వాగ్ధురీభరం । బద్దియ దైన్యసక్తహృదయ ప్రమాదార్జన తత్సరత్వము॥౧౯॥

గీ॥ ఆయినదొల్లింటికంటెఁ గృశాత్తయగుట । భిన్నయై కనుపడును వివేక దృష్టి । నరయనటుకాదు బహుల పక్షైలా లక్ష్మి । మూర్తిలాతిగఁ దలచు నమోహం దెవఁడు॥ ౨౦॥

క॥ కడువిస్తయంబు మోమున । నడరఁగ నతిచిరవిలోకితావుని కరణిక్ । విడువక చూచెను నన్నా । పడతిరవికర ప్రమృష్టపద్మేక్షణయై ॥ ౨౧॥

ఇంతకంటె మరియొక చిత్రంబు సేత్రపాత్రంబయ్యె వినుము.

మ॥ మరియుం జేరువదేవి యున్నయెడ నామాన్యాత్తతాటస్థ భా । వరతిం జూచు నుశీలతన్నను మహావాత్సల్య పూర్ణాక్షియై । పరిచర్యావిధికై యటిట్టరుగ వి స్వస్థాగరోల్లాసయై । చిరసంవీక్షిత విస్మృతావుని వలెకా జింతించుచుకా జూచె డుకా॥ ౨౨॥

మ॥ అశరీరాత్త కమే పిశాచ పదకార్యంబు హృజ్జన్తరా । దృశుఁడొటం బ రికింప భూతమగుడుకా దీవ్రాత్తతకా సోకినకా । చకుఁగాఁజేకొని 'భూరి విక్రియల నావార్తకా జగుప్సాద శా । రశనాబద్ధము నేని మర్కటివలెకా రాగంబు నాడిం చెడికా॥ ౨౩॥

సీ॥ మదన పిశాచ సంపాదిత జ్వరభారవిక్రియాభంగ ప్రవీణుడగుచి । కిత్సక
మణిగలగేళిఁ గూడిన కన్నెదానిమై పూత యతిగు విభూతి తదధర రసమ మంత్రా
భి సంస్కృత తీర్థమతి దీర్ఘతద్వేణి యమరు వేత్రి । ఇల్లిక కవచమతల్లి కవలమాన
తదుదార చరణాంగద రశనాది । మహనీయ మండన మహితశింజితములే శ్రవణ సౌ
భాగ్య సంత్రాణ ఘృణులు । గురుతరసౌరభా గురుధూప ధూపిత తత్కచబర్హగంధా
ను భూతికలిత ధూపానేప కలశీని నాగంబు మాధుర్యధుర్య తన్తాన్యగీతినిబిడోప గూ
హావి నిష్పన్నతన్నణీహార ముద్రలు రక్షణాంకములగు । లలిత మందాక్ష సంగత ప్రణ
యభరస । ముదిత సరసార్థ గర్భితా మోది జీవ । మయతదుదిత సుమావలీమహాదఘా
ఘ । ఘస్తరత్వాత్తమా మంత్రకమ్తు సుమ్తు॥ ౬౮॥

సీ॥ మలయ జశ్యాదసంభరిత శీతమయూఖ మణిబద్ధగర్త నిర్దజ్జనంబు । స్వకి
రణోద్వాంత తౌషరభరాక్రాంత జగదిందుమండలీ సంగతంబు । అన్యోన్య కాష
సాంద్రాక్షిప్త శీకరోల్లాల సుధాసరఃఖేలనంబు । హైమన జలనీలికాలి కాంతన్యూత
నిబిడశయ్యస్థలీ నిత్యనేప । యునుని సర్గోత్థ రాగోదయోరుతైల । భరసు సంభృత
హృదయాంత విరహాదహన । జృంభణోద్భూత సంజ్వరాలంభవిధికి దంభముననైన గడ
ప సంరంభులగునె॥ ౬౯॥

గీ॥ శ్రితబహు శ్రితులైనట్టి సుమతులెల్ల । స్వప్నదృష్టార్థములతో నసత్యవ
స్తు । పులను బోల్తురకటయది దలచవంధ్య । మనఁదగుఁ గ్రియామ భూతి ప్రిమాణ
ము గద॥ ౭౦॥

గీ॥ చేటుదడిజేర విపరీత చేతనయగు । నుడువుఁగలఁపగ నెడలానవిడిచి పో
వు । పీఠిదములెల్ల మిగుల నప్రితిదముల । దృశ్యదృశ్యము విపరీతదృష్టిదనరు॥ ౭౧॥

మఱియుఁ దారకానికర పరివృతంబగు తుషార కిరణ బింబంబు విష్ణుపదంబును
తారతారాగారంబున మేయ ఛాయ సంవ్యాప్త పుష్కరమణి కలితంబును మహత్తర
కుశీర మకరవైసారణాది సంచార సౌమ్యభీకర గ్రాహపూర్వా విహారాశ్రియంబునగు
నంబరంబునసం జాతసాగర భ్రమంబగుచు నపూర్వసరస్వదా వాసలాల నావశంబు
ననో కాకున్న నతిచిర సమయ నిష్ఠిత లవణోదశంబరంబగుఁ దజ్జనిత కైరస్యంబున
నతి పవిత్ర మధురతరసుర సరస్వతీ వారపూరాస్వాద కందళదమంధ తర్షణంబుననో

స్వావాస సముద్ధితంబై పరితః పరిస్ఫురదుడు పటోలకపట సముట్టికిత దహనకణగణ
పరివృతంబై పొడమిన బడబాసల మండలంబు కరణి నాడెందంబునకుఁ గడుజడుపు
వొడమించుచున్నది - చందన నిలయ శైలవలమానంబులును సదేశ సరస్సు మనస్సం
శ్లేష సముదితా మోద కందళంబులును సాంద్రచంద్రా తపసం వళితంబులునగు మరు
త్కిశోరంబులుం దాదృశా శ్రయాశ ప్రిస్ఫురణ మయంబులగుచు నతంద్రంబులై మ
దాత్తకతిదుస్సహ విషాదంబు లొనరించుచున్నవి - కావున నామనం బనుకూలపాత
ప్రేరితంబగు గాలిపడగ చందంబునం బరివర్తితంబైన కులాల చక్రంబు సరణిసన్నిబ
ద్ధగుణా త్త్విప్తంబగు కందుకంబు కరణినసం వెద్య వికారంబై పరిభ్రమించుచున్నది -
సన్నిత్రంబు శోకమకరాంక తారకంబనియు నానందకుముద సందోహ గోహిణీ క
మండలంబనియు లోకవిదితంబు - కావున నీదురంత సంతాపంబు నంతంబు నొందిం
పఁ దగిన యుపాయంబు నిరపాయంబుగ నరసిననుం బ్రకృతिसంక్రాంతం జేయుము.

వి. స్వ. ఆహా ప్రియపయస్యుం డీయెడ మరుఁడు వొడమించిన జడువునఁ
గడుబడలియున్నాఁడు - ఈతనికెట్లు మనోవిమోదనం బొనరింతునని చింతించి - కా
నిప్పు ద్రవవ్యాహారంబులం బలికి చూతమని.

ప్ర. వయస్యా యాత్తాను భవసిద్ధంబు లోక ప్రసిద్ధంబును నైన యొక్క ప్ర
తిక్రియ కలదు - అను నర్థోక్తంబున.

రా. ఆగంతు కాగతచేతస్సావ్యస్థ్యని చందరంబున, సవికాసవదనుండై సామ్రా
డితంబుగ - వయస్యా యట్టి సాధనం బెయ్యది వచింపుము.

వి. కమలా ఫలంబులు నుత్తమ కదలీ ఫలంబులు సిత సితాకల్పిత బహు విధ
సుగంధ వస్తు బంధుర పానక రసంబును పన్నీరక్షుణ్ణ ఘనసార మిళిత చందనపంక విలే
పనంబు నాదిగల శీతోపచారంబులు పెక్కులు గలవు - కావునఁ దత్సేవనం బొనరిం
చితివేని యాసంతాపంబు నితాంతంబు శాంతంబగు.

రా. సజాగుప్సంబుగ - వయస్యా యివ్వి చేనేలుంగనివే - ఎల్లపదార్థంబు
లెల్లయెడల నవస్థా వశంబునఁ జేతన వ్రాతంబునకు స్వగుణ కార్యంబులం బొడమిం
చుఁగాని సర్వ సమయా సమయంబులం గార్య నిర్వాహకంబులు గానేరవు - మరియు
వైసరీత్యంబున విరుద్ధ గుణకంబులగు - దందశూక సంద్యునకు శర్కరాపిచు మంద

బులు వ్యత్యస్తంబులై తోచుగదా - కావున నీయుపాయం బహు ప్రాయంబు గాని శర్మ సంపాదనంబు గాదు.

వి. స్వ. హా వయస్యండు సరళ చేతస్కుండగుట ననుం గుత్సితంగాఁ దలం పక నాపలుకు పరిహాస గర్భితంబని యెఱుంగక స్వచ్ఛందా నభిజ్ఞతతో వచించునట్లు పలుకుచున్నాఁడు - కావున నింకం గొంత తడవిక్కరణిన జరిగింపవలయు. ప్ర. వ యస్యా నీయుదితంబు సూన్యతంబ అందుకింకొక్కటి వచించెద - అట్లొనరించితివేని నీకీ యిక్కట్టు దొలఁగు.

శా. ససంభ్రమంబుగ - వయస్యా నీకుం దోచెనేని తగిన వెరవు పరికించి వచింపుము.

వి. సస్థితంబుగ వినుము - ఇత్తటి దేవి రావించి యాయుదంతంబంతయు నామెకు శ్రవణ సంగతం బొనరింతుమేని యీసంతాపంబింతైనలేక హరించిపోవు.

రా. సవిస్మయంబుగ - అది యెట్లు.

వి. స్వ. ఆహా వయస్యం డిదివరకును నాభాషణంబులు ప్రతారణా కరణం బులని యెఱుంగఁడు కానిమ్మింకం గొంత తడవునీచొప్పునం గాలయాపనం బొనరించె దనని. ప్ర. ఓయీ వయస్యా యట్లొనరించితివేని నైసర్గికా శంకా కలంకాత్తయగు దేవి నీయెడ నెట్లొనరించునో యెఱుంగుదువుగదా అయ్యెడం దదీయ తర్జనాజన్య సంతాపంబున నీసంజ్వరంబు లయింపం గలదు

రా. సరోషాశ్చర్య హాసంబుగ - వయస్యా మేలుమేలు వెరవరులలో నెఱ జాణ వీకదా మిగుల బాగుగ వచించితివి. ఇద్ది యవిధేయం బీయెడఁగాని నిపు ణాగ్ర గణ్యుండవగు నీయుపదేశ శ్రవణ మహిమంబున వర్షధారా మేళనంబునం బట్టి నిర్మరంబుకరణి ఘనతరంబగు నొక యుపాయంబు న్నాకుం దోచుచున్నది దాని విని రెంటి తారతమ్యంబు పరికించి యెద్దిలగ్గు నద్ది వచింపు - దానిన యేమరక నొన రించెద.

వి. సవైలక్ష్య సంకోచంబుగ - వయస్యా యెన్ని విధంబుల నాకంటె ఘనుం డవకదా - ఉత్తమోపాయంబు పరికించితివేని వచింపందగు.

రా. వయస్యా నీమంత్రంబు ననేకవిధ వ్యధాహాని గలిగియు నితర బాధా సంబాధంబు గలుగు - శరీర పరిత్యాగం బొనరించిన నాధుని కయావద్బాధా నిరోధంబగు - కావున వీనిలో గరిష్ఠంబగు దాని పచింపుము.

వి. స్వ. ఆహా సారస్యం బుపస్యసింపంబోవ వైరస్యంబు పస్థితంబయ్యె - వయస్యుని యుల్లంబు మిగులఁ గనలుచున్నట్లు దోచు - దానిం బ్రసన్నంబు నేయఁ దదభీష్ట కార్య నివేదనంబున కంటె నొండొక్క యుపాయంబు గానుపింపదు - కావునకొదప్పుటనామత్తుం బొనరింపవలయు - ఐన నీయెడ నీతండు కర్కశభావంబు గానుపించుట నేనందుల కనుకూలంబుగన వచించెదనని. ప్ర. సవికాసంబుగ - వయస్యా నీవన్నిటం బ్రవీణ చూడామణివి - కావున మదుక్తోపాయంబునకంటె భవదుదితంబవరంబగు - ఇద్ది తెస్సయే కానిమ్ము శరీరపరిత్యాగం బెయ్యెడ సెత్తిరునఁ జేయందలంచితివి.

రా. స్వ. ఆహా సర్వంబు విపరీతంబయ్యె - ఆహా యిట్టివి వర్తిల్లుటనే కాబోలు అరిక్తిత్రం విషంపథ్యమ ధర్తోధర్తతాంప్రజేత్ | అనుకూలే జగన్నాథ విపరీత విపర్యయమును కార్యోక్తి విదితంబగు - సర్వ ప్రకారంబులఁ గైర వాకరంబున కుండు మార కిరణుని కరణి నలిన వనంబునకు దినకరుని లాగునం దృషార్తచాతక ప్రాతంబు నకు జీమూతంబు రీతి సప్తన్ననో విమోదనైకతానుండగు నీవయస్యుండు దానధునా తనంబగు నావిషాద నిదానంబు తెలిసియు నవి దితమదీయాశయుని చందంబున నా తెంపునకు సొంపునేయు మినుకులు వలుకుచున్నాఁడు - దూరంబుగ సూక్ష్మదృష్టిం బరికింప మదీయ హృదయ ప్రమోదమ్ముకై యొక్క వెరవు పరికించి యది నిశ్చితఫలం బగుట నన్ను నాడింపం దలంచి యిట్లు పచించునని తోచు - మంచిది ఇంకనేమి పచించునో తెలియ వలయుఁగావునఁ తదాశయానుయాయితన వచించెద. ప్ర. వయస్యా యీయెడం దదుపాయసాధనాది నిరూపణ నైపుణ్యంబు నిదియ కావలయు.

వి. స్వ. ఆహా వయస్యుని తొంతదూర దృష్ట్యాది గుణంబులు - సేవక కల్పిండ్లవైనను నాయనాదితంబులగు లపితంబుల సూదితంబులరీతిఁ బ్రీతి మన్నించి సౌహృదంబ ప్రకటించు - మంచిది - ఇంకం గొంతతడ వింగితం బవిదితంబగునట్లు వర్తింతునని. ప్ర. వయస్యా యట్లైన నాకుం దోచినది పచించెద నాలింపుము - నీ

పు స్వస్థతం గోరి కదా యిట్టి జతనం లభింపించితివి - ఈశరీరం బెట్లైనఁ బ్రమదవనం బున కర్పించితేని నీకది లభించు.

రా. వయస్యా విషాది పాదసంబులు దారుణ వికార జనకంబులగుట వానికం టె మలయానిలకాముదీందిరినిన దాదులు శుశుమార వికార జనకంబులనియో యి ట్లంటివి - అవి యియెడల మిగుల నున్నవే అవి సేయు వగల మిగులఁ గుండియ కాదా యట్లు తలంచితి.

వి. ఇవి చిరపరిచితంబులగుట విశేష వికృతి సంధాతలు గానేరవు - అచ్చ టివి యిత్తటిఁ గ్రొత్తలగుటం గార్య విశేష నిర్వాహకంబులగునని తలంచెద.

రా. స్వ. ఈతండెంతసేపునకు నెన్ని యనుయోగంబులకైనం జేతఃపిహితా ర్థంబు బయల్పడనీయదు - కావునకా దదిచ్చాను సరణంబు సేయఁ బిమ్మట నీతండ వచించునని. ప్ర. వయస్యా యట్లైన వయ్యారామంబు దేవీశాసనంబు వీడి య ప్రవేశ్యంబుగదా.

వి. సహసంబుగ శరీర నిరపేక్షునకు నితరాశంకతో నేమి ప్రయోజనంబు మరియు నట్లు శపథ పూర్వకంబుగం బ్రతిననూనితివా.

రా. అట్లు లేదు.

వి. అట్లైన సుందీయం లేల.

రా. కార్యభరంబునంబట్టి యట్లుండదు.

వి. వయస్యా యిట్లు సాధక బాధక విచారంబు సలుపనవధి ప్రత్యక్షంబు దవీ యంబగు నక్కారణంబున నాలోచనంబును నిర్ధారణా విషయంబు కానేరదు. దీనం గార్య సిద్ధియు వితర్క విషయంబునకైనఁ బాత్రంబగుట కనర్హంబకావున నసాహ సనునారుహా న్యనోభద్రాణి పశ్యతియను నయం బవలంబించి మన మచ్చటి కేగ వలయు.

రా. వయస్య నీకై యద్ది రుచించు నామార్గంబునం బ్రవర్తింపఁజేయుము.

వి. వయస్యా యట్లైనం దదీయ నిత్రపటంబు నాచేతికిచ్చి కూడ రమ్మ వెడ లుము. మనము పవనమ్ము సేరిన పిదప నప్పుటి కనుకూలంబుగఁ దర్కింతము.

రా. అట్లయినీ యతని తోడంగూడి యుపవనాంతర ప్రాసాదసదేశక్రీడా కాలా ప్రాంతంబున కరుగుచున్నాడు.

వి. స్వ. అంతట నవలోకించి. ఆహా యాయవసరంబు శయనార్హంబయ్యు పీఠలిరువురు నిద్రావశులుగాక యాయారామాంతరంబున మెలంగుచున్నారు. కర్త కరీషచన ప్రకారంబున లాస్యాభ్యాస జన్యాయాసాప మోదనంబుకై యాపె యా బాలిక నుపవనాంతరంబునం ద్రిష్వచుండు. ఇద్దియు నస్తచ్చిక్రీడితంబునకు నన్యా ట్రైపోభవిష్యంత్యాః కార్య సిద్ధిర్ని లక్షణమ్మను నభియుక్తోదితంబున సిద్ధి నూచకంబ. తన్మాత్ర విదితంబుగ నంగులిచే నిర్దేశించుచు వయస్యా యట్లవలోకింపుము.

రా. నిరీక్షించి. వయస్యా యిది ప్వప్నదశ యనుకొందునా. యద్ది శా గ్రడవస్థయనుకొందునా. లేక యుభయంబేకంబ యనుకొందునా కాదు తాత్కాలిక భాగ్యంబ యిపుడు ప్రత్యక్షం బయ్యెనని తలంచెద.

వి. పయస్య వీరు పవనసంచారం బొనరించి క్రీడాకాలం గూర్చుండ నుద్యోగించుచున్నారు. కాని కీడ్మశంబగు గోష్ఠియగునో యీవికచవిచికిలని కుంజాంతర్నితులమై యాలింతము.

రా. వయస్యా యిది మిగుల విమోదకరంబు అని యట్లొనరించుచున్నారు. ఆమోదరేఖ ఉపవన సంచరణ ప్రశమితాల సతయగు మంజరితోడ నుచిత ఖట్వయంబుం గూరుచుండి. సఖి యీయెడ నీప్రదేశంబు విలోకించితివా.

మం. సఖి చూచితి.

చ॥ స్ఫటికశిలాని బద్ధము రసాతల మిద్ది మొగిళ్ళదారి వి మ్మటవిలసిద్వి ధూ స్రముల శోభిలు నివ్వియు చాని సక్తిసం । ఘటిత విభాభరంబులగు గాఢ విస్మత్వర హీర సత్ప్రభా । పటలమయాత్మతం దగు నపార ధరాంబర మధ్యమంతయు॥౨౯॥

గీ॥ నిబిడ నిష్క్యాత సౌధకణికము లయ్యునీకలానిధి విశదగోమేలలిపుడు । మత్సరగ్రస్త చిత్తుని మతికిఁ గరణి నాధి ఘటచిత్త నాకసహ్యముల యగును॥ ౩౦॥

మ॥ నయనానంద కరుండు చందురుడు కర్ణావళిద సంజీవనీ । నయభూము త్పిక కారికా కుకల సన్నాదంబులు నాసికం । క్రియభాగ్యములె ప్రసూనము

లు మూర్తి ట్టెనును శ్రీలుమా । లయవాతంబులు రాస నాసువులు నీగాదుల్న సహ్యం
బులౌ ॥ ౭౧॥

మ॥ కుపిత ద్వాదశమూర్తివోలె మిగులన్ గోకారి దుర్లభ్యుడౌ నిపతత్సం
ద్రుతలోహ వారికరణిన్ నిర్భిన్న కర్ణంబు లా । సుపికాది స్వరముల్లశద్భి దిరము
ల్పానంబులౌ జూడుమా । విపదుద్ధారము లర్చికా విషగతిన్ వేవాయుపానీయ
ముల్ ॥ ౭౨॥

గీ॥ వ్యధలు పరికింప దుస్తర భావమునను వారిఘలనియ వర్ణింపవరలు మిగుల
నట్లుగాకున్న హిమకరుడరుగుదేర భిన్నగర్భంబులై విజృంభించు టెట్లు ॥ ౭౩॥

చ॥ పగలుతమంబు లట్టి వనువాక్యతమః పదమంధకారశ । క్తిగవచియింతు
రారయవిగీతమ యయ్యదికాకయున్న నా । గగనమునెల్ల నాత్మజనకాత్మము సేయు
విధుడు దోపనా । పగలు నెలంగుఁగావున నవార్యతరాహ్వాభి ధేయమైతగున్ ॥ ౭౪॥

చ॥ పవన గళత్పరాగములపైఁ బడి ముర్తురభంగిఁ గాల్చునీ । పవనము చా
యలాయ నిలబంధు శిఖావృతులట్లు దోచెడున్ । గువలయ వాయువుల్లహను
ఘ్నూర్ణ న భంగిఁ దపింపఁ జేయునీ । నవమకరంద చిందువుల నంగశరాగ్నికిఁ దైలధా
రలౌ ॥ ౭౫॥

గీ॥ ఇట్టి సమ్మోద సామగ్రి యేఘమితి మిగులఁ గహ్యపీ కవితతికి మేలుసే
య । నాదుడెందము మరునికి నాకపడకనున్న నెటువంటి సంతోష మొంద గ
లనౌ ॥ ౭౬॥

గీ॥ దైవకృతఁబల్లభ వియోగదైన్య విధుతమగుట నామన మిపుడు మదాంధ
సింధు రక్షుభితమగు మడుగు కరణీరసాత్మ సంస్ఫురణమున కర్హత సడలియుండె ॥ ౭౭॥

క॥- నామది జగుదుల్లాసర మామయ మలయానిలేందు మధుకనగీతుల్ । సా
మయద శీలములనీ సామయదశ దలఁచుఁ గడునసారం బగుచున్ ॥ ౭౮॥

క॥ విధురవు లీయెడ వల్లభ విధురనగుట నేకరూప విదితాత్మకులౌ । మధు
మాస లక్ష్మీయిది దుర్మధు మాసమమగుచు వికృతిమహిమన్ జేయున్ ॥ ౭౯॥

సఖి యీయెడ నాస్వప్నోప భుక్తుండగు ప్రియుండు.

చ॥ నిజగుణ విభ్రమస్తరణ నిర్గుతదర్శహభూరి చుర్విషా । ది జనిత సౌధసిం
ధు విహిత ప్రమదోద్ధముడయ్యు మన్నధ । ప్రజవిజయిష్టు భుక్తచర వల్లభమా తన
రూపు దాచి య । క్కజముగ నామనంబునకుఁ గాకలు మాకలు గాఁగ నలె
డు॥ ౮౦॥

ఆ॥ శతుడు గాడు వీడు శతుడైన బైకి సంతసము లీనుకరణి మసలుచంత ।
రంబునందు సొర్వ రాని యగ్గుల సల్పు సలుపు ముద్విషాదములను నొకిట॥ ౮౧॥

చ॥ మనమునకుఁ యుదం బ సగు మాన్యుడ యాపుడువంతసేయువాఁడ
నయముదుర్హృదుండనియు నందఱకుఁ విదితంబ యీతఁడై । ననునిజ సంస్కృతిక
మిగుల నాయెదకుఁ గడుమోద భేదముల్ । దనరఁగ జేయు నీతని విధంబెటువంటి
దొ యెంచి చెప్పమి॥ ౮౨॥

ఆమోద. స్వ. క॥ సుషమాత్మయయ్య నిపుడిది సుషమాసంగతిఁ దొలంగి
సుక్ష్మకుడు నకటా విప మేషు ప్రహలోత్కట విప మేషు ప్రహతి భిన్న విధురాశయ
యై॥ ౮౩॥

గీ॥ దీని యుల్లంపు తీరునేఁ దెలియజెరి యప్పుడప్పుడొకా మెకటడుగఁ దొ
లుత । నూటినొందినకలఁగెన్న సుద్దినంటి నుడువుఁగాని వచింపదయ్యడుగుదాని॥ ౮౪॥

కావున నిది పంచశర సంచిత పంచనా కుంచిత వివేకయగుటను దించదున్నా
డ యగుచున్నది. అక్కతంబున నీయెడ దీని యడలుట కెటులా మాటుపరుపం దగు
నని యాగమియవిలోకనంబు నన్గొంతసేపు సింతించుచున్నది.

వి. వయస్య జూచితినే నీయెడల దీనికిం బొడమిన మోహభరంబు.

రా. ఔను మన్విషయంబగు దీని మోహతిశయంబున కుషమానంబు తదాశ్ర
యంబగు నస్తద్రాగభరంబు.

వి. భవదీయంబులగు ననురాగంబులే యన్యోన్య సదృశంబులుగావు. సౌం
దర్యాది యావద్గుణంబులుం బరస్పర సదృశంబులగు.

రా. వయస్యావల్లరీ సౌరభంబులుం బోలె ముక్తావళీ తరళంబుల మాడ్కి
మాణిహీర్ణయ పరిష్కారంబు కరణిఁ బరస్పరార్థంబులగు పదార్థంబు లన్యోన్య
మేలనంబున విలసిల్లె నేని శ్లాఘ్యతమంబగు నిరుపమ పరభాగం బొకటి దేవరిల్లుఁగనా

వి. వయస్యా నీయంగితంబు నాకు హృదయ సంగతంబు నీయుదితంబును తధ్యంబు యవిలంబితంబు యట్టి మీకును సంగతియగు.

రా. సనిశ్వాసంబుగ. వయస్యా యవ్విధాత విరూప సంధాతయని మిగుల విదితంబగదా.

వి. తత్తద్వస్తాన వక్తవగు నీకిట్లు వచింప నుచితంబేనా.

రా. ఇట్లు ప్రసిద్ధిలేదా.

వి. అద్ది మందభాగ్య విషయంబని వచింపండగు. నీవు మహాభాగ్య లక్షణ సంపన్నుడవు కావున నీకిష్టంబు సమహారు.

రా. సప్రత్యయంబుగ. అట్లైన భవాద్యశ సుబ్రహ్మణ్య శీఘ్రహక్యతంబైన దైవప్రసాదంబ మూలంబు.

వి. అట్ల యగుత.

రా. సౌత్సుక్యంబుగ. వయస్యా దీని నుడువులకుం జెలి యదివరకు నేమి యు వచింపలేదు. ఏమి వచించునో వినవలయుఁ గావున నీవును హావణికనుండుము.

వి. అట్లయని యిరువురును దదుక్తిఁ బ్రతీక్షించుచున్నారు.

ఆ. యోగవిదిత భాష వృత మగుచు దీనికి నసన్నంబగు భవుకం బాసన్నం బగునని తెలంచి మించినదైన దానిం బొడమిన సంతసం బించుకయేని వెలికి వెడలకుం డ వచించి. ప్ర. ఓబాలా నీవక దాచేలల కెల్లం గోలవు. ఎంత ముగుదవైన నీ పుడమింగలఁ గన్నయరతంబులు నిక్కంబులని వక్కణ సజపువారైనంగలరా ఇద్ది యెఱింగియు స్వప్నాను భూతార్థంబులు జాగ్రద్దశ ననుభవ విషయంబులు గాలేదని వగలం బొగులుట దెలువరితనంబే. కావున మనంబు దిటపఱచికొని ధీరత నేల చేకొనవు.

రా. వయస్యా వింటివా యీ మెయను నయోక్తి లోకవ్యవహారంబు ననుచి తంబైన నాత్మానుభవంబునం జింతించినన కించిత్కరంబయని వచించెద. తాదృశం బగు నాయవస్థ యంతయు. నీకు విదితంబకదా.

సఖి. అట్లైనం బడవు వీడి వెసగ నట్లొనరింపుము. నేనును వెండియు నే తెంచెదనని నిర్ణయించుచున్నదిదేనియుఁ దాత్కాలిక కృత్య నిర్వహణంబుకై యద్యోగించుచున్నది.

పిమ్మటఁ బ్రీతేజించుచున్నది. ప్రాణశాధ సాధంబహుజన సంహితత్రినయ న ఫల పరిష్కాల మహాస్వాద ద్వాత్రింశల్లద్దుక మహారజత పాత్రీయుఁ దాదృశపాక పాటల గోక్షీర భరిత కనక కలశయుఁ బరిమిత పరిచారికానుగతయు దేవి.

వి. ఈషడ్వారంబున దేవింగాంచి- రాజాంజాచి-ఓవయస్యా దేవియేలెంచుచున్నది గాని విషశుండవు గాక వైరస్యంబభినయింపుచు దేవితో నేవచించు వచనంబులకనుకూలంబుగ నప్రమత్తుడవై ప్రవర్తకంపుమని దేవి కభిముఖంబుగ.

దే. సుబ్రాహ్మణ యాజనముప్రణమిల్లుచున్నది.

వి. దేవి సమగ్ర సౌభాగ్య సాధ్వీమతల్లికయగుత.

దే. సుబ్రాహ్మణ భవదాగమంబునంజేసియియ్యెడ నిచ్చటికిరాగలగ.

వి. దేవి యిట్లు వచింపనేల యంతరమ్మునకేతెమ్ము.

దే. అందుకుఁదొల్లింటి యార్యపుత్రుండుగాదు గావున నేనొల్ల.

వి. దేవి యవశంబునం బొడము దోషంబు లెన్నుట మహితమతుల కు చింతవేనా.

దే. (స్వ) ఆర్యపుత్రునకట్టి వికారము వొడమ నొక్క కారణంబుండవలయు - (ప్ర) సమనాగమర్షంబుగ - అవశలకెద్ది నిదానంబు.

వి. ఇయ్యెడ నేవచింపం జాలను గాని నేనుడివిన చొప్పుచేసితివేని యప్పు డాలోచించి వచించెద.

దే. ఇపుడేమి సేయవలయు.

వి. ఈషదార్థంబులతోఁ గూడఁబ్రతిచెంత కేతేరవలయు.

దే. ఆర్య పుత్రుండు మిగులశలగఁడుగదా.

యంతయు నిటుండనిమ్ము. కాచ్చపాపీన సంపృష్ట క్షీర మహర్ణవంబని కదా నీవు వచించుచున్నావు. అత్త నృప్తాంతంబున నీవవచింపవలయు. అద్దియ నిక్కంబైన మనమింటనున్నతటి నాయెడల నీమనంబెట్లు వికాస శీలంబగునట యిప్పుడలదా దృశం బగుచున్నదా తథ్యంబుగ వచింపుము.

రా. వయస్య వింటివా యీబాల యుదితంబు ఆమెయిందు కేమివచించునో.

వి. యియ్యెడ నింగితంబు విదితం బొనరించు.

ఆ. (సంకల్పిత స్థితంబుగ) ఓసి నాచిన్ని కూనకాన యిట్టిచగల మునింగియు నెంత చక్కగఁ జెప్పితివె.

మంజ. సఖి నీవతి నిమ్నాంతరపు గావున నీయింగితంబు విదితం బొనరింపక నున్నఁగరండ గర్భ గుప్తంబగు మృగమదంబు కరణి దానంతటఁదాన నిజామోదచి హ్నంబున సుశ్లేయంబ ఐన నధిక వ్యధాజర్ఘణారితాంత రంగనగుట నిట్లు వచింపవలసె త్నమింపందగు.

వి. వయస్య మాసితివా యామె లోగడ వచించిన నుడుగులు తాత్పర్యాంత రగర్భితంబులని వచించితిని గదా యీబాలయు నట్ల వచించె.

రా. వయస్య యామె యాత్మీయా కూతంబు ప్రకటింప నిద్దియ యవసరం బుగదా అద్దియు విస్తదము

ఆ. స్వ॥ ఆహా యద్ది యియ్యెడఁ గద్దయు ముద్దరాలగుట గద్దింప నలవడని పెద్దవగలం బొగులుచున్నది. భావి వృత్తంబంతయు దైలిపిన దీని మనంబెట్లుండు నో కావున హేతనూచకం బగునటుల వచింపందగునని ప్రయత్న నిరూద్ధ బాంధ్యగుచు. (ప్రకాశంబుగ) సఖి చున్ని విధంబులం దుదకు నీకు మేలయగు యట్లైనం జరుగు దాని కతిధీరవై యీతేము. సహింపుము. తక్కిన దెల్ల నెల్లి తెల్లంబగు.

మం. సఖి యీవగలనెట్లైన నట్ల యోర్తును గాని యిట్టి యవస్థకు నిక్కంబ గు నిదానం బెద్దియని వచింతువు.

ఆ. సఖి సమయం బేతేరఁ దాన విస్మయంబగునని యంతవరకు వచింపకుంటి యిప్పుడింతమట్టుకు నీవడిగితివి కానం జెప్పవలసె. నిత్య క్షేమత్వాది ధర్మంబులఁ

బురుషోత్తముండగు నొక్క ఊత్రియ సుత్రాముండు దొల్లి యుషాకన్యకుం బద్యము కరణి నీకు స్వప్నంబునం బ్రత్యంక్షుండయి కామకేళు లుపదేశించుట నిక్కంబు. అట్టులవాడ నీకుం బ్రాణేశ్వరుండగు. మఱియు దక్షిణుండయ్య నీ కనుకూలుండును. తన్నిదానంబగు భవదాధికంబుఁ ద్వన్తూలంబగు తదీయ వ్యధ బహు గుణంబుగ సంవృద్ధంబై యుండు ఇంతయు వెసగఁ దేటపడుఁ గావున సమయార్థినిపై యుండుము.

రా. వయస్య వింటివా యీభగవతి యుదితంబు.

వి. వయస్య నీమనోరథంబు ఫలిత ప్రియంబు.

రా. వయస్య నీయుదితంబు విశ్వసనీయంబై కాని యీబాలకు స్వప్నలబ్ధుండగు వాడు నేనయమట కెద్ది యుపపత్తి.

వి. వయస్య కతిపయ నిదానంబుల నూహించి వచించిన వచనంబుల కెల్లంబ్రమాణంబు లడిగెదవు అప్రిత్యక్షంబులగువానిం బ్రిత్యక్ష విషయంబుల నెట్లొనర్తు. ఐన నీభాగ్య విశేషంబును నావితర్క నై పుణ్యంబు నెట్లు కాగలదో యిప్పుడ ప్రకటించెదనని యుతండు లిఖించిన చిత్రపటంబు సేకొని వారిచెంతం జేర నవిదిత స్వదేశాభిజ్ఞానంబుగ విసరుచున్నాడు. ఆ. దానింగని. స్వ॥ మహారాజు మధుకరుండియ్యెడ దీనింజూడ నేతెంచి కొండొకచో డాగియుండవలయు. ఇత్తటి జరిగిన సల్లాపంబు లాలించి తన్నుం బ్రకటించం జింతించి కాబొలిట్లొనరించు. కాకున్న నితర దుష్ప్రవేశంబగు నిచ్చోటికిది రాగతం బేమి. మంచిది కాగలదెల్ల వేగంబ కావలసినదె. ప్ర॥ సఖియిద్దియేదో యొక లిఖితంబు కరిణిఁ గానుపించుచున్నది చూతము దానిం జేకొనిరమ్ము.

మంజరి. అట్టుల యని దానిం దెచ్చి సఖీకరంబునం దుంచుచున్నది.

ఆ. సఖి దీని యపిధానంబు విఘటించి కనుంగొనుము.

మం. మరిచిదని దానిమాతం బాపి విచ్చికాంచి యిందు సందర్శనంబున నంబుధి భంగి ఊణ ఊణ ప్రవర్ధమాన సంభ్రమ సంభరితంబగు నంతరంగంబుతోఁ గ్రిమ క్రిమంబున వికస్వరంబులగు విలోకనంబులం గాంచుచున్నది.

వి. వయస్య నీయాశ్చర్యంబీ బాల యెట్లు చూచుచున్నదో కాంచితవా.

రా. తిథోహిత ప్రమదవ్యంజ నంబుగ | వయస్య వికచల్లోచన యగుచు ననలోకించుచున్నదని లోచెడు.

వి. తస్యగః గన్వేట్టియుండు.

రా. దీనికన్న నెయ్యది యాశాస్యంబు.

ఆ. అవిడిత తదీయాభిప్రాయకరణి. సఖి యిది యెద్ది.

మం. బధిరవలె నుంచున్నది.

ఆ. పెక్కుమారు లట్ల యనుయోగించుచున్నది.

మం. అన్ని సారలకు నట్లయుండు.

ఆ. కించి దుచ్చె స్వరంబుగ సఖి యిది యెద్దియంటె మారువల్క వేమె.

మం. సావిధేయ సమయాభి నయంబుగ తదుచ్చతర స్వరంబుతో ఆసఖి యుండవె వచించెదనని. ధ్రాన్వియెడ నుపేక్షతోఁ గతిపయ నిమేషంబులు నిర్నిమేషంబుగ నాచిత్రం బానంద బాష్పపూరంబు నయనంబుల నిండువరకుఁ జూచి పద్మపడి తొందర యితెఱాందనో చెలియా వీడెనుమీనాఁడు నామనం బపహరించిన చోరవతుం డెన్ని దినంబులకు నాకుం గిరగతుండయ్యెనే చూడు చూడు వీని నిష్పదేమిచేసెదనో యని యాపటం బురంబునం బీడించుచున్నది.

రా. సఖేద మోదంబుగ. వయస్య చూచితె. దీనికల్పిన భాగ్యంబు నాకు లభింపదయ్యెఁగదా బింబ భాగ్యంబులకంటెం బ్రతి బింబంబుల యవి మిగుల భావుక ని కేతనంబు లగుచున్నవి యిద్దియంటె దలఁప విస్తయంబుగాదు ఈలోకంబున నాత్మ ప్రతిమానంబులకుం గల్లు నుత్పవంబు లాదైవతంబులకు లేవుగదా.

వి. వయస్య నీవీయెడల విమృశ్యవాడివిగావు ప్రతిమానోత్సవంబులు ప్రకృతి సంమోదాధికాంబకదా కల్పింపంబడు నిందుకేమి నిదర్శనంబని యందువాభవ త్ప్రతిమానసంమాననంబున నీమనంబు సంతృప్తంబయ్యెనాలేదా.

రా. వయస్య నీవచనంబు నిక్కంటె కాని యాత్మకు స్వానుభవంబువలె స్వీయ అనుభవంబు తృప్తి కరంబవునా.

వి. వయస్య యద్వియో సమయ వశంబున సమకూడు యాబాలికకు స్వప్న లబ్ధుండగు బురుషుండు నీవయనివి స్పష్టంబయ్యెగదా.

రా. యిమ్ముహూర్తంబున కిట్టుల తోచుచున్నది.

వి. పరికింపు మింక నేమి విశేషంబులు పైడమునో.

రా. అట్లయని ప్రతీక్షించుచున్నాఁడు.

ఆ. అవిదితయుంబోలే ఓచెలియూ యెంతయున్నాదిని వైతివే. అనల్ప శిల్ప కలా కల్పలగువారు మహారాజు ప్రసాదంబు వడయగోరి యధిక యత్నంబున సుఖ చిరంబులగు నాలేఖ్యంబులు లిఖియించి సమర్పింతురు. అందులో నిది యొకటి యొక్క తంబున నో వాతవిఘాతంబై కాబోలు నిచ్చట వ్రాలె. అద్ది తద్దయు సాం పగుట మక్కువం గని వీడ నారమణుండని యక్కునం జేర్చికొనుట వివేకంబునకు లక్ష్మణంబేనా. నిక్కంబుగం జింతించి నీవ వక్కాణింపుమా.

మం. ఈషదం కురితరోషంబుగ! సఖి- యట్టి సాధుక్షత్ర గోత్ర వతంసుండ గు జననీ జనకులకుం జన్మించి మహామహిమవగు నీచే శిక్షితయగు నాకుం చాద్యశాస చ్ఛాత్రకంబగు నిచ్చవిచ్చ వితం దుచ్చంబకాక సచ్చాయత పెట్టువుట్టునే నీమూర్తి సవిమర్శంబుగ నాలోకింప సకలోపమాన ద్రవ్య సందోహ సారాత్మకంబుగ శతధృతి సంకల్పితంబగు నామనస్తస్కరుని యాకారంబ యెఱుఁతంబుగం గానుపించుచున్న దీన వేదోషం బుండిన నది నాదిగాదనియ నానిశ్చయంబు.

వి. వయస్య వింటివా.

రా. కృతార్థ కల్పండ నైతి.

వి. కృతాధుకాండవె కాగలవు

రా. (సప్రమాదంబుగ) భూదేవ కులదేవతా ప్రసాద మూలంబగునట్టి భాగ్యంబుండినంగదా.

వి. అద్ది నీకు నిండుగ నున్నదే యయ్యెడఁ గనుంగొనుము కనుంగొనుము.

రా. అట్లని నిరీక్షించుచున్నాఁడు.

ఆ. సస్థితంబుగ. ఓచెలియా నీనిశ్చయదైర్య సాహసంబులు విశృంఖలంబులు గదా.

మం. లోక వ్యవహార బాధ లాలోచించుచుఁ దధ్యంబ పహ్నావించుట నీతి నిమిత్తంబేనా. స్వప్నంబునం గనుపించి నప్పుడెట్టి వేషంబు గలిగె నట్టి వేషంబ యిప్పుడుం గానంబడుచున్నది.

ఆ. సఖీ నీవంత నిక్కంబుగం జెప్ప నేనేమి వచింతునని చానిం జేకొని తొలుత మంజరిచే లిఖించి యుపధానాథ స్థాపితంబగు చిత్రంబు సంస్కరించి సర్వ ప్రకారంబుల వానికి పైకాత్మ్యంబు నిశ్చయించి సఖి యింకొకటి కానంబడు నిది యుఁ జిత్రపటంబై తోచు. విచ్చి కనుంగొనుము.

మం. అట్లొనరించి చాని ముడుచుచుం ద్రిపావనత పదన యగుచున్నది.

ఆ. సఖీ దీనింగని సిగ్గునం బెగ్గిలుచున్నావు. పూర్వ ప్రతిజ్ఞాతార్థ బాధ కంబు పస్థితంబయ్యెనా యేమి.

మం. స్వ. ఆహా యెంత యపత్రిపా నిదానంబుద్భవితై. దీనందాదికా కల్ప చిహ్నితంబగు నాయాకృతియుఁ దాదృశంబగు నాతని యాకృతియునే కాక సాప దిక కీర్తిదా చిహ్నంబులును వ్రాయంబడె. దీనికెట్లునే దీనిం గానుపింతు. లేదా చూపింతునా యీమే మామకీన విస్మింపై కనికేతనగదా. అట్లైన మరియు దీనిఁ గన్నం బ్రాగుదితంబగు మదీయచాపలదోష వితర్కంబున మనంబు దొలఁగించు ఆహా యిద్దియు మిగుల నుచితంబై చూపట్టదు. సంభోగ చిహ్నంబు లొరులకుం దెలిపె నేని వారు గన్గొనఁ గీర్తించెనేని వీనికి నంతరం బంతయుఁ జింతింపందగు. ఎట్టి విస్మింభవతియైన నెట్టిచెలియైనం జూడఁ గీర్తింతుట సుఖీలాశీలంబేయని వితర్కించు చు వివర్ణానన యగుచున్నది.

ఆ. అవిదిత తదభిప్రాయ మాద్రి. చెలియా యేమే యిది యవలోకించుదు నెట్లొ యుంటివి. నేఁ జెప్పినట్లై చుర్యెనాయని చానిం జేకొనఁ గరప్రసాదణం బొనర్చు చున్నది.

మం. కృతబలాత్కార కరణి నిడుచుచున్నది.

ఆ. సవిమర్శంబుగ నంతట నాలోకించి సస్తితంబుగ ఓసి నయస్యా ఋషు
టికైన నానుందరమర వీడవుగదా. వెనుక నేనన్నమాటకు నలుక వొడమెనా.
ఈయవసరంబునం దదీయాధ్యానైక తానత్వంబు హృదయ ప్రసాదకరంబుగ్గామి దానిం
దొలగించుటకయ యట్లు వచించితి సుమీ. కావునం బ్రసన్న మనస్కవగుము.

మం. సఖి త్వరధ్యాహృత దోషం బాత్మీయ సూహాప్రమృష్టంబు గావున
నింక నట్ల యగుదు.

ఆ. సఖి స్వప్నవృత్తంబగు నీవృత్తంబు సత్యం బెప్పుడగునని మిగులఁ బ్రతీ
క్షించుచున్నాను.

మం. సకాతుకంబుగ. సఖి యట్టిభాగ్యం బెన్నటికైన నాకబ్బునా.

ఆ. సఖి కాకున్న నిచ్చో నేనెందుకుందు.

మం. సఖి నీవు సర్వదా మదీయ దయితార్థ సంధానైకతానవనే నమ్మి
యుండునుగదా.

ఆ. మంచిదికాని యిద్దియు నొక చిత్తరువేనో పరికింపుము.

మం. మంచిదని దాని విఘటించి యంతట విలోకించి సంచిత నిశ్వాస యగు
చున్నది.

ఆ. సఖి యెందుకే యట్లు వగచెదు.

మం. సగద్గదంబుగ. నాకబ్బిన వితత పాతక వ్రాతంబునకే.

ఆ. సఖి సద్వంశ ముక్తారత్నాయ మానగుణ శరణంబవగు నీకు దురితకథా
లేశ వితర్కంబునకైన నిదానంబు గానంబడదుగదా.

మం. సఖి యట్లంటివేమే. మహాగిరి కరణిన విజ్ఞేయ ప్రమాణంబై దృగ్ధో
చరంబగుచున్నది.

ఆ. సఖి నీయభీప్రాయం బీయెడ నతి గూఢంబైయుండుఁ గావున వ్యా
ఖ్యానం బొనరింపకున్న నాకు సుఖవేద్యంబు గాదు.

మం. ముహూర్త మాత్రంబు తద్వదనంబు తేరిపారం జూచి సఖి సుధీగణ్య
వగు నీకు విదితంబుగాని యర్థం బెద్దియు నెక్కడనైన నుండదు. అతి ముగ్ధునగు

నాయుదీశరబుల యరతంబులట్లుండవని వచించెను. ఐన నీవడిగితివి గావునఁ బరి గుణగబులవలె నాత్మదోషంబులు వివరించుట సుశీలమూలంబను సదాచారంబు వట్టి నిశ్శంకనై వచించెద నాలింపుము.

వి. వయస్యా వింటివే వీరల సల్లాపంబు లీయెడ నీశ్రోత్రంబున కాసేచనం బులగు వ్యాహార నిర్జరాహార ధార లుదితంబులగు సావధానుండవయి యవధరింపుము.

రా. కృతార్థుండగుదునని యట్లుంచున్నాఁడు.

మం. సఖి చూచితివే యిప్పటంబు. మహారాజ శేఖరుండీయెడ శరదాద్య వ్యవహిత ప్రాక్కాలిక కైరవబంధునాజఁ బ్రావృణా విర్భావ ప్రాక్తన ధూళీసంప శితంబగు మణిరత్నంబు కరణి నాసన్న దినకరకరపాళీలాలన భావుకంబగు కమల కోరకంబు మాడ్కి సంస్కారార్థ సంతాపిత జాతరూప పరిష్కారంబురీతి నతికార్య్య మూల చిరసమయసంగత సంరోధ విఘాన నోత్పత్తిష్టు కంఠీరవంబు చందంబునం బరి చ్చన్న నిజచ్ఛాయా నచ్ఛాత్తుండై తుచ్ఛావస్థకుం బాల్పడెఁగదా. ఇందుకు మూలం బగుటకంటె దురితనివానంబొండు మఱి యెద్దియైన నుండునా.

వి. వయస్యా వింటివా భవద్విషయకంబగు దీని యనురాగ భరంబు.

రా. వయస్యా ధన్యుండనైతి. ఈనుడువునం బొడమించిన సంతసంబునకు మూల్యంబుగ నేనేమి సేయంగలె.

వి. వయస్యా సత్యంబ వచించితివి. సర్వోపచారంబులకుం ప్రణామోప చారంబు ప్రధానంబు గావునం దదీయ చరణకంజ రంజితమంజుల లాక్షారసంబున నిటాలం బలంకరించికొనుము.

రా. ససమ్మదంబుగ వయస్యా యద్ది లభించిన నే ధన్యజనమార్థన్యుండను గానా.

వి. మంచిది యందుకు ముందు విచారితము. ఇంక నెట్టి శ్రవణ మహోత్స వంబు మిగుల నుల్లసిల్లునో వినుము.

రా. భాగ్యంబు భాగ్యంబని యప్రమాదుండై యుండు.

ఆ. సస్తితంబుగ. ఆహా సఖి యేమి వచింతునే. దీనియందు నీకున్న ప్రేమభరంబు ఉపమానోపన్యాసంబు సాపదిక కార్యమాత్రబోధకంబ కాక భావ్యభ్యుదయ వ్యంజకంబగుచున్నది.

వి. వయస్య తెలిసికొంటివా వీరి యాకూతంబు. అప్పుడు మనకు వ్యక్తంబు కాదయ్యె ఇద్ది నీమనోరథ సిద్ధికి ముఖ్యనిదానంబగు వ్యంజకంబు.

రా. ఆహా వయస్యా వీరల వచనగాంభీర్యంబు తద్దయు నాశ్చర్య దుర్యంబు.

వి. సస్తితంబుగ వయస్య యిద్ది యదూష్యంబగు నీవైదుష్యంబునకు భూష్యంబె.

రా. సజా గుప్యంబుగ. వయస్య యిట్లు వచింపకు భూషణంబని వచింపుము.

వి. మంచిది యింక నెట్టి శ్రవణ భావుకంబు లుద్భవించునో యవధరింపుము.

రా. అట్లయని ప్రతీక్షించుచున్నాఁడు.

మం. అంకురద పత్రపయగుచు సఖియింత. నేనెఱుంగను గాని యెందుకో యానుడు వప్పుడట్టుదయించె.

ఆ. సఖి నేవచించెద పినుము. తద్వృష్టాంతంబని యభ్యుదయంబు నక.

మం. సత్యమస్తు వచస్తప యని యభినందించుచున్నది.

ఆ. సఖి యేదీ యాపటంబని దానికరంబునం జేకొని యాపటంబంతయు విచ్చి ప్రాక్తన వేషధారిణియగు నిజవయస్యకుం బద ప్రణామం బాచరించు గతిదీనంబగు తదాత్మంగని. సఖి యిద్దికంటివా నీహృదయ దయితుండు స్వావస్థా ప్రకాశన పరుండుగాని పరావస్థాస్థరణ నిపుణుండుగాఁడు గదా యని గానికిం జూపించుచున్నది.

మం. దానిం గని యలఁతి తఱియం కురిత వీధా చకితశేతస్క యగుచుం దద్విషయక రాగభర సంఘన్న తద్వికారయగ్గుమ సఖియిదోషం బీతని యందారోపణీయంబుగాదు. ఎందునుండి యని యందువా యితండిట్టి నా యవస్థం గాంచినా మంచిది యాత్మ దృష్టాంతంబున నెదిరి వాఁకింగల యవస్థ సూహనీయంబేయని యందువా మదీయానురాగ భవంబు మామకీనహృదయంబున జీర్ణంబగుచున్నది. కాని

యతని కెట్లు తెలియంబడు. మరియు నెట్టి దోషంబులఁ దలంపమి కేకాఁబోలు ప్రణమిల్లె.

ఆ. సస్థితంబుగ. సఖి యిప్పుడ యీతని దోషంబుల కెట్లు పరభాగాత్త తం బొడమించు చుంటివి. ముందెట్లుందువే.

మ. సఖి పెక్కులు నేచెప్పనేల. అట్టి భాగ్యంబు నాకుంగలిగెనేని నీకు దానంతటఁ దాన తెల్లంబగునని హాహృదయవల్లభ సకల సామంత భూకాంత సంతత ప్రణామైక నిశాఁత నిజపీత చరణ సరసిజుండవగు నీకు నాకతంబున నపదకులకు నుందయనీయయగు నిట్టి దీనదశ ప్రాప్తించెనా యాహా యిట్టి పాతకంబున నేనెట్లు విడువంబడుదునని వయస్యాంకపాలి మూర్ఖిల్లు చున్నది.

రా. మందర పరిలోడిత కలశవారాశి సోదరాంతరుండగుచు హా మదీయ జీ విత జీవనంబా నాభాగ్యం బింతయేనాయని ససంభ్రమంబుగం దదీయ మంటపంబు నేరం జనుచున్నాఁడు.

ఆ. స్వ. దీని కతిదుష్టంబగు కష్టదిష్టంబు సుదిష్టాదిష్టంబై న నష్టంబగుటకు నిర్వాహోన్ముఖంబగు దీపంబు కరణి మిగులం బ్రజ్వరిల్లుచున్నది ఇంక యామత్రీ యంబు దీని యాభీర్తం బనుభవింపవలయునని యెదుటం జూచి. స్వ. ఆహా యీచి త్రాపటం బిచ్చటి కెట్లు చేరెనోయను నాలోచన మాత్రకలిగెఁగాని వ్యాసంగాంత రంబున విమృష్టంబు గాదయ్యె ఎట్లొయాబాలిక యిక్కడ నుండుటం దెలిసికొని దీనిం గాన నవిదితంబుగ నీయారామాంతరంబున నొక్కచో నిమిడియుండి యిప్పుడు దీని యవస్థం జూచి పై పనోపక యేతెంచు. ఈయెడ కిద్దియ యుచితంబ యనుచు వెండియు మ్రోలవిలోకించి యాహా నుహారాజ మధుకరుండు సమీప గతుండగుచు న్నాడనుచు నిజోత్సంగ నిపతితయగు నాబాలిక నవలంబించి యభ్యుద్ధతి యొనరింప నుద్యమించుచున్నది.

రా. భగవతీ నీచే విరచిత సత్కారుండనే -యధిక కష్టభరంబు పస్థితంబు య్యెఁ గావున నుపవేశింపుము. నేనిచ్చటం గూర్చుండెదనని యతివిషణ్ణుండగుచుఁ దదభ్యాశంబున నుపవేశించుచున్నాఁడు.

ఆ. మహారాజ విడుము విషాదంబు పాణిలకెల్లం గాలవశంబున సుఖదుఃఖంబులొలిం బ్రాప్తిండుట వినితంబకదా. నీచైర్లచ్చత్యుపరిచ డకా చక్రవేమి క్రమేణయను నార్యోక్తి విస్తృతం బయ్యెనా.

రా. భగవతి సుఖదుఃఖంబు లుద్భవిల్లినం దర్శికారంబులు మీబోటి విజ్ఞాన విధులం గతిపయులందక్క తక్కిన నేవాండ్రొదీంద్రంబుగం బరిభవింపవు.

ఆ. మహారాజ నీవు దయామయ హృదయుండవు గావున నిట్లువచింతువు గాని ధీరుండవు గాకనా.

రా. భగవతీ ప్రతిభాదృష్టులకు మాదృశ చార్తణ చక్షుష్క లేద్దియు వచించుట కెంతవారు.

ఆ. మహారాజ యిద్ది యిట్లుండనిచ్చి నీయాధి నివాసం బంతయుఁ గొంత యైనఁ గొంత వడకుండ నిక్కంబుగ వక్కాణింపవలయునని యాజనంబు వేడుచున్నది.

రా. భగవతీ యనుగృహీతుండ నైతిని. సూన్యతంబుగన వచించెద నవధ రింపదగు. అలి స్వప్నవృత్తాంతం బాదిగఁ దత్క్షణావధికంబగు నాత్మీయ వార్త నంతయు నార్తమనస్కుండయి తెలుపుచున్నాఁడు.

ఆ. స్వ. ఆహా దైవం బీయిరువురకు నివ్వెదంబున సంబంధంబు సంఘటింపం దలంచి కాబోలు నీనడుమ నింత వ్యాపారంబు గల్పించె. కాకున్నఁ జండయోగి న్యాగమనాది స్రవృత్తి యెట్లు సంధిల్లు మంచిది వీరికష్టం బల్పవశిష్టంబు గావున మిగుల వగవందగదు. ఈతని యంగస్పర్శనంబు గలిగెనేని దీనికిం దెలివి గల్గునని. ప్ర. మహారాజ స్వప్నోప భుక్తయగు బాలిక యిద్దియయని నీకు నిక్కంబుగలదా.

రా. భగవతీ నేవేరుగ వచింపనేల నాచే స్వప్నభుక్తయగు బానిరూపంబు తద్గత చిత్తుండనై లిఖించితి. ఈచిత్రంబునకు నీబాలికకు నంతరంబు లేకున్న నిద్ది యయని విశ్వసించదగు.

ఆ. మహారాజ భవదుదితంబు సూన్యతమంబే కావునఁ జంద్రకాంత శిలసు ధాకరుండువలె నీవిద్వాని నిజకరస్పర్శనంబున సజీవనఁ జేయందగునని యాబాలిక నతని యంక దేశంబున నుంచుచున్నది.

రా. సగద్దందంబుగ. హా మహారాజపుత్రీ కలహా నాడు శృంగార సాగరస
ముద్భవయగు నరవింద మందిర మాడ్చి మహిత ప్రకాశతై యానంద విర్జిణివై ననిన్నీ
జాగద్దశనాతప ప్రభూత సంతాప సంకాంతంబగు నుపవనవల్లి పోలిక నిరంతర దుస్స
హ విజృంభణ తప విఘాతంబగు నారణ్య కదళికరణి గతవాసర గ్రధితంబగు విచికిల
మాలికపోలిక వాతాఘాత నితాంత తాంతంబగు ఘనసారసాల భంజిక యోజ
జూడవలసివచ్చె గదా యని కొంత తడవు మిగుల వగలం చొగిలి యితి యత్నంబు
న నాలంబిత ధృతి యగుచు.

గీ॥ అలకావేని పరస్పరార్హత యనంతః విధిక్యతంచేని యీ ప్రేమ విధము
మాకు ధర్మతత్పరతయనాకుఁ దద్దయేని శర్వదీనిస చేతన సలుపవయ్య ॥ ౧౫॥

అని తలంచుచుం గరపల్లవంబునం దాని శరీరంబు నిమరుచున్నాడు.

ఆ. సానందంబుగ. మహారాజ వైదాఘరాకాభ్యుదయిండుగు నమృత ద్యోతు
ని దీధితి వ్రాతంబున నుపలాలిత యగు కువలయ కలిక పోలిక నీబాలిక మంద
మంది సంస్పందమాన ప్రతీక యగుచు నుపగత జీవితరీతి నయనానంద కందంబుగు
చున్నది.

రా. భగవతీ యిద్ది నీసంకల్ప మహిమంబే.

ఆ. మహారాజ యిట్లు వచింప నేనెంతదాన. దైవ సంకల్ప మహిమంబని
వచింపవలయు.

మం. సుప్తప్రాయయు నిమిలిత నయనయు నగుచు. ఆహా నాభాగ్యం
బిపుడమృత కిరణ మండలాధివాస సౌఖ్యంబు సంఘట్టెననుచు బాహువల్లుల నతనిం
బట్టుకొనుచున్నది.

రా. తదీయసుఖం బనుభవించి భగవతీ నేటికి నష్టధనంబు దిప్తప్రసాదంబున
సంలబ్ధంబయ్యె.

ఆ. స్వ. ఈయెడ నీబాల సంప్రాప్త చేతశ్చేతనయై పలవరించు చున్నదాని
వలెఁ బలుకుచున్నది. కావున దీనిం బ్రవృత్త చేతనఁ జేయవలయునని. ప్ర. కల
స్వరంబున సకియా సకియా యని పిలుచుచున్నది.

మం. గాఢసుప్తకరణి ఊఁ యూఁ యనుచున్నది.

ఆ. కించి దుచ్చె స్వరంబుగ వెండియు నాహ్వనించుచున్నది.

మం. దీర్ఘతమింబగు నిశ్వాసంబిచ్చుచు మిగుల భేదంబు సూచించుచు నబ్బ బొప్పి, సకియా, యూరకుండవే కొంతతటి. నాటికల మదియ హృదయ చోరుం డగువాఁడు వెండియు నిపుడెట్లో కానంబడుచున్నాఁడు.

రా. సానంద సంభ్రమంబుగ సఖి యట్లైనం దొలఱతఁ బోతె వానింబోనీకు. వాఁడీయెడ నుండి కదలకుండ గట్టిగం బట్టుకొను.

మం. సఖివచనంబని తలంచి వయస్యా బాగుగ పవించితివే యని మరలం దోర్వల్లుల నాతనిం బీడించుచున్నది.

రా. భగవతీ ధన్యజన మూర్ధన్యుండనైతి.

ఆ. మహారాజ యిదివరకు నిది స్వాపవృత్తంబువలన నివృత్తి కాలేదునుమి.

రా. భగవతీ కావున దీనిం బ్రబోధించెదనని దాని ప్రభేష్ట వేష్టనంబల్ల నల్లన నదలించి ముంకపాలి నుపవేశింపుచున్నాఁడు.

మం. నుస్తోత్థాపితవలె హా సఖి సౌప్తిక నుఖంబునకుం బ్రత్యూహంబు వాటిల్లెగదా.

ఆ. కించి దుచ్చె స్వరంబుగ. ప్రత్యక్ష మహోప లబ్ధినట్లగుట శోచనీయంబు గాదులే.

మం. ప్రబుద్ధప్రాయ యగుచు. సకియా యది యట్లే.

ఆ. సకియా కనుమూసినవానికి వస్తు ప్రత్యక్షం బెట్లు కలుగునే.

మం. సంప్రాప్త బోధయగుచు, లోచనంబుల నోలి విచ్చిచూచి, సకియా యిది యెట్టివింతయో కానీ జాగ్రద్ధత నొందినను స్వప్నావస్థానుభవంబ యగు చున్నదే.

రా. సవిహసితంబుగ, భగవతీ దీనికిప్పటికిని స్వాప్నిక సంస్కారంబు పోలేదు.

ఆ. సఖి సావధానవై విలోకింపుము. ఉభయావస్థా విశేషంబు తెల్లంబగు.

మం. సావధానంబుగం గనుంగొని సప్రీడాభయ సంభ్రమ విస్తయ ప్రమోద
యగుచుండ దంకపాళిఁ దొలఁగి సఖీ చరమదేశంబునకుం జనుచున్నది.

రా. తదంతికంబునకుం గూడఁజని. సఖీ యిది యెట్టి నయంబు. చిరకాలా
భిలాష విషయంబగు వస్తువ ప్రయత్నంబుగఁ దానంతటదాన క్రీతప్రాయంబై కర
గతంబుగాఁగ ననాదిరం బొనరింప నుచితంబేనాఁడుని బలిమింబోలె దానింజేకొని నిజ
స్థానంబునకు మరలం జేరి యూరుపీఠింజేర్చి తదవసరోచిత సల్లాపంబుల వారితో నభి
నందించుచున్నాడు.

వి. పార్శ్వదేశం బవలోకించి, అన్నా దైవసంకల్పం బిట్లుండునని యెప్పు
డు నొక్కింతయేని నమ్మందగనిది గదా. అది నిక్కంబ. చిరతరావసరంబున ననం
గానల సంతప్తుండగు నీపయస్యుండు గ్రీష్మాప్త సతాపితంబగు సారంగంబుకాదంబిని
కదణిఁ దపన మహాతపాక్లాతంబగు చకోరంబమృత మరీచిమండలి మాడ్చి దవదహన
సంజ్వలితంబగు సరీసృపంబు చందన శాఖ పగిది నీబాలిక నవతోకింప సమల్ల స
త్కుతూహలుండైయెట్లొ యీయవసరంబున దైవశంబునం గృత కృత్యుండగు
టనిస్తీర్ణ విషాదార్ణవుండయ్యెనని మిగుల సంతోషించుచుంటిని. ఇట్లుండగనే
యీతనికి దుస్సహ పిపాసావ్యధనంబున. సరసి నవగాహించిన వానికి నుగ్రత
రగ్రాహ సంగ్రహంబు గలుగునటుల దేవీదృష్టి విషయంబగుట తటస్థించె.
మరియు నీతండు మందభాగ్యుండగుట నిత్తరిన వంచనా పరత దోషగవేషణైక
తాన యుగాసంతయేని యవకాశంబు గలిగినం చారస్త్వపాశ్చాత్య కృత్యవిలోకన
కనీనికా విహీనయుఁ జండతర నీసర్గయునగు దేవీదృష్టి పథంబునం బడంగలండు.
అట్టి యీతండభినవ హ్రీసవ సంవర్ధిత బుభుక్షూరూక్షాత్తయగు శార్దూలీ సమక్షంబున
కతికార్యనిదాన బహుతర నిర్బంధన నిర్గళితంబై యశనాయాసకౌఞ్ఞువగుట ననుప
మానానూప ప్రాయంబగు గుహంతరంబు సొచ్చి యతిథియగు మహోక్షంబెట్లుగాడు?

ఈబాలికయైన మున్నేహరిణ శాబకయైనది. అని వెండియు నించుకతటి సిం
తించి. ఆహానేనీయెడ నెంతయదూర విచా రుండనైతి. నేనతాదృశుండగుదుననియెం
చవలయు. ఇద్దేవి మిగులఁ గలావతియ. వయస్యుండైతే చెలిమివీడిన రెండవకృతాం

తుండే. దేవియు నీబాలిక నిగ్రహించి సకల సద్గుణ కుసుమారాముండగు నీయభిరామునకుఁ బ్రతికూల వర్తినియగుచు ముందేమి భుజింప గలదు. మఱియు వీరియంద మరవర వర్ణినీమనీష యాయోషిన్తమణికిఁగలడు. కావున వీరలకొక్కింతయు నపాయంబు వితర్కంబునకైన విషయంబుగాదు. మఱేమన్న నీయెడ నీమెనన్దాంచిన నింతకు నేనమూలంబని తలంచి సందిత కోధయై నన్నవంచించు. నేనపరిచితుండనగుట వారల విస్రంభంబునకు విస్రంసయిత నగుచు నేమోయని వెళ్లకుంటిని గాని యిట్టికష్టంబుపస్థితంబగు నేమోయని కెళ్ళనివాడనుగాను. కావునం బవిసితలంపున నిద్రియమే లయ్యె. కాననింక నిచ్చట నుండందగదని నిగూఢక్రమంబునం దరునికరాంతరింబున వెలికి వెలువడుచున్నాఁడు.

పదంపడి ప్రవేశించుచున్నది దేవి. తచ్చేటికాద్యయా సేవితయుగుచుఁ దదుద్యానంబు.

దే. ఓసి న్దంపకాంగీ యీకన్నియ నీయెడ నేయేగోఘల నుందురో చూతము. కావున నవిదితగమనాభి జ్ఞానంబుగ నడచెదము.

చం. దేవి యొరులనడత నరయుట కిద్దియ వరపు.

దే. ఓసి నీకును నిదయ యుచితంబనితోఁచెనా యట్లయొనరింతము. నీవిపుడ నుల్బణ యానంబుగ నేగివారెచ్చట నెట్లునర్తించుచుందుకో దూరంబున నుండియ పరికించిరమ్ము. ఈశంపాలత నానుం దోడైయుండు.

చం. దేవియానతిమూలకుం బూలదండయని యవ్యక్త సంచారయగుచు నోలి శయన సౌధలాస్య శాలాదుల విలొకించి యాక్రీడమంటపంబు ననదుదవృన్దంగాంచి, సవిత్కరంబుగ, ఆహా యిక్కన్నియలు లగ్గులకు నిగ్గుల నిడురూపును, నడతయు దొలుతఁగల యామేటి గొనంబుల వేల్పుల వెలందులయని యెఱింగిన వారలకెల్లఁ దెల్లంబగు. ఇపుడుచూడ మూడవజనం బొకండుండుననితోచు. మఱియు మగవాడుగఁ గన్పడు. ఇంతియకాక యాయలక్కణంబుల వీరిలో నేమెకోచెలుపుని తనంబునకుఁ దగి చెలువొందుచున్నాఁడు. తేనికైనం దెలుచుగజొరరాని యీటికు తోటకేతెంచుటకు నెవ్వండోపునని తద్దయనరసి. ఈతం డెవ్వండనుకొందు. తేడనేయనుకొందునా దేవేరియానతి నిక్కడనుండు పనికి తైలగు మామూపురకుం దప్ప నేరికి వీరియు

నికి తెల్లంబుగారాదు. అనుచుఁ చారుచుందారుచుఁ గొంత చెంతకరిగి లెస్సఁపరికించి యాహః యీతండు మనయేలిక పోలిక గాఁగానుపించుచున్నాడని వెడియింబాగు గాఁగాంచి యితండు మనయొడయండే. మఱియు నీబాలికం గురువులనుంచికొని యే మేమా ముచ్చటతాడుచున్నాడు. దీనినీయెడ దేవిహరికింసక మానదు, నేనేమిసేయ నేర్తు. ఇప్పుడు పనికి తెలగు మాకును వీరికిని లేనా యేరకో కొందఱకుఁ దద్దయునెద్ది యో యొక్క యొక్కట్టు నిక్కంబుగం గలుగకమానదు. అంతయు బవిసితలంపునం జరుగు. ఐన నేనిట్లని వచింపక నీలాగున నుడువుచునని యల్లనల్లనంజేరి, దేవీ వారీ యెడ నాకీడఁపటపాంతతంబున నున్నవారు. పక్కాణింపందగునది యింకొకండు గలదు. గాని సరిదియంబునకుం దావగుట నేవచింపజాల. నిక్కంబుగం గానఁజేం తకుఁజేరవలయు. అట్లేన నాజాడవారు పొడఁగందురను బెగడునందగిన యటుల నర యనైతి. కావునంగన్తొన దేవికే విదితంబుగాఁగలదు.

దే. సవైమనస్యయగుచు, మీరిరువురు మెల్లమెల్లగ నావెనుకం జనుదెండు. ముందు నేవెడలి పరికించెదనని నియమించి యవిజ్ఞేయక్రమయగుచుఁ గొంతదూరంబ రిగి యెదుట విఱికించి కోరిధసంక్షుభిత స్వాంతయగుచు, అన్నన్నాయార్యపుత్రుం డెంత సాహసంబుసలిపె. ఇద్దియు నాదునేరమే. మొదటితప్పు వీరలశీలంబు లెస్స గం దెలియక యింటనుంచుకొంట. రెండవది యోగినీభ్రమంబున నార్యపుత్రునకుం గానుపించుట. ఐన నిక్కన్నియలు సముల్లంఘిత సమర్యాదలగుట నిశ్చంకంబుగ దం డనీయతేయని తలంచి పాశ్చాత్యభాగం బవలొకించుచున్నది. చేటికలును సమీపిం చుచున్నారు.

దే. ఓసి శంపాలతా నీవు గృహంబునకు నిభృతంబుగ నేగి యొకశృంఖలాద్య యంబుచేకొని నాయున్నతావునకు వెసగనేతెచ్చు.

శం. దేవేరియానతి నాతలకట్టునకు రివణంపు తలకట్టు. పోయివచ్చెదనని వె డలు చున్నది.

దే. పెరవరవుడు దోడరాఁబెడదాఱినవిదితగతి యగుచుం బ్రియని పశ్చిమదే శంబునేరి పాణిపల్లవంబుల నతనిలోచనంబులూ మూయుచున్నది.

మం. భయపిశ్వులయగుచురి దొలంగుచున్నది.

ఆ. కృతోత్థాన యగుచున్నది.

రా. స్వర్ణంబనుభవించి. స్వ. ఆహానాభాగ్యవిపర్యయవిభనంబుదేవిద్వష్టియో
గిద్వష్టిననుకరించుచున్నది. నేనీయెడశిక్షకసాక్షికంబుగన పరాధవిధాతృత్వంబునొంది
దర్శకర గృహీతంబగు దర్దురంబు దశకు వశంబయితి. ఈయెడ సమాశ్రియంబుకం
టెనొండగు సుపాయం బపాయ నివారకంబుగానం బడదని పశ్చాత్పృసారితంబులగు
పాణుల దేవీచరణంబులు వట్టిలొని. పృ. దేవీ ప్రణిపాత ప్రతీకారస్మరంభోహి
మహాత్మనామను నభియుక్తోక్తి మన్నింపుమని ప్రార్థించుచున్నాడు.

దే. నిజకరంబులం దనీశుకరంబులం జరణంబులం దొలగించి ముంగలజేరి.
ఆర్యపుత్ర యభియుక్త జనోక్తుల సంభావింపం దదనుగుణంబుగ వర్తించు బాల్యం
బాధిగ గురుజన సంశిక్షితులును ధర్మసంరక్షణైక ప్రయోజనులునగు మీవంటి పండి
తులకుదగుంగానియాబాల బాలికులము ప్రకృతి ప్రతీపదర్శినులునగు మాబోటిబో
టులకు నేసాటిపాటుగలదు. కాబట్టి సౌశీల పరశీలనంబున నిట్టిమీకు మేమొక్కింత
యు గణనీయులముగాము. కావుననీవింక నొక్కటి వచింపనక్కరలే దూరకుండుమ
ని యక్కన్నియలంగని మిగులందర్జించుచు నధిక్షేపించుచున్నది.

అయ్యవసరంబునం బ్రేషించుచున్నది. శంపాలత శృంఖలాద్వయాకలిత హ
స్తయగుచు.

దే దానింగాంచి ఓసీ నేజెప్పకున్నను గాంగేయమయ నిగళంబులేవీరలక్కం
బులు తెచ్చితివి గావున నాకనుచితాచరణంబు కలుగమింబట్టి నీతెలివికి మిగుల సంత
సిల్లితిగానివేత్రంబానయింపమిగడు బొడవగుతెలివి దానవుకాకపోతివి.

శం. ససంకోచంబుగ. దేవినాతప్పు పైరింపందగు నానతికంటె నదనంబాన
ర్చిన నదియు నేరమగునని నేదేలేదు.

దే. ఓసీమంచిది. నీవునాయాజ్ఞామానించిన దానవుగాన నాలోపంబు నీకులే
దు. ఇప్పుడేగి దానింజేకొనిరమ్ము.

శం. దేవి యానతి శిరంబునకై నేతమొందెనని వెడలుచున్నది.

రా. సభయవ్యాకుల ను ననుండగుచు స్వ. ఆహా ఎంతకష్టంబు పస్థితంబయ్యె
ఈమె నిగళయగళంబు దెప్పించె. నాకునీబాలికకునో కాక యీబాలికలకోదీనిసం

ధానంబు గావలయు. ఒక్కటే తెప్పించిన నాకేయగునని కొంతనెమ్మది నొందుదు. మఱియు వేత్రంబు నానయింపంబంపె. అత్తీయశిక్షకైతే యెట్లైన నొప్పుకొందు. నేను సజీవితుండనగుచు వీరలయాభీలం బెట్లు సహింతు. ఇప్పుడేమి నేయుదు. సాంత్య నొదితంబులకంటె సాధనంబెద్దియుఁ గానుపించదని దయాధారాధారంబులగు మధుర వ్యాహారధారా ధరంబుల నాపెత్తీవ్రత రహిత శ్రయాశంబు మియింప బహుతర ప్రకారంబుల వేడికొనుచు దాననుపగత సనిశేప్పితలాభాశావకాశుండై ససంభ్రమంబుగ దేవియాయెడ వీరిని హింసించితివేని యాత్మీయాఘాత ప్రకటిత మదీయగ్రీవానిస్సృతా సృక్కల్పిత తిలకాంచిత నిటాలపగుడువని యెట్లువెట్లు చున్నాఁడు

దే. సవిషాద క్రోధకరుణంబుగ. స్వ. ఆహా యాయెడ వీరల దండింపంబూ నిన నామహోద్యమం బుపతత్త్రిరాత్నాంత్ర నియంత్రణంబున దండిశూకంబు చందంబున నీతని శపథంబున విలేధంబయ్యెనని తచ్చపనంబు సంస్మరించి ఆహా యార్యపు త్రిండా శపథవాక్యంబున నియ్యెడ ననినుడువుటంబట్టి నాతఁపున కినుఁమంతై న యడ్డంకి నొడమదని తలంచి యొకసంకిలివిచ్చి యానొడ రేఖా వృపశేఖరుల మ్రొలంబరచి ఛేటికంగాంచి యోసీ యిట్టొనరింపుమని దానికిం జెప్పుచున్నది.

చే. దేవియానతి యనాక్రొవ్వెదకుఁ బూలదండ యగుచున్నది.

రా. విషాదవిషయ మనీషుండగుచు స్వ. అయ్యయ్యో దేవియెడల నేనొన రించిన వేడుకొంటలన్నియు స్థూలబుద్ధులకుం గఱపిన సుబోధంబులుం గృతఘ్నవిషయంబులగు నభిలాష నివేదనంబులు ధనజీవితోద్దేశ్యకంబులగు దానప్రసంగంబులు విరక్తలక్ష్యకంబులగు రాగగోష్ఠులుం గురితమతి సమాశ్రయంబులగు గూఢోక్తులు నగుచు విలేధంబులయ్యె. ముందు నెద్దియోయొక శిక్షవిధింపంగలదు. దాని నేనెట్లు చూడఁగలను. మఱియు నేనిచ్చటనున్న నాయందలి యల్లక మిగులం జీకాకునుండి దండించుఁ గాననీయెడ నీదండచుండఁ గూడవని వెడలుచున్నాఁడు.

దే. వారింగాంచి ఇత్తరికి నేజీయంగల పనికి ననార్యుండగు నార్యపుత్రుని శపథం బీరేయికిఁ బ్రతిబంధకంబయ్యె. ఎల్లియాలోచింతునని రోషకషాయ భీషణ దృష్టియగుచు నధిక్షేపించి నిజనీకేతనంబున కరుగుచున్నది.

వి. దవ్వుననుండి యంతయుంగాంచి నిదానంబు పరికించి యిప్పటికింత మాత్రతోఁ దేవిపోయెగాదా తేపటిదినంబున నెక్కలంబున నొయివగలు రగిలిస్తరణీయతామాశ్రీ సాత్రంబులగు మఱియు నీయామోద రేఖముఖ విలాసం బవలొకింప దుఃఖాభి శేతగాని దుఃఖితంబై తోపదు. అంతయా వేగంబ తెలియునని యంతటవిలొకించి. ఆహా కల్యతుల్య యగుచున్నది. యారజని. అద్దియుక్తంబే.

చ॥ విగళితలాఙ్గణీ రసతవెల్వలఁ బారెడు ముత్తియంబులు । ద్విగగనుబెట్టి తాగకలతీరున నక్కట నీవయస్సు సాం । పగువరసమ్మదాకర విభాస్వరతర్న మహాశ్రీ రోహముల్ । విగతవిధంబులై స్మృతి వివేక నికేతనమందు దాగెడున్ ॥ ౮౬ ॥

చ॥ దేవిమనంజనం బొడముదీర్ఘతరంబగు తీవ్రరాగమున్ ॥ వావిరిచూపు కైవడి దివస్పతిది క్కరుణారుణాస్యయా । పీవరబాష్ప బిందువులు మిశ్రితకజ్జలముల్ గనుంగవన్ । దేవులు వీడునట్టకుల దీనతఁ బూలవిడున్ గు ముద్వతుల్ ॥ ౮౭ ॥

గీ॥ విబుధ సంతోష సత్కలా విభవమునను । గువలయానందకృతి నిత్యకుతు కభూతిరాజతన్బాంధవుడగు నీరాజుదీన । దశవిలొకింప నొపకచరలురాజు॥౮౮॥

గీ॥ తమములెల్లను దేవిచేతఁ ప్రభూత । తమముదొరగను సేవింపదరవె నొక్కొక్క । తత్తిర స్మృతతరగాఢ హృత్తలమున । నరుణభీతిని దాగెనొయనఁ గవిరియు ॥ ౮౯ ॥

గీ॥ పగుషదేవీ తిరస్కార భాషణముల । యాధిపైపగ నొపక గాఢవృత్తి । నుండనితఁడేగఁ దనతావుబెండువడెన । యనెడు పోలికఁ జేరునస్తాత్రికి శశి ॥ ౯౦ ॥

కావుననే తదవసరోచిత కృత్యంబులు నిర్వర్తించికొని వయస్యునిం గనవలయునని వెడలుచున్నాడు.

పదంపడి ప్రవేశించుచున్నారు దేవియు ముక్తామణియును బ్రయాసఖియు.

ముక్తా. దేవీ యాయవసరంబున నిసర్గనిమ్నంబయ్య నీహృదయంబు కొండొక కతంబున మహార్ణవంబు తిమిసముచ్చుట్టనంబునంబోలె నతుచ్ఛంబగుననచ్చ భావంబున విచ్ఛురితం బగునటులఁ గానంబడుచున్నది.

దే. సఖియిద్దిమందభాగ్యులకుఁ గరతలనిలయంబకాదా.

ము. దేవీ బహుతరులగు వసుమతీ పతులు శేషాయుతంబుగ సూనుశాసనంబు నననూన విభవుండగు ధవుండభినవరతిధవుండని యెన్నబడు వాడునిజనయనాంచల విలోకన పాశపశాత్తుండగుట నిరుపమాన సౌభాగ్యశాలినివగు నీవిట్లువచించుట పీ యూనకిరణ మండలాంత రాశంబున వెడలు నుల్కయు సువికచదరవిందోదర నిస్సృ తంబగు దురాహేయంబునుగాదె.

దే. సఖి యిది యాహేలావతి యనుకొంటివాకాదు. అద్దిస్తరణీయోదయ యయ్యె.

ము. స్వ. ఆహా యీదేవియిట్లు వచించుచున్నది. ఈనడుమ, దీనిగమణుం డస్వస్థుండై యుండెనని వింటి. ఇప్పుడాతండు మిగుల నవసియుండె గాబోలు. కానున్న దీనికిట్టి విషాదంబునకుం బ్రసక్తిగానంబడదని. పృ. దేవీ భవదీయ హృద య శంకరుండగు మహారాజ మధుకరుండు శర్తాకరుండై యుండెగదా.

దే. సరోషవిషాదనిశ్వాసంబుగ. ముఖంబవనతం బొనరించుచున్నది.

ము. సఖైక్లబ్యంబుగ. దేవీ యిదివరకు నామనకు నాలోగ్యంబు గలుగ లేదా.

దే. అస్తంభనీయ సంక్షోభాత్తయగుచు. సఖియీయెడ నది వొడమియ నాడెందంబున నిట్టి క్రడగండ్ల నడరించుచున్నది.

ము. సఖైలక్ష్మ్యంబుగ. దేవి యద్ది సమ్మద నిదానంబె. ఇట్టేల పరిణమించె.

దే. సనిర్వేదంబుగ. నాభాగ్యవిపర్యయంబున. మఱియు నీయుదంతంబు ద లవేదేతంబు జాతవేదస్స హృతం బగుటకరణిసంజ్వర భరపరీతంబగుచున్నది.

ము. దేవి యద్దియాలించుటకు నాశ్రోత్రంబులు పాత్రంబులేనా.

దే. ససంకోచంబుగ. సఖి నీకిట్లునుయోగింప నవకాశంబిడుటబట్టి తావకం బగు శోషంబునకును నేనయాశ్రయంబైతి.

ము. సాధ్యాహారంబుగ. దేవీ నీయధునాతన వచన రిచనయశించన విస్తయ జనకంబగుచున్నది.

దే. సఖి యన్యతంబు నభింపక నిక్కరంబ వక్కాణించితి.

ము. దేవీ నాయందలి సౌహృదంబు విశదంచేసి కొఱంత దురంతంబగునటు ల వాస్తవం బంతయు వచింపదగు.

దే. సఖియిదివరకు దాపరికం బొనరించి తత్ఫలం బనుభవించుచుంటిఁ జాలిం కను గోపితంబొనరించెదనా । అంతయు వచించెద । ఇద్దియు నతీత వేళంబగుట భా విసహాయార్థంబ వాని స్నేహదోహదంబుకాదు. గతంబైన నామంతువు మన్నించి యాలింపుము.

ము. దేవి సమవహిత స్వాంత పైయుంటిని వినిపింపుము.

దే. ఈనడుముఁ గొన్నివారంబులకు లోఁగడఁబడమర చేడియ మిరిటిర తనం బు కలయుకంగడు గులాబీపూలరంగు రంగుమీఱు పుట్టంబు దట్టంబుగఁ గప్పకొన్న ట్టు చూపట్టుతదనంతరా రామసీమంబునఁ జెన్నొందు సౌధాగ్రదేశంబున నేనిరుమూ వురు పనికత్తెలు గొలువఁ గూర్చుండ నింగిమండి యొక్క మందసంబువ్రాలె. అంత నేఁ జెంతకుంజేరి తేకపాఱంజాడ భూగర్భంబున నుండు మణిశలాకల కరణిఁ గంద రోదరంబున గఁదరించిన జాతరూపల తలతీరున నీరధరాంతరంబున మెఱయు శంకల సాంపున దాననిరువురు గన్నియులు కందలిత బాంధవ ప్రేమానుబంధలై కన్నులకుం బండువులగుచు నపుడు గానంబడిరి.

ము దేవి యివ్వాళ్లక్రిందట నింత వింతగాఁగ నాకొకప్పుడైనం దెల్పవైతివి గదా.

దే. సఖియా, యపరాధంబే కాదా మన్నింపుమని యింతకుమున్ను వేడు కొంటిని.

ము. దేవి యిదేనా నీయాధినిదానంబు ?

దే. సఖీ మఁతేనునుకొంటివి ?

ము. (సాశ్చర్యంబుగ) దేవి యదెట్లు

దే. సఖి యదేకాదా చెప్పమఁటిని వినుమని. పదంపడి వారింగనుడు నేక తంబున నొ దివినుండి యేతెచిన యమరకుమారికలని యుల్లంబు పల్లవింప వీరుకొం తకాలంబైన నాయొద్ద నెట్లుండుదురను తమి నామనంబు నెల్లనావరించె. పదంపడి యనుకూల సల్లాపంబు లొనరింప నాయొచ్చుచొచ్చుంబుగాకుండ నాకడనుండవయ్యె

డననుమతించిరి. ఆర్యపుత్రునియెడ నుండు నాదెందఁబు చందఁబు నీవెఱుంగుదువు కదా. వీరిజాడ యాయనకుఁ దెలిసెనేని యెత్తటి నెయ్యదిపుట్టునో యని వారినచ్చటి సాధాంతరంబు నందయుండ నియమించి యప్పుడక్కడనున్న పరిచారికలనే వారి సేవకై యొప్పగించితి. మఱియు నాకర్తకరులకు నీజాడ యొక్కడనైనఁ బొక్కిన మీజాడ మాపించెదనని యొట్టువెట్టి యనుకాసించితి పడంపడి దినదినంబున నతీతని ర్ఘ్నరవార ముఖ్యాభరత కలాపరభాగంబగు వారివిద్యా విభవానుభవంబున నార్యపుత్ర వ్యాధిజని తాధినిర్ధూతంబు గావించుచుంటి ; ఐననార్యపుత్రుని యస్వాస్థ్యంబు బహుతాపధనేననంబు గలిగియు నుపశమింపమికిం జెంతించుచుండ నీనడుచు నొక్క నాడొకయోగినీమణి మేలెంచె. నేనాపెదీనింగురించి యనుయోగింపనామెయుం గొంతతఱిఁజెంతించి నీయడిగిన భవద్దార్యపుత్రా స్వాస్థ్యంబుగ్రహవేశ నిదానంబనియు సుది దివ్యయోషిత్వందర్శన ప్రతీకార్యంబనియు నిదయు నల్పావసరమున సంఘటించుట నాత్మప్రసాదంబాయనకుఁ గలుగుననియు సవిశ్వస నీయార్థంబుగ సంక్షేపంబుగ వచించి కావలసిన ముఖ్యసంగతులు వచించితి మీకందఱకు లెస్సయగు నికెవచింపకు మని హద్దత్తంబగు నెద్దియు నింతైనఁ గొనక నప్పుడచనియె. పిదప నేనాబాలికలయందులోగడ దివిషద్యోషామనీష వంటియుంటిని గావున వీరల సందర్శనం బార్యపుత్రున కారోగ్యకరంబుగాఁ గలదని యెంచియట్లున్న నాయార్యపుత్రుని యందవిశ్వస్త నయివారిలో ద్వితీయపరిణయ ప్రణయగావున దానిరానీక యోగినీవృత్తినలరు ప్రథమందోడ్కొని యార్యపుత్రునికి దృక్పాత్రం బొనరించితి. ఓచెలియా, యేదియెంత వింతోకాని యామెవచించినట్టే యార్యపుత్రుండు తదనలోకన క్రమంబున నానాటికిం జిరతర పరిష్కానంబగు నుపవనవిటపంబు జలసేచనాది విధితేతంబోలెను సచితత నుండగు.

ము. ఓచెలియా! నీమాటకడ్డమువచ్చితిగాని నన్నొక్క. సందియంబు దొందర మొందించుచున్నది ; అదివినివచింపుము. నీవిదివఱకుం జెప్పినపలుకులు మిగుల సంతసంబులీనునవే. జరిగినదంతయు సమ్మద నిదానంబే అట్టివానిం దొలుత నాధినిదానంబులుగ వచించుట చేతంబునకుఁదద్దయు నబ్బురం బొనరించుచున్నయది.

దే. సఖి యాదియంతయు నిజంబే. వారివర్తనంబు ముసల్యత్వార్హదోష గర్భితంబని తేటగఁ దెలియంబడియుఁ గరుణం బొడమించుచు బలాత్కారంబుగ గుణో

ద్వారంబుల నాచే జేయించుచున్నది. ఇద్దినీకకాదు: నాకును నాలోచించుకొన విస్త
యించుచున్నది.

ము. దేవి, యట్లుయిన నానంతర్య వర్తనంబునం బ్రకృతంబగు ముఖ్యాంశ
ము వచింపుము.

దే. అట్లవచించెద నాలింపుము. గతనిశీధంబున పీఠలయందొక యాశంక మ
నంబునం జిగురింప నప్పుడ యాయుద్యా నాంతరంబున కరిగితి. అచ్చట వారియ
పురు నార్యపుతుగిండును దత్తత్యముక్తా మంటపాంశరంబున మామకీన స్థానంబున
నార్యపుతుగిండు ద్వితీయనంకపాలిం గీలించుకొని యుపవేశించియుండె. ప్రథమత
దీయ సదేశస్తంభ ప్రాంతంబున నాసీనించియుండె.

ము. సాశ్చర్యంబుగ. దేవి యచ్చటికి యార్యపుతుగిండు నిన్నువీడి చొర
కుండని బంధనంబు కలదుగదా.

దే. సఖి యట్లు వాఙ్మాత్రంబు గలదుగాని శపథంబులేదు.

ము. ఆహా నీయార్యపుత్రుండెంత విపరీత వృత్తుండయ్యె! వాడును సాధారణ
లై యెంచఁదగియున్నారగుగాని సుశీలరై యుందుగని తోచదు. మరచిది, పిమ్ము
నేమయ్యె?

దే. లోగడ నేనతిరోషకషాయి తమనీషనై యాచారికంగచంబునం బట్టి వి
యుక్త ప్రాణయగునట్లు దృఢతరంగు నుక్మచపేటంబు ప్రేయజేయెత్త నెంగు
లో తెలియదుకాని యయ్యెడ నామనంబంతయుఁ గరుణరసమయంబయ్యె. ఐనదాని
నపహ్నవించుచుఁ గోపచిహ్నంబుల నేధితంబు లొనరించి వ్రేయనుద్యోగింప నంతట
నార్యపుతుగిండు బహువిధంబులగు నుపసాంత్యనంబులు ప్రణామపూర్వకంబుగ
వచించె.

ము. సాశ్చర్యంబుగ. ఆహా దేవినీయార్యపుత్రుం డిట్టికర్జ్వంబు నీకంటబడి
నొనరింతుటయేకాక వెండియు వేడుకొనెనా? బాగుబాగానరించె. వింటివా? కా
ముకుల శీలంబిట్టిద. ఎదుటనున్న వేశ నీజమనంబునకే కనికేతనంబగుట నవిదిత క్షు
టంబుగం దెలుపుచుకొలొపల విపరీత వర్తనంబులు సలుపుట. ఇప్పుడు దెలిసినదే
నీయాధిమూలంబు. పదంపడి యేమయ్యె.

దే. సఖి నేవాని సరకుగొనక తదుదిత స్నేహధారా సంపర్ధిత క్రోధోషర్బుధ న యితిరిగికొట్టసమకట్టగా శతుండు వానినివ్యేళం బ్రహరించితివేని యుస్తద్ధాతిని వ గురువని యొట్టువెట్టె.

ము. దేవి యట్లైన నినిమకది యవిదిత దండయ్యెందు.

దే. సఖి యట్లువచింపడగదు. ఇక నేమన్న నవి దితప్రహారదండయని వచిం పందగు.

ము. దేవి యట్లైనం బకారాంతరంబున శిక్షితయేనా.

దే. సాహోపంబుగ. ఎంతవంతయయ్యె. అట్టిదుశ్శీల శిక్షణీయగానో వా నిదండింప నెంతకసియైనం గలదు.

ము. దేవి పిమ్మట నేమిసలిపితివి ?

దే. సఖి, యాకితవచేతనుండు నాగోషభాగ్య విశేషంబునం గాబోలునివ్వే శయని వనించె ; అదియునతని ఐశంబుగాదు. అధర్తమర్తభేదియచ నాడైవంబ య ట్లువినిపించె. కావుననతని యొట్టుదిట్టంబగునట్టును నాచండాభిలాషంబు సఫలంబ గునట్టును వగవుడుచే నయ్యెడ సంకలం దెప్పించి దానిపదంబులం దొడిగించితిని.

ము. దేవి మహానిపుణవుగదా విపరీతమతియగు పతి గూనతికి ననుకూలం బుగ నిజేష్టంబు నెరవేర్చుకొంటివి. తరువాత నీయాద్యపుత్రుండేమయ్యె ?

దే. దృష్టదోషుండ గునాతండేమి నేనుగలడు? పిమ్మటదీన ప్రణతాననుండగు చు నేమోవచింప దొరకొనుడు నిదివరకు నీవచించిన యానతికి వేరునేయలేదు. ఇక మీదమెందు నుడివితివేని నిజకర జాగ్రచ్చురికా నిర్భిన్న మదీయ నపుస్సంక్షర ద స్రీపూరంబున సంకల్పితాంగ రాగుండవగుగువని శపించితి.

ము. ససంభ్రమంబుగ- దేవి, రాలినూతికి నినుపచ్చేడ యనునట్టు నీవాయన కుం దగినదానవే ! పదంపడి యాతలదేమయ్యె ?

దే. ఏమగునస్రస్థిన్ననయనుండై గరణీనిధ్యావైకతాన నయనుండగుచు నంతర్గ తంబగు కపటంబున పహ్నవింపంజాలక సంలక్షితంబు సలుపుచువచ్చిన దారిన నిజని

ము. అంతయు మిగులలెస్సగ జరిగె. ఇయ్యెడనీకు విచారవిషయంబైన యం శంబెయ్యెడి ?

దే. దాని నెట్లు శిక్షించుననునది.

ము. దేవి, శిక్షాతారతమ్య విషయంబేనా.

దే. సఖి, యేమివచింతు ? ఆర్యపుత్రుండియ్యెడ నిట్టి నాడయ్యెఁగాని. యంత కుమున్ను నాయానతిలో నటకత్తిలో వక్కచిక్కినట్లుండలేక దానంబట్టి యూర కుందునంటే యట్లైనవి శృంఖల విహారుండగు ; కాకున్న నతిసిగూఢంబగు నెక్కునా ముంగితంబునకు నతివిరోధంబు సంఘటిల్లు; దీనియాగడంబునకు నతిదాడుణంబైన దం డంబు విధేయంబై ? అయిన దండవిధిదలంప దీనిగుణగణంబులు దానినడంచుచున్నవి. కావున నియ్యెడ నాయాత్మ పిపీలికా శతపదీ సమాక్రాంతంబు గరణిసున్నది.

ము. దేవి, యశాను. మనంబొకమార్గంబున సంచరించెనేని నిరర్థకంబుగంగొం తతటిజరుగు. ఇయ్యెడనైతే విప్రతిపన్నంబగుట నందు గర్తకంటకాడి సువృతంబ గు దుష్పథంబునం బోలి సంచరించుట నసావ్యప్రయంబైయుండు.

దే. సఖి మనంబిట్లుండుటనేకాదా నేనిట్లుంటిగాని నేనెప్పుడు నిటువంటి యుల్లంపువంత నెరుంగనే.

ము. దేవి, యియ్యెడ మిగులఁ దొందర నొందఁగూడదు. యోగినీమణి వచిం చినట్లార్యపుత్రునకు నారోగ్యంబు గలుగుఁగదా. కావున యద్దిమహాభాగముని వ చింపందగు. నీవుదీనికిం దండంబొనరించితివేని యామెయలుగ నేమియగును ? నీ యార్యపుత్రుండు నేమిదలంచునో : యట్టిసంగతులంబట్టి యట్టవచించితి.

దే. సఖి తాదృశ వితర్కంబుచేత నేకాదా మనంబు డోలాయితంబగు చున్న దని చింతించుచుండ నయ్యెడం బ్రవేశించుచున్నది.

వేత్రిహస్త. జయించుగావుత : దేవిజయించుఁగావుత.

దే. ఓద్వారపాలికా, యేమియుదంత విశేషంబు.

వే. దేవియుల్లంబు గనికరంబునం దెల్లంబగుత. వారణాసీ. పురంబుననుండి : యేలికసాని గారికి బిన్నమ్మగారు గమ్మపంపించినారని వరపుడుదెచ్చి యిచ్చినది.

దే. (సప్రమోదావేశంబుగ) ఓ, దానినిచ్చటికి వడిగ రావింపుము.

వే. కడిదియానతియని వెడలుచున్నది.

ము. దేవి, భవద్యువ జననీవృత్తాంతంబు కార్తికరాకాని శాకరబింబంబు కరణి నింతలోఁ దావకీనమనస్సంకూఢ తమస్తోమంబంతయు నపహరించె నే

దే. సఖి, యట్లే లెస్సగ వచించితివి. ఒక్కభాగ్యవశంబున నీసమయంబున నామె యుదంతంబనుభవ విషయంబయ్యె.

ము. దేవి, యామెయట్టిగుణవతియె ?

దే. సఖి, యామెనిసర్గం బీవెరుంగవు గాని పరికింపఁదనీయ పరభాగంబు నిరూపించ నేరువెరవరులు. ఆచువ్వు రసావాసలాలసత సాక్షాత్కరించిన లక్ష్మీయయ ని లక్షణీయ.

ము. దేవి, యాపెనీకు నిజజననికంటె నభినందనీయయని వితర్కంబు వొడ ముచున్నది.

దే. సేర్వ్యంబుకరణి నామమాత్రంబకాదు ; గుణజ్ఞులందఱకును.

ము. (సాశ్చర్యంబుగ) సఖి, యట్లైన నామెసాశీల్యసంపత్సృధారసంబు పూర్ణంబుగంగ్రోల నాకర్ణంబులు తూర్ణంబులగుచున్నవి.

దే. సఖి, మానుగవచిరచితి నట్లయిన వచించెద నాలింపుమని యెదురంగాంచి సఖి, పత్రికాహస్త యేలేంచుచున్నది. ఈయెడ నయ్యుదంతంబులం దెలిసికొని పిమ్మటవచించెద.

ము. దేవి, యట్లగానిమ్ము ; అయ్యెడ వేత్రహస్త పత్రికాహస్తతోడం బ్రవేశించి 'యామెదేవి' యని చూపున సూచించున్నది. అంతనయ్యది 'దేవిగారూ, జయింపుఁడు, జయింపుఁడు' పాదపీఠమూలంబునందు నొరగి దేవీపురః ఫలకంబు నందుంచుచున్నది.

దే. (ఆకమ్మంజేకొని దానింగాంచి) స్వ. తొల్లిత నెప్పుడెప్పు డేతెంచెడి వార్తాహరిణులు సవికాస వదనలై యుందురు. ఇద్దియేమో, వింతగాఁగాన్పించుచున్నది. అని పైవ్రాల్చుగాంచి ఇది యువజననీ లిఖితంబయని తలంచి సఖీహస్తంబునం

దుంచి వెండియుంగని యోసీ, యచ్చటివారి కందఱకుం గుశలంబేకదా

పరిచారిక. దేవిగారూ అచ్చటివారందరికి లెస్సయ్యెను. నావిన్నపంబు నై పవేడెద. అమ్మగారియానతి మిగుల వెసగ నేతెంచినదాననగుట బడలిక నడగింపఁ గోరెద.

దే. స్వ. ఇదిమిగుల నలసియుండుట నేకావచ్చు నిట్టిచందంబు ప్ర. ఓసీ వే త్రహస్తా దీని సంతిపురంబులోనికిఁ గొనిపోయి మావచనంబు గనచటి కర్తకరులచేఁ దగిన విశ్రాంత్యుపచారంబులం జేయింపుము.

వే. దేవి, యానతి గడిదియని యట్లొనరించుచున్నది.

గే. సఖి, లేఖాపిధానంబు ధ్వాటించి తదుదంత సుధారసాసేకంబునం బరిశాం త సంతాపంబుగ నాహృదయంబు నానందమందిరం బొనరింపుము.

ము. దేవి, యట్లయగుంగాకని దానిమూతందుఁటితంబొనరించి దేవి, క్రమాం కచిహ్నితో పరిభాగంబులగు మూడుపత్ర సంపుటంబులున్నవి.

దే. (ఊంచెముచింతించి) ఏదోయొక కార్యభరంబుండునని తోచుచున్నది. కానిమ్ము, ప్రథమంబు విఘటించి వచింపుము.

ము. అట్లొనరించుచున్నది.

స్వస్తిశ్రీమదాత్మజురూప సౌభాగ్య సౌశీల్య లావణ్య ద్రాక్షిణ్య ప్రముఖ మ హాగుణ సంఘాత శ్లాఘాందోళిత వివిధమణి గణకణ పూర్ణకర్ణాభరణ పరితః ప్రస్ఫుమ ర కిరణ కాముదీ సంవళ నాపర్యాప్త శేతస్పద్మతాబహిర్ని స్ఫుత చిత్రాధ్యాహార స్థూలలక్షముఖ మృగలక్షలక్షీష్టా భృదధ్యక్షతనుజావలక్షాం గీప్రభృతి సురవరనారీ నికురుంబయః బ్రాచుంబు కరణిః ప్రేమాస్పద త్వాది ధర్మంబులంగని స్త్రీకృతాస్తక మంజరిః సకలసమాత్మ మ్రాంగీవినమృతాచార్యదేవీ శబ్దైకవసతియుం ప్రేమగా

రవా పహృత మామకీన ససర్గజఘన్య తాకలిత సవిత్రిభావయునగు నస్తత్కుమారి హేలావతి నత్యవధివశక్ష పక్షవక్షత్రే శసేదృక్షతడిన దినప్రవర్ధమాన సకలసౌభాగ్య భాగ్యవతియగునటుల నిరంతరం బపరిమితంబులగు నాశిషంబుల వెలయించి లేఖనీ యంబగు నిధునాతన ప్రవృత్త విశేషంబు అని యాహా, యామే శబ్దార్థగుంభా గాంభీర్యంబు!

జే. సఖి, తావన్నాశ్రమికాదు. వాత్సల్య గాంభీర్యంబు నట్టిదయ. ఆ మె యస్తాదృశులకు సహజంబగు మాతృత్వాది దర్శనంబులచేతన గరిష్ఠగాదు సద్గుణంబుల చేతయునని-స్వ-తొల్లింటికంటె లేఖనవైఖరి విభిన్నంబైయుండెఁ గాని ము. పెంటనే తెలియంబడునని-వయస్యా, పదంపడి వచింపుము.

ము. ఇచ్చట వారణాసీపురంబున మేమందఱము నియతి వశంబునఁ గుశలి కల్పులము అని దేవీవదనంబు సాకూతంబుగ విలొకించుచున్నది.

జే. విషణ్ణనయనయగుచు సఖి, కుశలప్రకృతిక కల్పప్రత్యయంబా యమ్మ కు నెద్దియొయస్వాస్థ్యంబు గలుగునని వివరించుచున్నది. దానంజేసి నామనంబు జల తీప్తంబగు శుష్కమృత్పిండంబు కరణి విశీర్ణంబగుచున్నది. ఈదినంబున నెట్టివేళ లేచితిలో యేదురంతరంబు వినవలసియుండునో దానికి సిద్ధంబైయుండవలసివచ్చెఁ బిమ్మటం జరుపుము.

ము. అట్లని అచట మీసకల కల్యాణ సమ్మద నివాసోదంత సుధాసేకంబున నాస్తాకీన శబ్దగ్రహంబు లందనుపవలయు. ఈనడుమంగొంత తటికిలోఁగడ మననికే తంబున నస్తన్ననా వినోదన నవసౌరభ మంజరియగు మంజరిచెలియగు నామోదరేఖ తోఁగూడి ప్రమదవనంబునం గాలయాపనంబుకై సంచరించుచుం జమత్కార కరం బుగ నాగింతుకంబగు నొక్క హరిణంబందులమెలంగుదానిం గని బాల్యలౌల్యంబున దానింజేరి చేపట్టి పదంపడి యవిదిత కపటంబగు దానిచే మింటితెరువునఁ జెలియతో డంగూడఁ గొనిపోఁబడియొననియు ననునర్థోక్తంబున.

జే. హా, సకలసద్గుణ సమ్మాన్య కన్యాకుంజరి మంజరి మామకీన హృదైకనికేత నమానుతి నిరూఢంబులగు నామసౌరధంబు లెల్లవితధంబులుగాఁ గనస్తద్గురదృష్టం బున మునుపజ్జివదనునిచే జానకి కరణి నొక్క పాపపు హరిణంబుచే హరియింపఁ బడితివానిని విలపించుచుఁ బుడమింబడుచున్నది.

ము. దేవి పైరింపుము. పైరింపుము. అర్థోక్తంబున నిట్లు పరిదేవింపం దగదు. తత్ర త్యకల్పప్రత్యయంబు కుశలంబునకు నసాకల్య సూచకంబకాని యభావబోధకంబుగా దు. మరియు నొక్క యుపశ్రుతి కల్యాణ నివాసంబగుచుఁ గానంబడు- అద్దియుం ద్వరుక్తంబగు జానకీదృష్టాంతంబు, కావున మదిదిరంబొనరించి యవంతర వృత్తాంతం

హాలింపవలయు.

దే. సఖి దాని తేమవార్త వినుటకుందగిన భాగ్యంబునకు నా శ్రోత్రంబులు పాత్రంబులగునా. అయినం జదువుము. సముద్రంబునం బడి తరంగప్రహారములకు జడియం బయోజనంబేమి.

ము. దేవి, యూరకడెందంబు దొందరనొందింపకు. అనంతర వృత్తాంతంబం తయు వింతవడక యాలింపుము. అనిచదువుచున్నది వారిజాడఁ జూడ మావురౌతు లంతటం బంపఁబడిరనియు నొక్కవారంబువరకు వారిసేమంబు దెలియకుండిన భాగీ రథీభావుకాత్తయగు నార్యపుత్ర సవిత్రియనల ప్రవేశంబు సలిపి శరీరత్యాగం బొన రింతునని శపథంబుసలుప నస్తత్పురంబుననుండు నాప్తజనంబులందఱునట్ల ప్రతిన నూనిరనియుం దత్రత్య మంత్రిశేఖరుండు లేఖ లిఖియించి మాకునంపె.

దే. హా మంజరి, సకల బంధుజనంబులకు ననుపరిత్యాగలాలసాపదంబగు నా పదంబు నొందితివా నియతిచేతనని వెండియు మిగులవిలపించుచున్నది

ము ఓదేవీ, యీవృత్తాంతంబునకు నసమగ్రశ్రోత్రివై సారెసారెకెందుకుఁ బ రిదేవింపుచున్నావు? ఇకనట్లైన మువ్వోహిణి వగుదువునుమీయని నివారించుచున్నది.

దే. దుర్నివారంబగు సఖీ శపథంబున సంరుద్ధశోక ఝరియగుచు సఖి, నా భాగ్యంబుకొలది శ్రోతవ్యంబు శ్రుతంబగు నవలవచింపుము.

ము. దేవి. యట్లుదిరంబుగ నుండుమని వెండియుఁజదువుచున్నది. ఆర్యపు త్రుండొక్కమ్మ యవలోకించి కించిదనే హంబకించనుని కరణిం బరికించి పిదప నం చితవదన వికాసుండయి హృదయంగమంబగు మంగళంబు సంగతంబగునంచు నన్ను వీక్షించి వంతలంబొగలకుమని విచించి నాచేతంబెట్టెనని వచించి సాశ్చర్యంబుగ దేవి, యీమె యార్యపుత్రుండు దైవజ్ఞుండగునని తోచుచున్నది.

దే. సఖి, దైవజ్ఞసత్తముండని వచింపవలయు.

ము. దేవి, యట్లైన వానికి సేమంబు నిక్కంబకాని వగలందొలగి. సావధా నవై యాలింపుము.

దే. ఎట్లైన నేమిసేయగలను తరువాత వచింపుము.

ము. (చదువుచున్నది) పదంపడి ద్వితీయలేఖయు అవధి సమయంబువరకు నాహయసాదులు వితథమనోరథులై యేతేర నార్యపుత్ర సవిత్రస్వాంగసంగంబునఁ బావనంబొనరింప నప్పావకంబుఁ బ్రజ్వలింపంజేసి యిష్టదైవతంబు నిమిలితనయన యై పార్థింపుచుండఁ దదర్థవిఘాతంబగు నంజలిపుటంబున నొక యోగినిప్రేషితం బగుగంట మోయుచు నొకలేఖంబట్టుకొని యచ్చటచుండు నందఱు నకదర్యాశ్చర్య చర్యాధుర్యులై కనుంగొన నామెదోసిటనిడి యయ్యెడ వెండియు నెగసి చనియెనని యుండల్లేఖా లిఖిత వృత్తాంతం బెట్టిదనిన నాహరిణం బొకదుష్టయోగినిచే నియమి తుండై జిఘాంస నేతెంచిన యొక్కదుష్టనిశాటుని పరిణామంబనియు నను నర్థో క్తంబున.

దే. (సవిలాపంబుగ) హా, యతనీకుసుమ దామకోమల ధామవల్లి ఐనవార ణంబుచే నభినవమృణాలినికరణి దారుణ సురవిద్యేషణునిచే హరింపంబడి యెట్లులిటి నే యేమయితివే శాస్త్రో లగృహీత హరిణ డింభంబువోలె మాంసలమార్జాలగ్రస్తశుకళా బకంబు కరణినుంటివి కాబోలు. హా, యెంతమంద భాగ్యనైతి నే॥

ము. దేవి నాశపథంబు వితథంబు సేయనుచితంబ కదా!

దే. హరిహరీ, సఖీద్రోహినైతిని. ఓవయస్యా, నాయపరాధం బతివితత విప త్కృతశోక ఝరీకల్పితానవ ధానతాకృతంబు త్నమింపుము.

ము. ససంకోచంబుగ దేవి, నీవూరకుందువని యిట్లంటినిగాని మనకోక ప్ర త్యవాయంబగునని కాదుగదా. ఇకనయిన సావధానవై యాలింపుమని పెక్కుజనప దంబులు గడచిన పిమ్మట సెక్కుమహారణ్య మధ్యంబుననుండు నెవ్వడోకాని యొ క్కండు బాణంబులేయ నాకురంగం బాత్మీయ భీకరనక్తంచరా కృతించూని మన బాలికల స్వకల్పితంబైన యొక్కమందసంబునందునుంచి కొంతసేపు నాతనితో గడు ఘోరంబులగు నాయుధంబులం బ్రధనంబొనరించి తుదకీడుందసంబు నాకసంబున మిగుల దవ్వుగరువ్వి సమసెననియుం దదరణ్య బహిష్ఠితతౌరంగిక దృష్టక్రమంబున జ రిగెననియు నియ్యెడ నాబాలికలున్నతావుఁ దెలుపన్మగాని పీరుసేమంబున నన్వస్థా నంబున నుండిరనియు ముందునుందు భావుకభాజనులు గాగలరనియు మీరందఱు శరీర విసర్జన యత్నంబువలన విరమింపవలయుననియు నిట్టిముఖ్యసంగతులు దెలుపు

నదియు నందులసంగతులైనం బెక్కుతార్కాణంబుల విశ్వస నీయంబులగుట నందఱుం దదుద్యమంబునం దొలంగి యసమగ్రప్రమదులమయి యున్నామనియో నను వృత్తాంతంబు బోధించునది యేలెంచెనని సవికాసంబుగ జీవి ముఖం బవలొకించు చున్నది.

దే. సమంకురితానందంబుగ ఓపయస్యా నాప్రాణంబులిప్పుడు సంగతంబగు వాతమంత్రదళ వీడుచున్నవే. వామాంశస్పందంబులు శోకంబువాడిమి నడంచుచు న్నని గాని మీదఁజదువుము.

ము, దేవి, యెట్లోశుభంబగుఁ ధీరపయియాలింపుమని ఆర్యపుశ్రుం డదియుం బరిశీలించి కతిపయవాసరంబులకు నాబాలికలు మేలుగాతురని వచించెంగాని తద స్వేషణంబునకై యొక్కింతైనం జతనంబు సలుప నుద్యోగింపకుండు. ఆధీరుని విజ్ఞా నదైర్యంబు లెట్టివ్రాకాని యెన్నఁదైన నొక్కింతయేని మనంబునం గలంగఁడు. నా మానసంబార్య పుత్రదైర్యరాకావికాసితంబయ్య నవ్యద్విపత్కలషితంబగుట నైం హికేయసంగ్రస్తసామి బింబంబగు నక్షత్రనాథ మండలం బనుకరించుచున్నది. ఎట్టి వారికిం గాలవశంబున నెటువంటియంగదలును సంప్రాప్తంబు లగుటలోక విదితంబ. ఐనం దెలవరులగు మానినులు దమకడిమికొలది వానిందొలగించుటకుం దగిన జతనం బొనరింపవలయుఁగదా. కావున నీకు నేనెఱింగింపవలయు సుద్దియిద్దియైయున్నది. ఎద్ది యంటివేనీ నెఱు గుము. అను నర్థోక్తంబున.

దే. సఖి, యాహా యాయుష్టువాత్సల్యంబు ! జనకప్రముఖులగు బంధువు లనే కులున్న నిట్టికష్టసమయంబున నన్నాప్తతమగానెంచి నియోగింపం దలఁచె దానినా లింపనావీనులు మిగుల నుశ్కలికా నిలయంబులగుచున్నవి. వచింపుము. శచింపుము

ము. వారికుశలం బియ్యెడ విశ్వసనీయంబై యుండెఁగదా వచించెన; సంప్రీ తపయి యాలింపుమని మాకుంజామాతృ కల్పండగు నీయార్యపుత్రుండు త్కత్రియ సముచిత సకల సద్గుణ గణైక శరణుండుగావున విచారపరులగు చారవరులవలన నస్త్య త్కన్యాపహర్తయు నపుణ్య జనాగ్రగణ్యుండునగు నాపుణ్యజనాధముం డెయ్యెడ నెవ్వనిచే సమయింపఁబడెనో యాయసురయు జీవితవీత స్పృహుండగువేళ తొలు త వీరికాధారంబుగ గల్పించిన మందసం బెక్కడవ్రాలియుండునో యిత్తటి నెత్తీ

రున వారుత్తలంబునం దత్తరపడు చిత్తముల మెత్తవడికిత్తలగుచుఁ గత్తుల బోనులో నత్తుకొన్న కరణి నెచ్చోట శరీరధారణం బొనరించుచుండిరో యిద్దియంతయు బాగు గవిమర్పించి జానైన తెఱంగున వారిరావించి నీయొద్దనుంచువటుల నొనరింప వలయు నను నర్థోక్తంబున.

దే. బాగు బాగు ఓ చెలియా, నాయుల్లంబియ్యెడఁ బల్లవించుచున్నదే. ఏమంటివా యెక్కతంబుననో నాచెలి యలుసురులతో నర్హస్థానంబున నుండిరనియు ముందుల గ్గుగానంగలరనియు సర్వజ్ఞ కల్పిండ్లగు మాపిన్నయ్యగారికి నమ్మికగలిగియున్నదనిగదా పిన్నమ్మయభిప్రాయంబు అదియనిక్కంబు కావున నార్యపుత్రుని యాజ్ఞప్తి నిష్ఠాతు లగుగూఢచరుల నచ్చటచ్చటకుం బంపిదాని జాడందెలియుట సుకరంబే; కాని యొక యడ్డంకి గానుపించుచున్నది.

ము. దేవి, యది యార్యపుత్రుండ సావ్యస్థ్యందై యుండుటా?

దే. సఖి, నాయార్యపుత్రుం డియ్యెడ నుపహితా నుచిత మహాసరాధుండ గుట మామకీన మనఃప్రసాద వార్ధంబుకై మదీయాను శాసనంబు నెరవేర్పఁ దద్దయుఁ బ్రతీక్షించుచుండు. మఱియు నాయన నయప్రతాప మహిమంబు నిసర్గ నిరర్గళంబు గాదా. అక్కతంబున నదియొక యంతరాయంబుగాదు.

ము. దేవి యట్లయిన మఱేది.

దే. సఖినిగూఢ ప్రణిధులచ నవనీశాంతర్ని శాంతవాసినియగు దానియుద్ధం తంబుచేత స్సంగతంబు గావింపవలయు దానిరూపుజాడ తెలియమి నది దులభం బని తలంచెద.

ము. దేవి నీవచనంబు నిక్కంబ కావున నీయొక దానియూకారంబు వ్రాసిం చిపంపుమని ప్రేఖనంపించి తత్ప్రేక్షితంబగు దాననాజతనంబు సలుపవలయు.

దే. సఖియట్లయిన మిగుల విలంబం బవలంబింపవలసియుండుఁగదా. కాని మ్మ పిమ్మటంజిఁ తింత మనంతరవృత్తాంతంబు వచింపుము.

ము. మంచిదని పశ్చాత్తన వర్ణనలి నవలొకించి. సవికాసవదన భానురయగు చు. ఆహా నీవెంతవిధేయ భాగధేయవయితివి.

దే. సానందాచార్యకంబుగ. సఖి. వెండియు నేమివిశేషంబు.

ము. దేవి మనమియ్యెడ నాబాలయాపు తెలియమికిం జింతించుచుంటిమి గదా. యింకనద్దెయ్య నిరపకాశంబు.

దే. సఖి యితియెట్లొవచింపుము.

ము. మంచిదని చిరంజీవినియగు. మనమాంజలి శైశవాపగమంబైన పిదప నీక దృష్టపూర్వయగుటకా బ్రకృతతదన్వేషణోప యోగంబుగదా నియాకృతి పటంబున విరచించి దానిద్వితీయ సంఖ్యాచిహ్నితంబగు శేఖ్యపుటంబునందుంచి పుత్తైంచితిన ను సర్థోక్తంబున

దే. సానంద గర్భవోదితంబుగ. సఖి నామ నిారథంబు లన్నింటితోడ సఫలో దయనైతి నే దైవంబుకరుణించుట.

ము. దేవి యిదానీంతనంబగు నేతద న్వేషణ పర్యాయావసర మాత్రంబకాక నింకంబెక్కులు చిరంతనంబులు తెద్విషయంబులగు మహాస్పృహలున్నట్లు నీవచనంబు న సూచితంబులగు చున్నవి.

దే. అవు నేవయస్యా. మందఘాగుర్యలకుఁ దర్జనంబులకేమి కొడువయగు.

ము. దేవి యట్లనకు నీవు భాగ్యసంపన్నువుగావున నీయభిలాషంబులన్నియు విశేషలాభ విషయంబులేయగు. దానికిద్వితీయ నిదర్శనంబు. గాని జాడం దెలియఁజింతింపనప్పుడ తత్సాధనంబగు తదీయప్రతినిధి సిద్ధంబయ్యెగదా. ఇత్తీరుననే యావత్కామంబులు నికామంబుగ ఫలింపఁగలవు. కాని యాయభిలాషంబు లెట్టివో యాలింప మిగులలాలస విలసింపచున్నది.

దే. (స్వగతము) అహః. చిరతరావసరగుప్తంబగు నభిప్రాయంబు సమ్మేదావేశవశంబునం దెల్లంబుసేసితిగాని యివ్వేళ నాళియను యోగంబు విప్రలంభనీయంబు గాదు గావున నిజంబవచింపవలయునని. ఓసఖి. నీప్రశ్నంబు సప్రయోజనంబ నాయభిప్రాయం బిదివరకు నవసరంబు రాగ్రియ చేడేట పడవలయుఁ గాని యీన ధుమ నెవ్వనికైన విదితంబుగాఁగూడదనియ నానిశ్చయంబు. ఐనన్దాదిక ప్రమదవశంబున నుదితంబై నీచేననుయోగింపంబడుట ధాపందగదు. కావున వచించెద. విని విస్మృతప్రాయవగుము.

ము. దేవి నీతాత్పర్యంబునకు నేవేరుసేయుదాననే.

దే. మంచిది. యిది హృదయంబునం దొలంగ నీకు మిద్దిమిగుల రహస్యంబు వినిచెదవాలింపుము. లోగడనది శైశవంబున నంకురిత కల్పలపితయై యున్నయెడ నొకప్పుడాయుత్తుచే నాకారితనై చని తన్నిలయంబునఁ గొన్నిదినంబులుంటిని అప్పుడీ బాలిక రూపలావణ్య మధుర వ్యాహారాదికంబుల మిగుల ముద్దులగులుకుచు నప్పుయ ప్పయనుచుఁగడుమచ్చికతో నెల్లప్పుడు నాయొద్దనయుండునది. అదియాదిగ దాని నార్యపుత్రునకుం ద్వితీయఁగావించి నేనద్వితీయ సమ్మద నిదానయై యుంచునను మనోరథంబు ప్రధానంబైయుండె. దానింబట్టి యనేక తర్జనంబులుగలవు.

ము. దేవి దానింబట్టియేనా నీయార్యపుత్రుండు నుజోత్తరులగు కతిపయథా త్రీ నేత్రాత్మజాతలచేఁ గామింపంబడుటఁ దదాయత్తస్వాంతుండయ్య భవద్విసుటి త తర్జుండయ్యెనని జనశ్రుతి విలసిల్లు.

దే. సఖియాను. అస్పాపంబున కిద్దియఁమూలంబు.

ము. దేవి యిద్దియునొక పాపంచేనా.

దే. సానుతాపంబుగ. సఖిసతులకుఁ బతిలాలసా నిరోధంబునకంటెఁ బాపంబుగలదా.

ము. చెలి అట్లయిన ధర్మచరణకు నీవిట్లులెట్లువీర్తించితివి.

దే. సఖి నీయనుయోగంబు తద్దయులెన్నే. అట్లయిన మదీయ తాత్పర్యంబంతయు వివరించెదవిను. ఈకన్నియం బెల్లి సేయుట నిక్కంబ దీనింజేపట్టిన పిమ్మటఁ బూర్వగృహీతలగు పాణిగృహీతు లార్యపుత్రుని పదనావలోనంబునకైనం బాత్రీలుగా లేకనగలం బొగులుదురని తలంచి వారీయంగదలకేల పాల్పడవలయునని కరుణించి పరిణయంబువలన న్నొలఁగించితి.

ము. దేవి నీయభిప్రాయం బార్యపుత్రునకు విదితంచేనా.

దే. సఖి సర్వజ్ఞుండైన యీశ్వరునకుఁ దప్పనిదివర కేరికి నెరుకపడదు. ఈ యెడన్ప్రసక్తివశంబున నీకుఁజెప్పవలసివచ్చె. ఇద్దిమిగుల గోపనీయంబునుమీ. తర్వాతవచింపుము.

ము. వచించుచున్నది. మఱియు నాత్మీయ నిలయంబుననుండువేళ నారికి యాపదవచ్చుటకుం దొలుత నొకనాటి తేయింగలతటి నాయుష్షతియగు మనమణికి నొక్కచక్కని మానిసికలయి కయియుండుననియు నందు కానవాలుగ దానిచే నొక్కండగు చిట్ట లిఖించి తలిమంబు నడుగున నుంచబడినదియనియుఁ గన్తు వ్రాసి యాయారేఖంబుచే గర్భతంబుసలిపి దానివయస్య నాకడకుం బుత్తెంచె అదియుం దృతీయపత్రపుటకయందు సంగించి పంపించితి. దీనింబడిలించి యాపు రుషపరేణ్యుండు చింతింప మహారాజలక్షణ లక్షీతుండై కానంబడుఁగావునఁ దగునా రివలన నతనివంశ వృత్తాదికంబులు పరికింపం దగునను నర్థోక్తంబున.

దే. సవిషాదంబుగ. అయ్యో నాస్పృహలన్నియు నుత్పత్తిమాత్ర ఫలకం బులయ్యెనా.

ము. దేవీ యిట్లంటివేమి.

దే. సఖి యది స్వన్నంబున నెవ్వనితోఁ గలిసెనో వానియంద యాదరంబు దిరంబుచేసెనా మనమేమి సేయఁగలము.

ము. దేవి యిదియొకటి నీతర్జనంబునకు నప్రహర్షదంబని శంకింపకు. దైవవశం బున నది యానీతియైనపిమ్మట ననుకూలోత్తులు దలిపి యను గతాస్తదభిప్రాయఁగ న లుపవచ్చు.

దే. సఖి మామక మనూరధంబులు భాగ్యానుసారంబుగ ఫలింపఁగలవుగాని యనంతర వృత్తాంతంబు వచింపుము.

ము. అట్లని తదుత్తర వర్ణావళినవలోకించి యత్యాశ్చర్య ప్రమదసదశానన యగుచున్నది.

దే. సఖిమఱియు నేదోయొక విశేషంబు న్నట్టుతోచెడు.

ము. దేవి భవన్తనూరధ ప్రకర్తారామంబు వసంతసంగతంబగుటకంటె నొం దెద్ది.

దే. సఖి యట్లైన వడిగొవచింపుము.

ము. దేవి సావధానత నాలింపుము. మఱియు దానియొడల నాకుండెక్కుల

గు క్రచ్చులు విచ్చలవిడి హెచ్చియున్నవి. అవియన్నియు నీయెడ నియతించే నెట్టి యవస్థ నొందఁగలవో నిరూపింప నలవడవు. వానిలో ముఖ్యంబెయ్యెదియనిన నా యుష్మతీయగు మనమంజరి దేవీ పదైక నికేతనంబవగు నీచేంతఁబట్టి నీచదలలామయై యుండఁ లెస్సఁగనుండునను నదియను నర్థోక్తంబున.

దే. సప్రహర్షాతిరేకంబుగ. ఓయమ్మా నీకును గోరికయట్లయ్యెనా మిగుల సంతసిల్లితి. నీచూదరంబు మన్నించెద నియతీసంకల్పం బెట్లగునో తెలియదుగదా యను నర్థోక్తంబున.

ము. దేవి నీమనోరథంబు ఫలితప్రాయంబు. ఫలించుట కాటంకంబు దాని నెమకి రావించుటేకాదా. దానియమ్మ యభిప్రాయంబునీ కామంబునకు నికామ సాధకంబు.

దే. సోత్సాహంబుగ. సఖి జీవనంబని వచింపుము.

ము. దేవియట్లె.

దే. సఖి యనంతర వృత్తాంతంబు వచింపుము.

ము. మంచిదని దానినొక్కయెడ భావత్కజనక చరణులకుం దెలుప నాసౌ భాగ్యవతియ ద్వితీయయైయుండ మనఁబుగలదిగ నుండుఁగావున మనమది తలంపం దగదని యానతిచ్చైనను నర్థోక్తంబున.

దే. ఆహా చిన్నయ్య వాత్సల్యాభినయంబుగాం భీర్యాతిశయంబు నతిశయిం చుచున్నది. ఇంతకుమునుపు నెప్పితిఁగదా యార్యపుత్రుఁడేరినైనఁ జేపట్టిసట్టు నేసేతి నని. అందునుండి యెట్లొనాయభిప్రాయంబు మనంబునం గైకొని తాదృశమామక తాత్పర్యాను సారికరణి నమ్మకైన స్వాభిప్రాయంబు ప్రకటించిన వాఁడుగాడు. కాని నాచేతననుయోగింపఁ బడి యట్లొనరింపవలెనను తాత్పర్యంబు వహించు. ఇం కమనమొవరింపవలసిన పని కానిన న్వేషింపి యి రావించుటయయై యున్నది. మంచి ది తరువాత వచింపుము.

ము. మంచిదని. నీవు బంధువత్సలవగుట మేదభిలషితంబు మన్నించి యర్థో చితంబుగ నాత్మీయోపాయ బలంబు వినియోగించి నాకు సంతసంబు సులువుదువని సమయవశంబున ననన్యసాధననై మిగుల విశ్వసించుచున్నాను. అను నర్థోక్తంబున.

దే. సజగుష్పంబుగ. సఖి పిన్నమ్మనాత్సల్యం బంతయు సరేకాని యాపె నాయందు నితర సాధారణ దృష్టియ యయ్యెనని తలఁపఁదగి కానంబడు.

ము. దేవీ యిట్లంటివేమి.

దే. సఖి యామె నీవిట్టాశరింపవలయునని యనుకాసింపందగిన స్వాతంత్ర్యంబు గలిగియుఁ బెరవొకింబోలే నాకు నిట్లు ప్రార్థనారీతి వ్రాయుటంబట్టి.

ము. దేవి యంతమాత్రంబున నామెయం దన్యధాభావంబు సంభావింపం దగునా యెందుచుండియని యందువేమో వినుము. ఆబాలిక కేతెంచిన యగద యంతింతని వచింప నలవికాదుగదా. సద్బంధమాత్రమ్మున మన మనంబిట్లు కలఁగ నొందుచుండఁ గన్నతలి కెంతవంత యగు నిది యొక వింతయేనా యట్టిస్థితిలో నేమి నెమ్మది గలుగు. కావున నాపె యప్పగిది వ్రాయుటయొక్కంతయు నచ్చెరువు కాదుగదా.

దే. సఖి యాను బాగుగ వచించితివి. శోకపార వశ్యంబుననే యిట్లు వ్రాసియుండు పదంపడి వచింపుము.

ము. అట్లని. ఇద్దియం బ్రకృత దశావిశేషంబునం బట్టి వ్రాయందగనిద య్యు భవదీయత త పాదమహిమంబునంబట్టి యిట్లు లిఖించితి అట్టి మమారథం బులు పెక్కులు గలవు కాని యెట్లు పరిణమింపఁగలవో తెలియఁ జాలననునర్థోక్తం బున.

దే. సఖి యాహా చూచితివిగదా మాయమ్మహృదయ పయస్పరస్వంతంబునకు నీకష్టంబు మంథాన ధరణీధరంబయ్యె అక్కటా విధివిధానంబు.

ము. దేవి శోకఃపకు మీభాగధేయ మహిమంబున నెట్లో యాబాలిక వేగంబ మన నయనోత్పలంబులకు నతివిశదంబగు కాముదికాఁగలదు.

దే. సఖి యట్లైన నస్తద్భాగ్యంబామూల ఫలితంబు గాదా.

ము. దేవి డిష్టంబు కతిప్తయ డిష్టంబున - నీయిష్టంబుల కష్టంబుగఁ బుష్టంబు లంజేయు.

దే. సఖి మంచిది నీయుదితం బవిత్రధంబగుత. ఇంక నేమి లిఖింపఁజెనా.

యదియును నచింపుము.

ము. అట్లయని. శీవు నాకాప్తవగుట నీవృత్తాంతం బంతయు నీకుఁజేటసఱచితి. కావున నిద్ది యంతయుం బరిశీలించి లేఖనీయంబులగు యావదంశంబులతో యథావిధితంబుగ లిఖియించి యవిలంబితంబుగ నంపందగు. ఇదియ యనేక భావు కాశీర్వాదంబులని దేవి యాయన్న మిగుల నాకులమానసమై యుండుఁగావున నతీర్త్వ రితంబుగ దాని జాడం జూడఁజతనం బొనరింపవలయు.

దే. సఖి యందుకింక సంశయంబా దానింగవికాని తాంబూల చర్వణంబు నేయనుగాదా. అట్లు గాకున్న నార్యపుత్ర చరణ దోహినియగుదు.

ము. దేవి యాహా మొంత సాహసం బొనరించితివి.

దే. సఖి యీయెడం దదన్వేషణంబు సలిపియకార్యాంతరం బాలోచింప వలయునైనఁ జరదృష్టయగు మన మంజరింగని కాని రెండవ కార్యం బొనరింప మన సుగలుగము. కావునం ద్వితీయ పత్రపుటి భేదింపుము.

ము. దేవి యట్లానరింపందగు. ప్రత్యాసత్తియు నూచీకటా హవ్యాను ప్రసక్తియు మెండుగ నిండియుండెనని పత్రపుటికం దదాలేఖ్యంబు దొలగించి విత తంబు గావించిమించిన వేడుకం గాంచి సంచితాశ్చర్య సుస్థి రాత్త యగుము. స్వ.

చ॥ ఆజాఁడు స్వసృష్ట శృంగరుల కందఱకుం బ్రతిగాగ సౌందరికా । సుజన నుతాత్తనీ సుదతిశోభిల నొక్కలె వెక్కతంబునూ । సృజవిషయం బొనర్చె నొక్క శిర్ధమిదే యిటుగాకయున్న నా । త్రిజగతి యోషలెల్ల నెటుదీనలు దీనికి మ్రాల నుండినక॥ ౯౦॥

చ॥ ఇదివిధి సృష్టిగాదయిన నిట్టి మరూపము నెన్నడైన నా । త్రిదివమునందు నేని నొకలెక మగనారిని నేని జేసెనే । మదిగన సౌందరీరమయ మర్త్య జగత్యుదిత శ్రిసాదయై । ముదముననే తదాకృతిని బొప్పుగ బుట్టెనటంమఁ దోచెనుక॥ ౯౧॥

ఇట్లు విలక్కించుచున్నది.

దే. సఖి దీని రూపంబు నేవచించినట్లుండలేదనా మిగుల నచ్చేరువుగం బరి శీలించుచున్నావు.

ము. దేవి యిందుకని నేపదించిన నీక లేటవడు నవలొకింపుమని దేవికిం బట్టబు నానుపించుచున్నది.

దే. సాశంకంబుగ నవలొకించుచున్నది.

ము. దేవి యిప్పుడేమిది నీవదనార విందంబునకు నభినయ సముదయ దినకర చింబంబును దావకీన నయ నేందీవరంబులకు నమృత కిరణ మండలా విర్భావంబును గావల యునని లోగడనగు నీ సుదువుల నాకుందోచెడు. ఈయెడ నాకు మిగుల వైలక్షణ్యంబు గానంబడు. కావున దీనికతంబు నవియింప గోరెడ.

దే. తొందరం దెలుపు దెందంబున సంకుచద్వయ విలాసయగుచు. సఖి వ చించెదఁగాని మహూర్త మాత్రంబు నైరింపుమని పార్శ్వంబుననుండు చామర గ్రాహిణిం గాంచి యోసీ నీవు నేగంబుగి శయన గృహంబునం బర్యంకాంతరంబున నొక్క యాలేఖ్యంబున్నది గాని దానిం గొనిరమ్ము అద్దియు దేవి యానతి మూలదండ యని యట్లొనరించి దేవి కందించుచున్నది.

దే. దానిం జేకొని యిరుచిట్టలమాలి సారె సారకు నవిరతోదిత చేతశ్చింతా వ్యంజక సంకోచాకాశ్రంత శీఘర కరవిసుత పదన తామరసయగుచుం గనుగొను చున్నది.

ము. దేవి యాయవసరంబున నీస్వాంతంబు క్షాంత సంగత చింతా సంకాశ్రంత ననుకరించుచున్నది.

దే. సఖి యాను బాగుగ భావవేదిని వైతివి. ఆచింత యెట్టిదని యనుయోగిం తువా నేసిన తప్పుదామటచేలాభంబు లేమియకాక యనన్తోదయంబునగు. కావున నవించెద వినుము. ఆచింత యాత్మఘాతనికలై నన్యాయున వివేకిని జగంబున నెద్దియేనిం గలనాయని విచారాత్మకంబై యుండె.

ము. దేవి నీచేతం బపరిమిత హృత్ప్రాప్త పరీతంబగునటుల విదితంబగుచున్నది.

దే. సనిశ్వాసంబుగ. సఖి మల్పబుద్ధులగు మందభౌగ్యులకుందొలుత నల్ల క దొందరల మెల్లంగి పదంపడి నగచుచుంటి. సాశంబే కావాయని యాచామూ గ్రాహిణిచే సమానీతంబగు నాయుత్తమాలేఖ్యం బొసంగుచున్నది.

ము. స్వ దానింగని యాహా మహారాజ మధుకరుండు ప్రార్థించుచున్న యీచిత్రగత ప్రతిమ యవ్యవహిత ముహూర్త విలోకిత చిత్రలిఖితమూర్తియయి కానంబడుచున్నది. దీనికి సంబంధంబెట్టిదో తెలియదు. గాని యద్దయో నొక్కటి యుండవలయు కాకున్న దేశాంతర గోచరయు విశన్న ప్రాయయు నగు నా బాలిక యొక్కడ నపర్యాప్తాతరాశ్రియగుట బహిష్కృత శృంగార ఝరీపరీతాంగియు నేతద్ద్రాజ రాజీవ ధ్వజసంప్రార్థితయు నగు నీబాలిక యొక్కడ. ఇరువురు వేరుగానుండురని తలంచుటయు నేయంశంబున నైన నొక్కంతయేని భేదంబున విమర్శ విషయంబున నిర్విషయంబగుట సుభావింపనైన సంభవింపఁ దగదు. దీని మూలంబు నాకుఁ దెలియకున్నఁ గొన్ని చేష్టావిశేషంబుల దేవికిఁ దెలియుననియ తోచుచున్నది. కావున నీమె వలన నే వినఁబలయునని. పృ. దేవి యిది యేమిటి.

దే. సఖి యిదే కాదా నాయజ్ఞాన ధనపేటికా సముద్భూటనంబు.

ము. వేది సాంఘ్రితికంబగు నీయవస్థంగాన సామనంబు పారదసోదరంబగు చున్నది. కావున నైరణంబూని దీని నివాసంబు నాకుం దెటపరుపుము.

దే. సఖి చేసిన తప్పితంబు చాలు. నీకుం జెప్పమి యను లిప్పితంబుగూడ నొకటి గావతెనా విను. ఇద్దియ మనమంజరి. జరిగిన క్షేయించెన బుద్ధిని దాని దండించిన నేను బిడాలబుద్ధి బిడ్డంగొట్టికొన్నదాననైతిని.

ము. దేవి యిది మిగుల నాశ్చర్యకరంబై యుండు. మానిసిచిబోలు మానిసులు జగంబుననుండరా. ఇంతకుమున్ను మనము కలితోఁగూడ నది యేదేశమందుండునో యని తలంచుమంటిమిగదా. ఇంతమాత్రంబున నిద్దియ యని నిర్ణయింప నెట్టుగ నలవి యగు.

దే. కాదే చెలి మా విను. నేనవివేక గ్రస్తయు మందభాగినియు నగుట గానశేకపోతిని. గాని యీమొడ వివేక దీపచ్ఛాయంగన నిద్దియ యిదియని నిశ్చయించుట కిసుమంతైన కొఱంత గానంబడదు ఇందుకుం బ్రధాన కారణంబుల నవరీణంబులు పెక్కులు గలవు. అవి యెవ్వియంటివాఁడెలిపెద విని యాలోచింపుము. మొదటిది దానిశైలి యంతయు విష్ణుదే. భేషరకన్యాభ్రమంబు గలుగుట దాని నొక్కంతయైన లెక్కొంపకుంటిని. రెండవది దానియందు నాకుం బొడమిన

యర్థి లిపెటతటి వచింపనేల. ఆర్యపుత్ర సహసీనయై యున్నవేళ దాని రూపుమాప
వేయ నెత్తిన చేయి యత్యుత్కృష్ట కృపాసాహార్ద్రా విష్టభంబగుట వ్రాలదయ్యె
మఱియు నమ్మవ్రాసిన కమ్మకరణి బేటి కాంతర్వర్తినియై చెలితోగూడ నిది యేలెం
చుటయు. నర్హస్థానంబుననుండుటయుగా నడుమనే యార్యపుత్రుండు మహార
ణ్యంబున నొక్క రక్కసి సమయించుటయు సర్వజ్ఞ కల్పండగు మాపిన్నయ్య దీనికిం
గలిగిన యంగద విని నిర్వికారుండై కతిపయదినంబుల దానికి లగ్గు చేకూరునని నచిం
చుటయు నిత్యాద్యమిత సుతర్క హేతుజాతంబున నిది మన మంజరియని నిర్ణయిం
చుటకు సంశయంబు సంగతంబుగాదు. మరియు నార్యపుత్రునికును దానికిం బోలె
విధివశంబున స్వప్న సంగతంబు గావలయు. కాకున్న నాయనకు నీనడుమం బొడ
మిన యమితంబగు నాత్మవికృతియు నాధిమూలంబకాని యాధినిదానంబు గాదు.
అట్లైన దివిషద్భిషగ్విశేష విషయులైన నత్రత్యచికిత్సకులు నిర్విచికిత్సంబుగ దాని వా
రింపలేరా. మఱియు నొక్కటిగలదు దానికి స్వప్న సంగతియైన కాలంబునకు సరి
గానే యార్యపుత్రుండ స్వస్థుండై యుండె. నాకు వెఱచి యాయుదంతంబు నాకు
శ్రోత్ర సంగతం బొనరించినవాడుగాడు. అయ్యెడన దీని చెలినింగూడ గాంచి
యుండు. కాకున్న నేతద్దర్శనంబున స్వస్థకల్పండెట్లగు. విప్రశ్నికయుఁ జాల
సంగతులు సదృష్టాంతంబులుగ వచించి దీని సంగతి తెలిసియుం జెప్పునట్లు తోచు
చున్నది. అందుకు మూలంబు నేనీయెడ నిట్టి విప్రదంబునకుం బాల్పడి యుండుట
వైధింబనియుఁ గాబోలు ననునర్థోక్తంబున.

ము. నీ చెప్పినదంతయు సత్యంబుకాని యందుకు మూలంబు దానిక యిట్టి
యవస్థానుభవంబు వైధింబని నచింపవలయు.

దే. సఖి యిట్లనకు. ఇంతవరకును దాని సురవరఃర్థినింబోలె నెమ్మానించుచు
నేయుంటిని దానికి నిర్బంధావ మానంబులు గానంత యెక్కువు తక్కువుగా మూడు
జాములగును. ఇంక నాయుపాయంబున వీని మఱిమనెట్లు చేయంగలనుగాని యె
ట్లైనను నాకుం దొరయై యుక్కిడ నివసించుదానిం జూచునెడల నామనఁబెట్లు సి
ద్ధితి నుద్భియింపెదదు. మఱియుం బరీవ్రతా శిరోమణియగు నాయమ్మగలసినప్పడో
బిడ్డా యజ్ఞానంబున నీపట్టినిట్లు సేసినందుకు నాకుఁ జింతలేదు కాని పనికిట్లు విమరం

బొనర్చుట సంగతంబేనా యని చూడుగ నేమని వచింపను. కావున నిద్దియంతయు నాయభాగ్యంబయని వచింతు.

ము. దేవి యిట్లు వింతింపకుము. ఆమె సౌశీల్యవై దుష్కాది సకల సద్గుణ శరణంబని నీవ యెఱుంగుదువుగదా కావున దానికీదశ దైవికంబయనియెంచి మించిన వాత్సల్యంబున నిన్ను మిగుల మన్నించుఁ గావున నెట్టి సందియంబును మనంబున నుండ నీక ప్రసన్నాత్మవై ముందు చేయఁగలచెయువు పరికింపుము.

దే. ససంభ్రమంబుగ సఖయా హా యొకప్పు డొక్క పొరబాటు పొడమ నయ్యెడనఁ బెక్కులగునపి యేతెంచుఁ గదా. వెనుకఁ జేసిన తప్పుకంటెను జ్ఞాన పూర్వంబగుట మఱియొక నవరాధం బొనరించితి

ము. దేవీ యది యేది.

దే. సఖి మంజరీ జ్ఞానం బెప్పుడు నాడెందంబునం బొడమె నయ్యెడన దాని బంధంబుఁ దొలఁగించి మానించి పదంపడి యీవృత్తాంత విచారం బంతయుఁ జేయవ లసియుండె. అట్లొనంప కింత తడవు దాని నిర్బంధం బోర్చితఁగదా. ఇంతకంటె దుశ్చేష్టితం బెయ్యది నాకు.

ము. దేవీ యాను. గతంబునకుఁ జింతింప నేమి లాభంబగు వేగంబ యట్లా నరింపుము.

దే. సఖీ సరేకాని మనమంజరి యుపాధ్యాయయగు నామె నేజేసిన తప్పి తంబునకుం గినిసే మహామహిమ యగుట నాకు నేమైనఁ గీడు వొడమించునా.

ము. అలఁతి తటి ఎంతరంగంబునం జింతించి. పృ. దేవీ నీవిట్లు సందియం బు నొందకుము. ఆమె మహామహిమయని నీవవచించితివిగదా. శాంతి కృతజ్ఞు లాది మహనీయ గుణులుగాని వారు మహామహిమ లెట్లుగుదురు. కావున నీవి ట్లానరింపు. మీద సేమంబయగు.

దే. సఖి యిప్పటి కిద్దియ లెస్సయై కానంబడు. నీవును రావలయునని దానితోడ మంజరీ నివాసంబున కరిగి యామోదరేఖఁ దొలుతం గాంచి. భగవతీ య విదిత కృతాపరాధయగు హేలావతి వినీతయగుమగ బ్రణమిల్లు చున్నదని యామె పదంబుల నొరగుచున్నది.

ఆ. అధర స్ఫురణ సంవళిత బాలాత పానుకారిస్తీతరోచి రలంకృత వదనార విందయగుచు. దేవీ యభిమతార్థ లాభంబుల నెల్లయెడల వర్ధిల్లుచుండుము.

దే. సమ్మద సౌహృద వినయంబులు ముప్పిరిగొన భగవతీయనుగృహీత నైతి ని. అప్తదభీష్ట లాభ సంపత్సమృద్ధులను భగవతియలగ్నకత నొందునని కరణ త్రయంబున విశ్వపించుచున్నాను.

ఆ. దేవీ దైవంబట్ల యనుగ్రహించెదనునని సఖి మంజరి నీయక్క కుం బ్రణ మిల్లుము.

మం. కృతోత్థానయగుట శృంఖలాబద్ధ చరణయగుట యత్నం బొనరించు చున్నది.

దే. సభయ లజ్జారాగంబుగ ఆయుష్షతి దేవీపదైక వనతి నైరింపుము. నేజేయించిన యపరాధంబునకు నేనప్రతీకారం బొనరించెదనని దాని చెంతకుం జనుచున్నది.

ఆ. దేవీ నీకిది జెలియలుగావున దీని నిగళవిమోచనంబు పదస్పర్శ మూలం బగుటఁ బరిచారిక రావించి చేయింపందగు.

దే. భగవతీయట్లు వచింపందగదు. పెద్దలు పుత్రాదుల వాత్సల్యంబున బాల్యం బునందు మస్తకవిన్యస్తలం జేయరా యనుచు సంకలం దొలగించుచున్నది.

మం. ససంకోచంబుగం బరాజ్ఞుభియగుచున్నది.

ము. సఖీ మంజరీదేవి యీయెడలఁ బిన్నవ్వు శృంగారవల్లియంపిన కమ్మం గాంచి నిన్నుఁ జెలియలుగా నిక్కంబుగం దెలిసికొని స్వాపరాధపరిమార్జనంబునకై నిగళ విగళ నచ్చలంబున నెద్దియో సలుపుచున్నదని నిండుగం దెలిసికొనుము. దేవి నేయుపని కవకాశం బొసంగుము.

ఆ. సఖి మంజరి యమ్మ రేఖనంపెఁగాని దాని సంగతులు దెలుసుకొందము స్వస్థవై యుండుము.

మం. అట్లొనరించుచున్నది.

దే. దానిపదంబుల గళితనిగళంబు తొనర్చి యుచితవచన రచనంబుల దానిం

బ్రసన్న మనస్కంజేసి యంకపాలినానీనింపఁ జేయుచున్నది.

ము. దేవి చూచితినా యీభగవతి శాంతి సౌహృదాది పరభాగంబు.

దే. సఖీ కృతాపరాధనగుట నేనీయెడ నీమెయిదుట నేమియు వచింపనేర.

ఆ. సఖీ మంజరీ యకలుషమనీషవయి యత్తికకుం బ్రణమిల్లుము.

మం. సప్రసాదంబుగ నట్లొనరించుచున్నది.

దే. భగినీ నన్ను సఫలజీవిత సంపూర్ణ మనూరధం జేసితివి. ఇంక నవ్యవహితంబుగ మదీయదేవీపదచడంబవయి పీరజననివగుము.

ఆ. దేవీ యాహా నీసాహసంబు దీనిమాత్రపితల యభిప్రాయంబు పరికింపక యిట్లంటివి గదా.

దే. భగవతీ యార్యపుత్రునకు దీనికింగలిగిన సంబంధంబు నీకు విదితంబకదా నాయభిప్రాయం బంతయు నిత్రుడు నేఁజెప్పజాల. పిదప నాప్రియ వయస్యయగు నీముక్తామణిలన విశదంబగు మాత్రపితల తాత్పర్యం బెట్లుండునోయని యంటివా యీరేఖ వీక్షింపం దగునని యొసంగుచున్నది.

ఆ. దానినంతయు బఠిశీలించి దేవీ నీయాశయంబు సర్వానుకూలంబై యుంజెఁగాని మనతలిదండ్రుల తాత్పర్యంబు విశేష విభవ ప్రకాశంబుగ దీనికిం బఠింపుంబు నేయ మనంబుగలదు.

దే. భగవతీ యట్లైన మనమందరము విహిత పాణిగ్రహణులైన యీదంపతుల లో వారికడకేగి కొంతతఱి యచ్చటి మహాత్మవంబులనుభవంతము. నీవుసత్యాశీ ర్యచన వయ్యుతివేని యొండు దలంపందగదు.

ఆ. దేవీ యట్లైన నీయిష్టానుసారంబుగ జరుగందగు.

దే. భగవతీ నీచే జీవితనైతి సంభూత విప్రసంభవగుట నొక్కటి యడిగద. మీకిచ్చుట నియతపర్తనంబు.

చే॥ నలినీకనంబు భూవసత్తి నాగవధూటికిఁ జేటికాంతత । ప్రలయక రావతో ధము కలానిధిమండలికింద మోగ్రహా । కలనము మాలతీలతకుఁ గాశవికాసదకాల లా

భముఁ । సలలిత సస్యరేఖ కతికాత నిదాఘ భరంబునుంగదా ॥ ౯౩ ॥

ఆ. దేవి. ఇట్లు వచింపం దగదు. నీయాదరంబునఁ గుశలంబుగానే యున్న వారిము. నూత్నదృష్టినాలోచింప.

ఉ॥ ఈకమనీయమూర్తికిటులేటిః రావలెనంగదంచు నే । గాకల నొందరా దెపుడు గాలవశంబున నెట్టివారికిన్ । తాకలొలంగవాపదలు రామ నలేంద్ర యుధిష్ఠి రప్రియల్ । లోకమునందు నన్బవిసికొనిన నందరె పెక్కుకష్టముల్ ॥ ౯౪ ॥

కావున నియత నియమనంబునం జేసి యెల్లనారును గాలవశంబున సంకోచవి కాసావస్థలం జెందుట యాచాల గోపమాపండితంబును విదితంబుగాన దీనికి వగవం దగదు.

దే. భగవతీ నీవతి నిశ్చణాత్తవుగదా తొలత నేనడిగిన యెడనైనం బదంపడి యెప్పుడయిన గోష్ఠీవశంబుననైనం బ్రణయంబు సఫలంబగునటుల నొక్కింతయేని మీవృత్తంబు విదిత బేల చేయకపోతివి.

ఆ. దేవిప్రచ్ఛన్నతనున్న మాకుంగొంత గోరంతయిన నుంటెకదా యద్దిలే కుండుటకుఁ జెప్పవలయు. మాకువిస్మంభంబు పూర్ణంబుగ నుండుటఁ గతంబు గానం బడదుకాని యాప్తతవలనం జెప్పవలసినదే. అట్లు గాకుండుటకుఁ గారణంబడుగు వ చించెద. దీనిజన్మ కాలగ్రహస్థితిఁ జింతింప మధ్యకాలంబునం బరిభవాంతంబగు పా రతంత్ర్యంబునుభవింప నలసియుండె అద్దియుగత ముత్తమయితోడ సమాప్తంబయ్యె ఇంకనిది మండలేశ్వర వల్లభయై సవిశేషంబులగు మానుషానందంబు లనుభవించు. ఇద్దియంతయుం బరిశీలించి యిచ్చుట నిట్లుండుట మిగుల కల్యాణకరంబని యెంచియు నమ్మవచ్చించిన యడియాలంబుల నీవు హేలానతి వనియు నెఱింగియకరంబు సమ్మ దంబున నుంటి. భవద్విషయంబగు పారతంత్ర్యంబును దీనికి శిష్యునకు శుద్ధుడు విష యక పారతంత్ర్యంబు కరణి పరభాగ కరంబయగు.

పదంపడి చింతాపరీ తస్వాంతుడగుచుం బ్రవేశించుచున్నాఁడు రాజా.

రా. ఆహా నియతి నియమనైదిత్ర్యంబు । శరీరులకు సమ్మాద విషాదంబు లు నెట్టివారికైన ననిరూపణీయ కారణంబులగుచు నేతెంచుచున్నవి । అద్దియెట్లం జే! దేశాంతరవిషయయు నద్భుతచరయునగు నాచారికయొక్కడ నిజగ్గుహాంతర వా

సియగు నేనెక్కడ । అట్లైన స్వప్న సంగమంబెక్కడ తద్విషయ విషాదంబున కనధ్య
నదుర్నివారతయొక్కడ మఱియుం జాగ్రద్దశ డెల్లాభంబెక్కడ స్వప్నాను భూతావస్థా
ప్రత్యక్షీకరణంబెక్కడ । మఱియుం జిరతరావసరంబునఁ దర్నవిషయంబగుట సం
తోషవిశేష నిధానంబగు నాణుప్రవస్తు సంబంధంబు యాదృచ్ఛికంబై లభింపనప్పుడ
జీవీనిరోధంబు మద్వర్తనంబున కనిరోధకంబుఁ గాక తత్పదంబులకు నిట్టిదియ్యె । ఆ
హా దేవియెంత చండూరాలు । చిరికాలాను వృత్తవర్తనండగు నన్నేగణింపక నవమా
నించె నట్లుండ వారినవమానించుటన నెంత । గుడిమింగు వానికి గుడిలోనుండు లింగం
బుట్టివడియింబైనఁ గాదను లోకోక్తియతి రిక్తార్థంబే । కాలనర్తితంబగు సదృష్టంబు
మహిమయేరికి విజ్ఞేయంబగు । నేనితివర్తకతేఁ బెక్కుతరినుండి దేవిరంధ్రాన్వేషణ త
త్సరయగుచుండినం దానికందకయను పాలంభనీయుండనై యుంటిఁగా యియ్యెడ
నియ్యదియంతయు వితథంబయ్యె కానిమ్ము నాకు నేతెంచునది యేదియెట్లైన మిగుల
విషాద ప్రభవంబుగాదు. దేవియీ బాలిక దెసఁ జేసినదండంబు నాడెందంబు శిలామ
యంబైనను దీండ్రంబుగ మండుచున్న మెండుకొలిమి కరణినీరు సేయుచున్నది. మ
ఱియు దానిపీడి యేతెంచినపిమ్మట నచ్చట మఱియేమివింతలు గలిగినవో తెలియంబ
డవు. పి యవయస్కుండు తదనంతరంబునం జరిగినవృత్తం బంతయు నంతరంబునకు
సంగతం బొనర్చుకొని యేతెంటునని వెడలి తడయచుండె ననుచుం జింతించుచు నె
గుట దూరంబుగ దృష్టిబఱపి, ఆహా ప్రియవయస్కుండు గడు నేగంబున నేతెంచుచు
న్నాడు. నతానచుండగుట ముఖలక్షణంబ లక్షణీయంబగు నీయెడ నేమివినవలసి
యుండునో యని తలంచుచున్నాడు.

ఆయ్యెడం బ్రవేశించు విదూషకుండు.

వి. వికట కమల విమల పదనుండగుచు, వర్ణిలైదుం చ్చీయవయస్కుండు చిరత
రావసరంబున నభిలాష సంకాపంబగు నభీష్టలాభంబునకు లగ్నకర్తృ ధురీణంబైన దే
వీప్రస్థాదంబున.

రా. సందేహదేహ మనస్కుండగుచు. స్వ. ఈతఁడెప్పుడెప్పుడు పరిహాస
ప్రకృతియగుట విరుద్ధార్థంబుల వనించువాడు గావున నియ్యెడను నట్లననియించు
ఇద్దియు విశ్వసింపం దగదు. ఏతాదృశ వ్యాకులావస్థా దుస్సాన్విష్టావసరంబున మన్న

నూవినోదన పరుండగు నీసుహృద్వరుండు మృషాప్రతోషా పాదక సంభాషణుండ గుణా యనుచు తదవసగోగిత దక్షిణేక్షణా దిస్పంద ప్రముఖ శుభలక్షణంబుల నతిక్షణా నభిమత పఠుండగుచు సంతోష విషాదంబుల డశావిశేషంబుల దైవప్రేషితంబు లగు టండ్రత్వాప్తి కెంతసేపు గావలయు, నియతి సదయ హృదయంచేని తాత్కాలికా నిష్ఠం బమహేష్ఠంబై పరిణమించునని. ప్ర. వయస్య యాధివిఘాతస్వాంతుండనట నీభాషితంబు తెలియనేరనైతి. వెండియు పచింపుము.

వి. సాశ్చర్యంబుగ. ఆహా వయస్యా యాయుదితంబై యిపుడు శ్రుతిసంగతం బుగాలేదా యని యట్లతిరిగి పచించుచున్నాడు.

రా. కండళవానంద హృదయుండగుచు. వయస్యా నీయుదితంబు నిశ్చితార్థ గర్భితంబేనా.

వి. స్వ ఆహా యితని కిదివరకును నావచనంబునందు విశ్వాసంబు దితశ్వాసంబుగాదు. కావున నిట్లువచింతునని. ప్ర. వయస్యా నే బ్రాహ్మణుండనైతి నేనియిది వేది విధియని విశ్వసింపుము.

రా. ప్రమదమయ మానసుండగుచు. వయస్యా యిట్లేని విషాద విపన్నంబుల గు శాస్త్రాణంబుల కీవ్యాహారం బమరాహారంబయని విశ్వసించెద.

వి. నేనియ్యెడఁ బెక్కులు పచింప నేల అచిరర్థంబ నీకన్యది ప్రత్యక్షంబగు.

రా. సవిస్మంభంబుగ. వయస్యా జీవితండ్లనైతిఁగాని తేయు మనమాయు ద్యానంబున ఉండివచ్చిన పిదప నేమిజరిగెనో దేవికిట్టి ప్రసాదం బెట్టుకలిగెనో విన మనంబతి కుతూహల సంభ్రమ సంభరితంబగుచున్నది. కావున నతి పచింపవలయు,

వి. వయస్యా యద్దీయంతయు సవిశేషంబుగ పచింప నిది యవసరంబుగాదు. కావున ముఖ్యాంశంబు వినిచెగవినుము. త్వదీయహృదయాప హరిణియగు నాబాల దేవికింబిన్నమ్మ కూతురు మంజరియనునది. నీవు మధుకరుండవగుట భవత్సంజీవన నిదానంబు. దానినీకుం బెండిలిస్తేయఁ దమిశన యితర రాజకన్యా పరిణయనో వారిణి యయ్యె ఈశిషంబునం బ్రథమప్రహారారంభంబునం దనయువజనని యంపిన కమ్మల నీబాలిక తన చెల్లెలని నిక్కంబుగాఁ దెలిసికొని సముదితానురాగ పరిపూతచేత యగుచు విస్తృతావమాన యగునటుల దానిమన్నించి చెలితోఁ గూడ నంతఃపురంబు

న నునిచె. అవిలంబంబ తత్కరగ్రహంబు నీకగు.

రా. వయస్య యిద్దితథ్యఁబైన సచర్చాధ్యాహారంబుగ పచించెద నాక నాయ కుండు దేవతాత్మయగుట నింకచున్నింపంబడు.

వి. వయస్య యిద్దియ యుదితంబు. ఈబాలిక నీకబ్బేనేని నతిపురుషూత సంపత్తివి కావా అట్లయగు.

రా. మరియేమి యుదంత విశేషంబులు.

వి. దేవియు నీకడ కియ్యెడ నేలెంచుఁగావున నవిద్దితైత దుదంతంబుగ నతిభిన్ననికరిణి నిపుడు నీవుండవలయు. ఎందునుండియని యుండువా దేవి యిదివరలో నతిచండస్వభావ యువంచనావ సరాశ్వేషణ జాగరూకయు ననునది నీకు విదితంబ కదా ఇది యెంతమాశ్రింబైన మనమెఱుఁగునట్లుంటిమేని దేవిప్రలంభ వారంభయగు టఁ గాఁజేయునుద్యమం బీయెడ నిలిపిన నిలుపుఁగావున నిట్లు పచించితి.

రా. వయస్య మేలుమేలు నీవవించిన నుదువంతయు నిక్కంబు. ఔను దేవి యట్టిద. మనమియెడ నేమిసేయవలయు.

వి. వయస్య నీవీయెడ విషాద శయనంబునం బన్నుండుము. నేను నీచేతన కూర్చుండి యుండెద. నీవు తాత్పర్యోల్లంఘనంబునం గలుగునను తాపంబభిన యించుచుండుము. నేనునునీకు బుద్ధులు వచించువానివలె నుచితోదితంబులు పఠకుమండెద.

రా. సప్రమాదంబుగ. వయస్య బాగుబాగు. నీవొంటిగం బ్రత్యుత్పన్న మతివగావు అనాగత విధాతయు నగుదువు.

అని రాజట్టొనరించుచున్నాడు.

వి. బహిర్జనాంతరీయ స్థితియై దేవీమార్గం బహోకించుచు రాజుతో నుచిత ల్లాపంబులానరించుచున్నాడు.

పిమ్మటబ్రోవేళించుచున్నాడు. దేవియు సఖియు.

దే. ప్రకటిత ప్రమాదంబుగ. సఖి యిపుడుగదా నేనుజీవితనైతి.

స. దేవీ నీకోర్కెల కప్పుడేయడ్డంకులు వాటిల్లె. నీవెల్లయెడల విధేయభాగ

ధేయ వగుట ఫలితమాలసవే.

దే. సఖియింతకుం దొలుతవరకు నెప్పాపంబుననోకాని యుత్తరంబు రాక మునుపు భర్తృపరాధ కాలవ్యంబునం బిమ్మటనే తదపరాధ కాలవ్యంబునను నిట్లు జీ వింతునను తలంపు గలుగదయ్యె.

స. దేవి యిట్లుండుట సతులకు నైజంబకాదా. నీవంటి సతులయందు దైవం బు దయ దొలంగి యుండునా.

దే. సఖి నా సతీత్వంబు వదింపకుము. అదిదలచి నాయుల్లంబు గల్లగాదును మీ యపత్రీపోదన్వంతంబున మునుంగు. దైవంబకారణ కరుణ సర్వశరణంబగుటనో భర్తృపరుండగు నార్యపుత్రునిం బ్రేమించునది యగుటఁ దదీయత్వాను సంధానంబు ననూ మనమంజరి భాగ్యవశంబుననూ యప్పుడ యా లేఖనందజేసె. కావున నెంత యపాయంబు గాఁగలదని తలంతువు. వచించెద నాలింపుము. ఆలేఖచూచుజరికుం గాని మంజరినిగా నెటుంగమి బలాత్కారంబున సమయింపజలయు నంతయులుక గ లిగె. అట్లుజరిగించిన నార్యపుత్రుండేమగు. ఆయనమాట యటుండనిమ్ము. పదంపడి యైన నీన్యత్రంతంబు దెలిసిన విషాస్వాదంబుననై నరజ్ఞు బంధనంబుననైన జలానల ప్ర వేశంబులనైన నయ్యెడన యొడలు విడువవలయుఁ గాని యొక్కతంబుననయిన నొక్క నిముసంబున నైనను సురులఁదాల్చు గలనా.

స. దేవి యింతకును నీయదృష్టంబు ప్రధానంబని యేనెఱుఁగెద.

దే. సఖి యాప్రశ్నోత్తరంబు కెయ్యదికడ ఇది యిటుండినిమ్ము. ముందేమి సేయవలయు.

స. దేవి యిదివరకు నాకన్యాద్వీయంబునకుం బూర్వ బాంధవాద్యభిజ్ఞాన ని వేదనంబున సవిస్మంభంబగు ప్రీతిపుట్టించి మంజరికివైవాహిక సంవిధానంబులు నే యందగు. వారిసమకూర్చితివిగదా. ఇప్పుడేతకంటె ముఖ్యంబగు నొకకార్యంబుం దునని తలంచెద.

దే. సఖి యదియెద్ది.

స. దేవి మహారాజ మధుకరుం డయ్యెడనీచేత విధూతుడయ్యుండునో తెలి

సికొందువుగదా కావున నీయుదంతం బాతనికి విదితంబొనర్చి ప్రిసన్న మానసుంజేసి పరిణయార్హ వేష భూషితుండగుటకు నివేదింపవలయు.

దే. సఖి యాను నీవననంబు లెస్సగనున్నది. నేనైతే యంతకుమున్ను మంగళస్నాతయూ సముచిత ప్రసాధితయూ నగు నామంజరిందోడ్మోని మదీయాపరాధ పంకప్రమార్జ్జ సార్థంబుగ నర్పింపవలయునను తలంపున నుంటినిగాని యంతవరకును వికృతచేతనుం జేయ నుచితంబుగాదు. కావున నీయెడ డెడలి యార్యపుత్రు సప్రసాద హృదయూ నొనరింప వలయునని యొకనిముసంబుసెంతించి, సఖి యార్యపుత్రుని కట్టి యపరాధంబు సలిపి యిప్పుడే మోమువెట్టికొని యతనిచెంతకుం జనుదు మట యు నెత్తీరున నాయన వదనం బవలోకింతు నెటులమాటలాడుదు నేమివచింతు.

స. దేవి నీవు వచించినదంతయు నిక్కంబ. ఐన నాన్యపసత్తముం డెయ్యెడ వేని నర్తిలితోఁ గూడిన కనికరంబు విడిచివోడుగాఁడు. నీపప్పు డప్పుడాయన కనిష్టంబగు పట్టులువట్టినను దువ్యును దుర్జ్జనయను ననుంబున వానిం గణింపకుండుగదా ఇయ్యెడ సయితమట్లయ్యెడు. గాకున్నం బ్రధమా పరాధం బుత్తుంతవ్యం బనివేడుకొంటివేనిఁ గరుణించు.

దే. సఖి వేడుకొనుటయన నెంత. దీనికిం దెండిలిసేయ నుద్యోగించియే యుట్టినిగదా నాదేవిశబ్దంబు దానికిఁ గానుకగా సమర్పింతుననియు వేడుకొందు

స. దేవి యట్లైన నతండు వేతన జీవితండు కీర్తితుండగుట ననుకరింపఁదా.

దే. సఖియంత దూరంబు నాకాశలేదు. ఎట్లైననాకు సమ్ముఖుండైన నేనక్రీతనగుదు.

స. దేవి యట్టినిశ్చయంబు నీకుంగలిగిన నెద్దియనుగమంబు. అట్లైన నేను న్యచ్చెడ వెడలుము.

దే. సప్రిసన్న స్వాంతయగుచు. తస్మయని దానితోడంగూడి పతి వసతి సగేశంబున కరిగి గవాక్షాంతరంబునర దదంతరంబున దృష్టి ప్రసరింపంజేసి యధర స్పంద నవేద్యంబుగ. సఖి యార్యపుత్రుండు విదూషక మాత్రసహాయుండై చింతా శయనంబున నతిఖిన్నాత్తుడగుచు శయనించుచున్నాఁడు.

స. దేవి యియ్యెడ నిట్టులుండుటకేమి యబ్బురంబు.

దే. విషణ్ణహృదయ యగుచు. సఖి నాజననం బిందుకయ్యెగదా.

స. దేవియియ్యెడ నని వచింపందగు.

దే. సఖి యిద్దియెన్నిజన్మంబులకుఁ జాలదు.

స. దేవి యిది యెంతమాత్రము. విలాస విలసితంబగు నీయాననంబు దృష్టి విషయంబగుటతోనని రివకోధ నిశీధినీధప ప్రాదుర్భావంబున హరిన్మండలంబు కరణి నతఁడు పునస్సాంత రంగుండుగాఁ డనుకొందువా.

దే. అట్టి భాగ్యంబు నాకబ్బునా.

స. దేవి సందియంచేల గుపుడ నీకది ప్రత్యక్షంబగు.

దే. సఖి యట్లేన నే దైవానుగ్రహంబునకుఁ బాత్రంబైతిని తలంతు. మఱియు నీయెడ వీరలేమా సంభాషించుచున్నట్టు తోచునద్దియెట్టిదో యాలకింతము గావున నీవును హావణికనుండుము.

స. అట్లునుని దేవితోఁగూడ నట్లుంచున్నది.

గా. పయస్య దేవిహృదయంబునకు నసహనంబు మాత్రము లేకున్న జాంబూ నదంబునకు మృగమదామోద లాభంబైయుండుగదా.

వి. పయస్య లోకంబున సపత్ని యెవ్వతె కులిస్సావిషయంబగు.

రా. నయస్య యట్లువచింపకు సాధ్వీమాత్రంబునకెల్లఁ దదసహ నాభావంబు సాజంబు. ప్రాచీన మహీనులెల్ల బహుకళత్రులై యుండలేదా.

వి. అనాదరసూచకంబుగ నట్టహాసంబుసల్పి. అయ్యోవయస్యా యింతజాన పదుండ వైతివేమి.

రా. సాసూయాభినయంబుగ. యేమిట్టంటివి.

వి. సూక్ష్మదృష్టివినుము. ఇద్దిదేవికిఁ బరభాగకరంబ కాని దోషంబుగాదు. ఎట్లంటివేని పాక్తన రాజదారలు దమభర్తలయందుఁ బరిచ్ఛిన్నాను రాగులగుట స్వరాగాను గుణంబుగ ననుభుక్తలై తృప్తులగుదురు. దేవి యపరిచ్ఛిన్నాను రాగయ

గుట భవదనుభవ సౌఖ్యబితరులకిడఁ దనకుఁ దృప్తి కలుగదను భావంబున నే తద్విషయంబై యిట్లు సేయుఁ గావున నీవు దేవీమనోవిమోదనైక సరాయుండవు గావలయుఁ గాని పెరితెరువున డెదంబు నడిపింపం దగదు.

రా. వయస్య బాగుగ వచించితివి సరేకాని మదాసక్తయు మత్కామితయు నగు దానినిట్లు నాయెదుటఁ వంచుకొనకంటె దానిమన్నించి నన్నదండించుట నా కమందసమ్మద నిదానంబుగదా. మఱియు దేవి యయ్యెడఁ దనపాదంబులకు బ్రణామ గ్రహణంబునకైన నవకాశం బీలేదని. ఈషదవసరంబధ్యాపారించి. వయస్య నీయుక్తి యుక్తియుక్తంబ దేవీమతంబు విదితంబయ్యు విమతాచరణం బొనరించుట నీతప్పితంబు నాదేయని యొప్పుకొనవలయు. ఇయ్యెడ నాకుంగ్రహంబుల సుచిత స్థానంబులనుండి వ్యధాసంధాయులుగాఁగ దేవి యేమిసేయు. స్వకర్తవశ సంప్రాప్తంబులగు కష్టంబులు వచ్చినయెడల స్వకర్తచింతనం బొనరింపక నితరుల దూరుట మూఢలక్షణంబకాని విపశ్చిత్ప్రకృతిగాదు. ధీరులగువా రాదులేతెంచి నప్పుడు నిర్వికారులై యుందురనియు శోక వ్యాకులగుట ధీరలత్తుగాదనియు నేనెరుంగుదు. ఈబాలిక కేతెంచిన కష్టంబును గాలానుగతంబుగావున దీనికి వ్యవహారగాని దేవియ్యయ్యెడల చండక్రోధయగుట నింక నేమిసేయునో యేదుగంతంబు శ్రవణవిషయంబగునో యని నా మనంబు వికలంబగుచున్నది. ఉసురులును గంపించుచున్నవని తూష్టికుండగుచున్నాఁడు.

స. దేవి యీమహారాజు తాత్పర్యంబంతయు విదితంబయ్యెఁ గదా యనునర్థోక్తంబున.

దే. ససంభ్రమంబుగ. సఖి పెక్కుమాయలకిది యవనైకానంబడదు. అయ్య పుత్రుండు వచించుచు వచించుచును సురులు చలించుచున్నవని యూరకున్నాఁడు గావున నిది యత్యాహితకరంబై యుండె. అక్కతంబున నేగంబేగి యతని సాశ్వాసింపవలయునని సత్వరంబుగ దానితోడఁగూడి పతిపర్యంకాంతికంబు సేరి యార్యపుత్ర యిదుగో నీజీవ సంజీవనవల్లియని యువజననీ సర్వశ్రీషితంబగు నామంజరిపటంబతనికి దృష్టివిషయం బొనరించుచున్నది.

రా. తదాలోకన జనితమహితాద్భుత విధుతతదవసరీయాధి చేతస్కుండగుచు

స్వప్నాను భుక్తతదీయరూప వేషాదికంబు దలంచి నిర్నిమేషంబుగ దాని నవలోకించుచున్నాడు.

దే. ఆర్యపుత్ర దైవవికీర్ణా విషయంబగుట నీ యభిలాషింబున కేకనికేతనంబైన దీనిపాణిగ్రహణంబు సంఘటింపం బూనిన యాశ్రహంబున నేనొనరించిన మహాపరాధ వాస్తవంబెల్లఁ గనికరించి సహింపంగోరెద నదియు నానియతి నీయెడ ఫలితంబగుతయని ప్రణమిల్లుచున్నది.

రా. సాశ్చర్యానందంబుగ. కృతోత్థానుండై దేవిగర సరసిజంబులనెత్తి యధోచితంబుగ సంభావించి మహాపీతంబున దేవితోడం గూడ నాసీనించుచున్నాడు.

అతని యానతిఁ దద్యయస్యయు నుచిత పీతంబున నుపవేశించుచున్నది.

రా. ససమ్మదాద్భుత ప్రసంగితవై స్వర్యంబుగ. దేవి యీవృత్తాంతం బంతయుఁ జింతింప ననూహవిషయంబై నామనంబునకు మిగుల మహామోహం బొనరించుచున్నది గావున నీబాలిక యెవ్వతో వచింపవలయు.

దే. సఖి నాలోకించుచున్నది.

స. మహారాజ.

క॥ తావకహృచ్చశిమణి సంద్రావణచణ సుగుణకిరణ ధన్యవిధుతకృ । స్థావిర్భవనఘజనియగు నీవాసువు దేవి చెలియలే యని కన్పన్తా ॥ ౯౫ ॥

రా. అమందసమ్మదోదన్వంతంబున మునింగి కొంతతటికిందేలి దేవీ విప్రసంభతటాధి రూఢుండై. దేవి యీవృత్తాంతం బుత్తరోత్తర వర్తిష్ణువులగు విస్తయప్రమదంబులనీనుచున్నది గావున నిదియంతయు సంతతంబుగఁ దెలుపవలయు.

దే. సఖి యీవిసూషకుండు మనకుం బరమాత్తుండు గావున నాకమ్మ యీతనిచేతికేమ్మని వచించి యతనింగాంచి యోయీ దీనితాత్పర్యం బంతయు నార్యపుత్రునకు విశదంబొనరింపుము.

వి. దేవి యియ్యెడ భవత్ప్రణయ మహార్జునం బతికూలంబగు.

దే. తమస్పృహయంబునం దన్నివారకంబగుటఁ గదా దృఢత్వామాన్య గణితంబగునది మహామణియని తెలియంబడుచున్నది.

వి. దేవి మహానుగ్రహంబని యిట్లానరించుచున్నాఁడు.

రా. సాశ్చర్యంబుగ దేవి యిందలి యనేకసంగతులు నాకుం బ్రత్యక్షానుభవవిషయంబులే.

స. మహారాజు పరికింప నన్నియు నిక్కంబులే.

దే. ఆర్యపుత్ర! స్వప్నవృత్తాంతం బెన్నదేని వినోదంబుననైన పచింపితివేని నిట్టి కష్టంబులు మనకుం బ్రాపింపకుండు గదా.

స. దేవి యిట్లానకుము. మహారాజు సర్వదా సాధారణ సంభావణంబులను నేమివచించిన నీకేమిదోచునో యని సంశయించుఁ గదా యిట్టిసంగతి నీతోఁజెప్పుట కెట్లువేడుకపడు.

దే. నిట్టూర్పునిగుడించి. సఖియిట్లు ప్రచ్ఛన్న వృత్తి నేలయుంటివని మనమంజరి చెలియగు నామోదరేఖ నేనడుగ దీనికిఁ గొంతకాలం బిట్లుండవలసెఁ గావున నిట్లంటిననియు నికమీద నిదిమహాభాగ్య నేవధియగుననియు నామెవచించెగదా అక్కరణి దానికిట్టి కష్టానుభవంబునకై యింతయు సమహుడైనని తదాగమనంబు మొదలుకొని యావద్యృత్తాంతంబు వచింపుచున్నది.

రా. దేవి సంభిన్నాధి బంధంబుగ నేననుగ్రహింపఁ బడితి.

దే. ఆర్యపుత్ర! యీహృదమాతోఁ గూడ నీకు నభివ్యంజిత స్వాభి ధేయంబగుఁగావుత.

రా. దేవి యశ్యుడెట్లు.

వి. వయస్యా యిదివరకును నీమనంబు చరమసరణిఁ దొలంగలేదా.

స.- మహారాజ యీరజని ద్వితీయ ముహూర్తంబున దేవి తన చెలియలి చరణారుణాంబుజంబునకు భవదీయ పాణితరుణా రుణాంశ సంపర్కం బొనరింప సమకట్టి యున్నది.

రా. సలజ్జాంతరిత సమ్మదుండగు చున్నాఁడు.

వి. సానందాతి రేకంబుగఁ బీతంబునం దిగి నిలువంబడి. ఆహావయస్య నీభాగ్యం బామూల చూడ కుసుమితంబయ్యెఁగదా. అవ్యవహితంబుగ నట్లఫలింపనున్నది

దైవంబు ప్రసన్నంబయ్యెనేని తత్ప్రసాద పాత్రులకు నెయ్యది దుర్లభంబు. సకలగుణంబుల నఖిలలోక బాలికా మతల్లిక స్వప్నోపభుక్తయగుట యెక్కడ నద్దియు విదితయై నిజస్థానంబు నేగుట యెక్కడ. మఱియు నది కాలవశంబున నిర్బద్ధయై స్వాప్నికవాసనావశంబున నాధివిధాయిని యగుట యెక్కడ పదంపడి విదితబాంధవయై స్వరక్షిణియగు దేవికి సత్యసంకల్పతా నిర్వాహకత్వంబున నమంద సమృద్ధ సంధాయిని యగుచు నీకుంగర గతయగుట యెక్కడ. ఇద్దిమంతయు మీరందఱొనరించిన యారాధన నతి తుష్టంబగు దిష్టంబు విలాసంబుగ నా. సరే నేనిప్పుడ వచించెదా. నన్నీదినంబున హైయంగనీన సిక్తంబులగు మహాభక్త్యంబుల ముంచి యెత్తవలయు. భలీ వీరట్లానరించుట నీదివంబు నాకును సుదినంబయి నిర్దర్శనంబుగం బలుమారు నటించుచున్నాఁడు.

దే. సస్థితంబుగ. సఖి చూచితివే యీ బ్రాహ్మణుండు మిగుల నల్పసంతోషి. మనమింతవైభవంబు దలంప భోజన మాత్రంబ కోరఁగాని యొండు దలంపడు.

స. దేవి బ్రాహ్మణో భోజన ప్రియయను నుడువు ప్రసిద్ధంబేకదా.

దే. సప్రసాదంబుగ. సుబ్రాహ్మణ యింకను నీకుంఁగావలయు నర్థంబులం గోరుము. ఆర్యపుత్రుఁ డటుండనిమ్ము నేన నీయభీష్టార్థంబు లొసంగెద.

వి. దేవి నాకుంఁగావలసిన దింతయ తక్కిన యర్థంబులు మా బ్రాహ్మణివలన నెఱుంగవలయు.

దే. అట్లైన నీతేయి నార్యపుత్రునకుం బరిణయ మహూత్సవంబు గావున సాయంతన సమయంబువరకు బ్రాహ్మణింగొనిరమ్ము.

వి. సప్రమోదంబుగ. దేవి మహాప్రసాదంబు. మీకు మేమెకదా శోభన దేవతలము.

దే. సుబ్రాహ్మణ నీవచనంబ తథ్యంబ సర్వదేవమయో విప్రియను పురాణవచనం బేనును నెఱుంగుదు.

వి. దేవినిర్భరంబు నీదయాభరంబని యభినందించి అట్లైన నియ్యడఁ జేయందగు కృత్యం బెయ్యదియని మనుయోగించుచున్నాఁడు.

దే. సఖీ పదనం బాలోకించుచున్నది.

స. సుబ్రాహ్మణ్య యియ్యెడ నొనరింపం యగు కష్టంబులు పెక్కులున్నవి. దేవి యీ పరిణయంబునకై దాని పుట్టింటివారి యావద్భరణమును దాన తాల్చియున్నది నీవీ యెడ మహారాజ పక్షంబునఁ గావలయు వైభవ విహ్నంబులన్నియు నాలోచించి మంత్రికిందెల్పి సిద్ధంబులు సేయింపవలయు నిక్కార్థం బతివేగంబునఁ గావలయు. ఎందుకంటివ్రా దేవి యీ లేఖ తాత్పర్యంబు కొంతయనువరకు దానిరావించి యార్య పుత్రునికుం బరిణయం బొనరించువరకుం దాంబూల చర్వణం బొనరింపననియు నది య చెలియలని యెఱింగినపిమ్మట నంతవరకు నారగింపననియుఁ బ్రతిననూనె. కావు న సత్వరతరంబుగ నిమ్మహారాజునకు మంగళస్నానాది కృత్యంబులు సలిపించి యర్హా లంకార లలితశేషధ్యుం గావింపుము నను నర్థోక్తంబున.

రా. ససంభ్రమంబుగ. హా కష్టంబు పస్థితంబయ్యె. దేవి యంతవరకు నా హార సేవనంబొనరింపక యెట్టుశరీర ధారణంబున నీ కార్య జాతంబు నెరవేర్చు.

దే. సోత్సాహంబుగ. ఆర్యపుత్ర యతివిరసమయ సమభిలషితం బగునీ య భీష్మలాభంబునం బొడము మహానంద ప్రభవ సత్వ సువర్ణ ధరణీధరంబున కీయాయా సంబు సర్వపమాత్రంబుం గాదుగదా. నేను దానిఁ గృతశుభ మజ్జన ప్రసాధనం గా వించి యుచితకృత్యంబు లొనరించి యిక్కడక తోడ్కొని వచ్చెదఁ గావున నీప్ర సాదంబు మణిమయంబునటని నస్తేక్షిత పరికర్తృకంబయ్యుఁ గృతసంస్కారంబు గావ లయుఁ గావున నీవయస్కుండు ననుజీవులకు నియోగించి యట్లొనరించు. నేవరిగెదన ని సఖీయుతయై నిజస్థానంబునకు నిర్గమించుచున్నది.

విదూషకుండును మంగళస్నానపయితృ ప్రసాధక జనంబుల రావించి. వయస్వ దేవి నివేదిత ప్రకారంబున సన్నద్ధుండవయి యుండుము. నేనుం బ్రధాన జనం బులతో వైవాహిక సంభారంబుల సజ్జీకరించుటకై నీయానతి వక్కాణించి మా ధ్యాహ్నికకృత్యంబులు నిర్వర్తించి యేతంచెదనని వెలువడుచున్నాఁడు.

అనంతరంబు ప్రవేశించుచున్నాఁడు. రాజకృతకల్యాణస్నానండు నభీష్మలాభపరి లంభిత సమృద్ధ శోభాద్విగుణిత నిర్ఘ్న భూషణా మ్రేడితవైశిష్టిక ప్రకాశుండగుచు సకల మంగళ సంభార సంభృతంబగు ప్రాకారశిఖరంబు.

రా. ఆహా వయస్యుండు సమయస్థుండయ్యుఁ దడయుదున్నాడు -

విదూషకుండుం బ్రవేశించి ప్రియవయస్యుం డభిమత మంగళ శర్తంబుల
వర్ణింపఁబడుత.

రా. వయస్య యీకశిపున నుపవేశింపుము.

వి. వయస్య యిద్దరూ నీవువచింప వలెనామని యట్లొనరించుచున్నాఁడు.

రా. వయస్య స్రోత్రోతమండు చరణుగిరి శిఖరంబున కెంతదూరంబుననుండు

వి. వయస్యమంజరీ కరగ్రహణంబుకై నీమనంబు మిగులఁ దొందర నొంది
యున్నదా. అద్ది యుచితంబ. ప్రియోజన వ్యాసంగంబున నన్నంబువ్యవహితంబై
యుండ సమయంబతీతంబయ్యు నాత్మకు వ్యగ్రతం గలుగజేయులేదు. పాత్రస్థంబై
యెదుటనున్న సహనంబపహరించి మిగుల వ్యాకులత గలుగజేయు.

రా. స వితర్కంబుగ. వయస్య నీవేమయిన ననుకొనుము. అబాలామణి జే
వీకృత పరిభవంబునం బొడమువగల నను నయంబులం దొలగించి ప్రసన్నులన్ని స్వా
ప్నికావసరవ్యవహారంబులం బ్రశంసింప నుదీయఁబగు హృదయం బెంతైన సర్భసం
బగుచుం జకోరనికరంబ మృతకిరణ సందర్శనంబు కరణి నభిలషించుచున్నది.

వి. వయస్య నీవయితే యిట్లంటివిగాని నాతోవచించు నపుడు నీరసనసిత ని
తా సంసక్తసుపక్వసుపేయక్షీరాన్నంబు కరణినన్తివచింపుము.

రా. ప్రహసన్తుఁలుండగుచు నాహా నీజిహ్వచాపల్యంబు.

వి. వయస్య యంతకంటె నాకుం గావలసినదెద్ది.

రా. అట్లయగుఁగాక. దేవికిం బ్రసాదపాత్రుండవు గావున ఎలయునపుడె
ల్లతఁబుల నట్లభుజింపందగు.

వి. అనుగృహీతుండనయితి.

రా. వయస్య దినకరుం డస్త్రగ్రావంబున కెంతదవ్వునుండు.

వి. మరలమిమలతోకొని వయస్య కనుగొనుము.

క॥ దావపజయి చండిమాభరణ తావకచీసప్రతాప తర్జితుండగుటన్ జేవో
త్తముఁ డరిగెడువరు । శౌవసధదిశకు ముదంబుల మరుపనీకున్ ॥ ౯౬ ॥

రా. వయస్య జగద్బంధుండగుట స్వేనాభిధాన వాహన జీవమండగుట నాకు సమదంబు జేయనని వచింపుము. మఱియుం జెప్పెదవినుము.

మ॥ ఉదితుండై నిగమాగమాత్తుఁ డగుచుం బ్రోస్యన్నిజౌజశ్చటా । విది తధ్వస్తమహా ద్విషత్తిమిగుఁడై వృద్ధైర్ధర్మంబుల । స్తుదమొప్పారఁగఁ బద్మినీ ప్రియ త సమ్మాదంబులం దేలిద । త్వది వీచారవిరత్తుఁడై యినుడు ప్రత్యగ్గోత్ర కుక్షిం జనుట ॥ ౯౭ ॥

వి. వయస్య వీవు రాజర్షివిగదా స్వోచితంబుగన వచించితివి.

రా. వయస్య మరియు వచింపుము.

వి. వయస్య యివుడునాకుఁ దోచువిధంబున వచించెదనని

గీ॥ కమలమణి చష కాంతరకలిత మధుర । మధురసంబులఁ గరముల మహితవా స । రంబుఁగొని యానివారుణీ రచణిరాగ । మమరవసువుల నన్నించు చరుగుఁ దరణి ॥ ౯౮ ॥

రా. రసాలంకార పూర్ణప్రజ్ఞుండ వగుదువు.

వి. వయస్య పరగుణ పరమాణూస్పర్వతీ కృత్యనిత్యం నిజహృది వికసంత స్సంతిసంతః కియంత యను నయంబున వచించెదవుగాని నే నెంతవాడను. ఇద్దియు భవత్సహ చర్యలభ్యంబకదా.

రా. వయస్య యీయంశంబున గుణజ్ఞులే ప్రమాణంబు గావలయు పదంపడి వచింపుము.

వి. గీ॥ గుమహితామోద శోభలవోద్యమమరఁ । బద్మినీలతోడ రమియింబు బవిసియచ్చఁ । బరదిశకు నేగుచును దదంతరసముత్థ । రాగసంక్రాంతిచే ననురక్తు డినుడు ॥ ౯౯ ॥

రా. పదంపడి.

వి. గీ॥ సాంధ్యరాగంబు విలసిల్లు సవితయాత్మజ సంగ మేచ్ఛవసువుల బ్రసా రితములఁ । జేయుచేతేర తత్ప్రితి సిద్ధికెదురు । కొనుప్రతిచీ కుసుంభానకుంఠ మనఁగ ॥ ౧౦౦ ॥

రా. మరియు.

వి. గీ॥ స్వరమణుండగు తరణిదేశాంతరమున । కరుగదడయోగ తాపభారా
సహాయులు । దినరమవహించు నీలవసవముకరణి । దమము సరముల మాడ్చినివారల
మరు ॥ ౧౦౧ ॥

రా. ససంభ్రమంబుగ. ఓయీ గ్రీష్మాగమసముదితోష్టాభకర విసరపీడిత చ
కోరవికర ప్రమాద సంధాన నిపుణ జలధర సంఘటిత స్తనిత సౌభాగ్య పశ్యతోహ
రంబు మనోహరంబునగు మెక్కమహారవంబు వినబడుచున్నది. ఇదియేమగును.

వి. సస్థితంబుగ. ఓయీ గ్రీష్మాగమేత్యాది విశేషణస్థానంబున నవసరలా
భసంతుష్యద సమశర శరాసన శింజినీరణన సౌభాగ్యంబున కని వచింపుము.

రా. సవిస్తయంబుగ. అదియెట్లు.

వి. దేవి తనచెలియలి నీకుం బెండిలిసేయ నుద్యోగించెగదా లగ్నంబాసన్నం
బుగానచ్చె ఇచ్చటికివచ్చుటకై యాయితంబొనరించి మించినవేడుక సంచితప్రమాద
లై కల్యాణప్రయాణ నూచకంబుగ నగారాలమ్రాయించిరి.

రా. సవికాసంబుగ. ఓయీ నీవునన్నుం బరీహాస తత్పరుండవై యట్లుంటివి
గాని యామ్రాగుడు నాయుడుకు నుడికించుటకు గండుమిరియున్న కతంబుననిక్కం
బేయగును. కానిమ్ము వారలీయెడ కెట్టిపరిభవంబుతో నేతెంచుచున్నారో ఇప్పుడు
మనము చంద్రకాలంజేరి కనుగొండము అని యట్లిరువురు శిరోగృహంబున కేగి య
చ్చట నుచ్చంబులగు పీఠంబులకొ గూర్చుండుచున్నారు.

వి. వయస్యా కనుగొంటివే యాయాడంబర డంబరంబు జరిగినతరి నొక్క
గొప్పదగు పటహంబు మ్రోతయేవినబడె. ఇప్పుడు నిజనినాద విరచిత దిగంతరాశ
వారణంబులగు వీరణంబులు నిజనిస్వన విదళిత కందరంబుల నందంబు దప్పియున్న మ
రువులుగల డమరువులును మానసంబులకు సంతసంబులఁ జేయుట గుమ్మటంబులంబో
లు తమ్మటంబులు నెల్ల నులివులమించుటచే సంప్రతికరంబులగుట జిరాలగు తంబురాల
యు దిగ్గజంబుల కర్ణంబులకుఁ గృతహాళాహళులగు కాహళులును సమ్మదకళికలగు జ
మళికలును నుగుచిర మేపిర నాళంబులగు వంశనాళంబులును మొదలుగల వాద్యవిశే
షంబులు మ్రోయుచున్నవి. గోవిలాసంబులకుం గొట్టంబులగు ననాయిగొట్టంబులు

నింగికెగయుచు నేలదుత్సవ దర్శనాగత మరతరుణీవదనంబులం గని సముదిత సుధా
 కర చింబభ్రాంతులై వానిమిగ్రింగ గనుకించునట్టి వియుఫణాతల సంరూఢమణి ఘృ
 ణీగణ విశీర్ణ ధ్వాంతంబులు నగు నల్లత్రాచులం బోలుచున్నవి. సురుచిరహీర ప్రిభా
 నికర చోరంబులగు వెన్నముద్దలు సర్వాలంకార విభూషితయు క్రొత్త పెండిలికూతు
 రగు నీవయస్య నాలోకించి మింటికెగయు తారలంబోలి విలసించుచున్నవి. మత్తా
 బులుందమ్ముఁ జేసినవారి నేర్పుపెంపునం బొగలేమిని నయనానంద కరంబులై దుర్గం
 ధంబులేమిని నానాబాధావహంబులుం గాక విడివిడి యేలెంచు విశదకర కరనికరంబు
 ల లీలమెలంగుచున్నవి. మరియుఁగొన్ని బాలాతపంబు విలాసంబు సలుపుచున్నవి.
 మరియు మరకతమహాసల ప్రిభాపటలంబుల వెదిజల్లుచున్నవి. మరియుంగర్తక
 రకరధార్యమాణ కరదీపికా నికరంబులు నిరస్త తమస్తోమంబులై సమస్తదిశలం దేజో
 మయంబులం గావించుచున్నవి. మరియు జిత్రకర నిర్మితంబులగు కదళీరసాల పు
 న్నాగాదితరులు పల్లవపలాశముకుల కుట్టలబాలశలాటు శలాటు పరిణిత శలాటుఫలం
 బులం గృత్రిమంబుల నొప్పారుచున్నవై యింతకు మున్నులోచనంబులకుం గోచరంబు
 లుగాని సంతసంబుల వింతగాఁగ వెలయుంగుచున్నవి. మరియు గర్వారసమేధితేం
 ధనంబులగు ధనంజయంబులు మత్తాబులంబోలి పరనయనాధి సమాధానకంబులగుటఁ
 దమకేతనంబులగుధూమంబులవిడిచి యధిగతకవిరుచిరుచిరంబులగుచు వెలుంగుచున్నవి.
 బలభిదుపల మయవిపులాధరంబు పురోభాగ తిర్యక్సం ప్రరూఢహారమయ శిఖరద్వ
 యంబయ్యెనేని మరియు నిజకాంతి పీహితాశాంతర నానాధాతువాతా వృతంబగునే
 నిపృష్ఠసముదిత సుందర కందర విరాజమాన హిరణ్యమయ శృంగ సంగతి మంగళం
 బయ్యెనేని దీనియుద్దినొందునను బుద్ధినిద్దంబుగ నద్దించునని గొండాడందగు మతంగ
 జంబుమీదం గల్పించిన చౌడోలునడుమఁ గామరూపియగు నీరధరాంతరంబున నచ
 లతవెలయు నైరంవతింబోలి దేవీ వయస్యా మధ్యగతయగు టంబ్రభూత్సహశక్త్యం
 తగ్గతయగు మత్రిశక్తికరణి స్వాహాస్వధామధ్యగత యగు ధనంజయ జ్వాలబోలేభూ
 నీశాంతర్గతయగు శ్రీదేవింబోలి నీవయస్య విలసిల్లుచున్నదిని వచింపుచు నంతట
 సానందంబుగంజూచి ఓయీ వయస్యా యనవరతేహూత భజదర్పిత హవిష్యంబునం
 బీనతమవగు శతక్రితుండు కృతజ్ఞుండు గావున నీయందలి నెలమింబంపిన నచ్చ
 రల కరణి మెలంగుచున్న వారముఖ్యులు సఖ్యంబునవలె ముఖ్యంబులగు లాస్య

ప్రచారంబుల నవహితలై నవహితలైన తెఱంగు నలాస్యరహస్యంబుల వెలయించుచు
న్నారు. మఱియు నజుసింబు రణించు ద్విజకుంజరంబులందఱు మంజుళంబులగు నిగ
మ వచనంబుల మంగళవచనంబుల నిఖిలనినదంబుల జిందరవందర నొందించుచున్నా
రు. నీకీయెడం బొడమిస హోయలు పోలుచున్నవానివలె వానెల యుదయంబున
నుదయంబునొంది హీరయంబుల శేఖరంబగుచున్నాడు. మఱియు నీమతంగజత
ల్లజంబు మస్తునీటం గఱఁగిన సిందూర చిందువుల నిటువలె మీరు నేతదుత్సవాంతరం
బున వసంతోత్సవంబు చేసికొనుడని నుడువు నదివలె వెడలింపం జేయుచున్నది. మ
ఱియుం బరిధౌత కలధౌత పత్ర చిత్రమాలికల నొప్పారుచు విద్యుల్లతావలయిత నీ
లాచల శిఖరలాలితం బాలుచుచున్నది. దేని యిట్టిసన్నాహం బొనరించినది. కావు
ననీచెలియందు పదితసోదరీ భావయై మిసులుగ నర్చిలిగలదై వెలయించుండెడు దయా
నాక్షిణ్యంబులు జేసున్న నేతాదృశోత్సవ సంధానం బెట్లుసేయు మీకుం బరిణయంబు
గావించువరకు నీరంబైన జేకొననను బ్రతినయేలపూను. కావుననాదేవి మనోవాక్కా
య క్రియల మీకు నభీప్షితంబ సేయంగోరె. నీబొబ్బట్టు నేతిలో బద్దదిగదా చిం
కంబగుర బొంకంబుగ నుండుము.

రా. స్థితాలంకృత వదనుడగుచు. ఓయీ వీరుచరణంబులం బురః పసరణం
బులఁ జేయని నారికరణినుండిరి. అక్కడనుం డిక్కడకు వచ్చుటకై యింతసేపు
పట్టునా.

వి. చకపక నగుచున్నాడు.

రా. ఓయీ యేమిట్లు నగుచుంటివి.

వి. ఒకమాట మతింజేరి నగవువచ్చినది.

రా. అది నేవినఁదగినదేని వచింపుము.

వి. ఓవయస్యా నీకు దాపరికంబు సేయందగిన దొకటిగలదా.

రా. అట్లేవచింపుము.

వి. సహాసంబుగ ఒకడు పడుననిమిది యేడులకు లోగడనే నూరామడ
లెడమగల దేశంబునకుఁ జరిమరలి తనయ్యారి చెంతకుంజేరి పరుగెత్తెనట. అంతట
నొకఁడు దానింగని యోయి యందులకిట్లు పరుగెత్తెదవని యడుగ నతడు మావా
రింగని చిరకాలంబయ్యెఁ గావునఁ దొందరిగ నడచుచున్నానని వాక్రున్నెనట. అది
మనంబునకు రాగ్గనగవేతెంచె.

రా. ఓయీ యాయెడ నీసద్విబుద్ధిజేరుటకుఁ గతంబెద్దియైనం గలవా.

పి. కారణంబులేకున్నఁ గార్యంబువుట్టువా!

రా. అందులకుం గారణంబేమి.

పి. నీవ దానికిం గారణంబు.

రా. అదెట్లు.

పి. ఇన్నిదినంబులు దేశభయంబున నావయస్కుఁ జూడ నేరక యిప్పుడు విదితవృత్తాంతముగుట పశ్చాత్తాప పరీతయై యాపెనీకు సమర్పింప నేతెంచుచుండ గనుచుండియు నాపెవిరహంబు సహింపనొపక యిట్లు వేగిరపడుచున్నావు. ఇందువలన నదిచేతంబునకు వచ్చె.

రా. సస్తితాపత్రీకంబుగ, ఓయీ వారినడకంగని యిట్లాడితింగాని తత్సంగ మత్వరిత చేతనుండనై నుడువలేదు.

పి. నీమనంబు నేనెరుంగుదునులే నాతోడనున్ నిక్కంబు వచింపవుగదా. నీయభిమతంబునకే ననభిమతుండనా దానినిక్కంబు నీకేదలియును.

రా. పయస్యా నీకుందాపదగిన మనోగతంబైన యరతం బొక్కంతయులేదు కాననానమాని వచింతును. దేవీమాచెలిని నిర్బంధించినది మొదలు దాని నెప్పుడు గనుంగొనుదునని మనంబు విస్మయించుచున్నది.

పి. ఓయీ యిదియుచితంబ. ప్రియజనంబునకు నాపద గల్గినం దద్విమోక్షణంబైనను నెప్పుడు వానింజూతునని యభిలషించుట మహాత్ములకు నైసర్గికంబగు ధర్మంబుగదా.

రా. దివాతన వికర్తన సంజాత పృథాప శోషితాత్మంబగు చకోరంబుల చంద మామంబోలి తదీయవదన సందర్శన త్వరమాణ చేతనుండగుచు విదూషక మాత్రసహాయుండై నిరీక్షించుచున్నాడు

జే. తాదృశుండగు గమణునిరీక్షించి యుబ్బారివలన దిగి యభిముఖంబుగ నేతెంచి మంజరినిం బ్రణతియొనరిపుమని వినిచ్చి మొక్కించి విసీతాత్మయగుచు.

ఆర్యపుత్ర విజయంబునొందుము విజయంబునొందుము. మనములభాగ్యంబు వలనఁ బిన్నప్తుపంపిన యక్కమ్మ నాతావునకుంజేరఁ గానదీనికి నాకుం జిరకాలంబు

మనిగియింపొండె. ఇంతకు నపయశంబు నాకుం బొడమకుండ నాకమ్మయ్యిగ్గోడనలకుం
దొలుత నేతెంచె. దీనమనమందఱము వెలలేని లగ్గులకె పొల్పడియున్నారము. కా
వున సంశయంబు వీడిదీనిజేకొమ్ము. ఈమీద దేవీశబ్దంబు దీనికింభట్టిసీ శబ్దంబు నా
కునుంగలుగుఁగాత మని మంజరికరంబు ప్రియునికరంబున నునిచి యింకనీయెడ నే
యభిమతం బొడఁగూర్తును.

రా. ప్రిసన్న వదనుడగుచు.

గీ॥ తొలుతఁ బొడమినకోపంబు త్రుంగణంచి । యాదరంబున దానినాయా
లుజేసి । మోదమొనరించితిని నీవుముదముతోడ । నితకంటెను బ్రియమెద్ది యిపు
డు చెపుము ॥ ౧౦౨ ॥

అయిన నీభరతవచనంబగు గాత.

గీ॥ సకలజీవులు సంపూర్ణ సౌఖ్యులగుచు । దైతానుగ్రహంబున ధైర్యమమ
ర । చిరసమయ ముపహిత బాధసేవులగుచు । మనుమనుందురు గావుత మహిమమీర.

ఇట్లని ముగ్ధోచితంబుగ నేడఱు వెడలుచున్నారు.

ఇద్ది చతుర్థాంకము.

ఇది శ్రీసకల మునిజన మండల మండవాయ మాన కాండిన్య

గోత్ర ప్రభవ శ్రీకోరాడ రామచంద్ర కృతం

బగు మంజరీ మధుకరీయంబు

సంపూర్ణము.

